

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

İHSAN SÜREYYA SİRMA

NELER SORDULAR

Düzenleyen: bilginDK
2018-07-11

Doğan Ofset, 519 48 33
İstanbul, 1991

NELER SORDULAR
İhsan Süreyya Sırma

Dizgi, Ofset Hazırlık,
Montaj ve Kapak: BeyAjans, 512 76 97

BEYAN YAYINLARI

Alayköşkü Cad. No: 12 Cağaloğlu / İSTANBUL

Tel: 512 76 97- 526 50 10

İÇİNDEKİLER

Sunuş, 7

Tarih ve Siyer, 9

Tarih üzerine, 33

Yazar ve yazarlık, 42

Fetih, zulüm düzenini yıkmak eylemidir, 55

İşimiz kime emanet?, 63

İnsan hakları, 70

Bir milyar müslüman varsa

Mescid-i Aksa'nın bu halde olmaması lazım, 73

"İlim Allah için olmalı", 79

İlk kitaptan bu güne..., 85

Yanlış Din-Ulu'l-emr (Mustad'af'ın kurtuluşu), 91

Akıllı olan ne okuyacağını tesbit edendir, 99

Cemaatlerin birleşmesi, 115

Körfez Savaşı, 118

Tarihçi ve Şahsiyet, 123

Emperyalizm ve Körfez krizi üzerine, 130

Cemaat üzerine, 150

İltilişim özkaynaklara dayanmalı, 154

Cezayir olayları, 167

Kürt sorunu, 172

Geçmişten bu güne, 185

Ortaasya'daki Müslümanlar, 193

İslam Tarihi yeniden yazılmalı, 196

Yahudi'ye bu ne sevgi! 208

Okuyucularımıza sunduğumuz bu mütevazı kitap, değişik zaman ve mekânlarda bizimle yapılmış olan mülâkatları içermektedir.

Konuşulmuş, ve de günü geçmiş bu yazıları bir daha yayınlamanın ne faydası var? diye bir soru haklı olarak sorulabilir. Ne var ki bazı arkadaşların teklifleriyle, on beş senelik bir zaman dilimi içerisinde yapmış olduğumuz bu söyleşileri tekrar gözden geçirdik, ne var ne yok diye. Ve şu kanaate vardık ki, çok az dahi olsa, bazı okuyucularımızın görmediği ve bizce önemli olan hususları, onlara da ulaştırmak, faydadan hâli değil!

Bu kanaate vardıktan sonra da, orjinal hallerini bozmadan, yâni devrik ve gramer kaidelerine uymayan cümleleri dahi değiştirmeden bu konuşmaları bir araya topladık, ve "NELER SORDULAR" adıyla bu kitabı yayınlamaya karar verdik.

Her zaman söylediğimiz gibi, yine de tekrar ediyoruz: Bizim gayemiz, hakkı söylemekten, gerçekleri dile getirmekten başka bir şey değil! Bunu yaparken de her beşer gibi, bizim de hatalarımız olabilir. Fakat biz, hatalarımızı düzeltmeye, her gün İslâm'a daha yakın olmaya talibiz.

Konuşa konuşa anlaşıcağız. Allah, biz insanları konuşa konuşa anlaşılsın, ve O'nun koymuş olduğu din esaslarına göre bir hayat yaşayalım diye yarattı. Bizim en çok üzerinde hassas olmamız gereken husus, başkalarının hak ve hürriyetlerine karşı, meşru kanunlar çerçevesi içerisinde,

göstereceğimiz saygıdır. "Benim rengim sarı, onun için iyi insanım" diyorsanız, başkasının da, "benim rengim esmer, onun için yiğit insanım" demesine saygılı olacaksınız. Fakat renklere dayalı, ırklara dayalı insan sınıflamaları zarar ve fıtne getirdiğinden, Allah, en iyi insanın, Kur'ân kanunlarına göre yaşamını sürdürenlerin olduğunu ferman buyuruyor. İnsan hak ve hürriyetleri, ancak bu kanunla temin edilebilir.

Ey müslümanlar, hatta ey insanlar, bırakın birbirinizin hak-hukukunu ihlâl etmeyi sarılın Allah'ın emirlerine, kurtulun Bush'un ve kardeşlerinin sömürsünden!

Bu duygularla arz ediyorum sizlere NELER SORDULAR'ı...

İbrahim Hakkı'nın;

"Ne devlettir ki dildânım Sen oldun,

Enis u Munis u Yâr'ım Sen oldun"

beytindeki duygularla, her şeyimizle Allah'a bağlanalım, O'nun çizdiği çizgide yol alalım!

Allah, gerçeklen kendisine bağlananları, şöyle tarif ediyor Kur'ân'da:

"Siz, insanlar içerisinde çıkarılmış en hayırlı ümmet-siniz. Allah'ın emrettiklerini söylüyor, yasakladıklarından (haram kıldığı şeylerden) sakındırıyorsunuz ve siz Allah'a imân ediyorsunuz". (Âl-i İmrân, 110)

Allah bizi ma'rûf'u ve münker'i bilen, onların iktizasınca amel eden mü'minlerden kılsın, âmin...

İhsan Silreyya Sırma
ERZURUM, 3 Temmuz 1991

Müslümanların bir ümmet olarak şahsiyetlerinin gelişmesi, tarihlerini bilmeleri ve buna önem vermeleriyle yakından ilgilidir. Ancak özellikle içinde yaşadığımız toplumdaki müslümanlarca bunun öneminin yeterince farkına varılamadığını da itiraf etmek gerek. İslami konularla ilgilenen çoğu kimseler, tarihle ilgilenmeyi kendilerine yasaklamasalar bile tarih okumamaktalar. Daha doğrusu kronolojik olarak sıralanmış olayları okumaktan öte, olayların iç dünyasına sızabilecek, alınması gereken dersleri yakalayabilecek tarzda tarih olayına basiretle, şuurla henüz yaklaşılamamakta, bu yüzden de Rabbimiz'in bu olaylardaki kural ve adetlerine ulaşılamamaktadır.

Bu nedenle istiyoruz ki tarih, yeni bir bakış açısı ile ve önemini kavrayabileceğimiz bir tarzda gündemimize gelsin... Bu noktadan hareketle, öncelikle "Tarih" kavramı etrafındaki sorularımızı yöneltiyoruz:

1. Tarih nedir, tarihten ne anlamak gerekir? Tarihe olan ihtiyacımızın ölçüsü nedir?

1. Bismillahirrahmanirrahim.

Dünyanın neresinde olursa olsun, bu soruyu en küçük çocuktan en yaşlısına kadar kime sorsanız, hemen geçmiş-

(*) Bu söyleşi Sor Yayıncılık'ta yapılmıştır

teki hâdiseler canlanır kafasında. Ve kafalarda canlanan bu hâdiseler, söz konusu kişilerin kültür yapılarına, dünya üzerindeki coğrafi konumlarına, içinde yaşadıkları devletlerin siyasi mekanizmalarına göre ayrı ayrı şekiller alır.

Tarihî geçmişleri binlerce seneye varan bir Çinli ile, izafi dahi olsa devletleşmeleri daha bir kaç yıl olan küçük bir Afrika ülkesi insanının, tarihe bakışları değişiktir. Tarih deyince, Çinli'nin kafasında yüzlerce hanedan, bir o kadar imparatorluk ve nihayet Mao marksizmi canlanırken, zenci Afrikalının kafasında, ülkesini işgal eden bir İngiliz askeri, ya da işkence yapa yapa sillerini öldüren bir Fransız avcısı beliriverir. Çinli'ye göre hanedanların çöküşleri, imparatorların taç giyme törenleri, bolşevizmin yerleşmesi için yoldaşların ne kadar insan öldürdükleri tarihi oluştururken, Afrikalı zencinin tarih perspektifini de, keza işgalci Batılıların kamıştan yapılmış kulübelerini, içinde aslanların dolaştıkları ormanları nasıl yakukları, zenci kardeşlerinin boyunlarına zincirler bağlanarak köleleştirildikleri oluşturur. Tarihe böylesi bir bakış, kapsam itibariyledir.

Tarihin genel tanımına gelince:

Tarih'in klâsik tariflerine girmeden çok kısa olarak diyebiliriz ki o, yâni tarih, günümüze kadar geçmişte cereyan etmiş tüm olayların, bütün boyutlarıyla irdelenmesi, soruşturulması ve değerlendirilmesidir. Bize göre tarihten bunu anlamak lâzım. Mekteplerde kronolojik olarak hâdiselerin soyut bir şekilde nakledilmesi tarih değildir. M.Ö. 1295 yılında Kadeş savaşı oldu, ya da 1453 yılında Fatih Sultan Mehmed İstanbul'u fethetti demek, tarih değildir. Fakat ne hazindir ki, dünyanın hemen her tarafında, aşağı-yukarı tarih bu şekilde öğretilir. Mafatih bunu söylerken, Batılı tarihçilerin bir kısmının özellikle 18. yüzyıldan sonra tarihe bakış açılarının değiştiğini de kabul etmemiz gerekir.

O halde tarih, geçmiş hâdiselerin anlatımı değil, yorumu ve değerlendirilmesi olmak iktiza eder. Ne var ki tarih, bu anlamda da çok şanssızdır. Çünkü biz istemesek de tarih-

çilerin fizyo-psikolojik, hatta ekonomik ve politik yapıları, bu yorumların farklı olmasını intac edebiliyor. Dolayısıyla, aynı tarihi hâdiselerin, tarihçilerin farklılıklarından ileri gelen bir handikapla, değişik yorumlarıyla karşılaşabiliyoruz.

Tarihe olan ihtiyacımızın ölçüsüne gelince;

Şayet ölçü derken, kemiyet ifade ediyor ve bütün ilimlere olan ihtiyaç içerisinde tarihe düşen pay nedir diye soruyorsanız, tereddütsüz olarak diyebilirim ki tarih, bugün için müsbet bilimler diye tavsif edilen bütün ilimlerden önce gelir. Bunu söylerken de sırf tarihçi olduğumdan ve tarihi savunmak için hareket etmiyorum. Çünkü gerçekten siz insanları tarihlerinden soyutlayacak olursanız, onların varoluş sebepleri olan şahsiyetlerini ellerinden almış olursunuz. Bir insan, kimya ya da astronomi bilmemekle fazla bir şey kaybetmez, ama, aynı insan tarih bilmemekle çok şey kaybeder. Adetâ neden yaşadığını dahi bilmez, gününü gün eder; yer, içer ve ölür... Üstelik neden öldüğünü bile bilmez. Çünkü kendisinde şahsiyet oluşmamıştır. Kendisinde şahsiyet oluşmamış bir insana(!) hangi müsbet bilimi öğretilseniz öğretin, o kimse insanlık hasletinden yoksundur. Faraza çok iyi bilgisayar bilen bir profesörde, şayet şahsiyet gelişmemişse, onun bilgisayar ilminden fayda değil, belki zarar gelir. Çünkü şahsiyeti olmayan insanlar, uydu insanlardır. Bağımlı bulundukları makamlar ne emir buyurursa, onu icra ederler bilgisayarlarda... İnsanlar aleyhinde komplo ve desise plânları yaparlar bilgisayar haznelerinde... Makam ve rejimlerinin korunması için kaç müslümanın öldürülmesi gerektiği, müslüman kadının başörtüsü ile nasıl mücadele edileceği ve nihayet dinsizliğin nasıl ikâme edileceğinin hesapları, etüdleri yapılır bilgisayarlarda... İşte böylesi hareketler, tarih bilmezlikten kaynaklanıyor.

Devlet reisleri tarih bilecekler ki, eski yönetimlerin iyi ve kötü taraflarını nazar-ı dikkate alarak devletlerini yönetbilsinler. Tarih bilecekler ki, Amerika'nın "koş!" diye

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

cmir verdiği her yere koşmasınlar, onun keyfi için insanla-
nın kanuna girmesinler! Devletinin sorunlarını kendi kültür
malzemeleriyle halletsinler ve nihayet uydu devlet olma-
sınlar! Keza bu devlet başkanları tarih okuyarak bilecekler-
dir ki, insanları ezmenin, onları sömürmenin sonu hüsrandır.

Tıpkı devlet başkanları gibi, onların nezaretlerinde ça-
lışan bakanlar da tarih bilecekler ki, başkanlarını yanlış yola
ve uçuruma sevkemesinler, komutanları tarih bilecekler ki,
gereksiz yere orduları savaşlara sokmasınlar. Vatandaşlar
da keza iyi tarih bilecekler ki, kime reaya olduklarını bilsin-
ler ve "ulu'l-cm'r'e itaat gerekir" deyip, herkese itaat edip kul
olmasınlar! Bu doğrultuda ulu'l-cm'r'lerini iyi seçsinler, ne
idükleri belli olmayan kimselere uşak olmasınlar!

İşte tarihe olan ihtiyacımızın ölçüsü budur!

*2- Bilindiği üzere olayların birçok boyuttan ele alın-
ması mümkün... İnsanların ele aldığı olay üzerindeki temel
bakış açısı bu noktada şüphesiz çok önemlidir. Dolayısıyla
tarihçinin bakış açısında, genel dünya görüşünde, temel
inançlarında mevcut herhangi bir dumura uğramışlık ya
da arıza, olayları eksik alması ve yanlış yorumlamasına
mutlaka yol açacaktır. Kaldı ki, tarihin malzemeleri geçmiş
olaylar ise de, tarihçi bunları alıp işlediği zaman ancak ta-
rih olabilmektedir. Öyleyse tarihi yazmak bakımından ta-
rihçinin şahsiyeti fevkalâde önemlidir.*

Bunların ışığında olayı ele alacak olursak tarihe yak-
laşırken belli bir bakış açısı gerekli midir? Müslümanca
bakış nasıl olacaktır? Bu bakımdan müslümanlarla müs-
teşriklerin incelemeleri arasında ne gibi köklü ayrılıklar
söz konusudur?

2- Tarihe bakarken belli bir görüş açısı gerekli midir
diye soruyorsunuz.

Efendim, tarihçi istese de istemese de, belli bir görüş

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

açısına sahiptir ve eserlerini ona göre yazmaktadır. Ne var ki bu bağlamda tarihçileri iki kategoride mütalaa etme zorunluluğu ortaya çıkıyor:

a) Gerçekten belli bir görüşe inanmış ve o görüş açısı doğrultusunda araştırma yapan samimi tarihçiler. Bu tarihçiler, tarihi hâdisce ne olursa olsun, onu ele alırken kendi görüşlerine göre değerlendirirler. Dolayısıyla başka bir görüşe sahip olan tarihçi, -hâdiseyi bildiğinden- bunları okuyunca yanılgıya fazla düşmez. Çünkü o da aynı hâdiseyi kendi görüşüne göre izah eder.

b) Gerçeği bildiği halde, tarihçi haysiyet ve şerefini bir tarafa bırakarak, bazı makamlar elde etme uğruna, yanlış yazan münâfık tarihçiler. İşte tehlikeli olanlar bunlardır. Bu gibi tarihçiler, her zaman bildikleriyle ters düştüklerinden, hırçın ve bağınaz olurlar. Hiç bir aykırı görüşe tahammülleri yoktur. Bulunan belgeler ışığında bir tarihçi yeni bir görüş ortaya atınca, yaygara koparırlar, "rejimimiz elden gidiyor, devletimiz yıkılıyor!" diye. Oysa ki tarihi gerçeklerin söylenmesinin rejim açısından tehlikesi nedir? Meğer ki bu rejim gayr-ı meşru olsun, zorba bir sistem olsun, insanlarını kandıran güdümlü bir devlet olsun! Yok, rejim meşru, devlet de sömürücü ve sahte değilse, neden korkulsun tarihi gerçeklerin sözedilmesinden?

Tarihe müslümanca bakış nasıl olacak sorusuna gelince:

Kanaatime göre, müslüman tarihçi, elden geldiğince tarihi hâdiseleri gerçek yönüyle ele alıp okuyucularına arz etmesi gerekir. Resmi makamları memnun etmek için, tarihi tahrif etmek, müslüman tarih yazıcılığıyla bağdaşmaz. Ömekliyecek olursak: Asr-ı saadet dediğimiz Peygamber dönemi nasıl bizim tarihimizse, Emeviler, Abbasiler ve nihâyet Osmanlılar da bizim tarihimizdir. Velevki icraatlarında bir çok gayr-ı İslâmi unsur bulunsun! Bizler o devirlere ait olan kültürün mirasçılarıyız. Dolayısıyla geçmişimiz olan o dönemleri dışlama yerine, onların sakat yönlerini tes-

bit edip söyleyelim ki aynı hatalara bizler de düşmeyelim. Bunu yaparken de illa da eksiklerini bulalım diye bir yöntem de gidilmemeli. Fakat varsa -ki vardır- bu eksiklikleri hiç çekinmeden yazmamız gerekir. Yeri gelmişken belirtmekte yarar görüyoruz: 19. yüzyıl Osmanlı tarihindeki bazı gayr-ı İslâmî hususları tesbit edip yazdığımız için, bazı zevat alınmış, bizim Osmanlılar'a karşı haksız davrandığımızı dedikodu şeklinde anlatmaktadırlar. Ecdadlarına neredeyse tapacak olan bu muhteremlere demek isteriz ki, "Siz Allah'tan mı yanasınız, yoksa ecdadtan mı? Ecdad, İslâm'ı halife olarak temsil ettiği halde, müslümanların bin bir mesalesini bırakıp şampanya ile, Dolmabahçe Sarayı inşaatı ile uğraşmışsa, biz ne yapalım?"

Nitekim bu da başka bir bağınazlık oluyor tarihî gerçeklere karşı.

3- a) Şüphesiz tarihçiler tarih yazarlarken birçok zorluklarla karşı karşıyadırlar. Tarih yazarlarının kurulu düzenlerden etkilenmeleri veya tarihi kaynaklara siyasi otoritelerin etkisi olayını örneklendirerek açıklar mısınız? Böyle yazılmış ya da yazdırılmış tarihlere ne kadar güvenilebilir?

3-a) Tarihçilerin, tarih yazarlarken birçok zorluklarla karşılaşmaları doğrudur. Bu zorluklar, sadece içinde bulundukları düzenden de kaynaklanmıyor. Meselenin siyasi boyutları olduğu kadar, fiziki olan boyutları da vardır. Fiziki boyutlar derken, tarihçinin imkân ve imkânsızlıklarından söz etmek istiyoruz.

Şurası muhakkaktır ki, taşrada yaşayan ve bu taşradan ayrılması, çok ağır şartlara bağlı olan tarihçilerle, her tarafı kütüphane ve arşiv dolu olan bir şehirde yaşayan tarihçiler arasında imkân, yani fizik bakımından oldukça fark vardır. Dolayısıyla taşralı tarihçinin kaynaklara ulaşması çok sınırlıdır. Böyle olunca da, bazı kaynakları, -şayet imkân varsa-

hiç olmazsa para ile elde etme yoluna gidecektir ki, bu da başka bir zorluktur.

Fakat esas zorluk, yani tarihçiyi rahatsız eden zorluk resmi tarih zihniyetidir. Eğer bir memlekette tarihçilere, "bütün yazacaklarınızı şu zaviye ve ilkeler doğrultusunda yazacaksınız; ilkelere ters düşen hâdiseler varsa onları örtbas edeceksiniz!" deniliyor, ve tarihçilerin yüzde doksan dokuzu da evlâd u iyâl kaygısıyla bu yöntemle tarih yazıyorlarsa, artık o memlekette ne tarihten sözedilir, ne de tarihçiden! Böylesi tarihçiler yarı resmi gazeteciler olmaktan daha öteye gidemezler...

Tarihi kaynaklara siyasi otoritelerin etkisi olduğu olgusu da keza doğrudur ve tarihçiler, özellikle devletlerin denetimlerinde olan kaynaklardan istifade ederlerken, hayli bağımlı durumda bulunmaktadırlar. Bilhassa devlet arşivleri böyledir. Dünyanın her tarafında, tarihçilere kapalı ve tarihçilere açık arşivler mevcuttur. Bunun daha senası da, bu kabil gizli arşiv vesikalarının bazı tarihçilere açık, diğerlerini kapalı olmasıdır. Şayet tarihçi veya tarihçiler, arşivden alacağı belgeyi, o devletin siyasetine yararlı bir biçimde ele alacaksa, hem o tarihçilere belgeler arz edilir, hem de en büyük kolaylıklar, imkânlar hazırlanır onlar için... Hatta televizyonlarda bile programlar yaptırılır bu tarihçilere. Fakat arzettiğimiz gibi bu tarihçiler, tarihlerini yazarlarken, tarihi gerçeklerden ziyade, devletin çıkarlarını düşünme mecburiyetindedirler. Bunlara resmi tarihçiler, yazdıkları tarihlere de resmi tarihler diyoruz.

Bu gibi tarihlere ne derece güvenilir diyorsunuz. Bu sorudan önce şunu sormak lâzım: Kaç kişi bu tarihlerin uydurma olduğunu biliyor? Sıradan vatandaşlar bir yana, kaç samimi tarihçi ortaya çıkıp "bu tarihler yalan söylüyorlar, hâdiselerin gerçekleri şöyledir!" diye haykırabiliyor? Hele bir ortaya çıksınlar, dokuz köyden kovarlar onları... Üstelik demoklesin kılıcı gibi gerçek tarihçilerin önüne konmuş olan yapay ünvanlarla satın almaya, başaramazlarsa hiç ol-

mazsa pasifleştirmeye çalışırlar onları!..

b) Üzerinde yaşadığımız coğrafya ve ülke ile sınırlı düşündüğümüzde sizce tarihin tahrifi hangi boyutlardadır?

b) Ülkemizde ise, tarihin tahrifi maalesef had safhadadır. Bin sene önceki tarihlerin yazmış olduğu gerçekleri, bugünkü tarihçilerimiz -müstesnâlar hariç tabi- gözardı etmede, gönül nasıl bir tarih istiyorsa öyle tarihler uydurulmaktadır.

Meselâ, İslâm'ın bağına bir hançer gibi sokulan Tanzimat Fermanı hâlâ bu ülkenin okullarında, tabi tarih kitaplarında, bir zafer, bir terakki olarak okutulur. Belli bir zihniyetin havariliğini yapan tarihçiler(!), sırf köle oldukları Batı gücenmesin diye göklere çıkarırlar Tanzimatı.. Neden. Çünkü Tanzimat hareketinin bir tek gayesi vardı: Gayr-ı müslimleri müslümanların seviyesine çıkarmak! Ne yazık ki bununla da kalmadı. Azınlıklar bu Tanzimat sayesinde öylesine haklar elde ettiler ki, aradan 150 sene geçmiş olmasına rağmen, bazı konularda müslümanlar onlar kadar hak sahibi değillerdir. Örneğin, başörtülü bir Hristiyan rahibe, ya da başı takkeli bir Yahudi, Türkiye'nin bütün üniversitelerine bu dini kıyafetleriyle girebilecekleri halde, -çünkü bunların azınlık hakları (üstünlük hakları dememek için) vardır- Müslüman bir öğretim üyesi sakal bırakamamakta, kız öğrenciler başlarını örtmemektedirler.

İşte Tanzimat'ın büyüklüğü budur ve bundan dolayıdır ki ülkede dine bigâne olanlar bu harekete bu derecede sahip çıkıyorlar!

4-a) Bilhassa son devirlerin tarihi araştırmalarına baktığımızda, birçoğunun olayları objektiflik ve bilimsellik adına ele alıp, neticede tarihi salt kültürel ya da bilimsel bir disiplin haline dönüştürmekte olduklarını görmekteyiz.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Sizce tarihi vak'alar sadece rivayete dayalı olarak mı incelenmeli, yoksa o zamanki toplumsal yapıya bakılarak tahlil edilip, insanımızı ibretlendirici, harekete geçirici, harekete yön verici bir mahiyette mi sunulmalı ve bu nasıl gerçekleştirilebilir?

4-a) Bir defa bizim inancımıza göre, "ilim için ilim" diye bir kaide yoktur. 'İlim insanlığın yararı için vardır' parolası daha çok benimsediğimiz bir ilmi kanundur. Kaldı ki, sırf bilimsel olayım derken, bazen bilimsel cinayetler de işleniyor. Üstelik bizim ülkemizde, bilimsellik de ters anlaşılmış, Batının hoşlanacağı şekilde hareket etmekle özdeşleştirilmiştir. Şayet tarihçi bir çok gerçekleri görmezlikten gelme pahasına rejimi küstürmüyor, Batı'lı efendilerden de "aferin"ler alabiliyorsa, o tarihçi bilimseldir, objektiftir. Üniversitede bana tarih hocalığı yapmış olan bir zatın tutumu, herhalde bu acı manzarayı daha çok gözler önüne serer. Şöyle ikaz ediyordu o hoca:

"... Efendim neden Tanzimat'ı tenkid ediyorsun? Senin hocaların hata dahi yapsalar, onları aynen benimseyip tekrar edeceklerin. Batı'yı asla eleştirmeyeceksin, biz her şeyi onlardan öğrendik. Sen Batı düşmanı olduğun müddetçe, seni bu memlekette profesör yapmayacağız!..."

Şu bilimselliğe bakınız da ibret alınız. Bu memlekette tarih profesörü olmak ilme değil, Batı'ya uşak olmakla mümkündür! Varsın profesörlük bu bilimsel ve objektifsel Batı uşaklarının olsun! Çünkü biz, bir profesörlük uğruna, Batı emperyalizmini alkışlayamayız. Biz insan düşmanı değiliz bu bilimseller gibi. Biz insanları sömüren zihniyetlerin düşmanıyız; ister batılı, ister doğulu olsun!

Aslında, kendisinde fikri özgürlük bulunmayan kimse, hiç bir zaman tarihçi olamaz. Profesör olur amma tarihçi olamaz. Yayımlanmış bir tek makalesi bulunmayan kimselerin tarih profesörü olduğu bir ülkede, düşünün tarihçiliğin akıbetini... Hele ki bir kimsenin tarih profesörü olup olama-

yacağına veterinerler ve edebiyatçılar karar veriyorsa!..

Onun için bizim tarihi ele alış tarzımız tamamen farklıdır bu bilimsel geçinen tarihçilerden: Bize göre tarih, insanların ibret almaları için yazılmalı, okuyanlar da ibret almak için okumalıdır. Bana somut hiç bir yararı olmayacaksa, binlerce sene önceki hâdiseleri neden ezberleyip durayım? Hz. Musa'ya işkence yapan Firavun'u, Panama'yı kan gölüne çeviren Amerika reisicumhuru Bush'la mukayese etmiyorsam, ben tarihi boşuna okuyorum demektir. Sasani emperyalizmiyle, Saddam Hüseyin kolonyalizmini mukayese etmiyor ve bir neticeye varamıyorsam, ben tarih okumuyorum demektir. İnsan öldürmekten zevk alan Amerika'nın, Hiroşima'yı yerle bir eden atom bombası ile Halepçe'yi insan mezbahasına çeviren Saddam'ın aynı zihniyeti, aynı dini paylaştıklarını çağırışmıyorsa okuduklarını, ya da yazdıklarını, bu okuyup ve yazdıklarını tarih değil!..

Tarih bilim şuuru, tarihi hâdiselerin odak noktasını teşkil eder. Sosyal olan bütün hareketlerin, devrimlerin, aksiyonların, ayaklanmaların yolu, tarihi yargılamalardan geçer. Tarihî yargı, insanın fonksiyonunu belirler âdetâ...

Toplumu harekete geçirmek istiyorsanız, ona tarihini öğretin! Hele tarihleri kendilerine yanlış olarak öğretilmiş bir toplumu, gerçek tarihi kendisine öğreterek, ve daha önce öğretilmiş, hatta ezberletilmiş olan uyduruk, resmi tarihi yargılayarak yönlendirmek, o kadar kolay ve tabiidir ki, akıllı toplumların tarihçileri -bağımsız olduklarından- bu görevi ifa etmişler ve toplumlarına fevkalâde yardımcı olmuşlardır.

Ne var ki, bunu yaparken, biz de bir tarih uydurmamalıyız; iyisiyle, kötüsüyle, tarihimiz ne ise o şekilde ele almalıyız. Aksi takdirde, ileride tarihi gerçekleri öğrenen nesiller, geçmiş bütün tarihleri hakkında şüpheye düşer, hatta inkâr bile ederler.

b) Müslümanların tarihi kaynaklardan istifade eder-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ken dikkat etmeleri gereken noktalar nelerdir? Genel tarih nasıl ele alınmalı, bugün bize verildiği gibi mi, yoksa bunun ayrıca bir yorumu olmalı mı?

b) Müslümanların tarihten yararlanmaları, iki bölümde ele alınması gerekir:

b.1. Müslüman tarihçi bakımından,

b.2. Müslüman tarih okuyucusu bakımından.

b.1. Klasik tarihçilerimiz, tarihçide olması gereken vasıfları genel olarak şu dört esasta toplamışlardır:

1. Tarihçi, müslüman olacak,

2. Adil olacak,

3. Hafızası yerinde olacak (zabıt olacak),

4. Ve nihayet akıllı olacak.

b.2. Hâdiseyi tarihçi nokta-ı nazarından ele aldıktan sonra, esas ve en önemli olan tarih okuyucusunun üzerinde durmak lâzım.

Bir defa okuyucu, neyi ve ne için okumak istediğini müdrik olması gerekir. Herhangi bir okuyucu, sırf kültürüm artsın diye geliş güzel tarih sayfelerini kaşıtıyorsa, o okuyucu ne tarih öğrenir, ne de kültürü artar. O halde okuyucu nasıl okumalı, okuyacağını nasıl seçmeli?

Hemen şunu belirtmek isteriz ki, okuyucu, okuyacağı şeye ihtiyaç duymalı. Bazı meseleleri anlayabilmek, onları analiz edip yorumlayabilmek için onlar hakkında gerçek ve etraflı bilgiye sahip olunması gerektiğine inanmak lâzım.

İşte bu ihtiyacı duyduktan sonradır ki, bu kişi salim bir okuyucu olabilir, ve aradığını bulur. Kanaatimiz odur ki, okuyucu bu seviyeye geldikten sonra, eserini okuyacağı tarihçi hakkında bilgi toplaması gerekir. Tarihçi şahsiyet sahibi midir, yoksa cebine bir kaç kuruş koyuldu mu, istenen tarihi makaleleri yazabilen cinsten midir; yalancılığı var mı; korkak mı; işte bütün bu vasıfların araştırılması gerekir.

Dolayısıyla tarih okuyucusu olmak, tarihçi olmak kadar zordur.

Mamafih tarih okuyucusu bununla da yetinmeyip, tarihi araştırmalarını mukayeseli yapmalıdır ki en gerçeği bulabilsin.

Şüphesiz ki İslam Tarihi, genel tarih içinde ayrı bir yer ve önem taşımaktadır bizim için... Ancak müslümanların tarihinde öylesi dönemler var ki, İslam ile ilgisi bulunmamaktadır. İhanet dolu olaylar olduğu gibi, bizlere kahraman olarak tanıtılan mücrimler ve hainler de mevcut bu tarihte... Dolayısıyla İslam Tarihi, araştırılıp, alınması gerekenlerin alınması, atılması icabedenlerin de atılması zorunlu, yani sorgulanması lazım gelen bir durumdur. Belki de öncelikle bir terim olarak tahlile muhtaç; İslam Tarihi mi, yoksa müslümanların tarihi mi?

Biliyoruz ki İslam Tarihi diye bilinen tarih bugün iki şekilde vardır: Birisi eski kaynakların derleyip topladığı birtakım olaylar, vak'alar, hikayeler ve değişik rivayetlerden ibaret; diğeri ise müsteşriklerin çalışmalarındaki şekil olup, bunların da eksikliği ve temel bakış açılarının sağlıklılığı ortada...Bu nedenledir ki İslam Tarihi yeniden ele alınmak, yeni esaslar üzerinde ve yeni bir metodla yazılmak zorundadır. Ve bu tarih bize müslümanlar olarak insanlık tarihindeki rolümüzün gerçeğini ve tarih çizgisindeki yerimizi göstermeli ve biz de onun ışığında şimdiki hali ve gelecekteki rolümüzü belirleyerek gerekli hazırlığımızı ona göre yapabilmeliyiz.

Bütün bunların ışığında şimdi soruyoruz:

5. İslam Tarihi nedir, ne zaman başlıyor ve bu terim bize neyi ifade etmeli? İslam Tarihini diğer tarih çeşitlerinden muhteva ve metod bakımından ayıran özellikler nelerdir? "İslam Tarihi mi, müslümanların tarihi mi" ikilemi ile ilgili olarak neler düşünüyorsunuz? Bütün bunların yanı sıra, bu tarihin sahiplenilmesi gereken veya sorgulanması

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

icabeden yanlarını nasıl tesbit edeceğiz? Bunda usulümüz ne olmalıdır?

5. Bize göre İslâm tarihi, tüm insanlık tarihi ile özdeş olup, aynı zamanda başlamıştır. Yani, Adem (a.s.) ilk insan olması hasebiyle insanlık tarihi onunla başlar; keza o ilk peygamber olduğu için de İslâm tarihi onunla başlar.

Onun için biz diyoruz ki, insanın Yaratıcısına halife olmayı kabul etmesinden sonra, onun târihi başlamış, başlangıçtan bugüne değin, bu halifelik gereklerine uygun, ya da zıt tüm tarihi hâdiseler, İslâm tarihini, yani insanlık tarihini oluşturmuştur.

Bu bağlamda, Allah'ın emrettiği din olan İslâm'ın tebliğ tarihi nasıl İslâm tarihini oluşturuyorsa, aynı şekilde ve fakat menfi mânâda, bu tebliğle mücadele eden insanların tarihleri de İslâm tarihinin kapsamı içerisine girmiş oluyor.

"İslam Tarihi mi, müslümanların tarihi mi" ikilemine gelinece:

Her iki kavramın da ifade ettikleri, temelde aynıdır. Yâ İslâm dininin tebliği esnasında cereyan eden hâdiseleri anlatmışsınız, yâ da İslâm dinine inananların bu din için verdikleri mücadeleyi anlatmışsınız, fark yok. Zaten biri diğeri ile kaimdir. İslâm olmadan müslümandan söz edilemeyeceği gibi, müslümanlar olmadan da İslâm'dan sözedilemez. Çünkü İslâm, insanlar içindir, onların olması gereken yaşam tarzıdır. Başka bir tabirle, Allah'ın insan için uygun gördüğü irade buyurduğu hayat şeklidir. Tarihe sahiplenmek veya onu sorgulamak ise, keza birbirinden ayrılmaz unsurlardır. Bizim tarihe sahiplenmemizle tarih yok olmayacağı gibi; tarihimizin olumsuz dönem ve hâdiselerini sorgulamadan geçiştirmemiz de tarihi olumlu bir hâle getirmez. O halde, hem tarihi sahipleneceğiz; hem de bütün reaksiyonlara göğüs gerip, bağnaz yobazları önemsemeden, sorgulamasını yapacağız tarihimizin. Çünkü tarih, bir me-

tihnâme değildir!

6- Kimi tarihi olaylar var ki, sadece müslümanlar arasındaki ayrılıkların daha da artması için öne sürülmektedir. Bunlar bahane edilerek müslümanlar arasında tefrika çıkarılmak istenmektedir. Bu olaylardan bu tehlikeye de düşmeksizin istifade etmenin, gerekli dersleri çıkarmanın yolu nedir?

6- Bazı tarihi olayların sırf müslümanlar arasında tefrika yapmak için ikide-bir ortaya atıldığını söylüyorsunuz; doğrudur. Bunu yapanlar, ya tarafeyn'den birisidir, yâ da kasıtlı olarak bu hâdiseyi sömürmektedirler.

Meselâ Hitler, tarih içerisindeki diğer diktatörlerden bir tanesidir. Ne var ki onun Yahudiler'e yaptığı o kadar sömürülür oldu ki, nerede ise dünya sinemalarına daha başka bir konu kalmadı. Sanki Hitler'den başka hiç bir zalim kimse kalmadı. Sanki Hitler'den başka hiç kimse zulüm yapmamış. Dünya elkân neden Peygamberler'i dahi kesen Yahudiler'i konu yapmıyorlar? Tarihin bu şekildeki sömürüsü, devlet siyasetleriyle ilgilidir. Devletler kimden yana iseler böyle oluştururlar kamuoyunu.

Şayet hâdiselere akl-ı selimle ve Allah'ın kitabını ölçü alarak yaklaşırsak, hem teşhisimiz doğru olur, hem de hâdiselerin bazı çıkarlar için sömürülmelerine mani olmuş oluruz.

7- İslam Tarihini birkaç devreye ayırmamız gerekse nasıl bir bölümleme yaparsınız ve İslam Tarihinin bugünü ve günümüzün İslam Tarihçileri hakkında ne düşünüyorsunuz?

7- İslâm tarihi aslında bir bütündür. Ancak onun eğitimi açısından devrelere ayırmayı kast ediyorsanız, şöyle bir bölümlemeyi teklif edebilirim:

A) Hz. Muhammed (s.a.s.)'den önceki peygamberler

dönemi,

B) Hz. Muhammed (s.a.s.)'den sonraki dönem.

Bu sonuncusunu da şöyle bölümleyebilirsiniz:

a. Hz. Muhammed (s.a.s.) dönemi,

b. Örnek Halifeler (Hulefay-ı raşidin) dönemi.

c. Saltanat dönemleri:

c.1) Emeviler dönemi,

c.2) Abbasiler dönemi,

c.3) Osmanlılar dönemi.

d. Osmanlılar sonrası, günümüze kadar olan karışık dönem.

İslâm tarihinin bugünü derken, belki bir iki asır içerisinde mütalaa etmek gerekecek. Şurası bir acı gerçektir ki, özellikle Tanzimat ve Batılılaşma hareketinden sonra müslüman tarihçilerde, Batı'ya karşı -her disiplinde olduğu gibi- bir kompleks başlamış, kendilerini Batı karşısında cılız gören tarihçiler, onu olduğundan başka anlatmaya gayret etmişlerdir. Bu her zaman onların kötü niyetlerinden de kaynaklanmıyor. Meselâ bu dönem tarihçilerimizin eserlerine bakınız, hep bir savunma ile karşılaşsınız: İslâm kılıç dini değil! İslâm'ı şirin gösterme uğruna, onun gerçekleri saptırılıyor. İslâm kılıç dini değilse, onu insanlığa tebliğ eden Hz. Muhammed (s.a.s.) neden "cennet kılıçların gölgesi altındadır" diye kılıcı övsün? Kılıç, insanlar arasındaki haksızlıkları, sömürülere, Allah'a olan isyanları kaldırmak için vardır. Milâdi 7. yüzyılda, insanların kanlarını emen, onları hayvanlar derekesine düşüren İran ve Bizans emperyalizmleri, İslâm'ın kılıcıyla son bulmuştur.

Bu olumsuz bakış yanında, memnuniyetle müşahade ediyoruz ki bir kaç senedir, fikren bağımsız İslam tarihçileri yetişmektedir. Fakat bu yetişme, hâlâ çocukluk dönemini yaşamaktadır. Çünkü müslüman ülkelerinde maalesef fikri yapılanma henüz başlangıç dönemini yaşıyor. Yaşlı ve gerçekleri kabul etmeye yanaşmayan tarihçi hegemonyası

durduğu müddetçe de bu çocukluk dönemi uzayacağı benzer. Çünkü bu bağnaz sınıf Bab'ı o kadar tanılaştırdılar ki, Bab menfaatlerine hâlel getirecek hiçbir hâdisenin zikredilmesine tahammül edemezler. Ve bu çağdaşlık denen ilkel din iükadınca yapıyor.

İslâm Tarihinin doğru yazılabilmesi, İslâm tarihçilerinin, öz benliklerine dönerek, Batı'ya karşı olan komplekslen kurtulmalarıyla mümkündür.

8- Rabbimizin bizlere en güzel örnek olarak gösterdiği Rasulü (s.a.s.)'nin ve ahabının hayatlarını bilmek, herşeyden önce onları örnek edinebilmenin kaçınılmaz şartıdır. Bu noktadan olaya yaklaştığımız zaman, "örnek hareket"i kavramının bizler için hayatî önemi ortadadır.

Bunun karşısında hakikatle durum nedir? Günümüzde müslümanlar siret hakkında çok basit ve yüzeysel bilgilere sâhipler. Günümüz tarihçilerinden Muhammed Gazali'nin de işaret ettiği gibi " ...geniş bir kesim arasında giderek siretin efsaneye dönüşmesi ona zulümdür... Hz. Muhammed (s.a.s.)'in hayatı, yeri geldikçe başvurulmuş, boş insanların teselli kaynağı değildir. Veya tarafsız bir kimlikle ortaya çıkan araştırmacıların inceleme konusu da değildir. Siret hiç kuşkusuz Peygamberimiz'in yaşadığı örnek bir hayat tarzıdır müslümanlar için..."

Öte yandan Kitabımız'ın anlaşılmasında, ruhunun tadılmasında da siretin önemi büyüktür. Çünkü Kur'an-ı Kerim ayetlerinin birçoğunu ancak Resulullah (s.a.s.)'in başından geçen ve onun bulunduğu yerde cereyan eden hâdiseler aydınlatmakta ve tefsir etmektedir. Günümüz tarihçilerinden bir hocamızın da ifade ettiği gibi Resulullah (s.a.s.)'in sünneti, "İslâm Tarihinin Peygamber devrinden başka bir şey değildir... Ve siyer, kipları bir hayat hikayesi olmayıp, bir dâvânın tarihidir. İslâm Tarihinin aslı ve temelidir..."

Bu girişten sonra, şimdi de "Kur'an" ve "Siyer" etra-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

finda bazı hususları sormak istiyoruz:

8- İslâm Tarihinin önemli bir bölümünü teşkil eden, Hz. Muhammed (s.a.s.)'in dâvâ tarihi, yâ da tebliğdeki mücadele stratejisi olan Siret'i, gerçekten de bugünün müslümanı gerektiği gibi algılayamamakta ve maalesef tarihçiler de destansı bir övgüden öteye gidememekte, aslında müslümanların hayat kaynağı olacak Siret, bu konuda safdışı bırakılmaktadır. Oysa ki Allah, Kur'ân'da hayatımızın tüm safhalarında O'nu örnek alarak bir yaşam sürdürmemizi emrediyor: "Sizin için Rasûlullah'da en güzel örnek vardır" (Ahzab sûresi, 21). Keza aynı ayet-i kerime, Resûlullah (s.a.s.)'in, Allah'ı sevip O'na kavuşmayı ve Ahiret'teki hesap gününü umanlar için örnek teşkil ettiğini belirtiyor. O halde, Resûlullah (s.a.s.)'i örnek almak istemeyenler, Ahiret'i ve Allah'a kavuşmayı istemeyenlerdir. Nefislerinin bağımlıları olup, bazı çevrelerden makamlar uman bilim adamları(!), Resûlullah (s.a.s.)'a inanmayı bile zaid görüp, bu hükmü tevhidin şartı olmaktan çıkartırlar. Tabii ki bu kabîl hevâ ve heveslerini ilâh edinenlere göre, Siret bir hikâyeye olur.

Siret veya daha kapsamlı olarak Sünnet'i siz ekarte ettiniz mi, ortada ne İslâm kalır, ne de Kur'ân. Çünkü İslâm ve Kur'ân'ı bize getiren Hz. Resûlullah (s.a.s.)dır. Allah onu seçmiştir; Yahudiler'e yaranmak isteyen müfessirler(!) istemese de!..

8.a) Kur'ân-ı Kerim'in, ağırlık ve genişlik itibariyle önemli bir kısmını tarihi olaylara ayırmasının sebepleri üzerinde de durarak, Kur'ân ve Sünnet'in tarihe bakışlarını, tarihi ele alışlarını, tarihi olayları sunmadaki amaç ve metodunu açıkla ve bunun İslami toplumun oluşmasındaki rolü üzerinde durur musunuz?

a) Tarihin Kur'ân tarafından ele alınış gayesine gelin-

ce; bir ayet-i kerime çok açıkça cevap veriyor: "Andolsun, onların tarihlerini (kıssalarını) açıklamada sâlim akıl sahipleri için birer ibret vardır" (Yusuf sûresi, 111).

Ayet-i kerimenin de belirttiği gibi, Kur'ân'ın tarihi hâdiseleri anlatmaktan maksadı, biz insanların geçmişten ibret almamız içindir. Bunun böyle olması, Allah'ın ahkâmının uygulanmaması hâlinde insanların başlarına neler gelebileceğini bizlere anlatmak içindir ve neredeyse Kur'ân'ın yansından fazlası tarihi hâdiselere (kıssalara) ayrılmıştır.

O halde müslüman veya genelde bütün insanlar Kur'ân'ı okurlarken, ateşe atılan Hz. İbrahim için gözyaşı dökceklerine, O'nun neden ateşe atıldığını, toplumunda ilâhlaşmış olan kimselerin put heykellerini neden kırdığını düşünecekler ve ona göre ibret ve ders alacaklardır.

b) Gerçekten en büyük tarih belgeseli olarak da tarif edebileceğimiz Kitab-ı Kerim'imiz, tarih gözüyle ele alınıp Asr-ı Saadet'in tarih belgesi olarak nasıl değerlendirilebilir?

b) Asr-ı saadet dediğimiz vakıa, Kur'ân'ın yaşanmasından ve pratiğinden başka bir şey değildir. Kur'ân, Devlet Başkanı olan Hz. Peygamber (s.a.s.)'in kanunuydu. Onun için, pratik olan Peygamber'i, Prensipten olan Kur'ân'dan ayıramazsınız.

c) Kur'ân'ın anlaşılmasında siyerin önemi nedir? Rasulullah (s.a.s.)'in sireti ile Kur'ân-ı Kerim arasındaki bağ nedir ya da Kur'ân-ı Kerim, peygamberin sireti olayını nasıl ele almaktadır?

c) Kur'ân'ın anlaşılmasında, Siret önemden öte zarurattır. Siret bilinmeden Kur'ân anlaşılmaz, çünkü yukarıda da belirttiğimiz gibi, Siret, Kur'ân'ın pratiğidir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rante.org>

**9.a) Kur'ân-ı Kerim'deki kıssaların verdiği mesajları da gözönünde bulunduracak olursak, Siyer bize neleri ver-
melidir? Diğer bir deyişle Siyerin hedefi nedir? Özellikle
günümüz dünya şartlarını da düşündüğümüzde, müslü-
manlar için Siyer bilgisini ne ölçüde önemli buluyorsu-
nuz?**

**9.a) Siyer bir hikâye kitabı değildir. Allah'ın seçtiği bir
insanın Kendi davası için verdiği mücadele tarihidir. Müs-
lûmanlar böyle algılamalıdır Siret'i... Zaten bugünkü
müslûmanların ekseriyetinin müslûmandan başka her şeye
benzemelerinin sebebi, Siret'i gerektiği gibi etüd etmedi-
ğinden, hayatına tatbik imkânlarını araştırmadığından ileri
geliyor. Siret, müslûman için bir mi'yardır, ölçüdür. Her
müslûman bu ölçüyü çok iyi bilecek ki, kendisinin ölçüye
uyup uymadığını, yâni müslûman olup olmadığını bilebil-
sin! Siret'in hedefi budur.**

**b) Kur'ân-ı Kerim'e baktığımızda olayları sadece
nakleden, rivayet eden değil bilakis ibretler vak'ası olarak
canlı ve dinamik bir şekilde sunan bir tarih üslûbu ile karşı-
laşmaktayız. İşte bunun gibi, Rasulullah (s.a.s.)'ın hayatın-
da da bu canlılığı ve dinamizmi yakalayabilmek için, Si-
yer'e nasıl bir yaklaşım gerekmektedir?**

**b) Rasûlullah (s.a.s.)'ın hayatındaki canlılığı, dinamiz-
mi anlayabilmek için, bînamaz kimselerin yazmış oldukları
resmi siyer kitaplarından ziyade, Resûlullah (s.a.s.)'ı anla-
yıp O'nun gibi yaşamının özlemini çeken müslûman tarih-
çilerin eserlerinden okumalıyız Siret'i.**

**c) Kur'ân'ın mü'minlerden istediği hareketin, Rabbi-
mizin rızasına mazhar olmuş örneği olması hasebiyle, Islâ-
mi hareketin seyrinde siyerin bağlayıcılığı ne ölçüdedir?
Yani Hareket Metodu-Siyer ilişkisini açıklar mısınız?**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

c) İslâmi harekette Siret'in bağlayıcılığı esastır. Siret'e ters düşen, hele hele Siret'i dışlayan bir akımın, İslâmi harekete hiçbir alakası yoktur. Ne var ki, Siret doğrultusunda, günümüzün şartları da gözönüne alınarak, yeni metod ve yöntemler uygulanabilir. Esas olan, İslâmi tebliğ ve tebliğ edileni yaşamaktır. Sahabe deve ile tebliğ yapıp diye, bizim de deve ile tebliğ yapmamız gerekmez. Bu bilâkis Siret'i anlamamış olmak demektir.

10.a) Günümüzde sanki masallaştırılmış bir siyer anlayışı da mevcut... Rasûlullah (s.a.s.)'i "usve" olmaktan âdetâ çıkaran, çıkarmak isteyen bu masalların tarih açısından değerlendirilmeleri gerekir. Sahabenin hayaından ziyade bir takım menkubelerin siyer adına meşhurlanmış olması bunun tipik örneğidir. Bu sebeple Siyerde sahabenin rolü, sahabenin siret anlayışı ile ulema (müfessir, muhad-dis, fakih ve tarihçiler)nin siret anlayışlarını açarak, bunlarla günümüzdeki anlayışı mukayese eder misiniz?

10.a) Sahabe hayatı, Siret'in parçalarını oluşturur. Başka bir deyişle Hz. Resûlullah (s.a.s.) onlara tatbik etti İslâm'ı. Onlar, hayatlarının her zerresinde taklid ederlerdi Peygamber'i... Kâfirlere nasıl davranıyor, münâfıklara nasıl muamelelerde bulunuyor, kısaca siyâseti ne idiyse, sahabe de onun gibi hareket ediyordu. Zaten usve, yâni örnek olan da budur. Sahabenin Siret anlayışı, onun kendi nefsinde tatbik etmek içindi, kültür için değil. Dolayısıyla, nefsimizde tatbikatını yapmak, Rasûlullah (s.a.s.)'i kendimize örnek almak üzere Siret'i yazmalı ve okumalıyız. Yoksa Mevlid okutmakla Siret okumuş olmayız.

b) Tarih ve Siyer rivayetlerini ele aldığımızda önemli bir sorun olarak karşımıza, bunların geliş usulü ve nakli meselesi çıkmaktadır. Aynı olay hakkında zıt rivayetlerle karşılaşmaktayız. Bu nedenle şunu sormak istiyoruz: Siye-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

rin kaynakları nelerdir? Ölçü olarak hangi kurallar kullanılmıştır? Bu açıdan olaya bakarak hadislerdeki tarih ile, tarih kitaplarındaki tarih arasında bir karşılaştırma yapar mısınız? Siyerle ilgili olarak bizim uymamız gereken usûl ve geçmişi irdelleyip sorgularken elimizdeki ölçü ne olmalıdır?

b) Siyer'le ilgili kaynaklara gelince:

Şurasını iftiharla belirtebiliriz ki, Hz. Peygamber (s.a.s)'in mücadele tarihi bize çok sağlam bir şekilde ulaşmıştır. Kaynaklar arasındaki küçük farklılıklara değiniyorsunuz ki, bunlar çok azdır ve râvilerin imkân ya da imkânsızlıklarından ileri gelen bir olgudur. Hemen belirtelim ki, İslâm Tarihi kaynakları gerek hadis kitapları olsun, gerekse siyer kitapları olsun, çok sıkı bir denetimden geçerek günümüze intikal etmişlerdir. Bizim İslâmi ilimlerde öyle bir ilim çeşidi vardır ki, müslümanlardan başka hiçbir toplumda yoktur. Cerh ve ta'dil ilmi. Bu ilim adından da anlaşıldığı gibi, kaynakları tenkid ilmidir ve bu konuda o kadar acımasızdır ki, adına yaralamak demek olan cerh denmiştir. Öyle zannedildiği gibi, her öne sürülen rivayet kabul görmemiş, sıkı bir tenkid süzgecinden geçtikten sonra bize kadar gelmiştir. Kaldı ki bu konuda binlerce kitap vardır.

c) Birçok müslüman tarihçi, tarihin yeniden derlenip yeni bir metodla yazılması gereği üzerinde durmaktadırlar. Size göre bunun gerekliliği ne kadardır ve bunun için lazım gelen usûl ve kişisel toplumsal şartlar nelerdir? Bu konuda olayı sadece ilmî bir çalışma olarak düşünmek mümkün mü? Örneğin tarihçinin İslâmi toplum ya da hareket içinde olup olmamasının avantaj ve dezavantajları nedir?

c) Müslüman tarihçiler, tarihin yeniden yazılması gereği üzerinde duruyorlar, doğrudur. Fakat bu, tarihi hâdis-

leri yeniden yazalım anlamına gelmez. O halde mesele nedir? Biz tarihi hâdiselerin günümüz şartlarına göre yorumunun yapılmasını istiyoruz ve zaten onun için de tarih kitabı yazıyoruz. Bilindiği gibi Sîret'le ilgili binlerce kitap yazılmıştır. Fakat buna rağmen biz de Sîret kitabı yazma gereği duyduk. Çünkü siz hâdiseleri yeniden yorumlayıp, onları günümüze taşımazsanız, tarih folklorlaşır, yaşanamaz bir hâle gelir. Bir de, yeni nesillerin anlamaları için, tarihin bugünkü kavramlarla, siyâsi konjonktürle irdelenerek ele alınması lâzım. Tabii ki bu konuda tarihçi zorlanacaktır. Çünkü statükocu zihniyet, eskinin canlanmasını, yâni hayatiyet bulmasını istemez. Çünkü gerçek bilinince, sahte olan ortadan kalkmaya mahkûmdur. Bunun için de gerçek tarihçilere hayat hakkı yoktur.

11.a) Tarih ve Siyerin, davetçi müslüman için önemi nedir ve davetçilerin Tarih ve Siyere bakış açısı ne olmalıdır?

11.a) Tarih ve Sîret müslüman davetçinin ilk kaynağı ve kullanacağı malzemedir. İlk davetçi Resûlullah (s.a.s.) olduğundan, ve aynı zamanda o örnek alınacağından, davetçilerin tarih ve siyer'e bakışları dâvâlarının tahakkuku açısından fevkalâde önemlidir. Adeta onların ayrılmaz parçası olması lâzım. Çünkü onlar, davetlerinde Hz. Muhammed (s.a.s)'i anlatacaklar.

b) Davetçi, -okuma, anlama, yaşama ve örnek edinme noktasında- davetinde siretten nasıl faydalanabilir?

b) Davetçi, her şeyden önce çok güzel bir Sîret bilgisi-ne sahip olmalıdır ki ne okutacağını, anlattığı ya da tebliğ ettiği Sîret'in nasıl yaşanacağını muhataplarına aktarabilsin. Bunu yaparlarken, mümkün mertebe ayrıntılardan kaçınıp, esaslar üzerinde durmalı ve genç nesillere basit yazılmış ki-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ıplarla gitmelidir. Gerçekleri dolandırarak anlatmanın günü geçti artık, geç kalıyoruz.

c) Kur'ân-ı Kerim'deki kıssalar ile Rasulullah (s.a.s.)'ın sireti arasında, özellikle davet açısından ne gibi benzerlik ve farklılıklar söz konusudur ve davet metodu açısından hangisinin ne ölçüde bağlayıcılığı vardır?

c) Resûlullah (s.a.s.)'ın Sünneti müslümanlar için bağlayıcıdır. Sünnet'i dışlayarak ne tebliğ yapılır, ne de müslüman olunur. Bu konuda fevkalâde dikkatli olmak gerekir. Sünnet'e laubali bir şekilde bakanların sonu, maalesef pek iyi gelmiyor. Ya irtidat ediyorlar ya da kendilerini tanımlıyorlar. Ve davetçi şunu kesinlikle bilsin ki Sünnet'e düşman olan, Resûlullah (s.a.s.)'a ve dolayısıyla Allah'a düşmandır.

d) Davetçilerin, bir hareketin doğması veya idamesi için Tarih ve Siyer'i hareket açısından yeniden ele alıp yorumlamaları zorunlu mudur? Zorunluysa bu yorumlama (bir bakıma tedvin) nasıl ve kimler tarafından yapılmalıdır? Bu yapılırken nelere dikkat edilmelidir ve böyle bir çalışmanın davet açısından önemi nedir?

d) Davetçiler, yorumunu yapmaktan ziyade mesajı ulaştırmakla yükümlüdürler. Çünkü her önüne gelen tarihi yorumlamaya kalkışırsa, iş çorbaya döner. Öyle öğrenciler görüyoruz ki, yalan-yanlış tercüme edilip Cağaloğlu'nda basılmış iki kitabı okuyup mücthid kesiliyorlar. Bu olmaz herkes haddini bilsin! Adamlar bir tek hadis metnini görmeden (çünkü Arapça bilmiyorlar) Buhari'yi eleştiriyorlar. Her işimizi ehline vermek mecburiyetindeyiz, yoksa bugünkü gibi bocalar dururuz.

12.a) Tarihçilerin toplum, toplumun da tarihçiler

üzerindeki etkilerini, bir diğer ifade ile Tarih-Toplum ilişkisini açıklar mısınız?

12.a) Tarihçi de toplumun bir ferdi olduğundan, karşılıklı zorunlu bir iletişim vardır. Toplumun tarihçi üzerindeki tesirinden ziyade, tarihçinin toplum üzerindeki tesiri söz konusudur. Bir başka deyişle, toplumları şahsiyet sahibi yapan öğelerden birisi de tarihtir. Bir toplum, şahsiyetli tarihçilere sahipse, o toplum kalkınmış toplumdur, yok aynı toplum dalkavuk, menfaatperest, makamperest, korkak tarihçilerden tarih öğreniyorsa o toplum hem geridir, hem de geri kalmaya mahkûmdur.

b) Gelecek tarihin oluşmasında müslümanların tarihi lehlerine çevirmeleri için ne yapmaları gerekir?

b) Müslümanların tarihi lehlerine çevirmelerinin yolu, demin dediğim gibi şahsiyetli, cesur tarihçileri yetiştirmekten geçer. Şunu bunu kızdırmamak için yanlış tarih yazıp öğretmeye devam ettiğimiz müddetçe, emperyalistlerin uşağı olmaya mahkûmuz. Çünkü biz korkak oldukça, onlar bizler için uygun tarihler üretiyorlar.

Şahsiyet sahibi tarihçilere olan özlemimi ifade ile bütün inananlara selam olsun.

-Tarih nedir?

- Tarih için çok değişik tarifler yapılmıştır. Bana göre tarih, «Şimdiki hayata yön vermek için, geçmişin tanımıdır.» Geçmiş ve şimdi kelimeleri, zamanla ilgili tabirlerdir. O halde tarih, zaman mefhumuyla değerlendirilir veya bilinir.

-İslâm'a özgü bir tarih görüşü var mıdır?

-Zannediyorum ki, bu sorunun cevabını doğrudan doğruya Kur'ân'dan almak lâzım. Gerçi Kur'ân-ı Kerim, kelime olarak tarihten bahsetmez; ancak tarihin konusu olan vak'alara, hâdiselere dikkatimizi çeker. Yusuf Sûresi'nin son âyetli (111) şöyle der: «And olsun, onların kıssalarını açıklamada, sâlim akıl sahipleri için birer ibret vardır.» O halde, Cenabı Hak, Yusuf Sûresi'ni bize bir ders, bir ibret olsun diye indirmiştir. Biraz önce tarihin tarifini yaparken, «Şimdiki hayata yön vermek için, geçmişin tanımıdır.» dedim. İşte İslâm'a göre, Tarih görüşünün bu olması lâzım.

-Şimdiye kadar yazılan Tarih kitaplarında bu görüş ne ölçüde etkili olmuştur?

(*) *Mavera Dergisi* adına Mustafa Çelik'in soruları.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

-Maalesef bu görüş şimdiye kadar yazılan kitaplarımızda -kitaplarımız derken İslâm tarihlerini kasdediyorum - potansiyel olarak mevcut olmasına rağmen, bu potansiyel ya görülmemiş veya görüldüğü halde, önemi üzerinde durulmamıştır. Bir önceki sorunuzun cevabında dedim ki, bu görüş bizzat Kur'ân'da vardır. Fakat onbeş asırdır Kur'ân okunuz da -Hulefay-ı Raşidin sonuna kadar olan dönemi hariç tutuyorum- bu âyetlerin hikmetini düşünmeyiz. Bunun içindir ki İslâm, belli bir dönemden sonra kuvve haline dönüştürülmüş, Kur'ân sadece mezarlıkta okunan bir kitap haline gelmiştir. Allah (c.c.) Kur'ân'ı ölümler için değil, diriler için indirdi. İşte dirilerin hayatını tanzim eden bu kaynağı ölümlere verince, bu tarih anlayışı da görünmez oldu. Kur'ân-ı Kerim'i güzel okuma yarışmaları yapılır bütün İslâm dünyasında. Hiç duydunuz mu, Kur'ân'ın güzel anlaşılıp tatbik edilmesi-yarışi diye bir yarış?

- Batı'nın tarihe bakışıyla, İslâm'ın tarihe bakışı arasında ne gibi farklar, benzerlikler var? Bu bakımdan karşılıklı bir etkilenme söz konusu mudur?

-19. yüzyıla kadar, Batı için tarih, bir «Olgular mecmûu»dur kronolojî'dir. Hâdiseler anlatılır. Fakat bir ibret alma söz konusu olmadığından, değerlendirilmesi yoktur. Oysa, İslâm Tarihinin özü «İbret»tir. Kuvve de olsa bile. Bunun için İbret kelimesi üzerinde durmamız lâzım. İBRET demek, «Sana anlatılana bak, ona göre kendini tanzim et» demektir. İslâm tarihçileri, bunu zikretmişler ve fakat fiile geçişini önemememişlerdir. Tabir caizse, tarihin felsefesini yapmamışlardır. Halbuki, bunun için kendi kitapları malzeme doludur.

19. yüzyıl Batı tarihçileri, İslâm tarihindeki bu nükteyi anladılar ve klasik tarih anlayışını bir bakıma yıktılar. Ve İslâm tarihçisinin, asırlardır zikredip, fiile çıkarmadığı potansiyeli gördüler. Ama ne var ki batılı tarihçiler, bu tarihçi-

liği, emperyalist emellerine âlet ettiler. Onlar bunu yaparken, 19. yüzyıl ortalarından itibaren, İslâm tarihçilerinde - her dalda olduğu gibi- bir batı taklitçiliği başladı. Batılı tarihçiye atıfta bulunmak moda oldu âdeta... Böylece klasik tarihçiliği de kaybettiler. Ve o moda, hâlâ demode olmadı... Öyle bir dönem başladı ki, batı alâmet-i farikasını taşımayan hiçbir fikir, fikir olarak kabul edilmedi. Aşağılık duygusuyla başlayan batıcılık kuruntusu... Batılı tarihçi dediyse, kabul eder, demediyse reddeder olduk... Hâlâ cami kürsülerinde duyarsınız: «Hz. Peygamber o kadar büyüktür ki, Bismark veya bilmem hangi batılı ilim adamı onu şöyle övmüştür.» Sanki, Hz. Peygamber(s.a.s.)'in yüceliğini anlatmak için, İslâm alimlerinin dediği muteber değil de, O'nu bir batılıya tasdik ettirmek istiyorlar... Bu cahiller bilmezler ki, Hz. Peygamber(s.a.s.)'in en güzel övgüsünü en yüce varlık yani Allah (c.c.) yapmıştır. İşte etkilenme böyle olur.

-Tarihte nesnellik (Objektivite) ten ne anlamalıyız?

-Tarihte objektivite, yani tarafsızlık... Kanaatime göre, şimdiye kadar gelmiş geçmiş bütün tarihçiler arasında vâkıa olarak objektif bir tanesi bile yoktur, ve olamaz. Tekrar ediyorum vâkıa olarak yoktur yoksa idealde bütün tarihçiler objektiftir. Ancak gerçek, bunun böyle olmadığını gösteriyor. İnsanın fizyo-ideolojik yapısı buna elverişli olmadığı gibi materyal ve ortam değişikliği de, ister istemez objektif tarihçiyi sübjektif yapar. Bir misal vereyim: Müslümanlarla Yahudiler arasında cereyan etmekte olan savaşın, elli yıl sonra değişik tarihçiler tarafından ele alındığını farzedelim: Yahudi tarihçi, insan kanına susamış bir devlette yetiştiği için, o açıdan bakacaktır meseleye... Yani Müslüman çocuklarının, kadınlarının, bombalarla şehid edilmesini kahramanlık olarak gösterecektir kitabında... Çünkü yetiştiği ortam, aldığı kültür ve dünyaya hâkim olma ihürası, onu, o şekilde güdüyor. Müslüman tarihçi başka, Haçlı sefe-

ni ilan eden Reagan'ın(1) haçlı tarihçileri, daha başka bakacaklardır meseleye... Dediğim gibi objektif olayım derken, kendi tarihlerini inkâr edecek kadar seviyesizleşmişlerdir.

-Tarihte nesnellik ve yorum arasında nasıl bir ilişki kurulabilir? Veya böyle bir ilişki var mıdır?

-Biraz önce dedim ki, tarihte objektivite yoktur. Bunun en büyük sebebi de yorumdur, yorum değişikliğidir. Biraz cesur davranırsak «Tarih yorumdur» deriz. Çünkü tarihin materyali olgu ve vesikalardır. Daha da daralırsak, olgular hâvi vesikalardır. Bu vesikalar arkeolojik buluntular veya arşivler hatta yer altındaki kitabeler, ancak tarihçinin ele alış ve yorumundan sonra, tarih olurlar. Değilse, o kitabelerin sâir taşlardan, arşiv vesikalarının da gazete parçalarından farkı olmaz. Aslında, tarihçi ve onun yorumu, olgudan daha önce gelir. Ermeni tarihçiye göre «Kızıl sultan» olan II. Abdülhamid, İslâm tarihçisine göre, Müslümanların halifesidir.

-‘Tarihî olay’ deyimi neyi anlatıyor? Olayın önemini mi, yoksa tarihçinin olaya atfettiği değeri mi?

-Bir önceki sorunuzun cevabında temas ettiğim gibi, olaylar, tarihçinin yorumundan sonra «Tarihî Olay» olurlar. Bakın, bir misal vereyim: 26 Zilhicce 1325 tarihinde, Pekin’de bir olay oldu. Olay Pekin’de açılan Pekin Hamidiyye Üniversitesinin açılışıydı. Sultan II. Abdülhamid adına Çin Müslümanları bir üniversite yaptırmışlar. Olay bu... Fakat o hâliyle sadece bir olaydır. Ama bu olaydan 60-70 sene sonra benim bu konuyla ilgili arşiv vesikalarını bulup değerlendirmem, olayı «Tarihî olay» şekline sokar. Aslında her olay «Tarihî Olay» olmuyor. Fakat bu olmayış, olayın kendisinden değil, tarihçinin ele almayışından ileri geliyor. Belki de olayın şanssızlığı.

(1) Bush’dan önceki ABD Başkanı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

-Tarih ve Edebiyat arasında ilişki kurun desek? ...

-Fazla bir ilişki kuramam. Bu belki edebiyatı bilmediğimden ileri geliyor. Fakat böyle de olsa, her iki alanın materyali başka başkadır. Tarihin materyali olgu ve yorum edebiyatınki ise duygu, sanat ve estetikdir. Tarihçinin endişesi, olayı anlatmaktır, olayı süslemek değil. Süslü olarak takdim güzel bir şey... Ancak fazla makyaj çoğu kez, çehrenin kendisini kaybettirir. Zannediyorum ki Tarihî olayların bizatihi kendileri, edebiyatın aradığı hazı verir. Alphonse de La Martine, Türkiye Tarihi adlı kitabının mukaddimesinde der ki: «Nakledeceğim bu kadar olay içinde, edip olan tarihçi değil, konunun bizatihi kendisi edibânedir.» La Martine, eserinin güzelliğinin kendi edipliğinden değil, konunun edibâne oluşundan ileri geldiğini söylemek istiyor. Edebiyat ve tarihi bir birinden tamamen koparmamak için belki şunu diyebiliriz: Tarihçi edebiyatçıya malzeme verir. edebiyatçı, aldığı bu malzemeyi -muhtevayı bozmamak şartıyla- istediği gibi süsler.

-Geçmişten (Asr-ı Saadet) günümüze kadar sizin önemli bulduğunuz tarihçilerin, belli başlılarının adını verebilir misiniz?

-İslâm tarihçileri derken, herkesin bildiği Taberi, İbnül-Esir, İbn Kesir gibi klasik tarihçilerimiz ise, bunlar bir makale, belki de bir kitap konusu olacak kadar çoktur. Ancak bu klasik tarihçilerimizin dışında, tarihçilik üzerinde duran iki âlimimiz var, birisi, «El-Muhtasar fi ilmi't-Tarih» sahibi el-Kafıyeci, diğeri de, «El-i'lâmu bi't-tevbihi li men zemme't-tarih» adlı eserin sahibi Es-Schavîdir. Bunlardan Kafıyeci, tarih için şöyle der: «Mebde ve Meadda ve ikisinin arasındaki bütün faydalı ilimler içinde, tarih ilmi vardır ki, fayda ve garabetleri saymakla bitmez. O inci ve mercanların denizidir. Onun faydalarını tahdit ve sınırlandırmak mümkün değildir. Onda mülk ve melkûtun acaiblikleri,

ceberrut ve azamet sahibi Cenabı Hakk'a ulaşma yolu vardır.

-Kur'an'ın kendine özgü ifadelerinden, (mesela yer yer geleceğe ait olaylardan geçmiş zaman kipiyle bahsedilmesi gibi) bir tarih anlayışına ulaşmamız mümkün müdür?

-Yukarıda dedim ki, İslâm Tarihi, özünü Kur'an-ı Kerim'den alır. Allah-u Teâlâ, eski kavimlerin kıssalarını (Tarihlerini) bize ibret olsun için zikreder.

Bütün yaratıklar içinde, insanın mümtaz bir yeri vardır. Allâh insanı kendisine halife, yani temsilci olarak seçmiştir. O halde tüm insanlık, Adem (a.s.)'in şahsında Allah'a karşı bir mesûliyet yüklenmiştir. İnsan bundan kaçamaz. Allah, bu mesûliyeti insana verince, mesûliyetin sınırlarını da göstermiştir. Her insan, bir ucu Ahsen-i Takvîm, diğer ucu Esfelesâfilin olan bu sınırlar içinde bir hayat grafiği çizer ölünceye dek. İşte tüm insanlığın, Adem'den başlayıp, Kıyamete kadar bu sınırlar içinde çizeceği müşterek grafik İslâm tarihidir, yani tarihür. O halde genel tarih dediğimiz şey, aslında İslâm tarihinin bir çizgisinden ibarettir. Bu grafiğin çizgileri üzerinde Hâbil ve Kâbil'le başlayan hakk-batıl mücadelesi, bütün peygamberler tarihiyle sürmüş, günümüzde sürmekte ve bundan sonra da sürmeye devam edecektir. O halde İslâm tarihi veya tarih genel manadaki «Bir olgular yorumu» veya «kronolojisi» değil, Allah'ın çizdiği yolda bir yaş öyküsüdür. Çünkü insan -ister inansın- ister inanmasın- Allah'a kulluk ettiği nisbette insandır. Ve eumediği nisbette insan değildir. İnanmayanlar bundan kendilerini berî sayarlar. Halbuki onlar da aynı hayat kasırgasının, müşterek hortumu içinde dönmekte ve fakat farkında değildirler. Bugün İslâm'a karşı Haçlı zihniyetini hortlatan Reagan, Kıyamete İslâm'ı nasıl inkâr etsin?

O halde tarihin klasik perdesi yırtılmalıdır. Tarih, Kartaca savaşlarının şu veya bu senelerde yapıldığı değil, Na-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rante.org>

polyon'un, Rus seferinden ne kadar ölüyle döndüğü değildir aruk...Tarih, yukanda çizdiğimiz perspektif ışığında, insan oluş veya olmayışın tahlilidir. Veya rahmetli Ali Şeriatî'nin deyişiyle «Tarih,insan oluşumunun ilmidir.» (Tarih,ilm-i şoden- i insanest)

Aruk tarih eskinin ilmi değil, şimdinin ve geleceğin ilmidir. Başka bir deyişle, tarih ilmi, insanın kendi kendisini tanımasıdır. Geçmiş hâdiseler, zamana bağlı olaylar, veya geçmiş zaman değil... Bundan dolayı tarih, gerçeğin oluşumunun incelenmesidir.

Klasik tarih anlayışına göre tarih, geçmiş olayların bir kronolojisidir. Halbuki bizim için geçmiş, içinde yaşadığımız ve içinde yaşayacağımız zaman da önemlidir. Geçmiş, hal ve gelecek diye üçe ayrılan zaman süreçlerinin son ikisini nasıl atarız? Kaldı ki biz ikisini de yaşıyoruz ve yaşayacağız. Geçmiş için değişmez olan tarihî kanunlar hâl ve gelecekte de değişmez. Zaman içindeki tarih seyri, bu değişmez kanunların gerektirdiği şekilde değişikliğe uğrar. İşte tarihçi, veya her münevver insan, bu değişmez kanunları geçmişten, geleceğe olan bu akışı iyi tanıması lâzımdır ki, bu ilmî bilgiye dayanarak topluma yararlı olabilsin. Çünkü her insan -isteyerek veya istemeyerek- bu akışın içindedir. Bu manada tarih, kaynağı bilinmeyen bir nehirdir ki, insanın yeryüzündeki hayatının başlangıcıdır. Yatağı zaman olan ve geçmişten şimdiye kadar akan bu nehir, müşahhas ve belli kanunlara dayanarak maziden hâl'e kadar akıyor. Bu nehir, bilinen ve müşahhas bir geleceğe devam edecektir. Bu durumda insan, fıkren o yatakta akan tarihin değişmez kanunlarına dayanarak müdahale edip gereği gibi onları tanıyabilirse, öylece bu zamanı ve dolayısıyla geleceği bilecek. Tarihin geçmişine bakıp, onun gelecekte ne kadar akacağını kestirecek. Bu mânada, bir toplumun geçmişi bilinirse gelecekte nereye doğru kayacağı tahmin edilir. İşte bu tahminden sonra, tarihin yatağına müdahale edebiliriz. Bunu bilen bir tarihçi, yalnız kendini, geçmişini ve halini değil, belki o

kanunlara dayanarak kendi geleceğini ve beşer toplumunu istediği şekilde yönlendirir.

İsrail, süper güçlerin ve şimdiki İslâm ülkelerinin tarih yatağını bilmeseydi, Lübnan'a saldıramazdı. Şayet İsrail, Haçlı seferini, güncü Lübnan'da bir Hristiyan devlet kurmak için başlatan Amerika'nın yeşil ışığına ve Papa tarafından -görünürde olmasa bile- yönetilen Avrupa'nın teşvik ve yardımlarından ve İslâm ülkelerinin umursamazlığından emin olmasaydı, bu küstahlığa teşebbüs edemezdi. İşte 19. yüzyıldan beri tarih, bu denli büyük bir rol oynuyor milletlerin kaderinde. Türkiye'deki bütün ilimlere bir bakın, bunlardan yalnız tarih yanlış yazıldı. Ona düşman olundu. Bir toplumun tarihi ne kadar çelişkiler içinde olursa bu o toplum, o kadar sorunlarla karşı karşıya kalmaya ve sömürülmeye mahkûmdur. Hâlâ Sultan Abdülhamid «Kızıl Sultan» olarak okutulur. Niçin? Tarihin gerçek yatağındaki seyrini değiştirmek için.

Emperyalist dünya, tarihin bu gücünü hem iyi anladı, hem de iyi kullandı. Bunu başarabilmek için de, diğer dünya ülkelerine ya tarihlerini unutturdu, veya onların tarihini de kendisi yazdı. Bunu yaparken de, sureta Onaçağ kilise feodalizmini yıktıklarını gösterdiler. Zavallı Üçüncü Dünya ülkeleri ve bu arada İslâm dünyası, Batı'nın bu korkunç fikirleriyle son derece usta bir şekilde asimile edildi. Gûya kilise feodalizminin kültürünü yıktılar... Yıktılar ama, yerine çok daha cani olan burjuva kültürünü yerleştirdiler. Dolayısıyla değişen bir şey olmadı. Yalnız onlar nokta-i nazardan değişen şu oldu. Kilise sadece Hristiyan tebaayı sömürüyordu, fakat onun yerini alan ve kapitalist sömürü felsefesiyle yönetilen Batı, içine- Sovyet Rusya ve Amerika'yı da katmak lüzum- bütün dünyayı sömürmeye başladı. Bu batılı kapitalistler hayvanları dahi sömürmeye başladılar zevkleri için. Bildiğiniz gibi Kuzey Kutbunda beyaz ayılar vardır. Bunları, silahla öldürüp derilerini yıpratmamak için, insanlık adına utarılacak bir yöntemle başvurular, buzullar üstü-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ne elin ayası genişliğinde keskin usturalar yerleştirip, bunlara kan sürdüler. Kan kokusuna gelen ayılar, ustura üzerindeki kanı yalamaya başladılar, yaladıkça dilleri kesildi, dilleri kesildikçe kan aktı ve kan kaybından zavallı ayılar ölüp gittiler. Batılı kapitalistlerin salonlarını posulan süslesin diye...

İslâm Tarihçisi yukanda zikrettiğim âyetlerin ışığında bakmalı tarihe... Değiştirmesi lâzım tarih anlayışını... Yön vermeli ve yönlendirilmeye yeter demeli, özenilen kuruntuları bilmeli artık. Ve tarihin yukandaki görüş zaviyesinden bir mücadele olduğu anlaşılmalı artık.

Bu mücadele Allah'a en güzel kul olma mücadelesidir. Kalemle, dille veya başka şekilde, yani şahadetle... Ali Şeriatî şöyle der: «Şehid Tarihin Kalbidir».

Müsadenizle, O'nun şu sözleriyle bitirelim, tarih konusundaki bu sohbetimizi: «Kendi tarihinden gıdalanan bir insan, öyle bir şahsiyet ki, kendi neslini ve yarınını seçme yeteneğindedir. Bir geçmişe sahip olmayanın bir yarına sahip olması mümkün değildir. Bu asla mümkün değildir. Geçmişe sahip olmayan bir kimse, sıfırdan başlar. Ve kendi kültürünü (Tarihini) bilmeyen kimse, bedevî bir insandır.»

-Teşekkür ederiz.

-Hocam uzun zamandan beri Türkiye'de kitaplarınız yayınlanıyor. Çok farklı çevreler tarafından tanınıyor, biliniyorsunuz.. Ama daha çok tanınan fikri ve ilmi kişiliğiniz. Biz, Kitap Dergisi adına bir başka yönünüz üzerinde durmak istiyoruz. Şöyle bir soruyla başlayalım isterseniz: Yazarlık serüveniniz nasıl başladı?

-Bismillahirrahmanirrahim... Yazarlık bugünkü anlamda değil de, amatörün de altında olmak üzere lise çağlarında şiirle başladı, belki garibinize gidecek.. Bu, üniversitenin ilk yıllarına dek devam etti. Ondan sonra şiirden vazgeçtim. O zamanlar "Batman'ın Sesi" diye bir gazete çıkıyordu. Ben de işçiydim Batman'da.. O zamanlar şiir yazıyordum; müslümanların ezikliğini dile getiren bir iki şiirimi hatırlıyorum orada. Ondan sonra okumaya başladım. Üniversiteyi bitirdikten sonra doktora yapmak için Paris'e gittim. Doktora yaparken orada yine sizin bilmediğiniz ve burada ilk defa söyleyeceğim birşey, bir roman yazdım.. O romanı hâlâ neşretmiş değilim, sadece zaman zaman okuyorum ve zevk alıyorum.. Yurtdışından döndükten sonra Erzurum Yüksek İslâm Enstitüsünde hoca iken Hamidullah hoca (Muhammad Hamidullah)'nın iki üç makalesini tercüme etmekle işe başladım. Ve ondan sonra bu tercümelerimi

(*) Ali Bulaç'ın Kitap Dergisi adına yaptığı söyleşi.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

küçük makaleler takip etti. 1980'e kadar öyle sürdü. Ve sizlerin yardımıyla hatırlayacaksınız. 80'de Düşünce yayınevinde ilk kitaplarımı neşretmeye başladım. Kısaca yazarlık öykümüzün başlangıcı böyle..

-Gerçekten çok ilginç.. Genellikle bütün yazarlar önce şiirle başlarlar. Fakat sizin farklı olarak yazdığınız bir roman var: Sanıyorum yayınevlerimiz şimdi bunu öğrendikten sonra o romanı yayınlamak için peşinize düşecekler.. Peki hocam, yetişmenizde hangi faktörler rol oynadı? Kişiler, tevafuklar, beklenmedik kararlar..

-Belki bu saydıklarınızın hepsi de vardır. 1956-57 senelerinde Siirt Pervari'de beşinci sınıfta iken bir müfettiş gelmişti. İlkokul müfettişi.. Okulda öğrencileri testli ederken ve denetlerken bana demişti ki: "Oğlum Ergani'de bir öğretmen okulu var, parasızdır. Sen onun imtihanına gir ve oku.." Ben de kafama koydum; okumayı çok seviyordum. Fakat ailemin durumu ve maddî imkânsızlıklar buna mâni oldu. İmtihanların günü geçti dolayısıyla imtihana giremedim. Ben de Siirt'e okumak için kaçmaya karar verdim. Fakat o zamanlar bugünkü gibi araba yoktu. Çocuklanma anlatıyorum, hayal gibi geliyor onlara.. Katırla gidiliyordu; katırcıyla anlaştım. Fakat o, gidip babama haber vermiş. Senin oğlun gidiyor diye.. Allah razı olsun, bunun üzerine babam Siirt'e beni kendisi götürdü. O şekilde ortaokula bir ay geç başladım. Şunu da hiç unutamıyorum, o zamanlar Dicle üzerindeki köprü yıkılmıştı, hayatımın en korkunç anlarından birini geçirdim, katırla geçtik Dicle'yi.. O şekilde geldik, liseye başladık..

-Peki en çok okuduğunuz ya da fikir hayatınızı etkileyen önemli yazarlar desem?

-Ben ortaokul bire başladığım zaman, Türkçem çok
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

zayıftı. Ve şimdi kendisine minnettar olduğum hocam Beyhan hanım vardı, Beyhan Ülgen.. Türkçe hocası. Bana bir kitap verdi, dedi ki: "Oğlum bu kitabı yazın Pervari'de dört beş defa oku." Ben de aldım o kitabı getirdim, gerçekten hocamın dediği gibi yaptım. Dilimi geliştirmek için.. Ama kadar öyle bir şey yaptı ki, o kitabın yazanıyla düşünce ve inanç bakımından tamamen zıt bir konuma girdik sonraları.. O yazar Mahmut Makal idi ve bana verilen kitap "Bizim Köy". Ortaokul birinci sınıfta onunla başladım. Onu bitirdikten sonra Esat Mahmut'un ve Kerime Nadir'in romanlarını bitirdim. Allah rahmet eylesin bir Hüseyin efendi vardı Pervari'de.. O bana Said Nursi'nin "Gençlik Rehberi"ni vermişti. Dini neşriyatla diyebilirim ki ilk defa o şekilde tanıştım. Lisede maalesef bir Victor Hugo hayranlığı başladı. Her nedense Hugo'nun bütün eserlerini o zaman okudum. Ve size diyebilirim ki babam tarafından bir defa azarlandım; o da Hugo'nun "Doksanüç İhtilâli"ni okuyordum birgün; romanı bırakıp yemek yemediğim için azarlandım.. Böylece ilk okuduğum kitaplar bunlar sayılır. Üniversiteye gelince, zaten biliyorsunuz bizim İslâmi bakımdan yazılmış romana pek rastlanmıyordu.

-Şimdi yazarlığa karar vermek ayrı bir olay.. İlmî çalışma yapmak üniversiteye intisap etmek de ayrı bir olay.. Bu ikincisi nasıl gelişti?

-Zannediyorum birincisinde karar diye birşey olmaz. Bir insan ben yazar olacağım diye yazar olmaz kanaatini taşıyorum. O, kendi kendine oluşan birşey.. Ama ikincisi, bir insan ilim adamı olacağım diye karar verebilir. Çünkü kütüphaneler emrinde, kalem emrinde. Ama yazarlık ayrı bir şey..

-Peki yazarlıkla ilim adamlığı arasında nasıl bir ayırım yapıyorsunuz?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

-İlim adamlığı.. Şöyle desem, belki ilim adamları kızar ama, ilim adamları mevcut ilmi tespit edip, sunmaktan öte birşey yapmıyorlar. Fakat yazar dediğimiz kesim, âdeta fikir üretiyor. İlim üretiyor.. İlim adamında ilim üretmek yoktur. Mevcut fakat bilmediğimiz ilimleri, bilinir hale getirmeleridir. Bu bakımdan ilim adamı ile yazarı değiştirmek lazım, veya birbirinden farketmek lazım.

-Peki şimdi bir de şunu soralım, önce nasıl üniversiteye intisap ettiniz? Bu konuda da tesadüfler rol oynadı mı? Yoksa ta başından beri bir kararınız var mıydı?

-Efendim, ben liseyi bitirdiğim zaman bir tek idealim vardı: Doktor olmak!.. Ve Pervari'ye gidip doktor bulamayan insanlara yardımcı olmak.. O zamanlar test imtihanı filan yoktu. Pck haberimiz de yoktu. Ankara'ya geldik, imtihan Ankara'da yapılıyordu. Orada kılavuzda İlahiyat Fakültesi diye birşey gördüm. Hiç unutmam, otobüse bindim İlahiyat'a gittim. Dedim ki ne okutuluyor burada? Orada bir hanım vardı, şöyle söyledi: "İngilizce, Fransızca, Almanca, Arapça, Farsça, Osmanlıca.." Böyle dilleri saydı. Ve dedim ki tam idealimdeki fakülte bu! Ben dillere hayranım.. O kadar severim ki dilleri.. Hemen karar verdim; birinci tercihim Tıp yazmıştım, ikinci tercihim İlahiyat yaptım. O şekilde.. İlahiyat'a girişim bir tesadüfî meseledir. Dediğim gibi ben doktor olmak istiyordum, sonra baktım ki doktorluktan daha önemli şeyler varmış.

-O zaman çocukluğunuzdan beri, dil öğrenimine karşı bir ilginiz var; bu ortaya çıkıyor..

-Evet, hatta size yakın bir zaman önce başımdan geçen bir hâdiseyi anlatayım.. Belki durumu izah eder. Biliyorsunuz burada yani İstanbul'da "Sosyal ve Ekonomik Türk Tarihi Kongresi" yapıldı. Orada bir akşam yemeğinde Alman

bir profesör dedi ki: "Herr Sırma nerelisin?" Ben, "Siirtliyim" dedim.. "Ciddi mi söylüyorsun" diyerek heyecanlandı adam. "Evet" dedim.. Neden heyecanlandınız?" "Hiç" dedi, "Pervariyi bilir misin?" Ben de "Pervariliyim" dedim.. Daha da heyecanlanarak dedi ki: "Bundan 32 sene evvel ben Pervari'ye gittim. O yöre üzerine doktoramı hazırlıyordum." Dedim ki: "hükümet konağında mı kaldın?" "Evet" dedi.. "Peki küçük bir çocuk sana su taşıyordu, onu hatırlıyor musun?" "Yoksa sen misin" dedi. "Evet" dedim.. O zaman Pervari'de bir tek çeşme vardı, o profesörü de Kaymakam hükümet konağına yerleştirmişti. Onunla bir-iki kelime İngilizce konuşabilmek için uzaklardan o adama su taşıyordum. Sırf İngilizce'ye olan meylim dolayısıyla..

-Zaten anadiliniz Arapça değil mi?

-Anadilim Kürtçe..

-Anadiliniz Kürtçe ve Türkçe öğreniyorsunuz, zaten önemli bir barajı aşmış oluyorsunuz.. Dolayısıyla psikolojideki o pozitif transfer kuralına dayanarak, ondan sonra Fransızca'yı, Farsça'yı öğrenmek daha kolay..

-Fakat çok zor oldu. Ben ortaokula geldim ve birdenbire üç dille karşı karşıya kaldım; Türkçe, (Siirt'te konuşulan) Arapça ve bir de okulda mecburi olan, İngilizce.

-Şu anda kaç yabancı dil biliyorsunuz, ya da kaç yabancı dilden yararlanarak bilimsel bir araştırma yapabilirsiniz?

-Efendim, dört yabancı dilden yararlanıyorum, iki Şark iki Garp.. Fransızca ve İngilizce.. Arapça ve Farsça..

-Peki şimdi İlahiyat'a böyle girdiniz. Orayı bitirdiniz.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mezun olanlar, genellikle öğretmen oluyor, ya da Diyanet'te görev alıp dağılıyorlar.. Fakülteden sonra fakültede kalma düşüncesi nasıl ortaya çıktı, nasıl gelişti bu?

-Fakülte ikinci sınıftan itibaren ben doktora yapmaya, asistan olmaya karar verdim. Sorduğumda İngilizce lazım dediler.. Cebimdeki çorbanın parasını Amerikan Kültür Merkezi'ne vererek İngilizce kurslarına devam ettim. Ve fakülteyi bitirince 1416 sayılı kanuna göre bir imtihan açıldı, İslam Tarihi'nden yurtdışında doktora yapmak üzere.. O imtihana katıldım. Ve tuhaftır, ben İngilizce'den imtihana girmeme, Amerika, Kanada ve İngiltere'yi istememe rağmen o zamanın Milli Eğitim'i beni cebren Fransa'ya gönderdi. Fransa'da beş sene kaldım.

-Muhammed Hamidullah ile tanışmanız Fransa'da mı oldu?

-Hamidullah hocayı ben ilk kez Ankara'da gördüm talebeyken. İmam Serahsi için bir kongre yapılmıştı.. O zaman gelmişti. Hocanın zayıflığı çok dikkatimi çekmişti. O zayıflığı ile el Mebsut'u yüklenip, Dil Tarih'te bir konferans vermişti zavallı.. İlk kez orada tanıdım. Sonra Paris'e gidince, devamlı olarak Pazar günleri verdiği konferanslarına iştirak ettim.

-Peki Hamidullah hocanın, sizin fikri ve ilmi hayatınız üzerinde belli bir etki yaptığını söyleyebilir misiniz?

-Zannederim buna bir madde daha ilave edebilirsiniz. Hocanın benim sosyal yaşantım üzerinde bile tesiri vardır. Paris'te iken hocadan hiç ayrılmamaya,mümkün mertebe O'nun konuşmalarını, konferanslarını kaçırmamaya dikkat ettim. Hatta konferans için Paris dışında nereye gittiyse, gidip onu dinledim. Bilhassa Hoca'nın bir yanı beni çok çeki-

yordu.. Çok ciddi meseleleri çok basit bir dille anlatıyordu hoca.. Ve ben hayret ediyordum. Acaba hoca nasıl yapıyor diye.. Sonra anladım ki hoca meselelere çok vakıf olduğu için, onu basite indirgeyerek veriyor, çok verimli oluyordu. Ve tabii hocanın fedakarlığına hayranım.

-Peki üniversiteye intisap etmek, ilim adamlığı yapmak, akademik çalışma yapmak.. Sonuçtan memnunsunuz diyebilir miyiz?

-Çok memnunum..

-Fakat sizin yazarlık yönünüz de var. Genellikle ilim adamlarında görmediğimiz bir yönünüz.

-Garip bir tesadüf mü diyceksiniz, sizlerle herhalde 1979'da tanıştık değil mi? O zamana kadar da yazarlığı düşünmüyordum. İlim adamlığını düşünüyordum; tez yapacağım, teoriler geliştireceğim diye büyük hayaller peşindeydim.. Fakat yavaş yavaş sizin gibi arkadaşların tesiriyle dergilerde yazmayı denedik.. Ve baktım ki benim bir dergide yazdığım bir makale, üniversite dergilerinde yazdığım 100 sayfalık bir makaleden daha etkili oldu.. Neden? Çünkü üniversite dergilerinde yazdığınız bir makale, üniversite kütüphanesinin raflarında kayboluyor, ama kamu içindeki bir dergide yazınca herkesin karşısına çıkıyorsunuz, o zaman kendinizi yeniliyorsunuz, her gün biraz daha ilerleyince -siz öyle diyorsunuz- yazarlık diye birşey gelişti bende.

-Peki üniversiteye mensup ilim adamlarımızın az yazmasını neye bağlıyorsunuz?

-Bunu genelleştirmemek lazım. Daha doğrusu onlara sormak lazım.. Ben de bir üniversite mensubuyum ama, yazıyorum. Başka yazarlar da vardır. Ama kanaatime göre

üniversitelerde hâlâ "ilim için ilim" zihniyeti hakimdir. Ben şahsen bu teoriye inanmıyorum. İlim insanlık içindir; ilim Allah içindir.. İlim yapma için ilim zihniyeti var; ben buna biraz karşıyım.. Onlar da benim düşüncelerime karşıdırlar. Hatta diyorlar ki böyle kitaplarla niye uğraşıyorsun, efendim tabir caizse milletin fikrini bozuyorsun.. İlimle, salt ilimle uğraş daha iyi olur filan.. Ben ona pek gelemiyorum.

-Bir bakıma sizi ilim mühendisliğine veya ilim teknisyenliğine çağırıyorlar; çok yazan çok üretenlere üniversitelerde genellikle şüpheli bir gözle bakılıyor.

-Evet, şüpheli göz.. Tabi siz üniversite dışındasınız, bunu diyebilirsiniz. Ben içindeyim, diyemiyorum.. Ancak şöyle diyorlar. Bu adam çok yazdığı için herhalde üstünlüğü yazıyor. Bana birkaç defa söylediler. Dedim ki o zaman bir makale yazın şu yanlışları ortaya koyun.. Hatta ben bir profesöre dedim ki; Türk tarihi konusunda öyle vesikalar buldum ki sadece Türkiye'de değil, dünya Türkologlarının hiçbiri bilmiyor. Dolayısıyla ilim adamlığı fikir adamı olmaya mani değildir. Bilakis yardımcıdır. Yeter ki ondan yararlanılabilsin..

-Bir başka yönünüz de çok gezmeniz. Hem Batı'da hem İslam dünyasında sık sık çeşitli ilmi toplantılara katılıyorsunuz. Tebliğler veriyorsunuz.. Bunların da fikri hayatınızın gelişmesinde bir etkisi var mı?

-Efendim, Fransızca'da bir atasözü var: "Öğretmek ikinci defa öğrenmektir." Siz de müşahede ettiğiniz ama, ben bilhassa kendim için söylüyorum bu konferanslarda benim halka verdiğimden ziyade ben onlardan alıyorum. Çünkü hiç aklınıza gelmeyen sualler soruyorlar size.. O sualleri cebinize koyup evde gidip araştırma yapıyorsunuz. Bu sizi geliştiriyor, ayrıca tabii gezmeyi de seviyorum. Allah-ü Teala'nın bir lütfudur, bize bu imkanı vermiş.

-Peki bu tür uluslararası toplantıları faydalı buluyor musunuz? Gerçekten bir fonksiyon görüyor mu? İslam dünyasının fikri hayatında, politik hayatında yeni ufukların açılmasına yardımcı oluyor mu? Yoksa bürokratik rutin bir iş mi? İslam dünyasında eli çantalı bir sınıf yetiştirdi. Her gün bir ülkenin başkentinden bir başka ülkenin başkentine gidiyor, çantasında da bir takım tebliğler var.. Bu tebliğlerde de genelde basmakalıp modeller.. Bunlar ayrı bir sınıf olarak ortaya çıktı. Bu konuda görüşünüz nedir?

-Evet çok haklısınız. Bu uluslararası olsun, ulusal olsun bütün bu kongreler o havada yapılıyor. Kongrenin belli bir havası vardır, siz o havaya uyarak bir tebliğ sunma mecburiyetindesiniz. İlim için değil, kongre için ilim yapılıyor havasına giriliyor ki, bu ilme büyük bir darbedir.. Siz de şahit olmuşsunuzdur, bakıyorsunuz bir ilim adamı sıfatıyla kalkıyor, şu bu siyasiyi pohpohluyor. Nedir efendim? Sheraton otelinde bir iki gece fazla misafir edilecek diye.. Biz maalesef yurtdışında bu gibi hâdiselere şahit olduk. Ancak çok az da olsa bunun istisnaları vardır. İlmi tebliğler de sunulabilir. Fakat kongrenin genel havasına uymuyorsa, muazzam tepkilerle karşılaşıyorsunuz.. En yakın misalini verebilirim. Yakınlarla Göztepe'de yapılan bir kongrede, Muhammed Abduh vesilesiyle biraz İslam gündeme gelince bilhassa bizim yerli hocalar tahammül edemiyorlar.. İlla bizim bildiğimiz doğrudur. Ama biz yeni vesikalar buluyoruz ve diyoruz ki, efendim yanlışmış, düzeltelim. Ben de öyle biliyordum ama yanlışmış.. İşte buna tahammül edemiyorlar..

-Şimdi tekrar kitaplarınıza dönelim.. Kaç kitabınız yayınlandı?

-Sanıyorum yirmiye yakın..

-Yirmiye yakın kitap yazmak nasıl bir şey? Kitap yazmak kolay bir iş mi?

Üniversite Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

- Tabii bu soruyu sizin kendi kendinize de sormanız lazımdır. Bilmiyorum; tevazu olsun diye söylemiyorum ama, ben tembel bir adamım. Bir hatıramı anlatıyım size, o zaman konu vuzuha kavuşur. Benden bir makale yazmam istenmişti. Bütün fişlerim hazırda masada. Onbeşgün oturdum ve o makaleyi yazamadım. Bu ilham dediğimiz şey gelmiyor bir türlü. Kelimeler cümleleşmiyor. Nihayet onaltıncı gün bir hâdisce olmuştu, gece onikide yatağa girdim, kafama bir şey takıldı kalktım. Sabaha kadar o makaleyi yazdım. Kitaplar da bir bakıma böyledir. Her birisi bir hâdisce üzerine kitaplaşmıştır. Yoksa karar vermiş değilim; şu konuda bir kitap yazayım diye..

-Gözlendiği kadarıyla Türkiye'de en çok okunan yazarlarımızdan birisiniz.. Genelde bugün ülkemizde en iyi kitap beşbin satarken, sizin kitaplarınız iki, üç, beş baskı yapıyor.. Bunu neye bağlıyorsunuz?

-Ben tabii okuyucu zaviyesinden bakamıyorum.. Ancak müşahede ettiğim iki husus var. Birincisi, elimden geldiğince basit yazıyorum kitabı. Herkesin okuyabileceği bir dille. İkinci ve bence en önemli husus, gerçek neyse onu o şekilde, hiç dolambaçlı yollara sapmadan söylediğimden belki.. Bilemiyorum; okuyucuya sormak lazım belki..

-Bir de şu var, nasıl yazıyorsunuz? Gece mi gündüz mü? Evin problemleri var, çocuk var, onların yetişmesi var, üniversitede bir konumunuz var.

-Efendim, maalesef bu konuda çok düzensizim ben. Bazen derse girerim; onbeş senedir aynı dersi anlatmışım.. öyle şeyler söylüyorum ki, daha önce hiç söylemedim. O anda sınıfta aklıma geliyor. Ve dersi anlatırken kağıda yazıyorum. Mesai bittikten sonra odamda oturup onu geliştiriyorum, Evde de, genellikle çocuklar uyuduktan sonra yaza-

biliyorum. Yoksa bir cümleyi kafada toparlıyorsunuz, çocuk gelip "baba şu nasıl" diye sorunca o gidiyor. Kısaca diyebilirim ki yazdıklarımın çoğu, mesai dışındaki vakitler ve evde de herkesin uyuduğu saatte oluşur.

-Şimdi bu konuşmadan öğrendiğimiz ilginç birşey var; roman yazmışsınız, bir romancı yanınız var.. Bir de bildiğimiz kadarıyla yazdığınız bir tiyatro eseriniz var. Bu tiyatro yazma işi nerden aklınıza geldi?

-Efendim Erzurum'a bir tiyatro gelmişti: "Başkasının Ölümü" İzledim; belki benim anlayışsızlığımdan ileri geliyor pek bir şey anlayamadım. Fazla birşey vermedi. Eve git tim uyukum kaçtı. Sabaha kadar.. Dedim ki bir de biz yazalım. Ve yazdım. Acaba biz mesajımızı daha iyi veremez miyiz diye.. Tuttu mu tutmadı mı bilmiyorum, daha bir eleştiri almadım.

-Peki oyunun sahneye konulmasını düşünüyor musunuz?

-Efendim oyunu yazar sahneye koymaz.. O ayrı bir alandır. Bunu başkalarına sormak lazım. Fakat bir oyun, herhalde sahneye konulması için yazılır. Konya ve Kayseri'de oynandığını duydum.

-Yeni oyunlar yazmayı düşünüyor musunuz.

-Bu aşamada değil...

-Peki önümüzdeki dönemde araştırmayı ya da yazmayı düşündüğünüz konular var mı?

-İslam Tarihi serisinden biliyorsunuz son olarak "Örnek Halifeler Dönemi" çıktı. Emeviler, yani İslam tarihinin

saltanat dönemine girdim. Emevilerin bir bölümünü yazdım. Onu yazmaya devam ediyorum. Ve iki senedir elimde bulunan bir başka çalışmam var, dualarınızla belki biter. "Emperyalizmin Öyküsü" diye bir şey yazıyorum. İslam tarihi açısından..

-Şimdi yayıncılarımızın verdiği bilgilere bakılırsa, genelde son yıllarda tercüme kitaplara karşı ilgi giderek azalıyor. Telif kitaplara karşı ilgi artıyor. Ama şöyle bir gözlemde de bulunuyoruz. Telif kitap sayısı çok az. Bunu neye bağlıyorsunuz? Otuz seneye dayanan bir yayıncılığı-mız var ve yayıncılığımızın gövdesi de tercüme kitaplara dayanıyor, buna rağmen telif kitapların sayısı da çok az..

-Tabii bu olgu sevindirici bir şey.. Yani tercümeden telife doğru grafiğin yükselmesi sevindirici.. Biliyorsunuz ki Türkiye'de bilhassa bizim kesimde gençler, daha yeni yeni yetiştiği için bu biraz tabiidir. Müslümanlar kendi mütefek-kirlerini henüz yetiştirecek seviyeye gelmediler. Yeni yeni tezgahta olan kırıntılar ortaya çıkıyor. İnşaallah bizi takip eden nesil, bizden çok daha iyi olacak. Soruyorsunuz neden azdır? Herhalde belli bir fetret döneminden sonra bizim kesimimizde yazarların olmayışı çok tabiidir. Ama bundan sonra olacaktır. Yazarlık için değil ama, o yazdığımızla müslümanlara bir şey vermek için çalışırsak zannediyorum daha erken mesafe alınız.

-Şimdi. Emeklilik yaklaşıyor mu?

-Bilmiyorum.. Herhalde üç-dört sene daha var.

-Ondan sonrası için planlarınız var mı?

-Ondan sonrasını Allah bilir. Biraz günübirlik çalışıyoruz.

-Bizim soracaklarımız bunlar hocam.. Sizin özel olarak okuyucularımıza iletmek istediğiniz bir şey var mı?

-Ben tarihçi olduğum için, okuyuculara diyorum ki şimdiye kadar bize verilmiş olan tarih değil de, lazım olan tarihi okumak şart. Eğer İslâm'ı öğrenmek istiyorsak, onun tarihini bilme mecburiyetindeyiz. Eğer bir İslam araştırmacısı, İslâm tarihini bilmiyorsa ne tefsir yapabilir, ne hadis ne fıkıh... Size bir misal veriyim:

Abbassiler döneminde bazı Yahudiler bir belge getiriyorlar, diyorlar ki sizin peygamberiniz bize şöyle bir aman verdi. Şu topraklar bizim.. Gösterin bakalım alimlere diyorlar.. Fıkıhçı var orada; gösteriyorlar, doğru diyor fıkıhçı. Tefsirci var, hadisci var.. nihayet karar veriliyor; Yahudilere bu topraklar verilecek. Birisi diyor ki şu köşede bir adam var, tarihle uğraşıyor hele ona da bir sorun. Getiriyorlar adamı, bu vesika için ne dersin diyorlar? Bu vesika uydurmadır diyor tarihçi.. Neden? Bakın bakalım diyor, yazan kim? Yani vesikayı kim kaleme almıştır Peygamberin ağzından.. Muaviye.. Nerede? Hayber'de. Hayber'de peygamber gaza ya gidince Muaviye henüz müslüman olmamıştı.. Hiç mi kafanız çalışmıyor!

Bu vesileyle ben de diyorum ki bilhassa genç kardeşlerimiz, hangi saha ile uğraşırlarsa uğraşsınlar, mutlaka tarihi bilsinler.. Eğer tarihi bilirlerse kendi ilim dallarını bunun üzerine güzel bina ederler. Ve tabii siz de biliyorsunuz sadece Türkiye'de değil bütün dünyada iki çeşit tarih var: biri resmi tarih diğeri de gerçek tarih.. Bu memlekette de bu böyledir. Mümkün mertebe gerçek tarihin peşine düşelim, görüyorsunuz ki aynı hâdise hakkında beş tarihçi de değişik birşeyler söylüyor. Bunların düzeltilmesi lazım. Eğer bir yere varmak istiyorsanız..

-Sizi epey yorduk, teşekkür ederiz..

-Ben teşekkür ederim..

FETİH, ZULÜM DÜZENİNİ YIKMA EYLEMİDİR *

Muhterem hocam, İSTANBUL'un= Fethi'nin İslâmi tebliğ açısından önemi nedir?

-Bu Fethin İslâmi tebliğ açısından önemi, zulüm üzerine kurulu olan Bizans Sisteminin yıkılması ve Avrupa'daki Cihad hareketinin hızlanmasını sağlamış olmasıdır.

Fatih Dönemi Fetih ruhu ile, bugünkü fetih ruhunu kıyaslar mısınız?

- Bu kıyası yapmak oldukça zordur. O zamanki fiili fetih karşın bugünkü Müslümanlarda daha yeni yeni radikal yapılanmalar başlamıştır. Müslümanın bugünkü konumu, fetih aşamasından ziyade şahsiyetini bulma aşamasındadır. Müslümanlar asırlardır, keza müslümanlar tarafından o denli sömürüldüler ki, asli olan İslâmi şahsiyetlerini, haksızlıklara karşı olan direnme güçlerini, gerçek Ulu'lemler anlayışlarını yitirdiler. Öyle ki başlarına gelen sultan ne kadar sarhoş da olsa din adına ona itaat ettiler. Sanki ümmet içerisinde sarhoş olmayan, hilâfete lâyık başka birileri yokmuş gibi. İşte bugünkü müslüman kaybolan bu cevherini aramaktadır, ya da öyle olması lazımdır. İslâm, saltanatlara, bir

(*) Cuma Dergisinin, İstanbul'un Fethi ile ilgili söyleşi.

takım ailelerin çıkarlarına feda edildiği müddetçe ne doğru dürüst müslüman ortaya çıkar, ne de müslümanlarda bir mücadele, bir fetih ruhu oluşur.

Hocam fetih genellikle yanlış anlatılıyor değil mi? Ne dersiniz?

-Fetih İslâmi ahkâmın tüm insanlara tebliğ mücadelesidir. Fetih, bazı toprakları vatanlaştırmak için yapılan savaşlar değildir. Eğer böyle olursa emperyalizmdir, sömürüdür. Emperyalist sistemlerde dinin değil, iktidarı elinde bulunduran sultan, kral, ya da modern emperyalizmlerde olduğu gibi parti veya ideolojilerin monopolü söz konusudur. İslâma göre devlet, din için vardır. Emperyalist sistemlerde ise (ki bu sistemler sosyalist, kapitalist ve faşist sistemlerdir) bir kurumdur. Dolayısıyla ilâhi mesajı tebliğ eylemi olan Fetihle, sömürü sistemlerinin birbirleriyle en ufak bir berzerlikleri yoktur. Yeter ki fetih ruhu asliyetini değiştirip saltanata ve yağmalama düzenlerine dönüştürülmesin. Emperyalizm, zulüm düzeni, Fetih ise, bu zulüm düzenlerini yıkma eylemidir.

Hocam, Fetih İstanbul'u ile bugünkü İstanbul'u nasıl değerlendirirsiniz?

-Fetih yapıldığı zamanki İstanbul ve bu günün İstanbul'u arasında çok az benzerlik kalmıştır.. O günkü inanca göre en büyük Allah olduğundan en büyük tepeler Ona ayrılıyor en yüksek binalar Onun için yapılıyordu. Bugün ise İstanbul'un en güzel yerleri, İlâhi ahkâm düşmanı kimselere verilmektedir. Allah'a isyan edilmesi için beş yıldızlı Otel-ler yapılmakta ve bu fuhuş yuvalarında adları Mehmet, Hüseyin olan müslümanlar köle olarak çalıştırılmakta isimleri Ayşe, Zeynep, Fatma olan müslüman kızları da, para babalarına peşkeş çekilmektedir. Bu söylediklerimize sesleri kısılmış ezanlar şahittir.

-Dünya haritası her gün değişmekte ve bu arada hiç beklenmeyen olaylara tanık olmaktadır. Bu beklenmeyen hâdiselerden bir tanesi de Güney ve Kuzey Yemen'in birleşmesidir. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz.?

-Dünyada olup biten hâdiselere herkes kendi zaviyesinden bakıŷı için, biz Müslümanlar da İslami bir perspektiften olayları değerlendirme konumunda olmamız gerekir. Amerika'nın 28.5.1990 günkü açıklaması bu bakımdan hayli ilginç ve düşündürücüdür. Sovyet Rusya'daki değişmelerin değerlendirilmesini soran gazetecilere, şöyle cevap veriyordu Amerikalı yetkili: Rusya'da bazı mevzii hareketler oluyorsa da, bunları büyütmemek lâzım! Biz bu konularda Rusya'yı yalnız bırakmayacağız!

Diyeceksiniz ki, bu konunun Yemen'le ne ilgisi olabilir. Görünüşte böyle düşünmeniz tabiidir; fakat hâdiseleri etraflı olarak değerlendirdiğinizde göreceksiniz ki beynelmilel bir emperyalizm oyunu sergileniyor. Amerika'nın Rusya'nın parçalanmaması için onu desteklemesi, dünya sömürü dengesini sağlamak içindir. Yoksa Amerika, Ruslar'ın kaşına gözüne aşık değil. Gelişmeler öyle gösteriyor ki, önümüzdeki aylar, ya da seneler, ezilmekte olan insanların, ezenlere karşı verecekleri mücadelelerle geçecek inşaallah...

İran'ın Amerika'ya karşı çıkışı, daha önce aynı Amerika'nın Hıncin'den, yâni Vietnam'dan defediliş i dünyanın şurasında burasında "artık Amerika sömürsünü istemiyoruz" diyebilen insanların çıkışı ve nihayet Sovyet Rusya'daki çözölme ve bağımsızlık hareketleri, muhtemelen -Rusya ve Amerika istemeseler de- dünya sömürü dengesini bozacaktır.

İşte dünya basınından gizli ve kapalı kapılar ardında yapılan Rus-Amerikan görüşmelerinde, bunlar görüşölüyor.. "Karşılıklı olarak menfaatlerimizi sürdürelim. Ne var ki, insanlar değişiyor artık. Onun için onları ürkütmeden,

"kâğıt üzerinde bazı bağımsızlıklar bile vererek ve özellikle idarecilerini Amerika ve Rusya sempatizanlarından seçerek, bunu az zararla kapatabiliriz" diyorlar, birbirlerine tesselli vermek için. Fakat çok şükür ki, çoğu yerde onların mekr'i bozuluyor. Biz gerek güney, gerekse kuzey Yemenli kardeşlerimize hüsn-i zan besleme durumundayız. Ve gönül öyle arzuluyor ki, organize dünya emperyalizminin oyununa gelmesinler. Fakat bu iyi niyetimize rağmen, dünya gerçeklerini de unutmamak lâzım. Amerika'nın Ortadoğu İslâm (!) ülkeleri üzerinde olan tesiri, oraları nasıl birer Teksas'a çevirdiğini artık kendi yazarları bile yazmaktan çekinmemektedirler. Şurası açık bir gerçektir ki, -tecrübelerimize dayanarak söylüyorum- bir Amerikalının Suud'a, ya da Kuveyt'e giriş yapmasıyla, her hangi bir müslüman ülkesinden birisinin oralara giriş yapması çok farklıdır. Esefle söyleyelim ki, söz konusu ülkelere giriş yapan Amerikalılar'a hiçbir şey sorulmazken, bavulları açılmazken, Müslümanlar saatlerce bekletiliyor, iç çamaşırlarına kadar didik didik ediliyorlar. Ümid edelim ki Yemen öyle olmasın!

-Peki bu tehlike, gerçekten Yemen için de varit midir?

-Dileğimiz odur ki, olmasın. Fakat, devletlerin uluslararası ilişkilerini Batı tayin ediyor. Bu gerçeği kabul etmeden, genel anlamda üçüncü dünya ülkelerini ve mikro planda da İslâm ülkelerinin durumunu anlayamayız. Acı bir gerçektir ki, İslâm ülkeleri arasında bugün dahi yapılan görüşme ve haberleşmenin tamamı Batı kontrolünde yapılmaktadır. Değilse İslâm (!) Konferansında Amerikalı gözlemcilerin ne işi var? Müslümanın, Müslümandan başkasını dost ve yâr edinmesi, ve hele hele veli edinip onların emrine girmesi, Allah kanununa ters düştüğünden, Müslümanlar bir seçim yapma durumundadırlar: Yâ Allah'ın emrettiği şekilde yaşamak, ya da Amerika'nın gösterdiği yoldan gitmek! Müslümanlar...

emrettiği şekilde, siyasetlerini de Batı'nın emrettiği şekilde sürdürmeye devam ettikleri müddetçe hiçbir yere varamazlar; isterse halkı Müslüman olan bütün ülkeler Yemenli kardeşler gibi birleşsin.

- Yemen'e gittiniz mi?

-Bu sorunuza da maalesef aynı konulara değinerek cevap vereceğim. Muhtemelen biliyorsunuz ki, Yemen üzerinde benden başkası bir araştırma yapmış değil, -tabii Türkiye'de demek istiyorum- Bu araştırmamı Yemen'de de devam ettirmek için birçok yere başvurdum, fakat hiçbir netice alamadım. Ne acı bir gerçektir ki, tarihte Yemen'le en çok ilişkisi -bu ilişkiler acı da olsa- olan bizler olduğumuz halde birkaç sene öncesine kadar Yemen'in Türkiye'de bir temsilciliği yoktu; tabii Türkiye'nin de orada. Dolayısıyla Yemen'e gidemedim. Batılı meslektaşlarımdan Yemen üzerinde çalışanlarsa, birkaç defa gidip geldiler.

Batılılar ve Batı politikasını benimseyen Müslümanlarca(!) Müslümanlar arasına öylesine tel örgüler, mayınlar döşenmiştir ki, hiçbir Müslüman diğeriyle âdeta görüşmemektedir. Mekke'de bile bazı müslüman ülkelerin din adamlarının, kendi hacılarını başka ülke hacılarıyla görüştürmemeye çalıştıklarını esefle müşahade ettik. Oysa ki, Hacc'ın bir anlamı da, dünya Müslümanlarının birbirleriyle tanışıp kucaklaşmaları, dertlerini paylaşmaları ve Allah için ne yapacaklarına hep beraber çare aramalarıdır. Fakat Amerika öyle bir Hacc yapmamızı istemiyor ve neredeyse hacc politikasını o belirliyor, Hacc emiri gibi...

-Hocam, Yemen'e giden neden dönmüyordu?

-Çünkü Yemen'e giden, neden gittiğini bilmiyordu. Oraya savaşmaya gönderilmiş olan bir asker şöyle yazıyordu cepheden:

**"Bilemiyoz ki neden harb ediyoz?"
Arabın derdi nedir, biz ne diyoz?"**

Bu askerin dediklerine iyi kulak vermemiz lâzım. Biz Yemen'e neden gittik? Bu soruyu sorarken 16. Yüzyılda yapılan Yemen seferini kastetmiyorum tabîî Çünkü o zaman gidilmesi gerekliydi. Portekizli haçlı donanmaları, Yemen'i istilâ edip, Mekke ve Medine'yi kendi ellerine almak istiyorlardı. O zamanki en güçlü İslâm devleti Osmanlı Devleti idi ve onlarla mücadele etmeye, mukaddes beldeleri kurtarmaya mecburdu ve bunu yaptı.

Bizim esas üzerinde durmak istediğimiz, Yemen tamamen Osmanlı askerinden boşaltılmışken, neden 19. yüzyılda tekrar oraya gidildi? Askeri bindirecek gemi yokken, askerin iâşesini, yani karavanasını temin edecek para yokken ne işi var askerin Yemen'de?.. Mübalağa etmiyorum: Yemen'e asker göndermek için İngiliz Lloyd şirketinden gemiler kiralanmıştı. Yemen'i Yemenli'nin elinden almanın anlamı yok ki. Bu gerçekleri bilmemiz gerekir, bize dokunsa da. Onlar kardeşlerimizdi. Sonra ne oldu? Yemen'e gidildi, bir sürü Müslüman kanı akıtıldı ve giden perişan ordu-dan, tabîî geri gelen olmadı... Sanıldı ki, bereketli Yemen'den gelecek varidat, Tanzimat anlayışıyla keza Fransızlara borçlanarak yaptırılan Dolmabahçe Sarayı'nın borçlarını kapatacak... Oyun tutmadı. Zaten Tanzimat'ın hangi hayırlı işi oldu ki?

Ah biz Müslümanlar ne zaman akıllanacağız? Şehit diye Çanakkale'ye gömdüğümüz ataların mezarları üzerinde, onları şehid edenler donlarını çıkararak âlem yapıyor; üstelik Ramazan'da ve bizim paramızdan, bizim haberimiz olmadan ve de görüşümüz alınmadan en mükemmel bir şekilde ağırlanıyor.

Ora Yemen'dir, gülü çemendir... Keşke Anzakları Çanakkale'de baştacı edeceğimize, Yemen'e gidip savaştığımız Müslüman kardeşlerimizden helâllik istesek!..

Allah bütün Müslümanlara akıl versin. Yemen'li kardeşlerimizin birleşmeleri bizi sevindirmiştir. Allah onları Amerika ve Rusya, kısaca Batı mekr'inden muhafaza etsin. Kendi yolunu kaybetmiş müslümanlara, yeniden müstakim yolu göstersiz! âmin!

-Türkiye Yazarlar Birliğinin verdiği ödülleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

-Bu ödülün nasıl bir şey olduğunu bilmediğimden, özellikle Yazarlar Birliği'nin verdiği ödülleri değerlendirmek, benim için biraz zor olacak. Ne varki, çeşitli alanlarda yapılan çalışmaları, Yazarlar Birliği tarafından değerlendirmeye tabi tutulunca, -gazetelerden aldığım bilgiye göre konuşuyorum- ankete başvurulması, yani bazı yanlış anlamalara vesile olacak şekilde **kayıрма** söylentilerinin ortadan kalkması sevindirici bir olaydır. Gönül ister ki, böyle bir anket, bir gazete aracılığıyla, daha geniş bir okuyucu kitlesi arasında yapılabilsin.

-Ödül olayına bakışınız nedir; sizce bu tür ödüllerin ne gibi fonksiyonları olabilir?

-Zannediyorum, dünyada en çok suistimal edilen konulardan birisi de bu "ödül" olayıdır. Muhakkak ki istisnaları vardır. Ancak kanaatime göre özellikle uluslararası "Nobel", ya da "Barış" gibi ödül verme çevreleri, bazı güçlerin tekelindedir. Mesela söz konusu yaptığım Nobel ödülleri, Yahudilerin tasarrufunda olup, genellikle ödüller ya bir yahudi'ye, ya da "yahudi davası"nı ele alan ve bunu müsbet yönde inceleyen kimselere verilir. Olayın bir diğer yönü de, her ideolojinin -burada ideoloji kelimesini kullandık diye hakkımızda dava açılmasın? -her hizbin ya da grubun kendi ideologlarını, kamuoyuna empoze etmesi gibi bir çabaya girmesidir. Solcu, ya da sağcı (batı kavramında alıyorum

sağcıyı, yani müslüman demek istemiyorum) okunmasını istedikleri bir yazar varsa, ya ona hak etmediği halde bir ödül verir, büyük paralar harcayarak onu televizyon ekranlarına getirerek şov yaptırır, ya da o yazarın kitabından her seferinde ikiyüz adet bastırarak "bir senede yirmi baskı" yaptı diye efkâr-ı umumiye oluşturur. Ödül olayını da her halde okuyucu nokta-i nazarından değerlendirmek lazım. Öyle görünüyor ki, ödüller adeta tılsımlıyor okuyucuyu. Okuyucu, "mutlaka bu kitapta bir şeyler vardır ki ödül aldı" deyip kitabı aramaya başlıyor. Nitckim benim küçük tercümemin ödüllendirildiği haberi radyodan yayımlandıktan iki gün sonra, bu kitap Erzurum'da bulunmaz oldu. Yazarlar Birliği'nin bu faaliyetlerini takdirle karşılamak lâzım. Hatta derim ki, anketlerinde yardımcı olayım. Bir kaç sene önce-sine kadar bu faaliyetleri sadece sol kesim yaptığından, müslümanların bu sahadaki başarıları hazmedilemiyor adeta. Müslüman bir yazarın ya da şairin televizyonda zikredilmesi kahrediyor onları; oysa ki biz iki yüz sencedir onlara tahammül ediyoruz (iyi yaptık demiyorum tabi).

Bir misal vererek sözümü bağlıyorum. Geçen sene, televizyonda yapılan bir bilgi yarışmasında İsmet Özel Bey'in kitapları sorulmuştu da, ertesi günü mahut solcu (!) gazete yazarları yaygara kopardılar: Böyle bir adama, yani solcu olmayana nasıl televizyonda yer verilir? Aslında onlar da İsmet Bey'in onların en ustalarından daha usta olduğunu biliyorlar amma solculuk bu işte (Türkiye solculuğu demek istiyorum). Mamafih "Televizyonda irtica başladı" diye yaygara koparmadıklarına şükrederim!

-Muhterem Hocam, Rejim ve İdeoloji kavramlarını bize açıklay mısınız? Acaba beşeri ideoloji veya sistemlere neden gerek duyulmuştur?

Bismillahirrahmanirrahim.

"İslami tebliğin, örnek halifeler dönemi" adlı kitabımızda rejim ve ideolojilerden bahsederken, Rasulullah (s.a.s.)'ın vefatından sonra ortaya çıkan iktidar ve idare boşluğunu ele almak istedik. Her sistemde, Tarih boyunca gördüğümüz bütün devletlerde- bir idari mekanizma vardır ki, bunu rejim veya ideoloji diye nitelendiriyoruz. Tarih içerisinde bazı rejim veya ideolojilere dayalı sistemler, Allah (c.c.) tarafından gönderilen Peygamberler tarafından ortaya konmuş, diğerleri ise bizzat insanlar tarafından ortaya konmuştur ki, bu iki sistem arasında tarih boyunca mücadele olmuştur. Biz adı geçen kitabımızda, Peygamber Efendimiz'in getirmiş olduğu İslam dininin ışığı altında kurulmuş olan devletin, Rejim ve İdeolojisini incelemek istedik.

-Hocam, biraz da -Örnek halifeler dönemine geçmeden önce- "Ulu'l-Emr" konusuna değinmek istiyorum. Nedir Ulu'l-Emr? Hangi şartlarda ona itaat farz olur? yani bu

(*) Vahdet Dergisinin Ulu'l-emr üzerine yaptığı söyleşi.

insanlar kim olursa olsun itaat farz mı, İslam tarihinde bunun örnekleri mevcut mu?

-U'lul Emr tabiri, maalesef İslam tarihi boyunca yanlış değerlendirmelere tabi tutulmuş ve bu yüzden ki İslam tarihi zaman zaman anlaşılamamıştır. Biliyorsunuz ki U'lul emr tabiri Kur'ân ayetlerine dayanmaktadır. Allahu Teala buyuruyor ki: "Allah'a, Rasulüne ve Sizden olan İdarecilere İtaat edin," İşte bazı çevreler bundan hareketle ayet-i kerimenin sonunda bulunan "minküm" kelimesini atarak, idareciler kim olursa olsun, hangi dine, hangi ideolojiye mensup olursa olsun, mutlaka ve mutlaka itaat edilmesi gerekir diye yanlış değerlendirmelere gitmişlerdir.

Sadece günümüzde değil geçmiş asırlarda da böyle yapılmıştır. Size bir misal vereyim: Bazı tarihçiler Hz. Hüseyin'in Emevi Halifesi ve Sultanı Yezid'e karşı çıkışını haksız bir davranış olarak ele almakta ve çekinmeden Hz. Hüseyin'i suçlamaktadırlar. Halbuki, Hz. Hüseyin bir haksızlığa karşı çıkmıştır. U'lul emr'in şartları zaten İslam fıkhında belirtilmiştir. Bunu Hz. Ebu Bekir'in ilk halifelik konuşmasında görüyoruz. Diyor ki, O: "U'lul emr olarak Allah ve Rasulüne itaat ettiğim müddetçe siz bana itaat edeceksiniz." Yani diyebiliriz ki, U'lul emr'e itaat O makamın Allah'a ve Rasûlü'ne itaatiyle paraleldir. U'lul emr dediğimiz makam eğer Allah'a ve Rasûlü'ne isyan içerisende ise, O'na itaat diye bir şey mevzubahis değil ve onun adı da U'lul emr değildir zaten. Bu tabiri değiştirmek lazımdır. Belki Allah'a ve Rasûlüne isyan etmek ve O'nun dini ile mücadele etmek için gelmiş iktidarlardır. Ama onlar U'lul emr değildirler.

U'lul emr'i bir defa yanlış değerlendirdiniz mi artık İslam anlaşılmaz. Yanlış anlamaları önlemek için, fukaha güzel bir kaide koymuştur. Zaten bu kaide biraz önce ifade ettiğimiz ayet-i kerimeye dayanmaktadır. Allah'a ve Rasûlüne itaat ettiği müddetçe U'lul emr'e itaat vardır. Bu itaatten sap-tıkları müddetçe onlara itaat yoktur.

- Hilafet konusuna gelelim Hocam, İslam tarihinde Halifeye neden ihtiyaç duyulmuştur? Bir de Halifeliğin şartlarından söz etmek istiyorum. İnkılâp tarihi derslerinde bahsedildiği gibi gerçekten halife olabilmek için Kureyş kabilesinden olmak şart mı?

- Efendim, hilafet Peygamberimizin (s.a.s.) vefatıyla beraber ortaya çıkmış bir kavramdır. Hz. Ebubekr'in O'nun yerine devlet başkanı seçilmesinden sonra "O'nun yerini alan" manasında "halife" kelimesi kullanılmıştır. Mutlaka bu kelimeyi kullanacağız diye bir kaide yok.. Burada önemli olan, Peygamber (s.a.s.)'in vefatından sonra ortaya çıkan iktidar boşluğunu doldurmaktır. İsterseniz buna devlet başkanı, sultan, melik veya halife deyin, hiç bir değişiklik olmaz. Üzerinde durulması gereken bir tek nokta vardır, o da, adı ne olursa olsun bu zatın, Allah'ın ahkâmına ve Rasûlullah'ın sünnetine göre devleti idare etmesidir. Esas olan budur.

Hilafetin şartlarını soruyorsunuz, bu konu fıkıh kitaplarında uzun uzun anlatılır. Kısaca bir iki hususa temas etmek istiyorum. Bütün dünya müslümanlarının ya da hiç olmazsa bir İslam devletinin başkanı olabilmek için herhangi bir insanda değil, tıpkı örnek halifeler dediğimiz insanlarda aranan şartları aramak lazım. Namaz kılmasını bilmeyen bir insanı, siz devlet başkanı yapamazsınız; İslam ahkâmını bilmeyen bir insanı siz devlet başkanı yapamazsınız; Allah'ın emrine bağlı olmayanları siz devlet başkanı yapamazsınız. Bunun için halifeliğin şartı. İslamı bilip müslümanları idare edebilecek kapasiteye sahip olmaktır; başka değil. Zaten tarih içerisinde buna uyulmadığı için birçok sakatlıklar olmuştur.

Tâ Emevîlerden başlayıp hilafetin kaldırılmasına kadar bakıyoruz; 12-15 yaşındaki çocukları hilafet makamına getiriyorlar ki -bunda asla o şartlar mevcut değildir- o şartlar mevcut olmadığı için, kanaatimce bir otorite boşluğu

vardır. Kısaca ifade etmek gerekirse, İslam devlet başkanlığına aday olacak birisinin İslam'ın hem ahkâmını bilmesi, hem de yaşaması, bunlar için de Allah'ın emrettiği takvaya sahip olması gerekir.

-Yani, hoca çocuğu olmak yetmiyor.. Öyle mi?

-Hoca çocuğunu bırakın, halife çocuğu olması yetmiyor. Eğer öyle olsaydı -çok enteresandır- Hz. Ömer (r.a.)'in oğlu Abdullah vardır. Abdullah müctehid bir insandır. İlminde neredeyse, Hz. Osman (r.a.) kadar bilgiye sahiptir. Fakat Hz. Ömer onu istemiyor. Bu bir saltanat meselesi değildir, liyâkat meselesidir. Kim bu işi en güzel şekilde yapabilecekse, İslam devlet başkanlığı onundur. Yoksa ailelerin tasarrufunda olan bir şey değildir.

-Hocam, biz biliyoruz ki, Hz. Muhammed (s.a.s.) bir Peygamber idi. Bunun yanında bir devlet başkanı, aynı zamanda camide imamdı. Fakat Türkiye'de bazı çevreler İslam dininin laik bir din olduğu iddiasındalar. Bu iddialara siz bir tarihçi olarak ne diyeceksiniz?

-Efendim, siz zaten İslam'dan bahsedince bir dine yer veriyorsunuz, dinin mevzubahis olduğu yerde de laisizm olmaz. Laiklik demek din ve devletin birbirinden tamamen bağımsız olması demek. Laiklik bu esası içerir. Hz. Muhammed (s.a.s.), sizin de dediğiniz, bütün dünya müsteşniklerinin de bildikleri gibi- bir Peygamberdi. Yine -sizin ve herkesin bildiği gibi- O Peygamber, Bedir'de, Uhud'da komutandı; yine O Peygamber, bir devlet başkanı idi. Bu sisteme laiklik demek biraz fazla haksızlık olur. Bir insan müslüman olmayabilir ama, müslümanlığa da "laik bir din" demek hakkına sahip değildir. Peygamber Efendimiz (s.a.s) bu devletçi, Cebrail vasıtası ile gelen Allah'ın ahkâmı ile yönetirdi ki, laisizm böyle bir şeyi kabul etmez. Peygamberler ve

Halifeler Allah'ın ahkâmına göre devleti yönetirlerdi ki, bu da laisizmle çelişir; laiklik diye bir şey o dönemlerde yoktu.

- Hz. Ebu Bekir (r.a.)'in halifeliğe seçilmesi nasıl olmuştu? Çünkü İslam tarihinde ilk halife Hz. Ebu Bekir (r.a.)'dir. Yani Hilafet onunla başlamıştır. Yine Türkiye'deki bazı çevreler Hz. Ebu bekir (r.a.)'in halifeliğe seçilmesinin demokratik olduğunu iddia ediyorlar. Tabir-i caizse demokrasi İslâm'a yamanıyor. Bu iddialar doğru mu?

- Ben inanmıyorum. Hz. Ebu Bekir (r.a.)'in halifeliğe seçildiği zaman dünyanın hiçbir yerinde "Demokrasi" diye bir devlet idâre sistemi yoktu. Hz. Ebu Bekir (r.a.), biliyorsunuz Ensar ve Muhacirin görüşmesi sonucunda, bizzat Hz. Ömer(r.a.)'in inisiyatifıyla seçilmiştir. Yani Hz. Ömer (r.a.) demişti ki, "Ben bunu seçiyorum" diğerleri de kabul etmiştir. Burada demokrasi diye bir şey söz konusu değil. Camide biat gerekir. Bu bakımdan İslam insana demokrasiden daha çok değer vermektedir. Çünkü belli bir heyetin seçmiş olduğu devlet başkanını eğer halk kabul etmezse istifa etmesi gerekiyor; onun devlet başkanlığı geçersiz olur.

-Hocam bazı Şia tarihçilerinin Hz. Ömer (r.a.) ve Hz. Ali (r.a.) arasında bir sürtüşme olduğu yönünde iddiaları var. Acaba bu konuda sizin söyleyecekleriniz nelerdir?

-Efendim, ben tarihçi olduğum için tarihçileri kolayca eleştirebiliyorum. Sadece Şia tarihçileri değil, bilhassa günümüzde ehl-i sünnet tarihçileri de (yalnız ehl-i sünnet derken oraya (bir ünlem işareti koyuyorum) onlar dahi böyle bir şeyden bahsederler.

Bu neden ileri geliyor? Tarihi cehalet dediğimiz mekanizmadan... Hz. Ömer (r.a.) Halife iken, Hz. Ali (r.a.)'nin kızı Ümmü Gülsüm'le evlenmiştir. Hz. Ali (r.a.) Ondan

korktu da kızını verdi diye bir zehaba gidebilir miyiz? Benim İslâm tarihi içerisinde tanıdığım Hz. Ali'nin en büyük özelliği, O'nun hiç birşeyden korkmadığı (Allah'tan başka), yani O'nun cesaretidir. Hatta Hz. Ömer (r.a.) devlet başkanı iken istişareler yapıyor. (Hz. Osman (r.a.), Hz. Ali (r.a.), Saad bin Ebu Vakkas (r.a.) ve diğer geriye kalan sahabelerle) fakat ekseriyetle Hz. Ali (r.a.)'nin görüşüne katılıyor ve onu tatbik ediyor. Fakat biz tarihi bilmediğimiz için O'nları birbirleri ile düşmanmış gibi gösteriyoruz. Bu biraz da haksızlıktır. Umarım bundan sonra daha çok tarih okuruz ve gerçekleri hoşumuza gitmese de kabulleniriz.

-Cemel ve Sıffin hâdiseleri... Bu hâdiselerin bir değerlendirmesini yapar mısınız?

-Bu iki hâdiseler bir kader-i ilâhi olarak Hz. Ali (r.a.)'nin hilafetine rastlamıştır. Burada yabancı unsurların parmağı olduğu gibi, Hz. Osman (r.a.)'ın şehâdetinden sonra ortaya çıkan anarşi ortamının da rolü vardır. Hz. Ali (r.a.) çok şanssız bir dönemde Halife olmuştur ve ehl-i sünnet ulemasının bu konuda icmaları vardır ki, Hz. Ali (r.a.) her iki hâdisede de haklıydı. Biliyorsunuz Sıffin hâdisesinden sonra hakem olayı oldu. Hakemler Halifeliği Muaviye'ye verdiler ama ehl-i sünnet uleması, meşru halife olarak ölünceye kadar Hz. Ali (r.a.)'yi tanıdı. Ancak Hz. Ali (r.a.)'nin ölümünden sonra Muaviye meşru halife olarak kabul edildi.

-Hocam son olarak bir şahsi soru sormak istiyorum. Sizin yazmış olduğunuz eserlere bakıyoruz, hep küçük kitaplar halinde. Genç arkadaşların da bu konuda soruları var: "Acaba neden ciltli İslâm Tarihi yazmıyorsunuz" diye. Ne dersiniz?

-Efendim, bu şahsi bir kanattan ileri geliyor. -Bunu bil-hassa yazmanızı rica ediyorum- Ben şahsen biraz tembelim.

Büyük kitapları okumayı cesaret edemiyoruz. Ciltli kitaplar insanı korkutuyor. Ben, mümkün olduğu kadar hâdisleri özüne inerek gençlere vermeye çalışıyorum.

Taberi'yi alıp baştan sona tercüme edip sonra yine onun gibi 10 cilt olarak verebilirim. Ama bunu kimse okumaz. Hz. Peygamber (s.a.s) ve Mekke dönemini birkaç ciltte yazabilirdim ama, bunu kimse okumaz. Benim maksadım okumayı, öğrenmeyi artırmak. İnşaallah faydasını da görüyoruz.

-Allah razı olsun. Bu güzel çalışmalarınız devam edecek mi?

-Evet, İnşaallah Emeviler dönemini kapsayan bir kitap yazıyorum.

-Çok teşekkür ederim hocam...

-Ben teşekkür ederim...

- Önce İnsan haklarından ne anlaşılması gerekir, onu anlatır mısınız hocam?

- Ben insan hakları meselesini, İslâm nokta-i nazarından ele alıyorum. Allah'u Teala, Kur'ân-ı Kerim'inde insan haklarının ne olduğunu, Kendisi'nin hakkının ne olduğunu açıkça belirtmiştir. İnsan haklarını Allah'u Teala Kur'ân-ı Kerim'inde değişik biçimde tarif etmiş. Biliyorsunuz bir müslüman statüsü var. Bir de gayr-ı müslim statüsü var. Bu müslüman ve gayrimüslim statüsü içinde karşılıklı olarak birinin diğerine karşı hakları vardır.

-Evrensel insan hakları bildirgesini hazırlayan komisyonda, süper güçlerin etkinliği fazla idi. Bu bildirmede devletin kişilere karşı görevleri belirtilmiştir. Ancak günümüzde bu devletler bildiriye aykırı hareket etmekte ve diğer devletler aynı şekilde hareket edince bildiriyi gündeme getirmektedirler. Bu duruma bakınca bildirinin bizim haklarımız açısından bir değeri var mıdır?

- Ben, zaten insan hakları evrensel beyannamesi denen kağıda inanmıyorum. Belki birkaç süper devletin, acaba dünya insanlarını nasıl daha güzel sömürebiliriz antlaş-

(*) Teklif Dergisi'nin yaptığı söyleşi.

masıdır bu. Gayr-imüslimlerden birinin burnu kanasa, bu insan hakları evrensel beyannamesi gündeme geliyor, ama binlerce müslüman ölse hiçbir zaman gündeme gelmiyor. Belki insanların kendi davalarını ortaya koymak içindir bu evrensel beyanname veya Birleşmiş Milletler gibi hususlar. Biz de bunlara kapılmamalıyız, müslümanların hakları savunulmaz. Mesela İsviçre'yi size söyleyelim. İsviçre'de mülteciler meselesi vardır. İki sınıf mülteci var orada. Bir komünist mülteciler (müslüman ülkelerden gidenleri söylüyorum) Bir de müslüman mülteciler vardır. Giden mültecilerin müslüman olduklarını anladıktan 24 saat sonra dışarı atıyorlar. Ama komünist veya kapitalist mültecilere çok güzel sahip çıkıyorlar. Demek istediğim, Müslüman nokta-i nazarından bu evrensel beyannamenin hiç bir değeri yoktur. Dünyanın görünüşüne bakacak olursak bunu farkederiz. Bugün, İsrail'tarafından Filistinde hergün yüzlerce müslüman şehit ediliyor kimsenin sesi çıkmıyor. Ama bir tane Yahudi kızı orada, üstelik yahudiler tarafından öldürülüyor. T C. televizyonu bile ayağa kalkıyor. Evrensel Beyanname onlar yönünden çalışıyor, müslümanlar yönünden çalışmıyor.

- *Ülkemizde Anayasalar hazırlanırken özellikle evrensel insan hakları dikkate(!) alınıyor. Ona aykırı hükümler konmuyor. Anayasada da belirtilen bu haklar bir başörtüsü meselesinde ihlal edilince, insan haklarının ihlali gündeme gelmiyor, bir azınlık meselesinde insan hakları hemen gündeme geliyor. Bu açıdan nasıl değerlendirirsiniz?*

- Anayasadan söz ettiniz. Mühim tatbikattır. Arapçada bir laf vardır. Diyorlar ki; "Hibrun ala'l varak" yani kağıtta mürekkep. Eğer siz o mürekkebi tatbik edemiyorsanız, o mürekkep olarak kalır. O zaman hiçbir anlamı olmaz. Mühim olan anayasalara konan hükümlerin uygulanması-

dır. Yoksa kağıda yazılması değil. İnsan haklarına uyulacağı yazıyor, dünya anayasalarında. Mesclâ Avrupa'da... FFakat insan haklarına riayet edilmiyor. Bakın size bir iki misal vereyim. Bize medeniyetin beşiği olarak yutturulmak istenen Paris'te, Sorbon üniversitesinin ev ilanları var. O ev ilanlarını görürsünüz. Diyor ki, iki odalı, bir mutfak bir banyo dedikten sonra, "Not: bu ev Türkler'e, Araplar'a, İranlılar'a, kısaca müslümanlara verilmez." Bir başka ilan görüyorsunuz, Pakistanlılar'a aynı şekilde zencilere verilmez, Çinliler'e verilmez. Nedir bu? Hani insan hakları vardı?

-Veda Hutbesinde de insanın temel haklarının güvenceye alınması söz konusu. İnsan hakları açısından Veda Hutbesi'nin yeri ve önemi nedir?

-Biliyorsunuz eskiden beri felsefede şöyle bir tarif yapılmıştır. İnsanı hayvandan ayıran tek şey aklıdır. Bu akıl denen şeyi insan çalıştırmadığı zaman şahsiyeti gidiyor. Bakın bunu İslamiyet çizmiş, orada da kanunlaştırmıştır. Nasıl? Peygamber efendimiz (s.a.s.)'in ilk cümlelerinden birisi şudur; "Kimseye zulmetmeyiniz, kimsenin de size zulmetmesine müsaade etmeyiniz." Benim kanaatime göre dünyada insan haklarını en güzel ifade eden ve de tarih içinde tatbikatını bulan bu cümledir. Müslüman kimseye zulmetmeyecek, kimsenin de zulmetmesine izin vermeyecek. İşte insan hakları böyle tesbit edilebiliyor, böyle elde edilebiliyor. Bunu, bu şekilde anlamak lazım.

BİR MİLYAR MÜSLÜMAN VARSA MESCİD-İ AKSA'NIN BU HALDE OLMAMASI LÂZİM (*)

-Yahudiler birtakım tarihi temeller iddia ederek ortaya çıkıyor ve Filistin'e sahip çıkmaya kalkıyorlar. Siz bu konuda ne dersiniz?

-Bismillahirrahmanirrahim. Zannediyorum meseleyi iki yönden ele almak lazım: Birisi insanî, birisi de dîni yönden. Diyeceksiniz ki dinî yönler İslâm bakımından ayrılmaz ama, yine de İslâm dışı düşünülse dahi, ben şahsen bir insanın diğer insan üzerinde daha faziletli olduğuna inanmıyorum. Daha doğrusu "üstün ırk veya alçak ırk" diye bir şeyi ben tanımıyorum. Meseleyi dini yönden de ele alacak olursak, Allahu Teala da bunu Kur'ân-ı Kerim'de şu şekilde beyan ediyor: "Biz sizi aşiretlerden kabilelerden, milletlerden yarattık, tanışasınız diye..." Oradaki tanışasınız fiili üzerinde durmak lazım, yani benim dinim üzere birleşesiniz. Hükmüm olarak Allah-u Teala diyor ki: "Sizin en iyiniz, en üstünüz, muttaki olanınızdır." Bunun için meseleyi böyle alıyorum. Üstün ırk diye bir şey yoktur. Üstün insan diye bir şey vardır. Bu üstün insan kimdir? Allahu Teala diyor ki: Benim ahkâmıma bağlanıp onu tatbik edendir. Dolayısıyla Yahud'inin başkasına üstünlüğü yoktur, belki akşını almak lazım. Kur'ân-ı Kerim'de Allah-u Teala buyuruyor ki: "İn-

(*) Vahdet Dergisinin Filistin konusunda yaptığı söyleşi.

sanlar içinde müminlere en fazla, en şiddetli düşmanlık yapanlar Yahudilerdir". Fakat Yahudiler, tarihin seyri içerisinde Mü'minlere, Rasullere, çok zulüm yaptıklarından Allah-u Teala böyle diyor. Meselâ Yahudiler dışında bir millet gösteremezsiniz ki Peygamber öldürmüş, Peygamber kesmiş... Ama Yahudiler bunu yapmış.

-Peki hocam bu kavmin Filistin bölgesinde hak iddia etmeleri konusuna nasıl bir açıklama getirirsiniz? Yani mutlaka biz burada yaşamalıyız, burayı herkesten almalıyız şeklinde görüşlerine...

-Efendim, tabii biz meseleyi müslüman olarak ele alıyoruz. Bir hadis-i şerîfe göre: Allahu Teala'nun yeryüzünde bina yapılmasına müsaade ettiği ilk yer Kâbe'dir. İkincisi Mescid-i Aksa'dır. Yani Kudüs'dür. Bu yönüyle inananlar için Kudüs hakikaten kutsal bir yerdir. Nitekim İsrâ suresinin birinci ayetinde Allah-u Teala bunu buyuruyor. Sadece Kudüs değil, etrafı da.. "O'nun etrafını biz mübarek kıldık".. Kimin içindir bu mübarek olma? Mü'min için. Meseleyi böyle almak lâzım. Biz biliyor ve Yahudilerden daha iyi anlıyoruz ki, Musa (a.s.) bizim de peygamberimizdir. Davud (a.s.) bizim de peygamberimizdir. Ancak Yahudiler, tarihin seyri içerisinde bu iki Rasûl'ün veya diğer benî İsrail'le gelen Rasuller'in şeriatını uygulamadan kaldırdıklarından, Allah-u Teala yeni şeriat göndermiş... Daha doğrusu unutulmuş olan değiştirilmiş olan İslâm dini, yeni gönderdiği Rasulleri vasıtasıyla tebliğ edilendir. Rasulullah en son dini getirmiştir. Dolayısıyla, Kudüs yahudiler, Hristiyanlar ve tabii biz müslamanlar için kutsaldır. Ancak bizim inancımıza göre Hristiyanlık ve Yahudilik neshedilmiştir, kaldırılmıştır. Son gelen ahkâm İslâmdır. Dolayısıyla Hz. Ömer (r.a.) zamanında, biliyorsunuz Kudüs ilk defa fethediliyor, hatta sulhen fethediliyor. Hz. Ömer (r.a.)fetihten sonra da Yahudi ve Hristiyanlara dinlerinde tatbikat hürriyeti bırakı-

yor. Ancak bir meseleyi unutmamak lâzım: Dinî tatbikat yönünden serbest bırakıyor ama, siyasi ve idari bakımdan İslam devletinin kanunlarına, âhkâmına uymakla mükelleftirler Yahudiler ve Hristiyanlar. Bu durum Haçlı hakimiyetine kadar devam etti. Haçlılar Kudüs'ü istila ettiler ve öyle ileri gittiler ki, Mescidü'l-Aksa'yı domuz ahırına çevirdiler. Bizim tarihî kaynaklarımızda geçiyor. Salahaddîn Eyyübî burayı geri alıyor. Nihayet Osmanlılara kadar Kudüs böyle geldi. Ondokuzuncu yüzyıla kadar olan döneme bakacak olursak Osmanlılar da aynı statüyü uygulamışlardır. Yani Yahudi ve Hristiyanlara ibadetlerini serbestçe yerine getirme hürriyeti verilmiştir. Ancak devlete bağlıdır. Tarih kitaplarına, Salnamelere bakın, Osmanlı zamanında da Kudüs, Osmanlı devletinin bir vilayettir. Ancak orada Patrik vardır, Metropolitenler vardır, Hahamlar vardır. Bunlar da dinî yönden kendi kilise ve havralarına bağlı, fakat siyasi ve idari bakımdan İstanbul'a tâbidirler.

-Hocam burada anlayamadığım bir şey var. Kudüs Haçlılar tarafından dinî bir merkez olarak addediliyor ve sürekli olarak müslümanlardan alınmaya çalışılıyor. Fakat Mescidü'l-Aksa daha sonra belirttiğiniz gibi bir hayvan ahır haline getiriliyor; yani bu bir çelişki değil midir? Bu haçlı taarruzları müslümanlara duyulan bir kinin sonucu mudur? Yoksa dini bir kaygıyla mı yapılmıştır?

-Her ne kadar Haçlı seferleri Piyer Lermi adında bir Papaz tarafından başlatıldıysa da, açın kitapları okuyun, bunun bir yağma ve bir eşkiyalık hareketi olduğunu görürsünüz. Ama meselenin kökünde bu vardır: Orası kutsal belde-
dir, işgal edilmiştir, onu kurtarmak lazım. Nitekim Yahudiler Hristiyanları kafir addediyor, Hristiyanlar Müslümanları öyle addediyor; müslümanlar da onları müşrik kabul ediyorlar. Dolayısıyla burada hiçbir duygusallığa girmeden söyleyeyim; müslümanlar, dini mi diyeyim manevî mi diyeyim bir ahlâk gösterisi yapmamışlardır. Müslümanlar oraya

girince hiçbir Havrayı, Kiliseyi ahıra çevirmediiler ve Kudüs en uzun müddet müslümanların elinde kaldı. Bilâkis orada kilise ve havra yapılmasına müsaade etti müslümanlar. Yani onlar meseleye müslümanlar gibi bakmadılar. Tezadlar ondan kaynaklanıyor.

-Yani Kudüs siyasi bir vasıta olarak görüldü...

-Siyasi bir mesele ve de sömürü vasıtası olarak ele alındı. Mescâlâ Haçlılar tarihinde Tamplier diye bir şey var (tampler: yağmacı demektir) Haçlılar, Kudüste sadece müslümanları değil Yahudi ve Hristiyanları bile yağmıyorlar. Ama bizim çağdaş tarihler bunu yazmaz. Çağdaş görünümdeki; yani yüz senelik tanzimat kafasıyla yazılan tarihler ve tarihçiler Haçlıları böyle anlatmazlar.

-Biz müslümanlar, Yahudilik ve Hristiyanlığı muharref olmuş birer din olarak kabul ediyoruz, ehl-i kitaptırlar. Fakat onlar, bizi ehl-i kitab olduğumuzu bile kabul etmezler; sizin de dediğiniz gibi bize kâfir olarak bakıyorlar. Ayrıca biz onların ibadet yerlerine zarar vermedik. Ama onların hareketleri... Bu konuda ne dersiniz?...

-Biz bırakın zarar vermeyi, bilâkis kendi inancımıza da ihanet ettik. Benim bildiğim bir mesele var. Ben onu anlatmaya korkuyorum. Neden? Çünkü müslümanların çoğu inanmayacaklar. Ama inanmayanlar gidip araştırsınlar. Demin dedim ki, Kudüs'ü Selahaddin Eyyûbi fethetti. Haçlılardan geri aldı. Ve biliyorsunuz İslam tarihinde neredeyse kanun gibidir. Fethedilen yerde "Fetih camisi" inşa edilir. Salahaddin Eyyûbi de bir Fetih camisi yapıyor Kudüs'te... Ve bu ondokuzuncu yüzyıla kadar geliyor. Batıcı Osmanlılar ne yaptılar? Tanzimat fermanını ilan ettiler. Tanzimat fermanıyla yahudileri, hristiyanları müslümanlarla eşit haklara sahip yapular ve ne oluyor biliyor musunuz? İslahat fermanı yani 1856 da fermanın ilanından bir iki ay sonra, Ku-

düs'ten bir istek geliyor. Orada bulunun Fransız kolonisi diyor ki: Biz bir kilise yapmak istiyoruz. Prosedüre göre Osmanlıların Kudüs valisi İstanbul'a müracaat ediyor, diyor ki: Fransız Hristiyanları bir kilise yapmak istiyorlar ne dersiniz? İstanbul diyor ki: Araştırın nerede yapmak istiyorlar; bize bildirin. Vali cevap yazıp diyor ki: Mezbelenektir. Yani çöplüktür. Sultan Abdülmecid de ferman çıkarıyor: Madem çöplüktür orada kiliselerini yapabilirler. Haaa.... şimdi meseleye bakıyoruz hiç de çöplük möplük değil... Fransızlar Selahaddin Eyyübi'nin Fetih Camisini yıkıp, yerine kilise yapıyorlar. Vali ihanet ediyor. Mescidü'l-Aksa İmamı ve oradaki bütün ulemadan İstanbul'a telgraflar yağıyor. Fakat Sultan Abdülmecid diyor ki: Ferman çıkmıştır, ben bunu düzeltemem. **FETİH CAMİSİ YIKILIYOR YERİNE KİLİSE YAPILIYOR...** İşte bu durum bir ihanettir.

-Halbuki Hz. Ömer (r.a.) Kudüs'e girdiği zaman kilisede namaz kılmadı. Başka bir yerde kıldı...

-Tabii... Ne yazık ki Sultan Abdülmecid, Hz. Ömer (r.a.)'in halefidir.

-Hocam bir sorumuz daha var: Yahudi devleti, süper güçler tarafından müslümanların tam ortasında kurduruldu. Tarihi şekillenme açısından bu durumu nasıl açıklarsınız?

-Ben yine bu konuyu iki açıdan ele alacağım. Müslümanlar nokta-i nazarından, bir de Yahudi nokta-i nazarından... Müslümanlar nokta-i nazarından ele alınca, demin dediğim gibi, müslümanlar İslam rayından çıkmışlardır artık. Tanzimat ve İslahat fermanıyla biz devleti azınlıklara teslim etmişiz. Bu bir. İkincisi, yahudiler acaba gayelerine ulaştılar mı? İsra suresinde enteresan bir nokta var. Allah-u Teala Beni İsrail'e hitaben: "Siz yeryüzünde iki fesat çıkaracaksınız." Bizim eski müfessirler diyorlar ki: her ikisi de

geçti. Fesatlar çıktı... Ayet'in sonunda Allah-u Teala buyuruyor ki: "Sonra birisi çıkacak sizin belânızı verecek, sizi kahredecek, sizi yokedecek." Bizim eski müfessirler derler ki: Her iki hâdise de olmuştur. Mesclâ; Buhtü'n-Nasr gelmiştir ezip geçmiştir, Yahudiler yok olmuştur. Fakat bana öyle geliyor ki Allah-u A'lem ikinci yükseliş şimdi. Yahudi o kadar şımardı, dünyada o kadar söz sahibi oldu ki, hakikaten Kur'ân'ın tabir ettiği gibi belâsının verilmesi lazım. Bunlara ceza verilmesi lazım. Benim aklıma şu geliyor: Rasulullah (s.a.s.)'ın Hadisi şerifi her halde bu senelerde tahakkuk edecek. Biliyorsunuz ki o hadisi şerife göre "Ahir zamanda öyle bir zaman gelecek, Yahudiler isyanlarında zulûmlerinde, işkencelerinde o kadar ileri gidecekler ki herkes onları öldürmeye koşacak, taşlar bile arkalarında saklı olanı gösterecek, diyecek ki: arkamda bir yahudi var gelin öldürün." Allah-u a'lem, bu zaman gelmiştir. Çünkü Televizyonda bazı sahneleri görünce (biz tabii müslüman olduğumuz için Hitler'e asla merhamet okumayız) fakat bir zaun dediği gibi; "Ne kadar akıllı adammış; böyle zalim, işkenceci ve habis bir milleti teşhis ettiği için... Biz onun katliamını tasvib etmiyoruz ama, akıllı bir adamdı ve böyle pis bir milleti teşhis etti.

Şunu da söyleyeyim: Bir milyar müslüman nasıl Filistinli kardeşlerimize yapılanları gömezlikten geliyor? Nasıl cevaz veriyor? Mescidü'l-Aksa bizim ilk kablemizdir; orada Yahudiler böyle me'ânetler işleyince, biz de müslümanız diyoruz, namaz kılıyoruz, Hacca gidiyoruz ama; Mescidü'l-Aksaya "ne olursa olsun" diyebiliyoruz. Herhalde artık müslümanın kendi durumunu oturup düşünmesi lazım. Müslüman olup olmadığını düşünmesi lazım. Eğer bu bir milyar müslüman müslümansa; mescidü'l-Aksa'nın bu halde olmaması lazım. Demek ki bizim müslümanlığımızda bir yanlışlık var.

-Açıklamalarınız için Allah razı olsun.

-Sizden de.

"İLİM ALLAH İÇİN OLMALI"*

-Hoc'm, izninizle hayatınızın ilk yaşlarından başlayalım öncelikle. Nasıl bir çevrede yetiştiniz? İlkokul Lise çağlarınız nasıl geçti?

-Siirt'in Pervari kazasındayım. Orada ilkokul beşte okurken -bizim kazada ortaokul ve lise yoktu- ilköğretim mefettişi gelmişti. Çocukları teftiş ettikten sonra, beni öğretmenler odasına çağırdılar, orada müfettiş bana dedi ki: "Oğlum, sen fakir bir çocuksun ama, okuman lazım. Okumak istiyorsan, Diyarbakır, Ergani'de Dicle ilköğretmen Okulu var, oraya gidersen parasız okursun. Gitmek istiyordum fakat küçük olduğumdan, çevrem beni göndermedi. Allah razı olsun büyüklerimiz, bu okuma isteğimi görünce, Siirt'e gönderdiler. Ortaokul ve Lise'yi orada okudum, çok zor şartlar altında.... Kendi problemlerimizden başka problemler düşünmeye vaktimiz yoktu. Bir taraftan, çamaşır yıkıyorsunuz, yemek yapıyorsunuz, ders çalışıyorsunuz bir taraftan da kütüphanelere gidip, genel kültürle ilgili kitaplar okumaya çalışıyorsunuz. Ortaokul ve lise çağım böyle geçti. Daha sonra Ankara İlahiyat'ı kazandık.

-İlahiyat'ı seçmenizdeki etken ne oldu?

(*) Objektif dergisinin yaptığı söyleşi.

-İlahiyat fakültesini seçmem tamamen tesadüfidir. Şu mânâda.. Liseyi bitirdiğimde -Siirt'te İmam-Hatip Okulu yoktu- İmam-Hatip Okullarından habersizdim. Liseden mezun olduğum sene, ilk defa üniversiteye test sınavı kondu. Buna dair hiç bilgimiz yoktu ve o zaman sadece Ankara ve İstanbul'da imtihan yapılıyordu. Ankara'ya gidince broşür aldık. Broşürde İlahiyat fakültesinin de ismi geçiyor. Merak ettim. İlahiyat fakültesine gittim, ve sordum: "Bu fakültede ne okutuluyor?" Orada bir Nezihe Hanım vardı, "Arapça, Farsça, İngilizce." diye lisansları saymaya başlayınca, "tam benim aradığım" yer dedim. Çünkü ben lisansları çok severim. Bu hâdiseden sonra birinci tercihim tıp fakültesi, ikinci tercihim ilahiyat fakültesi olarak yaptım. Ve bu şekilde İlahiyat'a girdim.

-İlahiyat'taki hayatınız ve daha sonra İslâm Tarihi'ni seçmeniz nasıl oldu hocam?

Fakülte hayatında, ben daha ziyade mezhepler tarihine mütemayildim. Hatta benim lisans tezim de mezhepler tarihindendir. Mezhepleri sosyolojik bir açıdan ele almak istiyordum. Fakat bu alanda doktora yapma imkanı olmayınca, İslam Tarihi'nde doktora yapma imkânı hasıl oldu, böylece İslam Tarihi sahasına kaydık.

-İslam Tarihi'nde doktora için Fransa'ya, gittiniz. Buradaki izlenimleriniz nelerdir? Tarihi yorumlarınız oldukça farklı. Bu farklılıkta müsteşriklerin rolü ne kadar? Onların özellikle müsteşriklerin çalışmalarıyla, Müslümanların çalışmaları arasındaki mesafe çok mu büyük?

- Zannediyorum onlar bizden daha iyi çalışıyorlar. Bunu kabul etmemiz lazım. Şüphesiz bazı konularda bize etkileri olmuştur. Müsteşriklerin olmasa bile, okuduğumuz kitapların etkisinde kalmışımdır. İnsan sosyoloji okuyunca

toplumu daha çok merak ediyor. Ben de Türkiye'yi sosyolojik yönden incelemek istedim. Onun için 19. yy'dan başladım. Dinî siyaset üzerinde Abdülhamid'in Şeyhülislam'la olan ilişkileri üzerinde bir çalışma yaparak bu incelemeye başlamış oldum.

-Hocam, tarihi yazarken neler hissedersiniz? Okuyucuyu nereye koyuyorsunuz?

Fransa'da doktorayı bitirinceye kadar, hatta Türkiye'ye dönüşümün ilk iki senesi dahil sadece okuyordum. İlk yazılarım ve makalelerim daha ziyade ilmî konulardaydı. Ve ilmî dergilerde yayınlandı. Ben bir bakıma onlara yanıyorum. Neden diyeceksiniz? İlmî dergilerde yayınlanan makalelerimiz, maalesef fakültelerin tozlu rafları arasında kaybolup gidiyor. Meselâ İslâm mecmuası çıktuktan sonra, benim yazdığım makalelerden çok daha fazla istifade edildiğini söyleyebilirim.

-Hocam sizi diğerlerinden farklı kılan, tarihi yazma metodunuz nedir?

-Zannediyorum 1979'a kadar, benim tarihe bakış açım, geleneksel bir tarih anlayışıydı. Kronolojik bir analiz yapıyorduk. Fakat 79 senesinden sonra, birşeyler oldu, bunun neticesinde..

-"Birşeyleri" biraz açsak hocam...

-Kur'ân-ı Kerim'i daha iyi anlamaya başladım. Kur'ân-ı Kerim'i daha iyi anlamaya başlayınca baktım ki, ilim ilim içindir zihniyeti çok yanlıştır. İlim Allah içindir, ilim İslâm içindir. Bu rûhî inkılâptan sonra, artık her meseleyi İslâmî açıdan ele almaya başladım. Gerçi bu konuda bana eleştiriler de geliyor ama o günden beri böyle yazıyorum.

Herşeyden evvel tarihi, gerçek olarak okumak ve yazmak istiyorum. Bunun nedenlerini biliyorsunuz. Maalesef belli bir dönemde -belli bir dönem derken 19. yy'dan günümüze olan zamanı kastediyorum- tarihimiz yanlış yazıldı. Yanlış yazılmaya devam ediliyor, birilerinin memnun olması için. Bundan biraz kurtulmak, gerçekleri su yüzüne çıkarmak istedim. Geçenlerde, İzmir'de kitaplarımı imzalar-ken, bir genç geldi, benim Sultan Abdülhamid'le ilgili olan kitabımı aldı ve "Hocam, bu kitapta siz neyi ortaya koyuyorsunuz? Kızıl Sultan hakkında ne düşünüyorsunuz?" dedi. "Sizin Kızıl Sultan dediğiniz Abdülhamid'in Kızıl Sultan olmadığını ispat ediyorum" dedim. Genç "Peki bize neden yanlış öğretildi?" diye sorunca cevapsız kaldı. Çünkü şuur- lu olarak, tarih bize yanlış öğretildi. Biz bunları düzeltmeye çalışıyoruz elimizden geldiğince.

-Söz buraya gelmişken şunu sormak istiyorum hocam: Kitaplarınız, makaleleriniz okuyucuya beklediğiniz etkiyi gösteriyor mu?

-Zannediyorum okuyucuyla, karşı karşıya gelmesem bile, kitapların vasıtasıyla iyi bir ilişki içindeyim. Bunu bir bakıma şuna hamlediyorum: Ben mümkün mertebe kitaplarımı, makalelerimi basit dille yazmaya çalışıyorum. İkincisi meseleleri dolaştırmadan açıkça söylüyorum ve biraz da okuyucunun en çok takdir ettiği şey, 1400 sene önceki İslâm hayalini yorumlayarak, günümüze taşımak niyetindeyim. Bununla şunu demek istiyorum; İslâm sadece miladi 7. yy. da yaşanmış bitmiş bir olay değil, her zaman yaşanır bir hâdisedir. Bunu okura kazandırabilirsek, ki kazandırdığıma inanıyorum, çok sevineceğim.

-Hocam biraz geriye dönelim izninizle, özellikle ilim ehlinin hayatında etkilendiği mânevî şahsiyetler vardır. Sizi de etkileyen böyle şahsiyetler oldu mu?

-Bu çok yönlü bir soru. İnsanın tesirinde kaldığı bir şahıs olabilir, birçok şahıslar olabilir. Bana tesir etmiş olan, kendilerini gördüğümde ellerini öpmek istediğim çok zevat vardır. Kendilerine hidayet duasını yaptığım gayr-i müs-limler de vardır. Müsaadenizle burayı geçelim.

-Daha önce kısaca sormuştum fakat şimdi biraz daha açmak istiyorum. Tarihi yazarken sizi etkileyen olaylar vardır muhakkak. Bize bunlardan örnekler verseniz.

-Tarihi yazmadan önce tarihi okuyorsunuz. Kanaatim-ce bir tarihçi, tarihi yazarken, yaşaması lazım. İbn Ke-sir'den, Taberî'den, İbn İshak'tan Resulullah aleyhissalatü vessalam veya ashabıyla ilgili bir hâdiseyi okuyunca insan dahşete kapılıyor. Onlardaki samimiyet, beni o kadar etkili-yor ki, herhalde o etkinin neticesidir benim yazdıklarım. Şöyle de izah edebilirim, büyük Fransız tarihçisi Alphonse de Lamartine "Historie de la Turquie" diye 8 cildlik Türkiye Tarihi'nin mukaddimesinde diyor ki; "Türkiye'nin tarihini öğrenebilmek için, İslâm'ı öğrenmek lazım. İslâm'ı öğren-mek için de, Muhammed'in hayatını öğrenmek, bilmek la-zımdır ki 1. cildi ona ayırıyorum". Ve ilave ediyor, "Üzerin-de on sene çalıştığım bu kitapta, size nakledeceğim binlerce rivayette edip olan tarihçi değil, yani yazdıklarımın güzelli-ği benden gelmiyor, mevzunun kendisi edibânedir."

Okuyucu kitaplarımı seviyorsa, bu benim kalemim-den ileri gelmiyor, mevzunun kendisi çok güzeldir. Yeter ki siz onu açıkça verin insanlara. Eğer bir yerini kırparsanız mevzu kopuyor. Bu şuna benziyor. Bir şarkı nâmesinin bir notasını kaydırırsanız şarkının ahengi bozulur. İslâm da öy-le. Eğer namazı cihaddan, cihadı oruçtan ayırırsanız. İslâm'ın tadı kaçıyor. O bakımdan eğer İslâm'ı topyekün okuyucuya vermek isterseniz, kim yazarsa yazsın, hoştur güzeldir.

-Sorunun ikinci kısmında sizi etkileyen olaylardan örnekler vermenizi istemiştım...

-İslâm Tarihi'nin Mekke dönemi, Medine dönemi, Hulafâ-i raşidin döneminin her sahnesi insanı çok etkiliyor. Hz. Osman (r.a.) döneminden sonraki üzücü hâdiseler bir tarafa, bilhassa Mekke döneminde, sahabenin o işkenceye, o baskıya, o ambargolara rağmen bir lider etrafında yekvücut olması beni çok heyecanlandırıyor. Ebu Zer'i düşünün kanlar içinde kalıyor, -Ebu Zer herhangi bir insan da değil, koca Gıfar kabilesindendir- fakat bundan zevk alıyor. Bana birgün bir talebe itiraz etmişti: "Hocam hiç işkenceden zevk alınır mı?" diye . İnsan inandığı bir dava uğruna, diyelim ki bir sevgili uğruna işkence de görse hoştur, ki bunlar Allah için işkence görmeyi göze alıyorlar. Başka türlü nasıl izah edersiniz. Bilal (r.a.), çıplak vücuduyla sıcak kumlar üstünde işkence altında olsun. Buna rağmen ben dinimden taviz vermiyorum desin, ölüm pahasına. Bunun başka izahı yoktur. O Allah'a kulluktan zevk alıyordu. Bu hâdiseler beni çok etkiliyor. Meselâ Mekke'deki ambargo sırasında bir sahâbî anlatıyor: "Bu ambargo sırasında, bir gece ihtiyacım için, dışarı çıkmıştım, ayağım bir şeye takıldı, merak ettim, eğildim aldım. Ay ışığında baktım ki, kurumuş deri parçası o kadar sevindim ki, günlerce onu kaynatıp, geçimimizi sağladık." Bu insanlara ne oluyor? Öyle bir şeye inanıyorlar ki, bir deri parçasını haftalarca kaynatıp, yemeye "evet" diyorlar. Veya Sümeyye'yi düşünün. Ebu Cehil tarafından öldürüleceğini bile bile İslâm'dan vazgeçmiyor. Hz. Ebubekir (r.a.)'in bağlılığı... Hangisini söylesem bilmem ki...

İLK KİTAPTAN BU GÜNE...*

- *Yayın dünyası ile ilişkiniz ne zaman ve nasıl başladı; sizi çevirmenliğe iten başlıca etkenler neler olmuştur?*

- Yayın dünyası ile benim ilk ilişkim Prof. Muhammed Hamidullah'ın bazı makalelerini tercüme ile başlamıştır. Paris'ten tanıdığım hocayı çok takdir ettiğimden elimde bulunan makalelerini tercüme etmeye başladım; daha sonra yayın hayatına girdim. Bir vesile ile İstanbul'a gelmiştim ve o zamanlar Düşünce Yayınları vardı, oraya uğramıştım. Bir ara bana talebelik yapmış olan Ali Kemal Temizer de oradaydı; doçentlik tezimi basmayı teklif ettiler, ben de kabul ettim ve ilk defa Osmanlı Devletinin yıkılışında Yemen İsyanları adlı kitabım Düşünce'de yayınlandı.

- *Hocam sizin bir de çevirmenliğiniz var. Bu çevirmenliğinizle alakalı bir şeyler söyler misiniz?*

- Aslında konuşmamın başında belirttiğim gibi Hamidullah Hoca'nın bazı makaleleriyle buna başladım ve umumiyetle o şekilde devam ettim. Bunun dışında Mahmud Şit Hattab'dan bir tercüme yaptım. Aslında ben mütercimliğe fazla meyilli değilim. Çünkü kıyamette bunun vebali daha büyüktür ve benim merak ettiğim bir şey var. Müellif ve mü-

(*) Muharrem Ergül'ün Kitap Dergisi adına yaptığı söyleşi.

tercim kavgası olacak kıyamette, müellifler mütercimlere diyecekler ki: "Benim yazmadıklarımı bana niye mal ettin?" Mesela bir misal vereyim -ama isim verirsem her halde iyi olmaz- piyasada olan bir çok kitap biliyorum ki müelliflerinin yazdıkları, kitabın tercümesinden çıkarılmıştır; bu veballi bir şeydir. Onun için bu günlerde hiç tercüme yapmıyorum; ancak elimde bir kitap var başladığım için onu bitirmek istiyorum. Çin'deki İslamiyet tarihi ile ilgilidir, çok önemli bir şey.

- *Yayınlanan ilk kitabınız hangisidir, böyle bir kitap yayınlamak fikri sizde nasıl oluştu?*

- Biraz önce dediğim gibi, doçentlik tezimi yayınlamayı ilk defa bana Ali Kemal bey teklif etti. Aslında orjinal adı şuydu: "19. Yüzyıl Yemen İsyânlarında Dini Anlayışların Rolü. Fakat kitap halinde bu ismin uzun olacağını söyleyerek Osmanlı Devletinin Yıkılışında Yemen İsyânları" diye bastılar ve kitap o sene ödül aldı.

- *Doçentlik teziniz kitap haline gelmiş oldu.*

- Evet.

- *İlk kitabınızın yayınlanmış olması, sonraki çalışmalarınıza bir ivme kazandırdı mı?*

- Şüphesiz. Evimde somut olarak bir kitap gördüm. Ben kitaplarıma çocuklarım gibi bakıyorum. İnsan çocuklarının sayısının artmasını istediği gibi kitaplarının da istiyor. Biraz da hizmet ettiğimi görünce, aynı sene içinde onu müteakiben İslamiyet ve Hıristiyanlık, İslam Müesseselerine Giriş aynı yayınevince basıldı.

- *Araya girerek bir soru daha sormak istiyorum: Bu*

sahada yazan arkadaşlara yol gösterme açısından soruyorum, yazılarınızı bu kadar kısa bir zaman içinde nasıl yazıyorsunuz?

Gençliğimin rolü vardı, enerjim daha fazlaydı, bugünkünden daha fazla çalışabiliyordum. O günün şartları bunu hazırladı. Benim kanaatime göre bu sahalarda çalışan bütün gençler benden daha iyi yapabilirler bu işleri.

- Çalışırken özel bir programınız var mı; çalışmanızı rastgele zamanlara mı kaydırıyorsunuz? Bize çalışma disiplininizle ilgili neler söyleyebilirsiniz?

- Efendim, ben kendi metodumu gençlere asla ne empoze ne tavsiye etmek isterim. Çünkü hakikaten bir disiplin-sizlik içerisindeyim ben. Ne zaman yazacağım belli olmaz. Günlere yazmam. Bir seferinde onbeş gün malzemem, fişlerim, her şeyim masanın üzerinde olmasına rağmen sabah kalkıp masanın başına oturuyorum fakat bir türlü yazamıyorum, ilham gelmiyor. Fakat gecenin bir yerinde uykum kaçıyor sabaha kadar oturup yazıyorum yazacaklarımı. Onun için maalesef belli bir disiplinim yoktur yazarken. Ancak okurken fişlerim ve gençlere de bunu tavsiye ederim. Çünkü ileride yazmak istediğiniz bir şeye dönmek isterseniz daha faydalı olur. Ben de öyle tatbik ediyorum.

- Peki hocam, şu anda üniversitede bulunduğunuz konum, yazmanızı artırıcı bir fonksiyon icra ediyor mu?

- Üniversite dışında çalışmadığım için bilemiyorum. Ama her halükarda Üniversitenin bazı avantajları vardır.

- Öğrencilerinize seminer konularını verirken "ileride bu çalışmalar kitaplaşır" fikri ağır bastır mı?

- Tabii hep o düşünce ile veriyorum ve verdiğim semi-

nerlerin hiç olmazsa beş-on tanesi kitap haline geldi.

- *Yani bu seminer konularını seçip verirken onlar da ileride bir kitap olur diye düşünüyorsunuz; nasıl sizin çocuklarınızın olmasına sevindiğiniz gibi onları da torunlarınız gibi görüyorsunuz.*

- *Tabi gördüğüm zaman da çok mutlu oluyorum.*

- *Peki hocam, bu güne kadar kaç kitap yayınladınız, sayısını biliyor musunuz?*

- *Muhtemelen onbeş veya onaltı tane olacak.*

- *Büyük bir çoğunluğu herhalde Beyan Yayınlarından?*

- *Beyan'dan ve daha önce söylediğim gibi Düşünce Yayınlarından ama çoğunluğu Beyan'da yayınlanıyor kitaplarımın.*

- *Yeni tasarılarınız var mı, bundan sonrası için neler söyleyebilirsiniz?*

- *Efendim bildiğiniz gibi bendeniz İslam tarihi ile ilgilieniyorum. İslam tarihinin siyer bölümünü Beyan yayınlarında Elhamdülillah tamamladık, şimdi elimde bunun devamını sayılabilecek üç dört kitap var. İslami tebliğin örnek halifeler dönemi diye bir çalışmam var inşaallah bu sezon onu da bitirmeye çalışıyorum. Şu anda baskıda olan Tanzimatın Götürdükleri diye bir kitapçığımız var, ayrıca tezgahda olan bir kaç kitap var. Onları da ancak yayınlanınca söyleyelim bakarsınız imkan bulamayız yalancı çıkmayalım.*

- *Tabi bunlar İslam Tarihi ile ilgili.*

- Umumiyele ve İslam tarihinin sosyal ve siyasal şekilde ele alınışıdır. Yani ben bir bakıma İslam tarihini ele alırken siyasi tarihi yapıyorum.

- Hocam, tekrar araya giriyorum. Gerek sesli yayıncılık gerekse görüntülü yayıncılığın toplumdaki etkisini biliyorsunuz. Yazdıklarınızın sesli veya görüntülü yayın olabilir düşüncesini taşıyor musunuz?

- Bir arkadaş bunu bana teklif etti. Siyer Dönemini video banta alalım diye, ben de kabul ettim ve faydasına da inanıyorum. Ancak büyük bir masraf gerekiyormuş. Henüz öyle bir teklif gelmedi, yoksa kabul ederim.

- Peki sesli yayıncılık, yani bant Tiyatrosu dediğimiz,

- Benim sesim çok gayri mikrofonic.

- Sizin sesinizden çok, drama halinde bunlar verilse? Yani o tarzda bir şey gelirse sizden onay alınabilir mi?

- Evet onay alınabilir fakat kendim yapamam. İlave etmek istiyorum; bu sesli yayıncılık bir kitap gibi algılanmalı ve çok güzel incelendikten sonra mevzu sese aktarılmalı. Bazı eksiklikler oluyor çünkü.

- Yayın dünyasını genel olarak düşünelim; Yazar, çevirmen yayıncı olarak faaliyet gösteren arkadaşlara genel bir perspektif içinde neler önerirsiniz?

- Vallahi benim öyle bir sıfatım yok. Herkese bir şey empoze etmek... Yalnız benim gayret etmek istediğim bir husus var onu tavsiye edeyim: Mümkün mertebe ve sadece Allah için yazmak ve Allah için yazarken hiçbir şeyden

korkmamak.iBr âyet-i kerimeyi burada söylemek istiyorum. Allahu Teâla buyuruyor ki: "Bizim Kitap vasıtasıyla yani Kur'ân'la indirdiklerimizi bildikleri halde küçük bir menfaat karşılığında onları saklayıp anlatmayanlar var ya Allah kıyamet gününde ne onlarla konuşmaz. Onlar, bu hareketleriyle, midelerinde ateş yemiş olmaktan daha öteye gidemezler". Bunu göz önünde bulundurarak biz yazarların, bildiklerimizi Allah için ne bir şey katıp ne de eksilterek kamu cskânna vermemiz lazım. Şu hususu da ilave etmek istiyorum, tarihçi olarak; tarihçilerin metodu şu olmalıdır. Yine Kur'ân-ı Kerim'in bir ayetine dayanarak söylüyorum: "Bir fasık size bir haber getirdi mi onu araştırınız doğru mudur değil midir?" Araştırmadan tarih yazmayalım. Çünkü şimdiye kadar böyle yazıldı ve dolayısıyla tarihler yanlışır. Eğer bu ayetin hükmüyle hareket edecek olursak, bize fasıklar yoluyla gelmiş olan haberleri inceleyerek, yanlışlarını göstererek yazmış oluruz bu çok önemlidir.

- *Efendim çok teşekkür ederim, Allah razı olsun.*

- Ben de teşekkür ederim.

YANLIŞ DİN - ULU'L-EMR* (Mustadaf'ın Kurtuluşu)

1) Muhterem hocam, "Hilafetten Saltanata" isimli eserinizin önsözünde "mustaz'af insanın kurtuluşu -şekli ne olursa olsun- saltanatları analiz edip onları yargılayabilmekten geçer- diye güzel bir tesbitiniz var. Bu sultaların hüküm sürmelerinde mustaz'afinin, bunların arzularını oluşturduklarını düşünecek olursak, böyle bir yargılayabilme feraseti, mü'min idraklerde nasıl belirecek açıklarmısınız?

Bismillahirrahmanirrahim

1. "Mustad'af insanın kurtuluşu -şekli ne olursa olsun- saltanatları analiz edip, onları yargılayabilmekten geçer" derken, ezilmiş insanların, ancak içerisinde yaşadıkları toplumların yapılarını bilip, onları analiz edebilmelerinden veya hiç olmazsa, böyle bir yargı düşüncesine varabilmekten geçer demek istiyoruz. İnsan, içerisinde yaşadığı toplumun ne olduğunu bilmezse, o toplum içerisindeki fonksiyonu yok gibidir. Böyle bir durumda o, sadece birilerinin çizdiği rotayı takip etme, "yap!" denileni yapma, verileni yeme, verilmeyene itiraz etmeme halinde yaşayan bir robot gibidir. Böylesinden de insan olarak söz etmek mümkün değildir.

(*) Esra Kitap dergisinin yapıtı söyleşi.

Buna karşılık siz, haklı olarak, "bu sultanların hüküm sürmelerinde, mustaz'afinin, bunların arzularını oluşturduklarını düşünecek olursak, böyle bir yargılayabilme firsatı, mü'min idraklerde nasıl belirecek?" diye soruyorsunuz.

Kitabımız dikkatlice okunacak olursa, çabamızın mü'mine bu dinamizmi kazandırmak için ortaya konduğu kolayca anlaşılır. Yoksa, bu konuda yazılmış birçok kitap varken, neden bir de biz yazalım? Mü'min, tabulaştırılmış bazı ulu'l-emr kanunlarıyla köleleştirildiğinden ve dahası, bu köleliğinin de farkında olmadığından, isyan gücünü, haksızlıklara karşı direnme yeteneğini kaybetmiş; kendisine empoze edilmiş olan yanlış din sayesinde, bu sindirilmişliği, ataleti, mustad'afılığı kutsal bir hal gibi görmeye başlamıştır. Ayrıca dinle hiçbir alakası bulunmayan bu yapay kanunlara itaat etmeyi de kendisine vecibe kabul eder olmuştur. Başkasına kölelik etmeyi kutsal bir vecibe görmeye başlayan insanı şuurlandırmak, onların idraklerinde direnme kıvılcımları tutuşturmak hayli zordur. Çünkü kendisine kabul ettirilmiş olan ideoloji ya da sistem dinleştirildiği için, bu sisteme karşı yapılacak olan her hareket, hurûc (anarşi) olarak nitelendirilmekte, "ulu'l-emr'e karşı gelenin kafasını vurun!" deyu, bütün kıyamlar bastırılmakta ve bunun fetvası da bulunabilmektedir.

O halde, mü'minin ezilmişlikten kurtulmasının ilk şartı, neye iman ettiğinin kendisine kavratılmasındadır. Tabii bunu, sokaktaki her insanı mü'min saydığınız için söylüyorum. Değilse, gerçek mü'minin böyle bir sokağa "dur" diyebilmesi, bu sokağı kapitalistlerin eğlencesi olmasından kurtarması gerekir.

Tağut dediğimiz sömürü ağalarına karşı sadece peygamberler karşı koyabildikleri gibi, peygamberliğin son bulduğu ve geçerli kanunlarının Hz. Peygamber (s.a.s) tarafından konduğu son dinle ancak sömürüye karşı çıkılabilir. Ne varki, empoze yanlış dinle, İslâm adına da sömürü yapıldığından, öncelikle neyin İslâm olup, neyin de olma-

diğının tesbiti gerekir. Değilse, yerli emperyalizm dediğimiz olgu sürer gider. Bugün neyin dinî olup olmadığına, müslümanlardan ziyade, müslüman olmayanlar karar vermede, sarık cübbelerle yepyeni ve mevcut sömürüyü yasalastıracak bir din oluşturmaktadırlar. Bu yeni dine göre herkesin içi -müslümanlar hariç- temiz olup, fuhuşun her türlü-sü meşru, faiz övgü vesilesi, kadının örtünmesi, erkeğin sakal bırakması irtica kabul edilip, müslümanla yahudinin kardeş kardeş (!) cennete girecekleri çağdaş bir akîde oluşturulmada ve maatecessüf buna İslâm denmektedir. İslâm'dan başka herşeye benzeyen bu din (!) ucubesinin altına da, müslüman (!) proflar imza koymaktadırlar.

İşte, mü'min dediğimiz kitleyi, böylesi yanlış bir din anlayışından kurtarmak gerekir. Bunu yapamazsanız; yani mü'min dediğiniz insanlara; gerçek dini ulaştırıp, onları şahsiyetlerine kavuşturamazsanız, onlar, sizin tabirinizle, sultanların arzularını oluşturmaya devam ederler. Televizyon vaazlarının telkin ettikleri dinden sıyrılıp, Kur'ân ve Sünnet'in telkin ve emrettiği dine sarılmadıkça mü'min (!)lerin mustad'af olmaları, ezilmeleri, sömürülmeleri kaçınılmazdır.

2) Hilafet ve saltanat arasında ne gibi farklar vardır? Örnekler vererek açıklayınız?

2. Hilafet'le saltanatın birbirleriyle hiçbir alakaları yoktur; olmaması gerekir. Başka bir deyişle, saltanatın başladığı yerde, hilafet biter. Yalnız bunu söylerken, örnek halifelerin hilafetlerini kastediyorum. Yoksa sizin de bildiğiniz gibi, daha sonraları sultanlar çıkıp, saltanatlarını hilafet diye empoze etmeye çalıştılar ki, bu hilafetlerin, bizim anlamak istediğimiz gerçek hilafetle ilgisi yoktur. Gerçek hilafet, Hz. Muhammed (s.a.s)'den devralınan kanunlarla devleti yönetmektir. Sistemi ise şûrâ'dır ve şûrâ, hür bir biatın vereceği kararlar da ayrıca bağımlıdır. Hilafette liyakat

esastır. Dolayısıyla İslâm devlet başkanı olacak olan kişide, müctehidlik sıfatı aranır. Halife, İslâmî konularda söz söyleyebilecek kişidir.

Saltanat ise, apayrı bir şeydir. Tarih göstermiştir ki, sultanlar müctehid değillerdi ve şûrâ'ya dayanarak iş başına gelmiyorlardı. Her ne kadar ikrahla yâni zorlamayla alınan biat var idiyse de, böylesi biatler meşru değildir. Saltanat öyle kötü bir rejimdir ki, ulu'l-emr diye 6-7 yaşlarındaki çocukları İslâm devletinin başına getirmişlerdir de, kimsenin sesi çıkmamıştır ya da çıkamamıştır. İslâm devlet nizamına göre ise, böyle ufilların yönettikleri devletler asla meşru değildirler. Saltanat, sulta'yı, yani zulmü çağrıştırdığından, İslâm ise zulme karşı geldiğinden, bu iki kavramın, İslâm ile saltanatın birbirleriyle te'lifi gayr-i kabildir. Bunlar, artı-eksi kutuplar gibi birbirlerinin zıttı olan hareketlerdir. Çerçeve dar olduğundan, veliahdlık müessescesinin getirmiş olduğu belalar üzerinde de durmuyorum. Ayrıntıları kitapta mevcuttur. Örnek istiyorsunuz: Veliahdlıkla İslâm devletinin başına gelen ilk sultan, bildiğiniz gibi Yezid'dir. İşte bu Yezid, saltanatına karşı gelen herkesi öldürmüş, saltanatı uğruna sahabe kızlarına tecavüzü meşru görmüştür. Bunu tuhaf karşılayanlar, "canım böyle şeyler de olur mu?" diyenler, lütfen kitabımızın ilgili bölümüne bir göz atınlar.

Bir de modern saltanatlar vardır ki, eski saltanatlardan daha tehlikeli oldukları gibi, daha sinsi ve bağınazdırlar. Bunlar, sahnede görünmeyen saltanatlardır. İçinde bulundukları devlet ideolojileri bunların menfaatlarına çalıştığı için, devlet yönetimindeki, iktisattaki, siyasetteki bütün ayarlamaları bunların keyiflerine göre düzenler. Devletler, bunların keselerine bağımlıdırlar. Bunların istedikleri insanlar iktidar olur, istedikleri kimseler üniversitelerin başına getirilerek, ideolojileri ilimleştirilir. Ve sultanların bu bilimsel ideolojilerine, ulu'l-emr'e karşı gelinemez kaidesi, yozlaştıkları ve de sömürülerek karşı çıkılmaz; sultanların, yani holdinglerin iktidarı devam eder. Mustad'aflar,

tık. Her şey müteğallibe için!..Değilse, imam-hatiplerin yararlı veya zararlı olduklarına TÜSİAD nasıl karar verebilir? Bu hakkı nereden almıştır?

3) Akaid kitaplarımıza "fasık devlet adamının imameti caizdir" doktrini ne zaman girmiştir?

3. Akaid kitaplarımıza, "fasık devlet adamının imameti caizdir" doktrininin ne zaman girdiğini soruyorsunuz. Bu soruyu akaid üzerinde çalışanlara sormak lâzım; böyle bir şey var mıdır, yok mudur diye. Kanaatimizce, Rasûlullah (s.a.s)'in ulu'l-emr'e itaat konusundaki titizliği, duyarlılığı yanlış te'vil ediliyor. Rasûlullah (s.a.s) illâ da fasık olanları imam yapınız dememiş ki! Bilakis O, sahabenin en seçkinlerini emîr tayin ediyor, hoşlanma gitmezse bile ona itaat etmelerini emreliyordu. Müslümanlar arasında fasık olmayan birçok chil kimse varken, neden biz fasıkların peşine düşüp, onların imametlerini meşrulaştıralım? Bu görüşü ideolojileştirenler sultanlardır. Bu çarpık zihniyet olmazsa, ortada birçok sahâbi de dururken neden Yezid'i imam yapalım ve de onun gayr-i şer'i olan saltanatını meşru göstermek için te'villere gidelim? Böylesi teslimiyetler, insanları köleliğe götürür, pısrıklığa götürür. Şunu tekrar etmek istiyorum: İyiler, yani layık olanlar varken, neden fasıkların peşine düşelim? Bin senelik saltanat bize bu şekilde meşru gösterilerek, İslâm'ın özünden uzaklaştırıldı.

4) Yine bizim Akaid kitaplarımıza "Sıffin Olayı" ile ilgili girmiş bir söz var: "Hz. Ali haklı idi, Muaviye de haksız değildi". Bu hususta neler söylemek istersiniz?

4. Akaid kitaplarında, "Hz. Ali haklıydı, Hz. Muaviye haksız değildi" diye bir şey olduğunu söylüyorsunuz. Bu hâdisenin, yani Sıffin olayının akaidle ne ilgisi var? Zaten bu gibi görüşleri akaid kitaplarında göstererek -çünkü böyle

olayların akaidle alakası yoktur- bu hale geldik. Kısacası akaid kitaplarında böyle bir şey yok! Ve bildiğim kadarıyla, bu söz yalnız Türkiye müslümanları arasınada vardır. Çünkü başka bir yerde veya kitapta bu söze rastlamadım. Kaldı ki, anlamsız hikmetler(!) üretmeye gerek yoktur. Birbiriyle mücadele eden iki kişiden birisi haklıysa, diğeri haksızdır. Bir insanı kurtaralım diye, neden gerçeği katledelim?

5) Yezid ehl-i sünnet itikadine göre, Hz. Hüseyin'i Kerbela'da şehid etmekle büyük günah işlemiştir. Yezid'in işlediği bu büyük günaha tepki, niçin "lanet" şeklinde tezahür etmektedir?

5. Bu sorunuzda da, "Yezid ehl-i sünnet itikadına göre, Hz. Hüseyin'i Kerbela'da şehid etmekle büyük günah işlemiştir. Yezid'in işlediği bu büyük günaha tepki, niçin lanet şeklinde tezahür etmektedir?" diyorsunuz.

Sorunuzdan ne demek istediğinizi pek anlayamadım. Yani, Yezid'e lanet edilmesin mi demek istiyorsunuz, yoksa bu tepki de mi azdır, pek açık değil. Yezid'in bu cürmünü büyük günah olarak nitelendirmek, kanaatimizce yanlıştır. Çünkü:

a. Yezid meşru Halife ise, meşru halifeye isyan ettiği için öldürülen Hz. Hüseyin'in katlinden dolayı büyük günah işlenmiş olmaz.

b. Yezid meşru Halife değilse (ki değildi), bu durumda "nchiy anı'l-münker" için kıyam eden Hz. Hüseyin şehid, Yezid'de kâtildir. Kall'de, kısas gerektirir. Büyük günah de-yip geçiştirmek olmaz. Çünkü amme hukuku söz konusudur.

6) Hocam, Yezid'in oğlu Muaviye ve bilahare Ömer b. Abdülaziz'in saltanatı kaldırıp, tekrar şûrâ Sistemi'ni ikâme ettirme gayretleri neden başarısızlıkla sonuçlandı? Burada ulemâ ve halkın konumunu öğrenebilir miyiz?

6. Yezid'in oğlu Muaviye ve sonradan da Ömer b. Abdülaziz'in saltanatı kaldırıp, tekrar şûrâ sistemini ikame ettirme gayretleri neden başarısızlıkla sonuçlandı? Burada ulema ve halkın konumunu öğrenebilir miyiz? diye soruyorsunuz.

Bir defa Emevi ailesinin büyük bir tahakkümü söz konusudur. İtiraz edenin kellesi gidiyor. İsterse bu itiraz eden Peygamber'in torunu olsun. Herkes de kolay kolay kellesini vermek istemez. Biliyorsunuz, Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra sadece Medine'deki müslümanlar ayaklandılar. Diğer şehirlerdeki müslümanlar, korkularından seslerini çıkaramadılar. Medine'deki müslümanların başına da neler getirildiğini de hepimiz biliyoruz. Tabii ki Medine ile beraber bütün İslâm dünyası Yezid'e isyan etmesini bilseydi, muhtemelen hiçbir zaman dirilmemek üzere saltanat yok olup gidecekti. Ama olmadı.. Ulema ve halk da aynı baskı ve devlet terörü altında olduğundan, saltanatı uğruna Peygamber çocuklarını bile kesecek kadar vahşi olan bir iktidara ses çıkaramadılar. Günümüzde bile, İslâm'ın en ulvî değerlerine saldırıldığı halde, kim sesini çıkarabiliyor? Alim, ilmiyle değil, eylemiyle alimdir!

7) Hz. Muaviye de, diğer Ashab-ı Kiram efendilerimiz gibi, bizzat Rasûlullah (s.a.s)'ın halkasında yetişmesine rağmen, bu hataları işlemesinin sebepleri nelerdir? Diğer bir deyişle O'nu, bunları işlemeye sevkeden başlıca amiller nelerdir?

7. Son sorunuzda, "Hz. Muaviye de diğer Ashab-ı Kiram efendilerimiz gibi, bizzat Rasûlullah (s.a.s)'ın halkasında yetişmesine rağmen, bu hataları işlemesinin sebepleri nelerdir? Diğer bir deyişle, onu bunları işlemeye sevkeden başlıca amiller nelerdir" diyorsunuz.

Bir defa şunu kabul etmemiz gerekir ki sahabe de birer insandı. İnsan, hata yapabilen mahluk demektir. Sahabeyi

hatasız kabul ederseniz, İslâm'ı anlayamazsınız. Peygamberler dahi hata yapar, fakat hataları hemen Allah tarafından ikaz edilerek düzeltilir. İslâm'ın tarihinde bunun birçok örneği vardır. Muaviye de bir insandı; hataları olabilirdi. Nitekim, kitabımızda da belirttiğimiz gibi birçok hata yapmıştır.

İnsanların değişik fitratları, düşünceleri vardır. Kimi alim olmak ister, kimi devlet başkanı. Tabii ki bunun yolları da ayırdır. Çok muttaki olunmayınca, siyasetin içerisine ihtiras da girebiliyor. İhtiras ise insanın en büyük düşmanıdır. Onun uğruna günah işlenir, eş dost kaybedilir, iktidarların pionu olunur vs.. Muaviye de iktidar istedi, devlet istedi, insanların üzerine baş olmak istedi ve sonucu iyi olmadı müslümanlar açısından. Muaviye, Hz. Ali'nin valisi olarak, isyan etmeyip onun emrinde cihada devam etseydi, ne fırkalar çıkacak, ne de müslümanlar birbirlerinin kanlarına gireceklerdi. Bir vali olarak ona düşen, Halife Ali'ye biat etmektir, isyan etmek değil! Ama Halife Ali, gayr-i meşru Halife olsa, o zaman Muaviye'nin isyanı haklı görülebilirdi. Hz. Ali gibi bir Ulu'l-emr'e isyan edilecek ve bundan güzel neticeler beklenecek; bu muhaldir.

AKILLI OLAN, NE OKUYACAĞINI TESBİT EDENDİR *

- *Bize kendinizi tanıtır mısınız; İhsan Süreyya Sırma kimdir, nerede doğdu, nerede okudu ve bugüne kadar neler yaptı?*

Aslında bu tür röportajlarda kendi hayatımı pek önemsemiyorum. Fakat gençler zaman zaman merak ediyorlar; acaba nasıl yetiştiler bu hocalar; özel bir imkanları mı vardı diye soruyorlar. Belki kendilerini teşvik açısından bunları anlatmak lazım. 1944 yılında Siirt'in Pervari kazasında doğdum. İlkokuldan başka okul yoktu bizim kazada. İlkokulu Pervari'de okudum. Burada ayrıntılarına girmek istemiyorum; bazı sıkıntılardan sonra ortaokulu okumak için Siirt'e gittim. Ortaokul ve liseyi Siirt'te okudum.

- *Ortaokul ve liseyi yatılı mı okudunuz?* —

Hayır.

- *Ailecek mi Siirt'e gitmiştiniz?*

Ailecek değil. Otellerde, pansiyonlarda kalarak okudum. Biraz sıkıntılı oldu tabii.

(*) İslâm Mecmuasının yaptığı söyleşi.

- *O sıralar ailenizin maddi durumu nasıldı?*

Babam memurdu. Hiç unutmuyorum, o zaman Siirt'le Pervari arasında ulaşım olmadığından 100 km'lik mesafeyi katırla gidip-geliyorduk. Bir gece dağ başında yatıyorsunuz, öyle devam ediyorsunuz. Bizim zamanımızda üç karne sistemi vardı, üç dönemdi. Sekiz ay sonra memleketime dönebildim. İlk seneyi hiç unutmuyorum. O kadar sıkıntılı geldi ki bana, fakat bu sıkıntıları hiçbir zaman babama açmadım; çünkü okumayı ben istemiştim, ben sebep olmuştum. Çok sıkıntı çekmiş olmama rağmen, neticesinin böyle olmasına seviniyorum.

- *Siirt'te İmam-Hatip yok muydu?*

Siirt'te yoktu. Olsaydı belki okulumu değiştirebilirdim. Daha sonra lise son sınıftayken, Diyarbakır'da İmam-Hatib'i bitirip, üniversiteye girmek için lise mezunu olmak isteyen bir arkadaşın Siirt'e gelmesiyle, İmam-hatib'in varlığını öğrendim. Hatta hiç unutmuyorum, birkaç satır Arapça yazınca o kadar hoşuma gitmişti ki, keşke ben de yazabilseydim demiştim kendi kendime.

- *Herhalde o zaman, bir liseden fazla lise yoktu Siirt'te?*

Evet, bir tek lise vardı. 1962 senesinde Siirt Lisesi'ni bitirdim ve Ankara'ya gittim. İlk defa o yıl test uygulandı Türkiye çapında. Hukuk, Siyasal gibi fakülteleri biliyoruz da İlahiyat Fakültesi'nin varlığından haberim yoktu doğrusu. Klavuzu aldım. Klavuzda bir de İlahiyat var. Neyin nesi bu İlahiyat deyip İlahiyat Fakültesi'ne gittim.

- *Bu İlahiyat merakı nereden geliyordu?*

Klavuzda İlahiyat'ın ismini görünce, neyin nesidir di-

ye mcrak saikiyle acaba neler okuyorlar bu fakültede, diye gittim. Gerçi gazete falan okuyorduk ama, o zaman İlahiyat bu kadar tanınmamıştı. Yaşıyorsa Allah selamet versin bir Nezihe abla vardı. Hiç unutmuyorum kendisine teyze dedim. "Bu fakültede ne okutulur?". Tabii teyze dediğimiz için biraz kızmıştı. "Arapça, Farsça, Osmanlıca, İngilizce okutulur". Bu şekilde dilleri saymaya başlayınca eyvah bu benim fakltemdir dedim; çünkü ben dilleri çok severim. Daha önceden ilk tercih olarak tıbbı yazmıştım. Onu silemezdim. Altına hemen İlahiyat'ı yazdım. Sırf o diller için başka bir ideal falan da yok. Yani mst olalım, hoca olalım diye bir ideal yoktu; çünkü bugünkü anlamda bir İlahiyat yoktu. İlahiyat mezunu bir örnek de olmadığından bilemiyorduk. Tercihleri yaptıktan sonra memlekete döndük. Bize İlahiyat'ı ve altındaki fakülteleri kazandığımızı dair cevap geldi. Tıp Fakültesi'ni kazanamamıştım. Bu belki bir ltf-u ilahi oldu. Ben İlahiyat hakkında biraz bilgi almıştım ama, ailem ve evrem İlahiyat'ın neyin nesi olduğunu bilmiyordu. Acaba değer mi gitmeye diye tereddütleri vardı. Hatta bu yüzden 20 gün geç gittim.

- Babanızın görevi neydi?

Babam tahrirat katibiydi. İlahiyat'tan ne çıkacak, değer mi bu kadar masrafa diye kafalarda sorular vardı. Bir memur için talebe okutmak zordu. Üstelik Ankara'ya gideceğiz. Allah rahmet eylesin Yusuf bey diye bir kaymakam vardı. İnşaallah imanlı gitti diye düşünüyorum. Dedi ki "Evladım İlâhiyat bizim Siyasal'a yakın bir fakültedir, ben İlahiyat'ı sevmem ama, burs veriyorlar. evrem, ailem istemiyordu. Kaymakam beni trene bindirip gönderdi.

- Aileniz, İlahiyat Fakültesi'nin muhtevasını bilseydi gönderir miydi?

Muhtemelen gönderirdi. Daha sonra biz Ankara'ya git-
tik kaydolduk. O dillere hemen sarıldım tabii. Dilleri çok se-
viyorum. Öyle dört senemiz geçti İlahiyat'ta. İlahiyat'ı bitir-
dikten sonra, öğretmen olarak Siirt Lisesi'ne tayinimi iste-
dim ve Siirt Lisesi'ne gittim. O arada doktora sınavlarına
girdim.

- *Siirt Lisesi'nde ne kadar süre öğretmenlik yaptınız?*

Üç ay öğretmenlik yaptım. Sonra doktora imtihanını
kazandığımıza dair haber geldi. Önce Ankara'ya, oradan da
doktora yapmak üzere Fransa'ya gittim.

- *Fransa'ya ne zaman gittiniz?*

1967'de gittim, 1973'te döndüm.

- *Fransa'dan döndükten sonra ne yaptınız?*

Fransa'dan döndükten sonra, bu iklimi soğuk olan
memlekete (Erzurum) geldim. Yalnız şunu söyleyeyim;
Döndükten sonra "Ankara İlahiyat Fakültesi"nde sosyoloji
asistanlık sınavını kazandım. Fakat her ne hikmetse beni
başlatmadılar.

- *Neden başlatmadılar?*

Sebebini bilemiyorsunuz.

- *Tahmin edilen sebepler midir?*

Herhalde boyumuzu beğenmediler. Başka bir şey di-
yemiyorum o hocalara. Bunlar, kıyamette çözülecek soru-
lardır.

Mecburi hizmetim olduğu için, M. E. Bakanlığı beni

hi doktoru olarak doğrudan doğruya, Erzurum İmam-Hatib'e tayin etti. Tabii bir Dr.'u İmam-Hatib'e öğretmen olarak tayin etmek biraz ağırlarına gitti. Bu sefer İslâm Enstitüsü'nü de ilave ettiler karamâmeye..

- *O dönem sadece İslâm Enstitüsü mü vardı Erzurum'da?*

Hayır, hem İslâm Enstitüsü vardı, hem de İslâmî İlimler Fakültesi vardı.

- *Doktora çalışmanızı hangi alanda yaptınız?*

İslâm tarihi.

- *O günden beri de buradasınız herhalde?*

Evet o günden beri buradayım. Bildiğiniz gibi daha sonra İslâm Enstitüsü kapatıldı. Bir tek İslâmî İlimler Fakültesi kaldı. O da daha sonra İlahiyat Fakültesi'ne dönüştürüldü. Biz de İlahiyat Fakültesi'ne devam ediyoruz.

- *Olay fakülteye gelip dayanmışken, bu arada şunu sormak istiyorum. Bildiğimiz kadarıyla siz profesörlük hakkınızı da, asistanlık hakkınız gibi alamıyorsunuz. Kaç yıldan beri alamıyorsunuz?*

Evet 1986 yılından beri alamıyoruz.

- *Hikayesini dinleyebilir miyiz?*

Hikayesi uzun. Size diyorlar ki haklısınız, ama biz istiyoruz. Sadece şunu söyleyeyim. Benim üniversitemde, ısıklı bir tek makalesi olmayanlar profesör oldu. Ben 50'erle YÖK'e müracaat ettim, profesörlüğümü tasdik etmiyorlar. Dedim ya, kıyamet ve hesap günü çok güzel ola-

- *Yazılı bir gerekçe verdiler mi size?*

İnsan gerekçe isterse gerekçe çoktur. Benim için de, ne gerekçeler buluyorlar, siz de biliyorsunuz.

- *Bundan sonra ne yapmayı düşünüyorsunuz?*

Okuyup, yazmaya devam edeceğim inşaallah.

- *Profesörlüğü almaya çalışmayacak mısınız?*

Şimdi, artık onunla uğraşmaya vaktim yok. Çünkü biliyor musunuz, benim profesör olmam konusunda bir komisyon oluşturuluyor. Bu komisyonda veteriner, ziraat, edebiyat profesörleri var, ama bir tarih profesörü yok. Böyle bir şey olur mu? Bu memleket, onun için kalkınmıyor. Bu memlekette ihüsa önem verilmiyor. Kim sesini kesip otursa, profesör olur!..

- *Bu işlerde kriter nedir?*

Bence kritersizlik var burda. Birileri gelip o hocalara diyor ki "falan adamın boyu kısa, gözleri şöyle". Aaa öyle mi, peki yapmayalım o zaman diyorlar. Ben bunu mübalağa etmiyorum. Belki duysalar, okusalar, kızacaklar, ama bunlar vakiadır. Benim Arapça makalelerim, tebliğlerim var. Profesör olamaz diyenler, Arapça bilmiyorlarki değeriendirilsinler. Bu memleket böyle bir yere varamaz. Bu ilmin katedilmesi demektir. Siz bu memlekette bir şey mi ortaya koyacaksınız, ona yer yok. Bir hoca utanmadan bana diyor ki; "Zaman zaman beni ziyarete gelip, elimi öpmediğin için sana menfi yazıyorum". Böyle zihniyet olur mu? Bir de bu adamlar, geçmişimizi eleştirirken, sıkılmadan "el-etek öp-

tünüz mü?" diyorlar.. Bu, adamlar oldukları müddetçe, memlekette nasıl ilim adamı yetişsin? Nitekim yetişmiyor da...

- *Bunları yazalım mı hocam?*

Tabii yazacaksınız. Onlar söylemeye utanmıyor da ben yazılmasından mı utanayım! Çünkü ilmî zihniyet katlediliyor...

- *Hocam, kaç kardeşsiniz?*

Beş kardeşiz.

- *Tahsile yalnız siz mi devam ettiniz?*

Kardeşlerim de okudu, fakat üniversiteye intisap etmediler.

- *Kaç yaşındasınız?*

46 yaşındayım. (*)

- *Günde kaç saat uyuyorsunuz?*

6 saat yetiyor bana.

- *Kitap okumayla aranız nasıl?*

Bir keresinde "yazarlığın en zor tarafı nedir, hocam?" diye bana sormuşlardı da, ki "Aynı zamanda okur olmak!". demiştim. Şu günlerde ancak günde 50-60 sayfa okuyacak kadar zaman ayırabiliyorum.

- *Okurken nasıl bir yöntem takip ediyorsunuz?*

Okuduğum kitaba bağlı. Bir kitabı içinde ne var ne yok diye, kamuoyunda sözü ediliyor, siz de öğrenmek istediğiniz için okursunuz. Bir kitap vardır ki, sizin bazı bilgileri içinden alıp değerlendirmeniz lazım, o zaman fişleme usûlüne gidiyoruz. Genellikle fişleme usûlüyle çalışıyorum.

- Tonlarca kitap çıkıyor, kitap almadaki kriteriniz nedir?

Bütün kitapları alayım derseniz, o biraz Donkişotluk olur. Büyük İslâm alimi Cahiz diyor ki: "Okunacak çok kitap var, fakat insanın ömrü hepsini okumaya yetmez. Akıllı olan ne okuyacağını tesbit edendir". Ben de belli bir dönemden sonra daha ziyade İslâm Tarihi ve yan branşlarıyla ilgili kitapları alıyorum.

- Bugüne kadar okuduğunuz kitaplar arasında, en çok etkilendiğiniz ve herkesin okuması gerektiğini düşündüğünüz bir kitap var mı?

İlkokulda, ortaokulda okuduğum ve hiç unutamadığım kitaplar vardır.

- Son dönemde etkilendiğiniz bir kitap var mı?

O kadar çok kitap çıkıyor ki, biraz da belli bir yaştan sonra mıdır nedir, etkilenme tabirini kullanamıyorum, ama istifade ediyorum. İslâm Tarihi ilmf olarak Prof. Hamidullah hocadan çok istifade ettim.

- Hocam anlayabildiğim kadarıyla arşiviniz var; bu arşiviniz ihtisas alanınızla mı ilgili, yoksa daha geniş kapsamlı mı?

Belki İslamoloji diyebiliriz, yani İslâmf ilimler saha-

sında. Sadece tarih sahasında değil. Bir makale okuyorsunuz, ona bir zarf ayırın koyun bir kenara. Siz kullanamayabilirsiniz ama sizden sonra biri kullanabilir. Ayrıca arşivlerden, sahaflardan aldığım vesikalarla ilgili bir arşivim var.

- Sizce günümüzde insanlar belirli bir alanda uzmanlaşmalı mı?

Tabii, belirli bir daldaki uzmanlaşma zarureti var, ancak bu uzmanlaşma sizi diğer alanlardan uzaklaştırmamalı. İlimleri birbirinden ayırmamak gerektiği kanaatindeyim. Hiç olmazsa uzmanlık sahasına yakın ilimlerden de biraz haberdar olmak lazım.

- Kaç yabancı dil biliyorsunuz?

Arapça, Farsça, İngilizce ve Fransızca biliyorum.

- Tatil deyince aklınıza ne geliyor?

Daha önce böyle bir şey yoktu. Müslümanlarda sıla-i rahim var. Bu tatil olayı yüz seneden beri gündemde.

- Hiç tatil yapmaz mısınız?

Tabi yapıyoruz. Daha doğrusu ben dahil bütün müslümanlara şunu sormak lazım: "tatil dışında başka bir şey yapıyor musunuz?". Hemen hemen hep tatildegiz zaten.

- Hayatınızda keşke yapmasaydım dediğiniz çok pişman olduğunuz bir olay yaşadınız mı?

Öyle bir şey hatırlamıyorum.

- Güncel olayları nasıl takip ediyorsunuz?

Gazetelerden, dergilerden ve fırsatım olursa, TV haberlerini izlemeye çalışırım.

- *Özel TV konusunda ne düşünüyorsunuz?*

TV bir iletişim aracıdır. Fakat şunu esefle müşahade ediyoruz ki, bazı çevreler parayla veya başka güçlerle (dünya çapında) TV olayını tekellerine almışlar. İstediklerini insanlara empoze ediyorlar.

- *Müslümanlar özel TV kurabilirler mi?*

Müslümanlara imkan verilirse çok daha güzelini kurabilirler.

- *İmkânı kim verecek?*

Yani kimse karışmayacak.

- *İslâm dünyasıyla ilgili haberleri, olayları nasıl takip ediyorsunuz?*

O konuda maalesef imkanlarımız kısıtlı. Fırsat buldukça radyo dinliyorum. Onun dışında bazen Fransızca gazeteleri takip edebiliyorum; çünkü bizim Türkiye'deki basın İslâm dünyası hakkında hiçbir şey vermiyor, özellikle örtbas ediyorlar.

- *İslâm dünyasından sürekli yazıştığınız dostlarınız var mı?*

Herkesin olduğu gibi bizim de var. Mesela Hamidullah hocayla hiç irtibatı kesmedim, sürekli yazışıyorum.

- *Hocam bir tarihçi olarak size şunu sormak istiyorum: Yakın tarihi hangi kaynaklardan öğrenebiliriz?*

Yakın tarih iki yerden öğrenilir. Birincisi arşivden. Tabii Osmanlıca, Fransızca, İngilizce, Almanca bilmek lazım. Çünkü sadece Türkiye'deki arşivleri kastetmiyorum. Türkiye'deki arşivlerin bazıları, bazı vesikaları imha edilmiş olabilir. Ama siz onu Almanya'da bulabilirsiniz. Size bir misal vereyim. Evvelki sene Başbakanlık Arşivi'nde araştırma yaptım ve arşivde Amerikalı misyonerlerin Osmanlı Devleti içerisindeki faaliyetlerine dair bir vesika buldum. 1890 senesinde Osmanlı Devleti'nin Washington'daki büyük elçisi bir defter yazmış. Osmanlı Devleti'nde faaliyet gösteren misyonerler diye. Ben bunu katalogtan buldum. Öyle sevindim ki bir tarihçi için altın madeni gibi bir şey. O gece nasıl uyuduğumu bilemiyorum, ertesi gün karşıma ne çıkacak diye. Getirdiler, aldım defteri birinci varığını çevirdim jilet atılmış, 96 varak jiletle alınmış. İlk ve son varak var. Sükutu hayale uğradım. Kim yapmış olabilir? Bir Amerikalı misyoner herhalde.

- *İnsan nefis taşıdığına göre, bugüne kadar kitaplarınızdan, konuşmalarınızdan dolayı hiç egonuzun kabardığı oldu mu?*

Beşeriz, olmuştur. Olmaması için gayret ediyoruz. Ama mühim olan onu defetmektir. Elini öptüğüm bir hocam var o der ki "İslâm eşittir tevazu." Şayet bir insandan tevazu kalktıysa kolay kolay İslâm yerleşmez.

- *Günlük yaşamınız bir program dahilinde mi yürür?*

Belki yüzdeyüz değil de mümkün olduğunca.

- *Hayatınız hep programlı mı geçti?*

Yok o kadar da programlı olduğumu söyleyemem, da-
ğırıklığa daha yakınum.

- *Kaç çocuğunuz vardı?*

Üç oğlum var.

- *Alış-verişinizi kendiniz mi yaparsınız?*

Belki çocuklara sormak lazım, ama daha ziyade ben
yaparım.

- *Sıkıldığınız anlarda ne yaparsınız?*

Belki abdest almak. İmkanım olursa duş alırım.

- *Hiç şiir yazdınız mı?*

Evet, yazdım.

- *Halen yazıyor musunuz?*

Hayır lise ve üniversite hayatında yazdım.

- *Devlet kelimesi sizin hayatınızda neleri çağrıştırı-
yor?*

Bir düşüncenin, bir fikrin, bir ideolojinin veya bir di-
nin insanlara tatbik edilmesidir.

- *Hiç sporla ilgilendiniz mi?*

Sporu çok severim imkanım olunca yüzerim.

- *Takım tutar mısınız?*

Hayır takım tutmam. Futbol dünyada bir din haline dönüştüğü için tutmuyorum. Bir futbol emperyalizmi vardır. Bugün devlet başkanlarının sahip olamadığı imkanlara, futbol klüpleri sahip. Onları da sömürü aleti, emperyalizmin aleti gördüğüm için tutmuyorum.

- *Sizce bir ev için gerekli olan zaruri ihtiyaçlar nelerdir?*

Benim vereceğim cevap zannediyorum yeterli olmayacaktır; çünkü yaşantımızı hep batı normlarına göre oluşturuyoruz. Meselâ Avrupa'da her evde bir projeksiyon (slayt) aleti vardır. Geçenlerde duyduğumda aklımı yitirecektim: Bir müslüman 100 milyonluk mobilya almış. Ama onun evinde slayt makinesi yoktur. Oysa bana göre slayt makinesi, mermer schpadan önce gelir.

- *Neden?*

Diyelim ki Japonya'dan gelmişsiniz, arkadaşları topluyorsunuz, slaytlarla Japonya'yı anlatıyor ve ora hakkında fikir sahibi olmalarını sağlıyorsunuz. Şu anda benim, bütün Kuzey Afrika'yı, Orta Doğu'yu ve Avrupa'yı içine alan bir slayt arşivim var.

- *Kendiniz mi çektiniz?*

Kendim çektim. Tunus üzerine bir konferansa çağırıyorlar, slayttan gösterip anlatabiliyorum veya Mısır veya Kuveyt. Bakın Kuveyt dünyadan silindi(*) ama, benim ar-

(*) 2 Ağustos 1990: Saddam Hüseyin, Kuveyt'i iki saatte işgal, takip eden günlerde de 17. vilâyeti olarak Irak'a ilhak etti.

şivimde var.

- Sizce bir evde koltuk olmalı mı?

Bunun bir kısmını hanımlara sormak lazım herhalde. Bana sorarsanız eve yararlı şeyler alınmalı. Süs değil, ihtiyaçlar düşünölmeli..

- Hayatınızda hiç unutamadığınız bir olay yaşadınız mı?

Ben doktora için İngilizce'den sınava girmiştim. Kanada veya İngiltere'ye gidecekken, beni Fransa'ya gönderdiler. Çarpıklığı görüyor musunuz? Her neyse Fransa'nın Strasbourg şehrinde bir otele yerleştım fakat, dili hiç bilmiyorum. Türkçe, Arapça bilen yok. Fakölte tatil. Ben konuşacak kimse bulamadığımdan "konuşmama hastalığına" yakalandım. Duvarla konuşuyorum. Hiç kimse benim dilimden anlamıyor. Bir gün ekmek almaya çıkmışım. Esmer bir adam gördüm; adamın arkasından "selamun aleykum" dedim. Adam "aleyküm selam" deyince, ben eline yapıştım. Tabii adamcağız korktu. Türkçe konuştum bilmedi, Arapça konuştum anladı. Cezayirliymiş. Dedim ki; "kardeşim senden bir ricam var, gel seninle bir kahvede oturalım bir saat konuşalım". Niye dedi? Dedim ki, "15 gündür ben bir insanla konuşmadım". O anlamadı tabii. Geldi, kahve içtik. Ama ben büyük bir rahatlama duydum. Türk işçilerinin adresini bana verdi. O gece gittim Türk işçilerini buldum, biraz konuştum, rahatladım. Bunun gibi unutamadığımız hâdiseler var.

- Hayatınızın ve tecrübelerinizin bir özü olarak okuyucularımıza bir tavsiyede bulunun desek ne dersiniz?

Söylenecek o kadar şey var ki, ben sadece Peygamber

efendimizin bir sözünü hatırlatmak istiyorum. Efendimiz; veda haccında diyor ki; "Hepiniz öleceksiniz, kaçış yok ve hepiniz dirileceksiniz bundan da kaçış yok. -İnanmayanlar inanmasınlar- ve dünyadayken yaptıklarınızın hesabını vereceksiniz". Ben derim ki, bu hesabı düşünerek hayatımızı ona göre tanzim edelim.

-Türkiye'de son yıllarda cemaatler arasında bir yaklaşma ve kaynaşma göze çarpıyor. Bu yaklaşımı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Cemaatler arası bu yaklaşma ve kaynaşmayı İslâmî şurulanmaya ve bilinçleşmeye bağlıyorum. Herkesin malumu olan bir fetret döneminden sonra Türkiye'de İslâm'ı bilen tek kişi kalmadı. Elli'li yıllardan sonra, reaksiyon şeklinde bile olsa bazı filizlenmeler oldu ve bugün artık o filizler boy vermeye başladı. Artık amatör seviyede bile olsa, müslümanların derlerini, kültürlerini, dini yaşam kaygularını ortaya koyan müslüman mütefekkirler var, alimler var, ideologlar var. Bunların sayısı arttıkça da, gruplararası taassup yavaş yavaş sönmekte, gerçek dini düşünce tebellür etmektedir. Başka bir deyişle, İslâm birilerinin tekeline kurtulma dönemine girmiştir artık. Bunlara ilaveten, dünya konjonktüründeki değişmeyi de göz önüne almamız lazım. Komünist blokun yıkıntılarını daha yerden kalkmadan, kapitalist veya liberal dediğimiz sistemler de çatırdamaya başladı. Birilerinin bu gerçeklere gözlerini kapatmaları da gerçeği değiştirmez.

Bir başka husus da şudur: İslâmî taban yetiştikçe, tavandaki bazı bağnazlıklar kaybolmaktadır. Türkiye'nin

(*) Yeni Asya Gazetesinin "Cemaatler" konusunda yaptığı söyleşi.

her yerinde şunu müşahede ediyorum. Bana soruyorlar:

- Hocam, biz bu arkadaşla farklı gruplara mensup olduğumuz halde, birçok konuda anlaşıyoruz da, büyüklerimiz neden anlaşıyorlar, meselelere bizden farklı bakıyorlar? Bu gençlere diyorum ki:

Okumaya ve İslâm'ı öğrenmeye devam edin! Çizgini-
zi, şu veya bu lidere göre değil, İslâm'a göre belirleyin. Gö-
receksiniz ki, sizler bir olmuşsunuz. Liderlerinize saygısız-
lıkta bulunun demiyorum; ancak onları İslâmî gerçeklere
ters bir siyaset içerisinde gördünüz mü, kendilerine sorup
öğrenin bunun sebeplerini. Çekinmeyin; çünkü Rasûlullah
(s.a.s)'ın ashabı bilmediklerini, anlamadıklarını ona sorar-
lardı. Aldığınız cevaplar İslâm'a ters düşüyorsa, terk edin
onları!

*-Cemaatler arasında asgari müştereklerde birleşme
ne gibi neticeler verebilir? Bunun temini nasıl gerçekleştiri-
lebilir?*

Kanaatime göre, asgari müşterekleri düşündüğümüz
müddetçe bir yere varamayız. Çünkü müslümanların asgari
değil, ekseri müşterekleri olması lazım. Çünkü asgari
müşterekler, bütün insanlar arasında vardır. Onun için müs-
lümanlar arasında ekseri müştereklerden söz etmek gere-
kir. Yemek, içmek, uyumak, ölmek, ağlamak, sevinmek vs.
gibi birçok müştereklikler vardır insanlar arasında. Müslü-
manlar arasındaki müştereklik ise en üst düzeyde olmalıdır.
Meselâ sevdikleri bir, düşmanları bir, siyasetleri bir, eylem-
leri bir vs.. Bu birliktelikler olmazsa, dediğimiz gibi sadece
cuma günleri camiye gitme vasfımız bizi birleştirmez. Bir
müslüman, Hz. Peygamber (s.a.s)'in, "küfrün hepsi bir mil-
lettir" hadis-i şerifini hatırlattıktan sonra, "benim için Ame-
rika da bir, Rusya da bir, her ikisi de İslâm ve müslümanların
düşmanıdır" diye söyleyince, bir diğer müslüman, "hayır
efendim, ben Amerikancıyım, çünkü o komünist değil" di-

ye tutturursa, orada hiçbir birliktelikten söz edilemez.

Çünkü böylesi sakat bir düşünce, Amerika'nın Arabistan'ı işgal etmesini meşrulaştırır. Onun için değil midir ki, bazı İslâm alimleri (!) bu işgale fetva verebiliyorlar. Bundan dolayıdır ki, siyasi düşünceleri bir olmadığı müddetçe, müslüman cemaatların birleşmesi, kaynaşması (!) söz konusu değildir. Bir müslümanın dostu, diğerinin düşmanı ise, bu müslümanların müslümanlıklarının önüne bir (?) koyup, derin derin düşünmek, belki ağlamak gerekir. Müslüman bir cemaat, hele hele cemaat lideri, Özbekler'e ağıyor da, Saddam'ın Halepçe katliamını görmezlikten geliyorsa, artık müslümanlık değil, ırkçılık, yani faşizm söz konusudur. Bu cemaatler hangi müştereklerde birleşsinler?

- Bu arada ise Peygamberimizin "ümmetimin ihtilafında rahmet vardır" sözü ile karşılaşmaktayız. Bu sözün gerçek mahiyeti nedir? Nasıldır sizce?

Rasûlullah (s.a.s)'ın bu hadis-i şerifi, ümmetin uleması hakkındadır. Yani ulema bazı içtihadî konularda değişik içtihadlarda bulunabilir. Abdestte olduğu gibi. İmam Şafii'ye göre kadına değmekle abdest bozulduğu halde, Ebu Hanife'ye göre bozulmaz. Kısaca bu ihtilafî itikadî konulara uygulayamazsınız. "Hanefilere göre Bizans düşmandır, malikilere göre değil" diyemezsiniz. Açık ahkâm hakkında, ihtilaf caiz değildir. İhtilafî her şeye "caizdir" deyip uygularsanız, bölük-pörçük olur müslümanlar. Biri Amerikancı olur, diğeri İsrailci.. Küfre karşı olan tutumda, ihtilaf caiz değildir. Ancak onlara İslâm'ı tebliğ konusunda, yani yöntemde farklılık olabilir ki, bu caizdir.

- Böyle bir yaklaşım "ittihad-ı İslâm"ı getirebilir mi?

Müslüman cemaatler, dostları, düşmanları hakkında

müttefik olmadıkları müddetçe, ittihad'dan söz edilemez. "Efendim, ihtilafı rahmet vardır, dolayısıyla sağcı olduğu için Amerika politikasını -müslümanlara rağmen- destekliyorum" tcranceleriyle hiçbir yere varılmaz. Tekrar ediyorum, ihtilaf, içtihadı konulardadır. Müslüman düşmanı olan Amerika'yı desteklemek, ihtilaf değil, müslümana karşı, kâfir yanında yer almaktır.

-Ekleme istediğiniz bir mesele var mı?

Ekleme değil, fakat tekrarlamak istediğim bir husus vardır ki o da şudur: Cemaatlerin birleşmesi, ölçünün Kur'ân ve Sünnet olmasıyla mümkündür; şu-bu kimselerin te'vilci görüşleriyle değil. Müslüman açık olmalı. Bazı maddi zararlar geürse bile, ehl-i küfre karşı müslümanların, kardeşlerini desteklemeleri lazımdır. Birileri hakkı söyler, diğerleri -menfaatler karşılığında- ketmeder, tağutlardan görünürse, arada diğer insanlarınkinden farklı bir müştereklik kalmaz..

-Kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

Benim hayat hikayemin, cemaatleri birleştirmekle fazla ilgisi yok. Aşık olduğumuz bir İslâm varsa, onu esas alalım, onda birleşelim. Kimseyi hedef almadan söylüyorum ki: Büyüttüğümüz insanlara değil, davaya bağlanalım! Allah samimi ve akıllı müslümanlarla beraberdir.

- *Muhterem Hocam, dünya bugün büyük bir harbin içine doğru gidiyor. Bu harbin müslüman ülkeler üzerindeki etkisi ve mes'uliyetleri üzerinde durur musunuz?*

- Efendim meseleyi iki yönlü ele almak lazım. Bizler müslüman olarak, Allah'a olan inancımızdan dolayı, Peygamber Efendimizin sünnetine bağlılığımızdan dolayı, bir kâfirle birleşip, ne kadar günahkâr olursa olsun bir müslüman kardeşimizle savaşamayız. Bu, dînî yönden.

İkincisi, Amerika'nın bütün dünyayı ezen Emperyalist devletlerin başında olduğunu biliyoruz. Bu bakımdan da, Amerika'nın Orta Doğu'yu istilâsını alkışlamak, büyük bir günah ve zulüm olur. Buna karşı çıkmak lazım; bu da insanî yönden.

Hanefî mezhebi imamının medfun olduğu Bağdat'ta binlerce çocuk ölüyor, hiç kimsenin umurunda değil ama, Körfez'de durmadan, o petrole bulanmış bir Karabatak gösterilerek bir Hümanistlik edebiyatı yapıp milleti uyutuyorlar. Balinalar olayında da aynı şey olmuştu. Bu emperyalistler böyledir. İnsan öldürürler ama, bunun yanında hayvanları okşayarak şefkat ve duygu sömürüsü yaparlar.

Bu bakımdan, bu emperyalizme müslüman olarak karşı çıkmak lazım.

(*) Milli Gazete'de yayınlanan söyleşi.

- Müslüman halklar bu savaşta karşı karşıya geldiler. Bu olay, Peygamber Efendimizin, iki müslüman birbirine silah çekse, ölen de, öldüren de cehennemliktir" hadis-i şerifi'yle bağdaşmıyor mu?

- Bunda da meseleyi iki boyutta almak lazım. Birincisi, gayr-i müslimleri davet eden müslümanlar, ikincisi de gelen gayr-i müslimlere karşı kendisini müdafaa eden müslümanlar. İkisi aynı konumda değildir. Şayet müslümanların kendi aralarında bir meseleleri olursa, biz diyebiliriz ki, Allah'u Teâlâ inşaallah bunları kurtaracak. Ama Amerika'ya yardım etmek nasıl olur? Şimdi diyelim ki siz orada bir askersiniz. George'un yanında öldürüldünüz, Allah'u Teâlâ soruyor, "Sen nasıl öldün?" diyorsun ki, "şehitoldum", "Şehit mi oldun? Nasıl şehit oldun?", "Amerika'ya yardım ederek". Amerika'nın yanında yer alan ve o yolda ölen hiç kimse şehit olmaz, murdar olur. Emperyaliste yardım ederek öldürülen nasıl şehit olur?

Eğer biz müslüman isek meselelere müslümanca bakalım. Eğer laik bir gözle bakarsak durum değişebilir ama biz müslümanca bakıyor ve diyoruz ki, "Bir müslüman ne kadar günahkâr olursa olsun, gavurla birleşip bir diğer müslümana karşı savaşamaz". Burada muhterem hocam Prof. Muhammed Hamidullah Hoca'nın çok güzel bir sözü aklıma geldi. Bir gün Paris Camii'nde bana, "Ne kadar kötü olursa olsun, bir müslüman kardeşimiz bize kâfir-den daha yakındır" demişti. Ben de bunu kulağıma küpe yaptım ve öylece inanıyorum.

- Muhterem hocam, böyle bir savaşın sonunda müslümanlar ne gibi bir zarara uğrayabilirler? Maddî yönden olsun, ekonomik yönden olsun, manevî yönden olsun. Kayıpları neler olabilir?

- Maddî yönden kayıplar ortada; yüzbinlerce insan

ölüyor. İnşallah İslâm nokta-i nazarından ümitvarım; emperyalizme karşı müslümanlar uyanır. Nitekim dünya ajanslarını takip ediyor ve görüyoruz ki, onların da bütün telaşı budur. Diyorlar ki, müslümanlar uyanır ve Batı'ya karşı bir düşmanlık olur. Bush çok açık söylüyor, maksadımız Bağdat'ı yerle bir etmek değil, Oradaki kaynaklardan, biz ve müttefiklerimizin en güzel şekilde istifade etmesini sağlamaktır. Emperyalistler bu kadar açık konuşurken, biz müslümanlar olarak ona yardım etmemiz biraz tuhaf olmuyor mu?

Müslümanlar ölüyor, müslüman topraklar üzerinde gâvur askerleri istediklerini yapıyorlar. Ama ümidimiz odur ki, inşaallah bu savaş emperyalizme karşı bir uyanışa vesile olur.

- Hocam, Saddam Hüseyin'in Körfez Savaşı'ndan önceki durumu ile şu andaki durumunun bir mukayesesini yapabilir misiniz?

- Saddam, İran'a saldırdığında, Halepçe'yi yerle bir ettiğinde, o konuyu hem yazılarımızda hem de konferanslarımızda dile getirdik. O zamanlar, Saddam'ın Müslüman olduğuna bile inanmıyordum. Saddam, bir hocamızın ifadesi ile fasıktır, facirdir, her türlü şeydir. Bugün çıkmış, yaptıklarının yanlış olduğunu söylüyor.

Fıkıh'ta bir kaide vardır: "Nahnu nahkumu bizzahiri". Biz görünene göre hüküm veririz. Ben İmam Humeyni için de aynı şeyi söylüyordum. Diyordum ki, "Eğer bu adam Allah içinse, Allah O'nu muvaffak etsin. Eğer Allah için değilse, Allah O'nun canını alsın ve müslümanları O'ndan kurtarsın".

Saddam için de, aynı şeyi söylüyorum. Görünüşte müslüman olduğunu söylüyor, şehid olmak istediğini ve böylece günahlarını affettirmek istediğini söylüyor. Samimi olup olmadığını sadece Allah bilir. Ama tabi biz görünü-

şe bakıyor ve "Eğer samimi ise, Allah'u Teâlâ onu muvaffak etsin. Eğer İslâm'ı kendisine alet ediyorsa Allah'u Teâlâ onu kahretsin" diyoruz. Ben bunları kendim için de söylerim; eğer Allah için değilsem, Allah beni de kahretsin. Eğer Saddam bu işte samimi ise, hepimiz onun için dua etmeliyiz.

Herkes hedef olarak Saddam'ı görüyor, kimse Bush'u görmüyor. Çünkü gerçek hırsız o Bush'tur. Amerika'nın bizim kutsal bölgelerimizi işgal etmesine kimse dikkat etmiyor. Amerika'dan 50 bin kız orada savaşmak üzere getirilmiş. O kızlar savaşmıyor, ne yapıyor? Amerikan askerlerinin zevk u sefasını temin ediyor. Suud'un, Mısır'lı askerlerin yanında her türlü rezaleti yapıyorlar. Mekke ve Medine'nin yanında bu kadar fuhuş yapılıyor. Bunlara hiç kimse bir şey demiyor. Kaldı ki bizim meselemiz Saddam değil, müslümanlardır.

Bush hiç utanmadan ve korkmadan çıkıp, "Dünyayı ben idare edeceğim, kimse karşı çıkmasın" diyor; yoksa oralarda ne işi var. Siz zannediyor musunuz ki, Kuveyt ve Suudlu'yu seviyor; asla ve kat'a. Onları ilgilendiren oradaki petroldür, petrol için geldiler.

İran ile Irak arasında uzun süren bir savaş oldu. Neden Birleşmiş Milletler gelip İran'a yardım etmedi? Ortada yine zalim Saddam vardı. Yıllardır İsrail Filistin'i işgal etmiş, kimsenin sesi çıkmıyor. Saddam bu gün çıkmadı ki!

Ben olaylara bir müslüman gibi bakıyorum. Farzedelim ki, burası Kuveyt değil ve biz de Türkiye'de yaşamıyoruz. Amerika, İzlanda'yı işgal etse dahi ben aynı şekilde bir müslüman olarak buna karşı çıkarım. Çünkü Emperyalizm, İslâm'la zıtlıyor. Allah'u Teâlâ, Peygamber'lerini emperyalizme, zulme karşı göndermiştir. Biz nasıl bunu alkışlarız.

Ben diyorum ki, bir müslüman kâfirlerle birleşip diğer müslümanı öldüremez. Abdülkadir Geylanî'nin torunları var Bağdat'ta, siz New York'lu George ile birleşip O'nun torunlarını öldürebilir misiniz? Bir müslüman bunu yapabilir

mi? Eğer bir Kerkük için, bir Musul için bunu yapıyorsanız, o zaman dinimiz sizinle farklı olur. Bir müslüman olarak bizim görüşümüz budur. Coğrafyalar için, dinî esaslar çiğnemez!

-Muhterem hocam, bize önce kısa özgeçmişinizi anlatabilir misiniz?

Bismillahirrahmanirrahim. Başka yerlerde de söylediğim gibi bu özgeçmiş pek önemli değil. Ama kısaca söyleyeyim: Ben, lise mezunuyum. İlâhiyatı bitirdim. Sonra Fransa'da doktora yaptım. Şu anda ise, Erzurum Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nde çalışıyorum.

-Hocam! Sizi İslâm Tarihi ile ilgili çalışmalarınızdan tanıyoruz daha ziyade. Sizce tarih nedir? Sizin İslâm Tarihi'ne olan bu ilginiz nereden kaynaklanıyor? Sizce İslâm tarihinin önemi nedir?

Allah'ı Teâlâ'nın göndermiş olduğu peygamberler insanlara bir tek şey kazandırıyorlar: Şahsiyet. Bu şahsiyeti de, insanlar ancak tarih okumakla öğrenebilirler. Tarihlerini bilmeyen insanlar köle olurlar. Tarihi, geçmişi bugüne aktarmak değil de, "Bugün ne yapılabilir? Eski kavimler şahsiyetlerini nasıl kaybedip köleleştiler? Bugün köle olmamak için ne yapmalıyız?" sorularının cevabı olarak anlamak lâzım. Bu anlayış maalesef müslümanlar arasında -genel olarak söylüyorum- İslâm memleketleri arasında henüz çok yeni. Belki yeni başladı fakat Avrupa, yüz sene ikiyüz sene evvel tarihe bu şekilde bakmaya başladığı için, İslâm

memleketlerini kolayca sömürebildi. Bugün diyebilirim ki, müsteşrikler, İslâm tarihini müslüman tarihçilerinden daha iyi bilmekte ve daha ciddi çalışmalar yapmaktadırlar. Bu sebeple tarihi istedikleri yöne çekebiliyorlar. Müslüman tarihçileri de yeterli bilgiye ve ciddi çalışmaya sahip olmadıkları için onların karşısına çıkamıyorlar. İşte bunu farkettiğim için tarihle ilgilendim.

Ben, İlahiyat Fakültesi'ni bitirince, Mısır'a, İran'a, Suriye'ye gitmek istedim; ama 60'ların politikası buna müsaa-de etmedi. Biz de Avrupa'ya gittik, Avrupa'da İslâm Tarihi üzerine doktora yaptık. Tarihi sevdiğim için bu dalı seçtim. Hâlâ da seviyorum. Dediğim gibi tarihin en önemli vasfı, insanlara şahsiyet kazandırmasıdır.

-Muhakkak ki, Sizin yetiştiğiniz dönemlerle şu anda müslüman gençlerin yetiştiği dönem arasında farklılıklar var. Hocam, o günle bu günün bir mukayesesini yapar mısınız?

Efendim, bizim yetiştiğimiz yıllarla, yani 60'lı yıllarla bu günün mukayesesin şöyle yapabiliriz.

Yani müslüman gençlik o günlerde nasıldı bu gün nasıl? Bizim dönemlerde müslüman gençliğin okuyacağı fazla eser yoktu maalesef. Olmadığı gibi bu konuda yazacak insan da çok azdı. Allah rahmet eylesin; Necip Fazıl'ı oradan oraya götürür konferans verirdik. Bunun aksine 60'larda bir Komünizm, bir Sosyalizm modası vardı. Herkes Sosyalist olmakla övünüyordu. O günlerde iyi hatırlıyorum, konferans salonlarında Sosyalist yazarlar, Çetin Altan'lar -Şimdi kapitalist oldu ya-, Turan Feyzioğlu, İsmet İnönü gibi sol yazarlar ya da sol devlet adamları konferanslar verir, açık oturumlar yaparlardı. Müslümanlar içinde de bir tek Necip Fazıl rahmetli vardı. Şimdi ise iş tamamen değişti. Ve bunu memnuniyetle söylüyorum, artık sol hiçbir hizmet veremiyor. Gençliğe takdim edeceği hiçbir şeyi kalmadı. Zaten son günlerde birtakım olaylar da bunun için; yâni İslâmî geliş-

meyi gölgelemek için tezgâhlanıyor. Solun yazarlarını da tanıyoruz; onlarla da konuşuyoruz; onların kitapları satılmıyor. Gençlere takdim edecekleri birşeyleri olmadığı için yakınıp duruyorlar. Ve buna karşılık müslümanlara bakacak olursak 1960'larda sol nasıl bir potansiyele sahipse, bugün müslümanlar da ona sahip. Size bir örnek vereyim: Geçen hafta İstanbul'da bir panel katıldım. Aynı gün müslümanların tertip ettiği beş tane panel vardı İstanbul'da. Ankara'ya geldiğimiz gün öğrendik ki, burada da üç panel varmış müslümanlar tarafından tertip edilen. Solun ya da kapitalistlerin bu insanlara verecek birşeyleri kalmamıştır. Onun için bugünkü müslüman gençlik, bizim imkânlanmıza nazaran çok daha iyi imkanlara sahip. Dedim ya, hiç kitap dahi yoktu. 1968'lerde rahmetli Seyyid Kutub'un Yoldaki İşaretler kitabı tercüme edildi. Bundan başka hiç kitap yoktu. Ben, bugün üniversite hocasıyım, İslâmî kesimde çıkan kitapları takip etmekte zorluk çekiyorum.

-Hocam, gerek öğrencileriniz, gerekse yaptığınız çalışmalarla gençlere yakın olan birisiniz. Sizin müslüman gençlerde gördüğünüz eksikler nelerdir, bu eksiklerin giderilmesi için ne önerirsiniz?

Ben, gençleri çok seviyorum. Biliyorsunuz o gençler için Anadolu'nun çeşitli yerlerine gidiyoruz konferans vermek için. Onlardan bir abileri olarak şunu istiyorum: Çok okusunlar, çok erken müctehid olmaya kalkmasınlar. Çağaloğlu'nda yalan yanlış tercüme edilmiş bir iki kitap okuyup karşımızda müctehid kesiliyorlar. Bu, insanı yanlış yola götürür. Arapça bilmiyorlar, Farsça bilmiyorlar gelip tercüme kitaplardan bizi sigaya çekiyorlar. Sigaya çekilmeyelim demiyorum. Ama bilerek yapsınlar. Size bir misal vereyim: Son kitabım hakkında geldi bir öğrencim, dedi ki; "Siz, Ali Şeriatî'ye iftira etmişsiniz". "Nasıl iftira ettim" dedim. "Ali Şeriatî, Muaviye'ye müşrik demiştir, diyorsunuz. O, de-

mez". "Ama kardeşim, kitapta var". "Yok, demez" dedi. "Kardeşim, ben de istemiyorum desin, ama demiş".

Yani, birilerini kurtarayım diye gerçekleri feda ediyoruz. O da iyi olmuyor. Bazen bunun aksi de oluyor. Bazıları geliyor "Niye kitabında Hz. Muaviye demedin de Muaviye dedin". "Efendim diyorum, Türklerden başkasında bu hazret kelimesi yok. İslâm tarihlerinin hiçbirisinde hazret kelimesi yok. Hadis kitaplarımızda yok. Türklere mahsus bir şey. Halbuki Hz. Saad b. Ebi Vakkas demiyoruz. Aşere-i Mübeccşere'den olmasına rağmen. Muaviye için bu hassasiyet gösteriliyor. Bu, bilgisizlikten kaynaklanıyor. İnşallah gençlerimiz daha tahammüllü olurlar, çok okurlar.

-Hocam, hazır siz, bu konuyu açmışken bir de şunu sorayım: Bugün, müslüman gençler arasında bir tartışma var. Efendim fikrî kitapları mı okuyalım yoksa ilmî kitapları mı okuyalım? Siz bu tartışma için ne diyorsunuz? Gençler neyi okumalı, neye öncelik vermeli?

Ben ilmî'yi, fikrî'den ayırmıyorum. İlmî olan şey aynı zamanda fikrî'dir de. Fikrî olan şey de ilmî. Yeter ki, onların kaynakları sahîh olsun. Bir fikrî kitabı okurken, onu yargılayabileceksek okuyalım. Gençlerimiz hemen bir konuda bir kitap okuyup "tamam böyledir" diyorlar. Hayır, onun mukayesesini yapacak. Ben, İhsan Süreyya olarak, bir kitap yazdım ve bir hüküm de koydum. Acaba benim aldığım kaynak doğru mu, okuyucunun bunu araştırması lâzım. Bu da, fikrî dediğimiz kitaplardan aldığı bilgileri ilmî kaynaklara gidip mukayese yapmakla olur. Gençlerimize onun için, ne ilmî kitapları bırakalım diyorum ne de fikrî. İkisini de okuyalım ama mukayese yapalım.

-Şimdi bir özel soru sormak istiyorum hocam. Günde ne kadar okuyabiliyorsunuz?

Ben, maalesef çok düzensiz okuyorum. Çünkü hayatım düzensiz. Bir gün Ankara'da, bir gün Erzurum'dayım. Fırsatım olunca okurum. Daha önce bana şöyle birşey sorulmuştu: Yazarlığın en zor tarafı nedir? Yazarlığın en zor tarafı, aynı zamanda okur olmak. Çünkü siz hem yazacak, hem okuyacak ve hem de takip edeceksiniz. Türkiye'de bu kadar İslâmî dergi, bir o kadar İslâm'a taarruz eden dergi çıkıyor. Bunları takip edeceksiniz. Ayrıca yazı yazacak, konferanslara gidecek, sohbetlere çağırılacaksınız. O bakımdan ben, düzensiz okuyorum. Bazan beş altı saat okur, bazan da, yirmi sayfada kalırım. Efendim maalesef benim düzensiz bir hayatım var, gençlere bunu tavsiye etmem.

-Hocam, şu anda yeni kitap çalışmalarınız var mı?

Son olarak *Hilafetten Saltanata* kitabım çıktı biliyorsunuz. Şu anda baskıda olan bir kitabım var. Bir sene onun üzerinde çalıştım. Biraz zor oldu. *Resimli İslâm Tarihi*. Gençlere ve çocuklara yönelik. Bundan başka emperyalizm üzerine bir kitap hazırlıyorum. Allah ömür verirse başka çalışmalarımız da var.

-Tespit edebildiğimiz kadarıyla sizin kitaplarınızı her kesimden insan rahatlıkla alıp okuyor ve anlayabiliyor da. Siz bunu neye bağlıyorsunuz?

Ben, bunu iki şeye bağlıyorum. Birincisi olayları hiç uzaklara götürmeden olduğu gibi söylüyorum. Yani, Kur'ân-ı Kerim'de bir şey geçiyor. Mü'minleri târif ederken Allah'u Teâlâ diyor ki; "Kınayıcının kınamasından korkmazlar". Ben, hiç kimseyi düşünmüyorum. Bir şey varsa onu söylüyorum. Belki delice bir cesaret. İkincisi, ben mümkün mertebe basit konuşup basit yazmaya çalışıyorum. Mühim olan, edebî cümleler kullanmak değil, bir gerçeği birilerine anlatmaktır. Belki tuhafınıza gidecek, bunun

için bir dergi ya da kitap için yazdıklarını önce ilkokula giden oğluma anlayıp anlamadığını öğrenmek için okuturum. Anlamadığı kelimeler üzerinde düşünürüm. Gerekirse değiştiririm. Maksadım, bir şeyler vermek, edebiyat yapmak değil.

-Hocam, gençler İslâm tarihine sizce nasıl bakmalıdırlar?

Samimi baksınlar. Peşin hükümlü olarak değil, bir şeyler öğrenmek için. Bir de şunu söylemek istiyorum; zaman zaman bize intikal ettiği için; biz ecdadımızı korumak için İslâm'ı feda edemeyiz. Mühim olan, ecdadımız değil İslâm'dır. Onun için birilerini müdafaa ederken, İslâm'ı feda ettiğinin farkında değil gençlerimiz. Genç veya ihtiyar ne olursa olsun mühim olan gerçekleri öğrenmektir ve onları savunmaktır. Duygusallığa giderek şanlı tarihçilikten ve tarihe övgüden kaçınmalıyız. Eğer tarihimizde sakat taraflar da varsa onu da bilmek lâzım. Söylemek lâzım.

-Son olarak gençliğe, dergimiz vasıtasıyla neler tavsiye edersiniz?

Ben, gençlerimize diyorum ki, Rasûlullah (s.a.s)'ı çok iyi bilsinler. Başka hiçbir şey demiyorum. Eğer seviyorlarsa, O'nun yoluna gitsinler. Birbirleriyle münakaşanın zamanı değil. Benim çok kıymetli hocam Muhammed Hamidullah'ın kulağında küpe gibi taşıdığım bir sözü var. Diyor ki "En kötü müslüman kardeşin, gavurdan daha yakındır". Onun için müslüman gençler birbirleriyle tartışmasınlar. Oturup Rasûlullah'ı öğrensinler. Birbirlerini sevsinler çünkü kâfir, çok acımasızca geliyor üstümüze. Bilhassa bugünlerde. Masonundan liberaline, kapitalistine, komünistine kadar, hepsi birleşmişler müslümanlara saldırıyorlar. Bu saldırılar varken gençler birbirleriyle uğraşmayı bırakıp

oturup Rasûlullah'ı öğrensinler.
Allah, hepinizi muvaffak etsin.

-Allah (c.c) razı olsun hocam..

EMPERYALİZM VE KÖRFEZ KRİZİ ÜZERİNE *

- Sayın Sırma, bir tarihçi olarak, Emperyalizm'in kısa bir geçmişinden bahseder misiniz?

- Efendim, Rasûlullah (s.a.s) zamanında iki sömürü devleti vardı. İran'daki Sasani Devleti ve Bizans Devleti. Hz. Muhammed (s.a.s) bu devletlerin düzenini yıkmak için gönderildi.

"Lâilâhe illallah deyin, Bizans'ın ve İran'ın sarayları sizin olacaktır". Rasûlullah (s.a.s) hedef gösteriyor. **"Siz insanları sömüren, Bizans ile İran'dır"**. Eğer güçleştirirsek Amerika ile Rusya'dır.

Peki bu İran ile Bizans devletleri ne durumdaydılar? Uydu devletlerin başındaydılar. Mısır'da, Yemen'de küçük küçük devletler vardı. Bunların hepsi o iki büyük devletin emrindeydiler. Onlar küçük Sultanlar, Sultanların emrinde küçük bakanlar, geri kalan insanların hepsi eziliyordu.

Bizans ve İran o kadar güçlü idiler ki, o gün IMF yoktu ama, şöyle bir kanun çıkarmışlardı,:"Dünyada sadece İran ve Bizans parası geçerlidir" Mekke ve Medine dahil.

Ben bazen Emevîler'e çatarım ama, şimdi onların iyi bir hareketinden sözedeceğim.

Emevi sultanlarından Abdülmelik, bir hocaya danıştı-

yor ve kendi paralarını basmaya karar veriyorlar. İnsanlar makul hocalara danışsalar doğru işler yaparlar ama, tabi bugün artık danışmıyorlar. Abdülmelik de hocaya danışmış ve istişare neticesinde bu parayı hazırlamaya karar vermiş: "Nasıl yapalım? Bir yüzüne "Kul huvallahu ehad", diğer yüzüne de "Lâilâhe illallah" yazalım" diyorlar. Olur mu olur. Yazıyorlar ve bu para Bizans içine gidiyor. İmparator bu parayı görünce: "Bu nasıl olur? Dünyayı ben yönetirim ve benim paramdan başka para da geçerli olamaz. Nasıl olur da para basarlar?" diye hiddetlenmiş.

Bizans Kralı bunun üzerine çok ağır bir mektup yazıyor. Abdülmelik mektubu açınca donup kalıyor. Çünkü Bizans kralı, O'nu bu hareketinden dolayı tehdid ediyor. Hemen hocayı çağırıp, "şimdi ne yapacağız?" diyor. Hoca da gayet sakin bir şekilde, "sen akıllı davran. Senin Afrika'da, Asya'da, Avrupa'da toprakların var. Dünyanın en büyük devletisin. Şimdi Bizans İmparatoru'na şöyle bir şey yaz. De ki, "bundan sonra benim ülkemde Bizans parası geçersizdir". Bak o zaman ne oluyor diyor hoca. Abdülmelik de mektubu yazıp gönderiyor. Bu sefer de Bizans Kralı donup kalıyor ve "Ben şimdi ne yapacağım. Koskoca İslâm Devleti'nde Bizans parası geçersiz olunca devletin maddî durumu felç olur" diyor Kral.

Bu mektup üzerine Kral etrafındakileri topluyor ve ne yapalım diye birbirlerine soruyorlar Abdülmelik'e bir mektup yazıp, "Efendim yanlış anlaşılmış, biz Arapça bilmediğimizden, acaba bu nedir diye merak ettik, kâtip yanlış yazmış" diyorlar.

Şimdi bu müslümanlar biraz uyanırsalar-ama bu müslümanlara nasıl bir aşı yapmışlar bilmiyorum, hiç uyanmaya niyetleri yok- uyanırsalar ve, "bundan böyle 1,5 milyarlık İslâm aleminde dolar, Mark, Frank vesair Batı ülkelerinin paraları geçersizdir" deseler, Amerika çöker, Avrupa çöker.

Allah rahmet eylesin, bizim bir Tayyip Hoca'mız vardı. Çok değerli bir insandı. Bize şöyle bir olay anlatmıştı.

Bir Osmanlı Paşa'sı birgün oğlunu çağırıyor ve "falan yerde isyan var. Sen git o isyanı bastır" diyor. Oğlu da, "baba ben nasıl o isyanı bastırayım" diyor. Paşa da, "bak oğlum, git de ki o isyancılara, "kim isyan ediyorsa gel-sinler, haklarını vereceğiz". Bir araya topla, karşılarına geç, kaşlarını çat, bıyıklarını da yukarı doğru bir bur-dun mu senden korkarlar" diyor. Fakat Paşa'nın oğlu akıllı, "baba onlar da öyle yapmaya başlarsa ben ne ya-payım?" diyor. Paşa da, "o zaman sen de aşağıya bükersin" diyor. Yukarıda belirttiğim tarihî hâdisede de Bizans Kral öyle yapıyor. -

Bunlar şunu gösteriyor. Müslümanlar şahsiyetli olun-ca, herşey mümkündür.

-Sayın Hocam, biraz da Tevhid konusuna değinir mi-siniz? Yani bugün Tevhid nasıl ahlaşılıyor? Müslümanlar Tevhid'i nasıl tarif ediyorlar? Emperyalizm'in tarihçesi içinde buna da kısaca değinir misiniz?

- Rasûlullah (s.a.s)'ın getirdiği Tevhid'ten bahsediyoruz. Tevhid diyoruz, nedir bu Tevhid? Şimdi öyle günlere kaldık ki, herkes İslâm'ın ne olmadığını gösteriyor. Kimse ne olduğunu söylemiyor. Diyorlar ki, "şu, şu, şu Cihad de-ğil". Peki Cihad nedir? "Onu karıştırma şimdi, o yasaktır" deniliyor. Herkes İslâm'ın ne olmadığını gösteriyor. Hol-ding sahiplerinden sokaktaki çöpçüye kadar. Herkes, "Efendim, Müslümanlık bu değildir?" diyor. Tamam, ama hangisi Müslümanlık? O zaman da "canım orayı ka-rıştırmayın, ona ihtiyacımız yok" deniliyor.

Tevhid de aynı şekilde. Peki bu Tevhid nedir? Biz söy-le bir tarif geliştirdik: "Tevhid, kulluğun yeniden tanzi-midir.". Neden? İnsanlar Firavun döneminde, Nemrut dö-neminde ve daha önceki dönemlerde birbirlerinin kulu ol-muşlardı. Yani ortada bir kulluk ve bir tapınma vardı. Allah Celle, Şânuhû bu tapınma şeklini Peygamberleriyle de-ğiş-

tiriyor. Nedir o? İşte o, Tevhid'tir.

Allah'u Teâlâ buyuruyor ki, "İnsanlar Nemrut'a tapar oldular, git onu düzelt. İnsanlar falancaya tapar oldular git onu düzelt". İşte, kulluğu bu şekilde yeniden tanzim etmek üzere gönderilen son Peygamber, Hz. Muhammed (s.a.s)'dir.

Allah ahkâmının bulunduğu yerde sömürü yaşayamaz. Peygamber (s.a.s) insanlara ne öğretti de Bizans ve İran devletleri yıkıldı? Gerçekten, O'nun getirdiği kanunlarla, ikinci halife Hz. Ömer zamanında İran yıkıldı; Bizans geriledi, geriledi ve sonunda Kostantiniyye'de kaldı. Onu da Fatih Sultan Mehmet devirdi. Yani birileri yıkıp, deviriyor, birşeyler oluyor, nedir bu? Rasûlullah insanlara Mekke ve Medine dönemlerinde bir tek şey öğretti. Arapça bir kelime. hepimiz hergün söylüyoruz. "Lâ" kelimesi, "Lâ" demek "Hayır" demektir. "kabul etmiyorum" demektir.

Siz Allah'ın kanunlarını kabul ederseniz, Allah da zalim olmadığına göre zulüm eriyip gider.

Bazı insanlar, İmam-Hatiblere düşmandır. Neden? Şimdi "TÜSİAD" diye bir demek var. Ben maalesef İmam-Hatib mezunu değilim. Bu TÜSİAD kalkmış, "eğer bu memlekette İmam-Hatibler yok edilirse bu ülke göğe yükselir. Memleketimiz Amerika'nın da önüne geçer. Memleketimiz kalkınır" demiş.

Peygamber Efendimiz'in getirdiği Tevhid'ten bahsediyoruz. Tevhid sömürü düzenine karşı çıkıyor dedik. Bu TÜSİAD ne dedi? "Bu İmam-Hatibler çoğalırsa Tevhid'i insanlara anlatacaklar, Allah'ı anlatacaklar ve insanlara diyecekler ki, "kardeşim kendini sömürtme". İnsanlar da uyanırsa artık gökdelenler çıkmayacak". İşte, İmam-Hatiblere bunun için düşmandırlar. Neden? Çünkü İmam-Hatib'de "Lâ" kelimesini öğretiyorlar. "Lâ" kelimesi "haksızlıklara hayır" demektir.

Ama şimdi pişman oldular. Ne dediler? "Biz hata etmişiz. Bunu Efkâr-ı Umumiyyeye intikal ettirmeyecek-

tik. Nasıl yapacağız? Şu ilkokulları 8 seneye çıkartık mı İmam-Hatibler de kendiliğinden kapanır". Uyanalım ve neler yapıldığını bilelim.

İşte, Tevhid'e bunun için karşı çıkıyorlar. Rasûlullah (s.a.s)'ın öğrettiği bu "Lâ" kelimesi "sömürüye hayır" demektir. Peygamber Efendimiz 13 sene Mekke'de bu formülü öğretti. "Lâilâhe illallah". İlahlara karşı çıkın, Allah'ı tescil edin.

Bir insan neyi inkâr ettiğini bilmiyorsa, neyi tasdik ettiğini bilemez. Biz "Lâilâhe illallah" derken bazı şeyleri inkâr ediyorsunuz, ama bunları bilmiyorsak, neyi tasdik ettiğimizi de bilemeyiz. Eğer Allah'a ve O'nun kanunlarının karşısında olan bütün sistemlere, bütün ideolojilere "Lâ" diyebiliyorsak, "illallah" diyebiliriz.

Allah rahmet eylesin, Pakistanlı şair Muhammed İkbal diyor ki, "ezilmekte olan şu insanlar, bana "Lâ" kılıcını versinler, "illâ" nın, Emperyalist putlarını nasıl devireceğini size göstereyim". Ama önce bu insanlar "Lâ" demesini öğrensinler. Hep "Evet" diyorlar. Hiç itiraz eden yok. Uyuşmuş, gitmişler..

Fransa'ya doktoraya gittiğimde, bir Fransızla Wersell ormanlarında gezerken Hayvanat Bahçesi'ne uğradık. Orada, hikâyelerde falan gördüğümüz büyük bir canavar vardı. Fransız Michel'e sordum, "bu bir canavar ama hiçbir canavarlık özelliği göstermiyor. Bu nasıl iştir?". Michel bana, "bunu nasıl yaptıklarını bilmiyor musun?" dedi. "Hayır bilmiyorum dedim. "Bak anlatayım". "Sabahleyin o zavallı hayvana iki damla afyon içirilir. Öğlenleyin tam uyanıp canavarlık gösterecek, iki damla daha. Akşam uyanacağı zaman iki damla daha. Uyuyunca iki damla daha..." dedi. Mesele bu kadar basit. 1400 senedir bize bu damlaları içiriyorlar. Onun için "Lâ" demeyi unuttuk. Tabi bugün minarelerde söylüyoruz. Ama ne yaptığımızı bilmiyoruz.

Peygamber (s.a.s), bu şekilde Tevhid sistemini kurdu ve 23 senelik bir mücadeleden sonra emaneti tevdi etti.

"Hatemü'l-Enbiya"dır. Rasûlullah (s.a.s.)'in hayatına bakacak olursak, 23 senelik kesif bir mücadele görürüz. Bu mücadele olmadan olmuyor.

Medine'de İslâm Devleti kurulduktan sonra Rasûlullah (s.a.s), "Askerî Cihad"ı başlattı. Bugünlerde herkes Cihad'ın ne olmadığını anlatıyor. Aslında namaz kılmak Cihad'tır; oruç tutmak Cihad'tır; Allah için savaşmak Cihad'tır. Bunların hepsi Cihad'tır. Medine'deki nedir? Devletin kurulması ile "Askerî Cihad" başlamıştır.

Rasûlullah (s.a.s) 23 senelik bir mücadeleden sonra öyle bir sistem kurdu ki, devletin başında olmasına rağmen vefat ettiğinde fakirlikten ayakları yerdeydi. 3 milyon km² bir devlete sahip olan devlet başkanıydı ama, devleti sömürmüyordu. O'nun köşkü yoktu. O'nun makam arabaları yoktu, O ne içindi? Allah içindi. Allah için mücadele verdiği içindir ki, Emperyalizm söndü. O'nun tabiriyle, şeytan endişeye ve ümitsizliğe düştü, "eyvah benim devletim gitti" dedi

Bu 23 seneden sonra Rasûlullah (s.a.s) Mekke'yi fethetti. "Veda Hutbesi" adıyla ma'ruf olan meşhur hutbeden birkaç satır okumak istiyorum ki konumuz daha iyi anlaşıl-sın. Rasûlullah (s.a.s) buyuruyor ki, "herkes ölecek, öldük-ten sonra dirilecek ve yaptıklarının hesabını verecek". Şim-dilerde bazı insanlar "beni yakın" diyorlar. Zannediyorlar ki, yakınca bütün mesele bitiyor. Peki sen bu dünyadayken zulüm yaptın, Seni yaktıkları zaman hesabın bitecek mi? Bitmez. Rasûlullah "herkes hesap verecek" buyuruyor. Rasûlullah başka ne buyuruyor? "Hiç kimseye zulmetme-yin, size de zulmedilmesinc asla müsaade etmeyin".

Lenin döneminde 1.5-2 milyon insanı Bolşevik İhtilâ-li'nde kestiler. Rasûlullah (s.a.s) sanki "Komünist olmayın" diyor. Peki, Komünist olmayacağız. Kapitalist mi olacağız? Rasûlullah buyuruyor ki: "Faizi ayaklarımdın altında eziyo-rum". Bakın "kaldırıyorum" demiyor, "eziyorum" diyor. Nedir bu faiz? Faiz, Kapitalist sistemin çarkıdır. Rasûlullah (s.a.s), "ben Kapitalizmi de kaldırıyorum. Kapitalist de ol-

mâyn" diyor. Peki başka ne diyor? "Arab'ın Arab olmaya-na, Arab olmayanın da Arab'a hiçbir üstünlüğü yoktur. Üs-tünlük ancak Allah'ın kanunlarına bağılıktadır" buyuruyor. Rasûlullah, "Faşist de olmayın" diyor. O halde ne olacağız? Müslüman olacağız. Ancak Müslüman olursanız, ne sömü-rürsünüz, ne de sömürölürsünüz. Bunun dışında Emperya-lizm ayakta olur.

Burada ayrıca, 1948 yılında, daha Hindistan ve Pakis-tan istiklâllerine kavuşmadan, Gandi'nin yaptığı bir konuş-mayı, o konuşmayı bizzat dinleyen Prof. Hamidullah hoca-mızdan naklen sunmak istiyorum. Gandi şunları söylemiş. "Biz bu Emperyalistleri dışarı atınca, Müslümanların Öme-rî'nin adaletini getireceğiz". Niye? İşte Allah için yapılan ve örnek alınan bu adalet, Emperyalizmi yıkar ve bir daha ora-larda Emperyalizm tohum atamaz. Menfaatperestlerden başka, böyle bir adalet sistemine karşı insanların söyleyece-ği ne olabilir?

Hız. Ömer zamanında Bizans hergün biraz daha gerile-di. Fethediyorlar, fethediyorlar. Bizans biraz daha gerili-yordu. Bazıları zaman zaman Hümanistlik yapıp, "Efen-dim, İslâm kılıç dini değildir" diyor. Biz İslâm'ı ister kabul edelim, ister etmeyelim o ayrı konu ama, İslâm'ı tahrif etme-ye kimsenin hakkı yoktur. Ben bir tarihçi olarak buna müda-hale ediyor ve diyorum ki: "İslâmî tebliğde kılıç da vardır". Peygamber (s.a.s) "Cennet kılıçların gölgesi altındadır" bu-yuruyor. Bu insanlar Rasûlullah'tan daha mı merhametlidir-ler?

Ben bir tarihçi olarak yine şunu ifade etmek istiyorum, kim örnek verebilir? Müslüman mücahidler bir şehre geldi-ler ve dediler ki: "Aklınızı kullanın, bir düşünün, biz akıl di-niyiz, kılıç dini değiliz", onlar da Müslüman oldular. Var mı örneği? Yok! Bu İstanbul nasıl alındı? Eğer bu İstanbul böy-le alınmadıysa, siz Emperyalistsiniz. Ama İstanbul Allah'ın dinini tebliğ için alındı. Onun için Emperyalizm değildir. İs-tanbul'un alınmasıyla Bizans zulmü yıkıldı.

Rasûlullah (s.a.s) için, " O adam öldürmez" denildi. Öldürmüştür. İnsan öldürmeyen, nasıl olur da başkasına "git insan öldür" der. Ama O insan öldürmeye âşık değildi. İnsanları Allah'ın davasına çekiyordu. Ama eğer o insanlar Allah'a ve O'nun kanunlarına karşı geldiyse onlarla savaşır, ve öldürürdü.

Kudüs'te geçmiş bir olay da, bu konuda çok manidâr:

Kudüs'te ne var? Mescid-i Aksâ var. Nedir Mescid-i Aksâ? Rasûlullah (s.a.s), 15 sene oraya yönelerek namaz kıldı. Kiblemizdi orası. Ama tabi biz orayı Yahudiler'e hediye ettik orası ayrı konu.

Kudüs'teki Bizans Kralı diyor ki: "Bu müslümanlar nasıl böyle ilerliyorlar?". Hemen Müslümanlara esir düşen bir subayı çağırıp anlatmasını istiyorlar. Subay diyor ki: "Müslümanlar gece Zahid'tirler; Kur'ân-ı Kerim diye bir kitapları vardır, O'nu okuyup öğrenirler; gündüz oldumu at sırtında Cihad'a giderler. Bir yere selamsız girmezler acımadan yemezler, çok doymadan kalkarlar". Bizans Kralı diyor ki, "Eğer yalan söylemiyorsan, şu bastığım yerler de onların olacak". Bir sene sonra oralar Müslümanların oluyor. Neden? Çünkü onlar kendi nefisleri için değil, yalnızca Allah içindiler.

- Muhterem Hocam, şimdiye kadar hep yabancıların emperyalizminden bahsettiniz. Emperyalizmin yerlisi yok mudur?

- Efendim, Hulefâ-i Râşidîn dönemi kapandıktan sonra Saltanat dönemi başladı. Bu saltanat döneminin başlamasıyla, Emperyalizm yön değiştirdi. Ona da biz bir tabir geliştirdik. "Yerli Emperyalizm". Ondan önceki dönemde herşey Allah ve O'nun dini içindi. Sultan Yezid'le beraber herşey "Yezid'in Saltanatı" için oldu. İşte biz buna "Yerli Emperyalizm" diyoruz.

"Vak'atü'l-Harra" diye bir olay var tarihimizde. Kerbelâ'da Hz. Hüseyin şehid edilince, Medine'deki Müslümanlar isyan ediyorlar. Yezid'in valisini atıp, "artık bunu kabul etmiyoruz" diyorlar. Yezid, Medine üzerine bir ordu gönderiyor ve "gidin onları bana kul olmaya çağırın; kabul etmezlerse savaşın, eğer yenerseniz size üç gün izin veriyorum, istediğinizi yapın" diyor. O Yezid ki, İstanbul'u kuşatan kumandanların ilkiydi. Bakın ne hale geldi. Müslüman orduları, Medine üzerine yürüyorlar ve sahâbi kızlarına tecâvüz ediyorlar.

Daha sonra "Velid" diye bir sultan geliyor. Bu sultan bir Ulu'l-Emr, Halife. Bir gün Kur'ân-ı Kerim okurken bir ayete rastlıyor, âyet de zâlimlerden bahsediyor. Bu ayet Velid'in çok zoruna gidiyor. Yarası olan gocunur derler ya, bu âyet çok zoruna gidiyor ve "bu Kur'ân bana nasıl zalimder" diyor ve Kur'ân-ı Kerim'i karşısına alıp O'nu ok yağmuruna tutuyor. Bu Velid diyor ki, "gidip Kâbe'nin duvarında şarap içeceğim". Tabi gidemeden geberiyor.

Yerli Emperyalizm'in en büyük yardımcılarını hocalar olduğu için ben Hafız Zehebî'den bahsetmek istiyorum. Hafız Zehebî, büyük bir muhaddis, adı üstünde Hâfız, büyük bir alim. Bakınız, "Kâbe'de şarap içmeye gideceğim" diyen Velid için ne diyor. "Velid'e kâfir veya zındık demek doğru değildir. O ancak, şarap içmekle ve eşcinsellikle meşhurdur". Bu kadar zındıklara karşı neden kendimizi zorlayıp itaat edelim.

Abbasiler döneminde de yine aynı şekilde Yerli Emperyalizm devam etmiştir. Bazan şiddetli, bazan hafif. Halife Mansûr, İmam-ı Âzam'ı hapse atıyor. Neden? Hz. Ali'nin torunlarını sevdiği için. Mansur'un istediklerini yapmıyor diye. Niye? Çünkü Mansur, devlet sultanı olarak bazı tasarruflarda bulunacaktı, bunu da İmam-ı Âzam'a hoca olarak imzalatıp fetvasını alacaktı. Ama İmam-ı Âzam, bu oyuna gelmiyor "ben senin kötülüklerine alet olmam" diyor ve Mansur, İmam-ı Âzam hazretlerini hapislerde çürütüyor.

Halife Mu'tasım ne yaptı? Ahmed İbn Hanbel'i demir çiviler üzerinde işkence yapa yapa şehid ettiler. Ne adına? Saltanat adına. Bu nedir? İşte bu Yerli Emperyalizm'dir.

Bu kartopu yuvarlana, yuvarlana günümüze kadar geldi. 12. yüzyılda bu Yerli Emperyalizm'e, Dış Emperyalizm tekrar müdahale etti. Ne oldu? Haçlılar oldu. Haçlılar gelip, bugünkü Filistin'i işgal ettiler. O zamanlar İstanbul fethedilmemişti. İstanbul'dan geçtiler ve Antakya üzerinden Kudüs'ü aldılar. Tarih'te "Tamplier" diye bir zümre vardır. Tamplier, " Yağmacılar" demektir.

Hristiyanlar bunlardan bîzar olmuşlardı. Bunun sonucunda Müslümanlara sığınmışlardı. Çünkü bu yağmacılar, Müslüman-Hristiyan dememiş yağmalayıp gitmiş. Ne adına? İsâ adına! Haçlı Savaşı'nı başlatan, "Piyer Ermit" adında bir papazdır. Ama İsa için değil, Din için değil, Avrupa'nın maddî menfaatleri içindi Haçlılar!..

Kaçan Hristiyanlar Müslüman fatihlere sığınıyorlardı. Müslüman fatihleri onlara, "Müslüman olun. Müslüman olmuyorsanız, Hristiyan olarak kalacaksınız; haraç vereceksiniz; biz sizi koruyacağız; askere de gitmeyin; kilisenize de gidersiniz" derdiler. Hristiyanlar için bundan güzel hayat var mıydı? Haçlılar ise gelip onları sömürmüşlerdir. Müslümanlardan başka, kim bu hoşgörüyü sağlamıştır?

16. yüzyılda Hollanda-Portekiz Emperyalizmini görüyoruz. Gidip Orta Doğu'yu istila ettiler. Nerede ise Portekizliler Mekke ve Medine'yi alacaklardı. O zamanlar en büyük İslâm devleti Osmanlı Devleti olduğu için, buralara sahip çıktılar ve Portekizli'leri oralardan temizlediler.

Bu Yerli Emperyalizm'in günümüzdeki uzanısından bir misal vereceğim. Osmanlı devleti zamanında Bahreyn, Basra'ya bağlı bir nahiye idi. Şimdi bir devlettir. 1982'de Ora'da bir konferansa gitmiştik. Adı Kemal Salibi olan, zaten adından da ne olduğu belli bir Arap, tebliğini sunarken durmadan "16. yy. Osmanlı Emperyalizmi" deyip durdu. Efendim, Osmanlı Devleti'nin emperyalist tarafları vardır,

ben de kabul ediyorum ama 16. yüzyılda değil.

Bu adam devamlı, "Osmanlı Emperyalizmi" diyor. Ve de İngilizce konuşuyor. Yanımda Türkiye'den gelen bir Profesör vardı, herhalde bir cevap verir dedim. Arab'ın konuşması bitince, "sorusu olan var mı?" dediler. Yanımdaki Profesöre, "birşeyler söylesene" dedim. O da "yahu adam doğru söylüyor" dedi. Bu sefer ben müsaade istedim ve "ilk önce size Emperyalizmi tarif edeyim, sonra o dönemde Osmanlılar, Emperyalist miydi değil miydi, onun münakaşasını yaparız" dedim. Daha sonra, "bakın ben Türkiye'den geldim Arapça konuşuyorum, sen Arapsın İngilizce konuşuyorsun, işte Emperyalizm budur" dedim. Orada Prof. Arnoldo isminde Portekizli bir meslektaşımız vardı. O'na bu konuda birşeyler söylemesini rica ettim. Kalktı ve dedi ki: "Biz Haçlılar olarak Mekke ve Medine'yi almak istiyorduk. Osmanlılar gelip bunu engellediler" dedi. Bu mu Emperyalizm? Ama Portekizli tarihçiye göre doğrudu, çünkü o Hristiyandı. Bizim Türkiye'den gelen Profesörümüz tutturmuş, "Osmanlılar Emperyalistti, sadece oraları almak için gitmişlerdi" diyordu.

18 ve 19. yüzyılın Emperyalizm şampiyonu İngilizler'dir. Bakın, İngiliz Misyoner Teşkilatı başkanı ne diyor, "Biz İngilizler'in müreffeh ve saadet içinde yaşaması için, Müslümanların arasına nifak tohumlarını ekmemiz lazımdır. Onların içinde ihtilaf kıvılcımlarını tutuşturmalıyız. Böyle yapmazsak, İngilizler gibi küçük bir millet nasıl müreffeh olur". Doğru söylemiş adam, ve yapılar. Bakın yine, İngiliz Hariciye Teşkilatı'ndan Prof. Steed ne diyor, "Biz sadece Emperyalizm'e bağlı olmalıyız. Bizim İmparatorluğumuzun devamının tek yolu Emperyalizm'dir". Yani adamlar bunu hiç çekinmeden söyleyebiliyorlar.

Yerli emperyalizmin en bariz misâli Tanzimat'tır.

Tanzimat Fermanı'nı kaçımız gördük? O fermanı merak edip bir bakın. Niye bu kadar meşhur? Çünkü gerek dünyada, gerekse Türkiye'de İslâm düşmanları çok seviyorlar

bu fermanı; merak ettim okudum. Ferman da bir şey yok. Ferman binlerce ferman gibi biliyorsunuz dibâcesi olur, gerekçesi olur, sonra da metin.

Gerekçeyi okumak istiyorum: "Yüzelli seneden beri bu memlekette Ahkâm-ı Kur'âniyye uygulanmadığından bu hâl e geldik". Bunu söyleyen Mustafa Reşid Paşa. Diyor ki - bunu 1839'da söylüyor. "150 senedir Ahkâm-ı Kur'âniyye bu memlekette uygulanmadı". Bir 150 sene de biz ekliyoruz, çünkü 1839'dan bu yana 152 sene geçti; 301 senedir Ahkâm-ı Kur'âniyye yok. Peki ne olacak? Eğer uygulanmış olsaydı, eski durumda olurduk. Şimdi uygulamadığımız için geri gidiyoruz. O halde bunu uygulayalım diyor Tanzimât Fermanı. Okuyorsunuz, nasıl uygulayacağız? Bir şey yok ama bir yerde bir cümle yakalıyorsunuz: "Bundan böyle, bu memlekette Müslümanla Gayr-i Müslim eşittir". İşte bitti. Tanzimata bunun için sahip çıkıyorlar. Ondan sonra Islahat geldi, bu sefer de Gayr-i Müslim'i müslümanın önüne geçirdiler.

Geçen sene Kültür Bakanı'nın da hazır bulunduğu "Tanzimat Sempozyumu"nda şunları söyledim. " O kadar çok hak verdik ki bu Gayr-i Müslim'lere, ben bir Üniversite hocasıyım, başörtülü olan bir Müslüman kızı Üniversiteye alınmıyor ama bir Yahudi, o küçük takkesiyle gelip bize öğrenci olsa, veya Hristiyan bir Rahibe, kendi kıyafetiyle gelse Reis-i Cumhur bile müdahale edemez" dedim. Neden? Çünkü ayrıcalıkları var. Tanzimat'la başladı, Islahat'la, Lozan'la hâlâ öyledir. Hiçbir otorite, hiçbir Yahudi'nin takkesine karışamaz. Keşke yalan olsa, keşke beni yanılsanız. Hiçbir kimse bir rahibeye karışamaz. Orada bulunan emekli bir general , "Efendim, resmî kıyafetleri olduğu için müdahale edemiyoruz" dedi. Ben de dedim ki, "birşeyi kabul ek-meyebilirsiniz ama bizim İmam efendilerinin de resmî kıyafetleri var. İmam'ın sarığı, cübbesi var. Hukuk Fakültesi bir yana, İlahiyata dahi talebe olarak kabul etmezsiniz". Kalktı ve terketti salonu. Çünkü yapamazlar. Çünkü Tanzimat'la uşak oldular Batı'ya!..

20. yüzyıla geldik, iki blok ortaya çıktı. Komünist Blok ve Kapitalist Blok. Fakat Komünist blok yıkıldı gitti. Castro falan dayanıyor ama o da devrilecektir. Peki ne var şimdi? Şimdi gündemde dünya emperyalizminin tek sahibi, hak-hukuk sahibi bir USA (United States of America) var. Amerika nedir? Amerika bugün bir Tanrı'dır. Öyle bir Tanrı ki, şirk kabul etmiyor. Bu tabirlerimi mazur görün ama bazı şeyleri anlatmak için söylüyorum.

İsviçre'de bir arkadaşım var. O, Müslümanlar için çok güzel bir şey söylüyordu. Arapça olarak diyordu ki,

"Yuvahhidûne dolar, velâ yüşrikûne bihi ahadâ". Yani, "Bu Müslümanlar dolara bağlandılar ve hiçbir şeyi dolara şirk koşmuyorlar". Amerika, kendisine şirk tanımıyor. Şirk şu anlamda. Yani birileri çıkıp dese ki, " Amerika; bir sömürü düzenidir, buna karşı çıkmamız lazım". Bu olmaz, bunu yapamazlar.

Tunus'ta Habib Burgiba vardı. Sonradan tannılaştı. Ne dedi? O devirlere biz yetişmiştik. "Biz büyük bir Cihad'a girdik. Cihad'da olanlar oruç tutmayabilir, ben orucu kaldırıyorum. Orucu yasaklıyorum" dedi. Sonra tabi kıyamalar oldu ve "senin dinine göre böyle olabilir ama, bizim dinimize göre öyle değildir" dediler. Tıpkı Firavun gibi diğer insanların şahsiyetlerinden yoksun bırakabilmek için birilerini putlaştırmamız lazım. Bunlar Emperyalizm'in oyunlarıdır.

Bir zamanlar Orta Doğu'nun en güzel yeriydi Beyrut. Biz de oraya gitmiştik. Orada 5 yıldızlı oteller var. Kim gidiyor 5 yıldızlı otele biliyorsunuz! 2 kilometre ileri gidiyorsunuz, bir dilim ekmek bulamayan çocuklar var. Kim onlar. Beyrut'lu. Otellerde yaşayanlar kim? Amerikalılar. Allah Allah, bir terslik var. Benim memleketimde ben açım, birileri gelmiş zevk ve sefa sürüyor. Ortada bir terslik var. Nedir o? İşte o Emperyalizm'dir.

Katar'da, Bahreyn'de iki müessese görüyorsunuz. Çok sayıda banka ve çok sayıda lüks oteller. Geçmişte Firavun'un saraylarının yükselebilmesi için milyonlarca insanın

ölmesi lazımdı. Ama zamanımızda aç kalması lazım.

Kahire'de Nil'in üzerinde 4 tane Sheraton vardır. Ama 1000 senedir İslâm alimi yetiştiren Ezher'e gidiyorsunuz, perperişân!.. Orada bir talebe ile karşılaştım dedi ki, "bir haftadır yiyecek ekmek bulamıyorum".

50'li, 60'lı yıllarda ne oldu? Sadece Türkiye'de ve müslüman ülkelerde değil, halkı geri bırakılmış bütün ülkelere bir "Komünizm korkusu" vardı. Ne için? Amerika tehlikesini göstermemek için. Millet neredeyse tuvalete gitmeye korkuyordu; orada bir komünist var diye. Amerika'yı göstermemek için bir öcü gösteriliyordu, o da "Komünizm". Bugün yine aynı şey.

Körfez'in durumuna gelince:

Nasreddin Hoca'nın bir fıkrası var. Hoca'nın evine hırsız girmiş, sabahleyin kimi "pencereyi kapatmadın", kimi "şöyle yaptın", kimi "böyle yaptın" demiş. Hoca da, "Yahu bu hırsızın hiç mi kabahati yok?" demiş ya. Şimdi diyorlar ki, "Efendim şöyle diyorsunuz, böyle diyorsunuz, bu Saddam'ın hiç suçu yok mu?". Bu tıpkı, 50'li yıllarda Komünizmin öcü gösterilip, başka şeylerin kapatılması gayesine matuftur. Peki Amerika'nın hiç suçu yok mu? Esas büyük hırsız Amerika'dır.

Amerika Reis-i Cumhuri'ndan da atıfta bulunarak şunları ifade etmek istiyorum. Diyor ki, "bizim maksadımız bu Irak'ı altüst etmek ve yıkmak değildir. Maksadımız, oradaki kaynakları ben ve ortaklarım en güzel şekilde kullanmaktır. Saddam diye biri çıktı; menfaatlerime karışıyor. Sen nasıl karışırsın? Haddine mi düştü" diyor.

Ben bazen şöyle diyorum: "İki tane eşkıya var, birisi büyük eşkıya Amerika, diğeri küçük eşkıya Saddam". Saddam çıktı diyor ki, "bunca senedir sen yiyordun, üstelik bunlarla ırkdaşım, dindaşım(!), biraz da ben yiyeyim". "Yok sen yiyemizsin" diyor Amerika, mesele budur. Şimdi küçük hırsız görüyor, büyük hırsız görmüyoruz. Biraz insafı olalım.

Amerika bundan evvel Panama'yı ve Nikaragua'yı iş-

gal etti. Hiç kimsenin sesi soluğu çıkmadı. Biraz önce "Tanzimat Kongresi'nden bahsettim. O kongreye bir Amerikalı da gelmişti. Prof. Reed. Bu adamın babası Misyoner'di. Kendisi İzmir doğumludur ve kendisi de Misyoner'dir. Nitekim o kadar resmî, kozmopolit bir toplantıda "kardeşlerim" diye hitab etti. Biz söylesek, "yobaza bak" diyecekler. Bu profesör daha sonra şöyle devam etti. "Ben tebliğimi sunmadan evvel, sizin dikkatlerinizi Romanya'ya çekerim". Kendine göre komünizm'i yeriordu. Çavuşesku'nun rezaletləri vardı ya o zamanlar. Sonra tebliğ sunma sırası bize geldi ve dedik ki, "Meslektaşımız öyle dedi ama biz aynı şekilde Amerika ordusunun Panama'daki çocukları kestiğini de görüyoruz artık". Elhamdulillah biraz uyandık.

Falan yerde kaçakçılık varmış. Amerika gidiyor onu yok etmeye. Bu kadar insancıl mıdır Amerika? Bu Amerika, Kuveytlî'leri çok mu seviyor? Asla sevmiyor. Neyi seviyor? Petrolü seviyor. Bu Müslümanları uyutmak için, her şey yapıyor. Bugünlerde meşhur olan bir kahraman var. Kim? Karabatak. Meşhur oldu artık. Zavallı petrolün içinden çıkmak için çırpınıyor. Hemen bir duygu sömürüsü. Ama bakın binlerce Müslüman çocuğu ölüyor, kolları bacakları kopuyor, kimsemin umurunda değil. Ama bir karabatak kadar, Abdülkadir Geylânî'nin torunlarının kıymeti kalmadı. Herkes Karabatak'a ağlıyor. Yahudi'nin köpeğine ağlıyor. Çünkü TV öyle gösteriyor. Ama Abdülkadir Geylânî'nin, İmam-ı Âzam'ın torunlarının kolları kopmuş, gözleri çıkarılmış, kelleleri gitmiş hiç umurlarında değil.

Kur'ân-ı Kerim'de, Bakara Sûresi'nin başında "siz yerde fesat çıkarmayın" deniliyor. Onlar diyorlar ki, "biz ıslah ediyoruz. Orta Doğu'ya barış getiriyoruz". Ama İmam-ı Âzam'ın çocukları ölmüş, o kadar olacak artık. Bizim Karabatak'a bir şey olmasın da. İki sene önce bizi iki balinayla uyuttular. Ama milyonlarca insanı kesiyorlar, kimsenin umurunda değil.

Bu Avrupalılar, Amerika'yı işgal edince, biliyorsunuz

Amerikalı diye bir millet yok. İrlanda'dan, Fransa'dan, Portekiz'den işe yaramaz ne kadar adam gitmişse istila etmiş. Orada 20 milyon Kızılderili'yi yakıtlar. Biz de sinemalarda, televizyonlarda Kızılderililer'i öldüren kovboyları alkışlıyoruz. Emperyalizmi alkışlatırlar bize.

Bazı şeyler gözardı ediliyor. Saddam diye bir herif var günümüzde. Saddam'ın elindeki silahların hepsi dışarıdan, Batı ülkelerinden gelmiştir. Peki o adam zalimse, neden onun zulmüne yardım ettiler? Çünkü o zamanlar zalimin zulmü, Müslümanlara karşı idi. Halepçe olayı, yeni yeni gündeme geliyor. Halepçe insanları dün ölmedi ki. Saddam. Halepçe'yi iki sene önce yok etti. Niye bu Birleşmiş Milletler, ses çıkarmadı; oruç mu tutmuştu? Eskiden oruç tutmak susmak demekti de onun için bu tabiri kullandım. O zamanlar oruçlu muydu şu Birleşmiş Milletler? Şimdi Amerika'nın menfaatleri haleldâr oldu, onun için sesi çıkıyor.

1979'da Ruslar Afganistan'ı işgal etmişlerdi. O zamanlar Erzurum Ulu Camii'nde Cuma namazına gitmiştik. Vazirin birisi vaaz ediyor, "Aman cemaat sakın ha, bu Afganlı gerillalar gibi olmayın, eşkıyalar gibi olmayın. Bakın devletlerine karşı geliyorlar" diyor. Ruslar işgal etmiş, Mücahidler ayaklanmış, eşkıya olmuşlar bir zamanlar Cezayir'de olduğu gibi. Namaz bitti, dedim ki, "Hocafendi bunları nerede okudunuz. Arapça mı, İngilizce mi, hangi dergide, hangi gazetede bunları okudunuz?" dedim. "Hiçbir dergi veya gazetede okumadım" dedi. "Peki nedir bu söyledikleriniz?" dedim. "Efendim ben buraya görevli olarak geldim" dedi, "yani Müslümanlara eşkıya demek için mi geldin, öyle mi?" dedim, "evet" dedi.

Bir sene sonra Amerika, siyaset icabı "Mücahid" demeye başladı. Bizim mollalar da, hemen "mücahid" demeye başladılar televizyonu ile, vaaz kürsüsü ile. Amerika "Mücahid" derse bir insan Mücahid olur. Amerika "Eşkıya" derse bir insan Eşkıya olur.

İslâm'a inanmayan herkes bugünlerde Müftü kesildi.

Bir yazar makalesinde diyor ki: "Mü'minlere haddimiz olmayarak acizane bir tavsiyemiz var". Senin haddin yoksa haddini bil otur, niye tavsiye ediyorsun. Bunu düşünmüyor. Neden? Çünkü milleti uyutacak. "Dininizden, imanınızdan asla taviz vermeyiniz. Namazınızdan, orucunuzdan asla geri durmayınız. Hele, üç ayları idrak ettiğiniz şu günlerde size ne Cihad'tan. Kaldı ki Cihad'ların hepsi yanlıştır" diyor. Cihad doğrudur, yanlıştır, o İslâmî bir tabirdir. Müslüman isterse onu anlatır, isterse anlatmaz; onu Müslüman bilir. Dinsiz niye karışıyor? Bugünlerde herkes neyin Cihad olmadığını anlatıyor. Herkes derken gayr-ı müslimleri ve mürtedleri kastediyorum.

Birinci Cihan Harbi'nin, Körfez Savaşı ile ilişkisini televizyondan da izledim, makalelerde de okudum. Herkes yanlış takdim ediyor. Hiçbirinin dediği doğru değil. Hepsi ni zavallı Enver Paşa'ya yüklüyorlar. Enver Paşa gûya iki gemiye göz yummuş, o gemiler Karadeniz'e geçip Rusya'yı bombardıman etmişler. Hiç alakası yok efendim. Neden? Çünkü İslâm'la alâkası olmasa bile, o dönemde Osmanlı Devleti' nin adı "İslâm Devleti" idi. Savaşa girmek için ne lazım? Meclis yetkisi değil, Fetva lazım. Kimin fetvası? Şeyhulislâm'ın fetvası. Enver Paşa gidiyor Şeyhulislâm'a. Kim o Şeyhulislâm? Eski başbakanlardan Suat Hayri Ürgüplü vardı ya, onun babası Hayri Efendi. O'ndan fetva alıyor. Fetva şu: "Almanların yanında diğer küffara karşı savaşmak Cihad'tır. Onların yanında ölmek şehadeti celbeder" gibisinden 5 maddelik bir fetva: yani önce bunu din onaylıyor. O fetvayı almadan Enver Paşa gemilere göz yummaz. Hayri Efendi, o fetvayı vermeyebilir miydi? Hayır! Din bu işe karışacak ve diyecek ki, "Şu Cihad'tır, bu değildir". Ondan sonra bu işlere girilecek.

Günümüzde bazı uluslararası teşkilatlar var. Meselâ, Zürih'te dağın tepesinde bir bina var. İsviçre'ye gittiğimde, "bu güzel köşk nedir?" dedim. "Bu, dünya futbolunun merkezi FIFA'dır" dediler. Adamlar öyle bir hegomanya kur-

muşlar ki, FIFA isterse Reis-i Cumhuriyet'in konuşması kesilir, İspanya-İngiltere maçı verilir. Ondan sonra Reis-i Cumhuriyet'e sıra gelir.

Emperyalizm zulümle özdeşdir. Zulüm demek Emperyalizm demektir. Zulme karşı, Emperyalizme karşı durmanın bir tek yolu vardır. O da Rasûlullah (s.a.s)'ın getirdiği yoldur. Çünkü Emperyalizm'in tek düşmanı "İslâm"dır. Siz "Lâ" demesini bilmiyorsanız, daima ezilmeye mahkûmsunuz demektir. Onun için Allah'a karşı olan her harekette, Müslüman olarak "Lâ" dememiz lazım.

Peygamber Efendimiz (s.a.s)'in bir Hadis-i Şerifi var. Diyor ki: "Kim, Allah'ı kızdıracak şekilde bir devlet başkanını razı etmeye çalışırsa, yaltaklanırsa, o artık Allah'ın dininden çıkmıştır". Emperyalizm'in temeline konulan dinamit budur. Siz sadece Allah için olursanız, Emperyalizm hiç bir yerde yeşeremez. Tabi bu kolay değildir. Nasıl olacak? Rasûlullah (s.a.s) bunun formülünü veriyor ve diyor ki: "Sizin idarecileriniz en iyileriniz olursa, -bakın fasıklar, facirler demiyor- zenginleriniz en merhametli olanlar olursa ve işleriniz de şura ile olursa siz düşmezsiniz. Dinde böylece kalırsınız" diyor. Biz saltanatı getirerek şurayı katlettik. Bazan deniliyor ki, "Onun için saltanat gitti, demokrasiler geldi. Herkes inancında hürdür". Ben de bir tarihçi olarak diyorum ki, "Bu Demokrasi denen şeyin hiçbir zaman tarihte tatbikatını görmedim. Tabi belli bazı sınıflara karşı vardır. Amerika'yı 40 tane aile idare ediyor, 20'si Yahudi. Hani Demokrasi? İstediklerini yapıyorlar".

Emperyalizm insanları ezmenin yoludur. Biz insanız, insanları sevmemiz lazım. İnsanları sevmenin yolu, Karabatakları televizyonda göstermek değildir. İnsanları sevmenin yolu, insanların hayatlarına saygı göstermektir. Buradan bir mesaj ulaştırmak istiyorum. Diyorum ki, "Ey dünyayı ezen Amerika, insanları ezmekten vazgeç". Cevap geliyor, "Vazgeçmem. Çünkü siz böyle istiyorsunuz" diyor.

Rasûlullah (s.a.s) buyuruyor ki, "siz nasılsanız öyle

idare edilirsiniz".

Bir başka Hadis-i Şerif'te, "kim bir kavme benzemek isterse onlardandır".

Bir başka Hadis-i Şerif'te "Herkes sevdiğiyle beraberdir. Kişi sevdiğiyle beraberdir". Siz Japon'u severseniz, Kıyamet'te onun gideceği yere gideceksiniz. Siz Tunus'luyu severseniz, Kıyamet'te onun gideceği yere gidersiniz. Siz Bush'u severseniz, Bush nereye giderse oraya gidersiniz. Rasûlullah teminat veriyor.

Onun için iki günlük dünyada Allah'ın kanunlarını çiğnemeye değer mi? Allah'ın kanunlarını öğrenelim, biz de kurtulalım, insanlar da kurtulsun, Bush da kurtulsun. Bush da, bu Emperyalizm'e son verirse ne olur? Belki tövbe eder, bir gün ıslah olur. Bizim görevimiz Tebliğ'dir, görevimiz insanları ve kendi nefsimizi uyarmaktır.

1970'lerde bir Filistin'li Tunus'a gelip bir konferans vermişti. Dedim ki, "sizin aranızda duyuyorum ki Hristiyanlar da var. Yani sizin bu hareketiniz İslâmî midir? Eğer müslümansanız biz sizin yanınızdayız ve gönlümüz sizinledir". Cevaben: "Yok, hayır, aramızda Hristiyanlar da var ama biz Arab'ız" dedi.

Biz hiç kimsenin ırkına karşı değiliz. Yalnızca Allah'a inanıyoruz. Irkı ne olursa olsun. Bir Rus da olabilir, bir Çinli de olabilir, bir İran'lı da olabilir. Eğer müslüman ise bizim kardeşimizdir. Hatta insanların kanıyla beslenen ABD Başkanı bile, imana gelse o da bizim kardeşimiz olur. Ama şimdilik niyeti yok.

Son olarak şunu ifade etmek istiyorum ki, Allah'ın kanunlarına inanmadan ve onları tatbik etmeden Emperyalizm kalkmaz. Eğer bunlara itaat edersek, Emperyalizm kalkmaya mahkûmdur.

- Muhterem Hocam, bu değerli sohbetiniz ve faydalı bilgiler için çok teşekkür ediyor, bu savaşın Müslümanların uyanışına vesile olmasını Cenâb-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

yorum. Allah razı olsun.

- Bcn de sizlere teşekkür ediyor, dualarınıza bütün kalbimle iştirak ediyorum.

Hocam kısaca kendinizi tanıtırmısınız?

Alışageldiğimiz rutin sorulardan bir tanesi. Adam yokluğundan, İlahiyat Fakültesi İslâm Tarihi hocalığı yapmaktayım. Bir insanın geçmişi fazla önemli değil. Önemli olan ne yaptığıdır. Onun için benim kim olduğum önemli değil.

Sayın Hocam Türkiye'deki İslâmi cemaatleri nasıl buluyorsunuz? Bu konudaki fikirleriniz nelerdir?

Konuya iki yönden bakabiliriz. Birincisi İslâmi yönden, diğeri mücerred bir insan olarak. Eskiden beri iki türlü cemaat vardır: Biri Peygamberler'in etrafında oluşan İslâmi cemaatler, ikincisi ise Peygamberler'in karşısında olan zihniyetlerin etrafında oluşan cemaatler ya da topluluklardır.

Türkiye'deki İslâmî cemaatlere gelince: Biliyorsunuz ki, İslâm'ın tamamen yasaklandığı konuşulamaz olduğu bir fetret dönemi yaşandı. Böyle bir fetret döneminin sonunda, yasaklanan dini yaşamak isteyen insanlar, topyekün yok edilemediğinden bu gibi İslâmı yaşamak isteyenler, hâlâ İslâm'ı tam olarak unutmamış olan zevat etrafında birleşip bu zevatın ilimlerine göre, seviyelerine göre dini topluluklar oluşturdular ki, Türkiye'deki İslâmi cemaatler hareketinin menşei buradadır.

1953'te İmam-Hatip okullarının açılması ile bu hare-

(*) Nene Hatun Dergisi'nin Cemaat konusunda yaptığı söyleşi.

ket, yeni bir ivme kazandı. Bugünlere gelindiğinde bu okullarda yani İmam-Hatiplerden yetişen insanlar çok şükür kendi dâvâlarına el atabilecek seviyeye geldiler. Mütefakkirlerini, yazarlarını, dava adamlarını küçük çapta bile olsa yetiştirdiler. İmam-Hatip hareketine paralel olarak, Türkiye'deki Tanikat hareketlerini ve Risale-i Nur hareketini gösterebilirsiniz. Cemaatlerin olması kaçınılmazdır.

Aralarında fikir ayrılıklarının bulunması da, keza kaçınılmazdır. Çünkü bu cemaatleri, İslâm nokta-i nazarından yargılayabilecek, eksiklerini düzeltebilecek siyasi bir otorite yoktur. İslâm'a dayalı siyasi bir otorite olmaksızın da, bu cemaatleri birleştirme imkânı yotur.

O halde bu aşamada yapılabilecek olan şey, cemaatlerin yek diğerine hoş görüyle bakmaları gerekir. Ne var ki, bu konuda İslâm'ın ölçü olması lazımdır. Bir cemaatin düşmanı diğer cemaat için de düşman olmalı. Cemaatler arasındaki ayrılık sadece İslâmi tebliğ açısından, usulde olmalıdır. İtikatte farklılık olamaz. Bu cemaatlerden her biri, kendi müşterek düşmanları olan Batı emperyalizmine karşı, ayrı tavırlar sergileyebiliyorlarsa, artık bu cemaatlerin asgari müşterekte bile birleşmeleri mümkün değildir. Sadece müslümanları değil dünyadaki bütün müstadafları yok etmeyi kendine hedef seçmiş olan; dünyanın şurasında burasında milyonlarca insanın katliamına sebebiyet veren Amerika'ya, bazı cemaatler "Amerika'ya kafir demek caiz değildir" diyebiliyorlarsa artık cemaat ruhundan söz etmek anlamsız ve gereksizdir.

Günüümüzde cemaat denince insanlar endişe duyuyorlar. Bu konudaki görüşleriniz nelerdir.

Sorunuzda "insanlar" tabirini kullanıyorsunuz. Eğer bu insanlardan maksudunuz gayr-i-müslimlerse ve söz konusu olan cemaat, İslâmi cemaatlerse bu gayet tabiidir. Çünkü İslâm düşmanları eskiden beri müslümanların bir araya gel-

melerini istemezler. İnsanlardan maksat müslümanlarsa, öyle bir endişeye kapılmaları gerekmez. Önemli olan bu cemaatlerin, İslâm nokta-i nazarından sahih cemaatler olup olmamalarıdır. Peygamber efendimiz (s.a.s.) müslümanların ferden ferda, ayrı ayrı yaşamalarını istemiyor. Ve bir Hadis-i Şariflerinde şu misali gösteriyor: "Kurt ancak sürüden ayrılan koyunu kapar." Dolayısıyla önemli olan cemaatin gerçek cemaat olup olmamasıdır. Gerçek cemaatin ise, sadece müslümanlara değil, bütün insanlara faydası olması tartışmasıdır.

Sayın Hocam cemaatlerin fayda ve zararları nelerdir?

Bir önceki soruya verdiğim cevapta da dediğim gibi, cemaatler İslâm nokta-i nazarından sahih olan cemaatler ise, bunlar şüphesiz faydalıdır. Sahihi olan bu cemaatler, ileride büyük İslâm nehrinde birleşecek olan küçük küçük derelerdir. Sahihi olmayan cemaatler ise zaten bizim için söz konusu değillerdir.

Sayın Hocam, Sonuç olarak cemaatler birlişmelidir veya birbirlerine destek olmalıdır, diyoruz. Bu konuda birşeyler söylemişsiniz?

Birinci soruda kısmen bu sorunun cevabı mevcuttur. Cemaatler hakkında şu kanaatimin yaygınlaşması -en büyük- arzumdur: Aslında bu benim kanaatim da değildir. Cemaat olsun, fert olsun, müslümanların birbirlerine karşı nasıl bir tavır takınacaklarını, Allah-ü Tealâ Kur'ân-ı Kerim'de bize göstermiştir. Allah-ü Tealâ müslümanları anlatırken bir Ayet-i Kerime'de şöyle buyuruyor: (Fetih Sûresi) "Birbirlerine karşı merhametli, kafirlere karşı şiddetlidirler". Bu Ayet-i Kerime'de görülüyor ki, müslümanlar küçük fikir ayrılıklarına düşebilirler. Bu yanlışlıklarından dolayı birbirlerine sert olmasınlar, merhametli olsunlar. Ancak bu-

rada tekrar etmekte fayda görüyorum. Müslüman derken akidesi sağlam, Allah'ın ahkâmından başka hiç kimsenin hükmüne boyun eğmeyen, Allah'ın emirlerine rağmen kafirleri "Ehli-i Kitap deyu" bağırılarına basan zihniyetin karşısında olan, mü'minleri kastediyoruz. Zaman zaman kullandığım "yanlış Müslüman" şeklinde tezahür eden milyonlarca Müslüman, Kur'ân'ın ve Sünnet'in ışığında kendilerini düzelterek, kafirlere karşı müşterek bir tavır takındıkları gün emellerine kavuşmuş olacaklar ve Batı Emperyalizmi onları bu şekle, yani en son misalini Körfez'de yaşadığımız utanç verici manzaraya bir daha düşüremeyecektir. Bunun tek çıkar yolu da, Allah'ını terk edip, Tâğutların Batı Emperyalizminin emrine girmiş olan "sözde Müslüman'lara, artı YETER!" deyip karşılarına çıkmakla olur.

Allah razı olsun.

Muhterem Hocam, sizinle müslümanları da yakından ilgilendiren "iletişim" üzerine konuşmak istiyoruz. Şu anda yaşadığımız olaylar, ulaşamadığımız kimi sonuçlar, iletişimsizliğin birer sonucudur. İletişim araçlarını elinde tutan zihniyetler, istedikleri gibi insanları yönlendiriyor ve kamuoyu oluşturabiliyorlar. Bize iletişimin insan hayatındaki öneminden söz eder misiniz?

Bismillahirrahmanirrahim.

Aslında iletişim sadece bugünkü insanın meselesi değildir. Kurânî bir tabir şu anda aklıma geldi. Kur'an diyor ki: "Ey insanlar, hakikat sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Sizi (sırf birbirinizle tanışmanız için) büyük büyük cemiyetlere, küçük küçük kabilelere ayırdık. Şüphesiz ki sizin Allah nezdinde en şerefliiniz takvaca, en ileride olanınızdır." (Hucurat: 13)

Zannediyorum ki "li tearefû" belki İslami iletişimin karşılığıdır. Allah insanları beraberce, Allah'ın hükümleriyle yaşamaları için yarattığını söylüyor. İletişim, insanlık tarihiyle başlayan ilâhî bir kavramdır. Ancak sizin de dediğiniz gibi bu araç, tarihi gelişim içerisinde müslümanların ve mustazafların aleyhine kullanılmış. Bugün de böyle devam etmektedir. Üçüncü dünya ülkelerindeki halklar, özellikle müslümanlar bu konuda çok duyarlı olmak zorundadırlar. 19. yüzyılda Osmanlıların İstanbul'daki Halifesi, Ye-

(*) Yeryüzü Dergisi için, Mahmut Balcı tarafından yapılan söyleşi.

men'deki Valisine bir telgraf çekiyor. Bu telgraf ilk önce Aden'e gidiyor. Orada İngilizlerin eline geçiyor. İngilizler de bu telgrafı, daha sonra Yemen'e ulaştırıyorlar. Böylece İngilizler her şeyden haberdar oluyorlar. Bir hafta sonra yerine ulaşan telgrafın da bir anlamı kalmıyor. Bugün de bu böyledir. Uluslararası bütün iletişim vasıtaları, emperyalist güçlerin kontrolünde bulunuyor. Dolayısıyla o güçler, müslümanların her türlü haberleşmelerinden haberdar olduklarından, diledikleri şekilde hareket ediyorlar.

Hocam müsaadenizle konuyu Hz. Peygamber dönemine getirmek istiyorum. Çünkü o dönem tüm müslümanlar için model bir dönemdir. O dönemi iyi anlayacak ve gayret gösterecek olursak, bugünkü problemlerimizi daha kolay çözebiliriz. Sormak istediğim Hz. Peygamber döneminde, özellikle Mekke'de toplumun baskı ve ambargoları dikkate alınrsa müslümanlar kendi aralarında nasıl bir iletişim kurabiliyorlardı?

İletişimi iki şekilde ele almak gerekiyor: Biri resmi iletişim, bu devletin cindeki iletişimdir. Diğer de özel iletişim. Bu ise halkın kendi imkanlarıyla ortaya koyduğu iletişimdir. Bu anlamda Mekke'de bir İslâmi devlet olmadığından, ikinci şekil haberleşme sözkonusudur. İslâmi tebliğ zor şartlar altında yapılıyordu. Darun-Nedve ve Darul-Erkam diye iki merkez mevcuttu. Bu yerler, dar manada birer iletişim merkezi sayılabilir. Darun-Nedve, Mekke Devletinin, devlet işlerinin görüldüğü bir merkezdi. Dar'ul-Erkam ise, sadece müslümanlara ait bir yerdi. Çünkü haberleşebilecekleri, buluşabilecekleri tek merkez burası. Mekke'li müşrikler, bir araya gelen iki müslümanın başına hemen çullanıyorlardı. Müslümanlar, sığınmak için Dar'ul-Erkam'ı kurdular. Dar'ul-Erkam, aynı zamanda İslâm Devletinin ilk çekirdeğini oluşturmaya başladı. Müslümanlar buradan yönetilmeye başlandı.

Sayın hocam; bu iki merkez genel manada iletişim merkezi sayılmayabilir. Ancak insanların gelip gitmesiyle, orada bazı kararlar alınmasıyla bu merkezler birer haberleşme yeri oluyorlar. Bize bu iki merkezin, fonksiyon icra etmesi açısından, yapılarını izah eder misiniz?

Daru'n-Nedve, Mekke devletinin hükümet merkeziydi. Oradan devlet idare ediliyordu. Müslümanlar hariç herkese açıktı. Daru'l-Erkam ise, kapalı bir merkezdi. Sadece müslümanların gelip gittikleri bir yerdi. Daru'l-Erkam, bağımlı bir yerdir. Bağımlı derken müslümanlar, kâfirlerin her dediğini yapıyorlardı demek istemiyorum. Kendilerine ait bir devleti yoktu. Buna karşılık Daru'n-Nedve'de, Mekke devletinin hem iç hem de dış meseleleri görüşülüp karara bağlanıyordu. Müslümanlar, gündüzleri yaşadıkları baskı sebebiyle, ancak akşamları biraraya gelebiliyorlardı. Erkam'ın evinde ertesi gün ne yapacaklarına karar veriyorlardı. Bu mânâda İslâmi iletişimin ilk merkezi denilebilir.

Bu dönemde en önemli olan husus, yeni vahyolunan ayetlerin, müslümanlar arasında çabucak yayılmasıydı. Başka bir deyişle, iletişim vahyin emrindeydi.

O zaman şöyle bir sonuç çıkıyor ortaya. Aynı baskı, aynı yasaklamalar, aynı uygulamalar günümüzde de müslümanlar için geçerli oluyor. Müslümanların bu tür yerlere ihtiyaçları var. Hatta kimi müslümanlar bu tür yerlerin oluşması için çaba gösteriyorlar. Bunun yanında kimi müslümanlar da, kendilerine ait yerleri Daru'l-Erkam olarak kabul ediyorlar. Bu bir mânâda iyi bir tavidir, iyi bir davranıştır. Ancak bu merkezlerin ideal mânâda aslına uygun birer merkez olmaları gerekir. Sizce bu merkezlerin, asıl mânâyı ifade etmeleri için, aralarında nasıl bir koordine sağlanabilir?

Tabii meseleyi günümüze taşımadan evvel, bugün

müslüman toplumlar halinde yaşadığımız halde, neden böyle bir Daru'l-Erkam'a gerek görülüyor, bunun üzerinde durmak gerek? Bugün dünyada, bir buçuk milyar müslüman var. Halkı müslüman olan, yüzde yüz kendileri de müslüman olan yerler var, devletler var. Buna rağmen neden Daru'l-Erkam gibi, bir bakıma özel bir kuruma gerek duyuluyor? Bunun üzerinde durmak lazım. Ve müsâade ederseniz, ben işi baştan almak istiyorum. Ve diyorum ki: Hulefa-i Râşidin döneminden sonra saltanat gelince, İslami iletişim de değişip Saltanatın başlamasıyla daha önce "her şey İslâmi devlet için, devlet te Allah (c.c.) için" olan kanaat değişti, bunun yerine "her şey sultan için, devlet sultan için, din de sultan için" oldu. İş bu raddeye gelince tabii, iletişim de sultan için olmaya başladı. Sultan aleyhine olacak olan, velev ki İslâm lehine olsun hiç bir iletişime müsaade edilmedi. İletişim de şer'i veya gayr-ı şer'i, sultan iradesi paralelinde giderse müsamahalıdır, yani izinlidir. Değilse ona müsümaha verilmiyor. Onun için müslümanlar, bu gün neden hür bir iletişim değil de Daru'l-Erkam tipi özel bir iletişime ihüyaç duyuyorlar? Bunu, baştaki saltanata gidersek iyice anlarız. Sultanlar diyorlar ki o zamanlar, -biliyorsunuz daha önce de yazdım- şairler, tellallar, mübelliğler, ancak bizim emrettiklerimizi söyleyebilirler. Bunun dışında bir şey söyleyemezler. Dolayısıyla İslâmi iletişim, sultanın emrine girmiş oluyor. Ve bu böyle geldi, günümüze kadar. Günümüzde ne var? Dünyanın bütün devletlerinde, Radyo-Televizyon diye bir şey var. Bu radyo, televizyonlar, devletlerin iletişim organlarıdır. Ve bir bakıma, devletler insanları şartlandırırlar. Artık o televizyon ve radyonun, empoze ettiği fikirler doğrultusunda, insanlar düşünmeye, yorumlar yapmaya ve hayatlarını düzenlemeye başlarlar. Bugün müslüman da böyledir. Müslüman artık -bunu diğer insanlar için de söyleyebilirim- tembelleşti, görsel olarak birşeyler öğrenmek istiyorlar. Efendim bir kitap okumak yerine, koltukta çay içerek televizyon seyretmeyi tercih ediyorlar. Devletlerin de

istediği budur. Böyle tembelleşen insana, devlet istediğini empoze edebiliyor.

İslâmî tebliğın Mekke döneminde, hür bir iletişim vasıtaları olmadığı için, Dar'ul-Erkam'a ihtiyaç duyan müslümanlar, bugün de sadece devletlerin rejimlerinin birer propaganda aracı olan radyo ve televizyondan mahrum olduklarından, yine özel Dar'ul-Erkam'lara ihtiyaç duyuyorlar. Çünkü devlet televizyonları, müslümanın meseleleriyle uğraşmak bir yana, İslam'ı bile gündeme getirmeme çabasına girmişlerdir. Göstermelik dini pragramlar da, sadece dinin aslını bozmaya yöneliktir.

Müslümanlar bu resmi yapıya, bu resmi anlayışa alternatif olarak İslâm'ı yeniden öğrenmeye çalışıyorlar. Kurumlaşmaya gidiyorlar. Bu zaten İslâm'ın bir emridir. Bu gün Daru'l-Erkam kabul edilen yerlerin, ideal mânâda, aslına uygun şekilde, yani bütün müslümanları ilgilendiren bir yapıya sahip olmaları için, bu tür yerler arasında nasıl bir koordine kurulabilir?

Bu günkü Daru'l-Erkam'lardan, müslümanların çıkardığı dergileri, gazeteleri ya da evlerde yapılan sohbetleri kastediyorsanız, bu kuruluşların ilk Daru'l-Erkam'ı fazlaca ifade etmeleri mümkün değildir. Çünkü şu anda müslümanlar, Mekke dönemindeki kadar işkence görmüyorlar. Meselâ: Amerika gibi Tağuti bir devlette, özel televizyon kanalı satın almak mümkündür. Müslümanlar, satın aldıkları bu kanalla isterlerse Allah'ın dilediği İslâmı, isterlerse Amerikanın dilediği İslâm'ı tebliğ ederler. Bu onlara bağlı olan bir istektir. Halkı müslüman olan ülkelerde ise, durum farklıdır. Gariptir ama müslümanlar, kendi ülkelerinde bu hürriyete sahip değillerdir. Almanya'da müslümanlar bir televizyon kanalı satın alıp, istediklerini anlatabilirler, fakat bunu Suud'da, Suriye'de veya Türkiye'de yapamazlar. Çünkü televizyonlardaki dini eğitim, rejimlerden yana olan, devlet

memurlarının, yani televizyon hocalarının tekelinde bulunmaktadır. Mesela, Kur'ân ve Sünnet'e dayalı gerçek bir İslâm'ı anlatmak için, bir hocayı televizyona çıkaramazsınız.

Hocam, benim kasdım dergi ve gazeteler bazında değil. Birileri bir vakfı, birileri bir kitabevini veya başka bir muhiti Daru'l-Erkam diye nitelendiriyorlar. Böyle olunca herkes kendisine ait olan mekânı Daru'l-Erkam diye nitelendiriyor.

Seviye, ilim ve samimiyet açısından söylüyorum. Ben sizin dediğiniz yerlere, en iyisine bile Daru'l-Erkam diyemem. Çünkü Daru'l-Erkam kutsal bir yerdir. Daru'l-Erkam'ı oluşturan bireylerin tümü, kendilerini bu davaya adanmışlardı. Halbuki sizin dediğiniz bu odaklar birer yan kuruluşlardır. Adam işinde, ticaretinde akşamları dinlenmek için bir saat gidiyor vakfa veya başka bir yere... Oraya Daru'l-Erkam demek yanlışdır. Daru'l-Erkam, kendilerini Allah dâvâsına feda eden insanların, hak davasını nasıl ortaya koyacaklarını kararlaştırdıkları yerin adıdır. Vakıflar veya benzeri yerler o kadar değildir. Dar'ul-Erkam'ın tek hedefi, Allah'ın kitabını öğrenmek ve o doğrultuda yaşamaktır. Bunun tahakkuku için, mücadele vermektir. Vakıflar ise, tüzükleriyle sınırlı olup, laik devletin denetiminde olan yerlerdir. Bu vakıf veya dernekler, Dar'ul-Erkam ülküsüne yönelikler, meşrudurlar.

Hocam, burada şöyle bir soru sormak istiyorum. Türkiye'de İslâmî camianın, çok sayıda yayın organı var. Fakat bunlar, ya bir araya gelen, ekibin, ya bir tarikatın, ya bir guburun ya da bir partinin sözcülüğünü yapmaktalar. İdeal mânâda zulme, işkenceye ve haksızlığa karşı müslümanların ve mazlumların sesi olarak kuşatıcı ve genel bir yayın organı için neler önerirsiniz?

Efendim Türkiye'deki bu yayın organlarının, çok değişik kesimlerin elinde olması gayet tabiidir. Birisi bir tarikat için, birisi bir vakıf için çalışıyor. Biz buna mani olamayız. Yeter ki bunlar İslâm'ın istediği gibi hareket etsinler. Şunu da söyleyebilirim: Arap ülkelerindeki dergilerden daha iyi dergilerimiz var. Mesela Suudi Arabistan'da, Kuveyt'te veya Ürdün'de bizdekine benzer bir yayın yapamazsınız. Onlar bundan da mahrumdurlar.

Tüm dergileri bir araya getirme yerine, şimdilik onların tümünü hakkı söylemeye zorlamak daha gerçekçidir. Önemli bir olay olunca, mesela Hakkârî'de bir kaymakamın İngiliz askeri tarafından tartaklanması, Kuzey Irak'ta yaşanan trajedi vb. olaylarda, bütün müslümanların bakış açısının aynı olması gerekir. Şayet bütün müslümanlar bu tür hâdiseler karşısında aynı sözü söyleyecek olurlarsa, aynı tavrı gösterecek olurlarsa zannediyorum karşımızdaki düşman bu kadar ileri gidemez. Bütün bunlar olurken bazı müslümanlar çıkıp, yayın organlarında Amerika'ya kâfir denilemeyeceğini, onların ehl-i kitap olduğunu savunabiliyorlarsa, siz onları değiştirmekten bahsedemezsiniz.

O zaman tek çare İslam'ı yeniden öğrenmek, gerçek İslâmî kimlik sahibi olmaktır.

Evet. Zaten temel mesele de gerçek bir kimlik sahibi olmaktır. Hiç bir haksızlık karşısında sessiz kalamayız. Ama ölürüz, o ayrı bir meseledir. Ölmekten korkmamalı. Sahabenin, üçte ikisinin şehit olduğunu siz bilir miydiniz? Peki bu insanlar niye şehit oldular. Dâvâlarına bir zarar gelmesin diye. Ama bizler diyoruz ki, rahatımız bzulmasın. Hatta kimileri, "ben çok şey yaparım da, yıkılası viranede evladu iyal olmasa" (yani evde çoluk çocuk olmasa). Peki Hz. Peygamber'in ve Ashabının çoluk çocuğu yok muydu? Peygamber'in çocuklarının bizimkilerden ne farkı vardı? Davalar, yiğit insanlarla kaimdir. Bediüzzaman Said Nursi

için anlatırlar. Onun bütün eşyası bir filedeydi. Onu bir hapisten başka bir hapse atarlar hiç umrunda olmazdı. Çünkü davası için uğraşüyor. Batıl veya hak dâvâ, çoluk çocuk perişan olmadan başarıya ulaşamaz.

Ömer Bin Abdülaziz'in hanımı diyor ki: "O halife olduktan sonra evimizde bir gün mesut yaşamadık. Çünkü o kadar işi vardı ki, çoluk çocuğa vakit ayıramıyordu." İşte mesele, gerçek İslâmî kimlik sahibi olmaktır.

Zaten İslâmî tebliği de "insanlararası iletişim" olarak algılamamız lazım. İletişim bir vasıta, birilerine bazı gerçekleri ulaştırma vasıtası.

Hocam, şimdi de sözü sosyal hayatta ve iletişimin sağlanmasında büyük bir rolü olan mescid olayına getireceğim. Hz. Peygamber müminlerle beraber Mescid-i Nebevi'yi inşa ediyorlar. Daha sonra ikinci bir mescid yapılıyor. Bu mescid "Mescid-i Dırar" olarak nitelendiriliyor. Ayet-i Kerimenin hükmü gereğince bu mescid yıkılıyor. (Tevbe; 107) Yıkılış sebebini anlatır mısınız?

Biliyorsunuz İslâm devletinin ilk mescidi, Peygamberimizin (s.a.s.) Medine'de yaptırmış olduğu camidir. Daha önce Kuba'da yaptırılan cami olmasına rağmen, önemli olan Medine'dekidir. Bu camiın dört önemli görevi vardı. Birincisi: Hz. Peygamber (s.a.s.), kendisine gelen vahyi orada müslümanlara öğretiyor; ikincisi: Hz. Peygamber, devlet başkanıdır, devleti oradan yönetiyor, üçüncüsü ordu komutanıdır, oradan ordusunu idare ediyor ve nihayet, o camide müslümanlara imam olup namaz kıldırıyor. Buna ilave olarak camilerin önemli bir fonksiyonu daha vardır. Cuma günlerinde değişik bir namaz kılınır. Bu namazdan önce hutbe okunur. Hutbe ve cuma, Dört Halife döneminin sonuna kadar, İslâm devletinin bir haftalık icraatının konuşulduğu yerdir. Hz. Peygamber (s.a.s), oradan kendi cemaatinin gerek birbiriyle gerekse müslüman olmayanlarla nasıl yaşa-

maları gerektiğini ve bir haftalık olayların kritiğini yapıyordu. İslâm devletinin en büyük iletışim merkezi, camidir. Tabir caiz ise, Cuma günü en büyük siyasi bülten Cuma Hutbesinde okunurdu.

Saltanat kurulunca, bu bülten sultanın emrine girdi. Cuma ve Hutbede artık sultanın siyaseti duyulur oldu. Tıpkı bugün olduğu gibi.

Zaman zaman sırf müslümanları aldatmak için Allah'ın ahkâmı da duyuruluyordu. Allah'ın ahkâmını kendi ahkâmı gibi gösteriyorlardı. Diyebiliriz ki mescid, saltanatın başlamasıyla, asıl fonksiyonunu büyük ölçüde yitirdi.

Mescid-i dırar olayına gelince: Biliyorsunuz Hz. Peygamber'in (s.a.s.) mescidinde faaliyet gösteremeyen münâfıklar, alternatif bir cami düşünüyorlardı. Diyorlardı ki, biz bir cami yapıp İslâm'ın aleyhine faaliyet gösterelim. Ancak caminin cami olabilmesi için, Hz. Peygamber'in (s.a.s.) orada namaz kılması gerekiyordu ki, burası meşru olsun. Aksi halde müslümanları kandıramayacaklardı. Dolayısıyla mescid, orada Hz. Peygamber'in (s.a.s.) namaz kılmasıyla meşruiyet kazanıyordu.

Münâfıklar bu yeri yapınca, Hz. Peygamber'e orada namaz kılması için teklifte bulundular. Hz. Peygamber (s.a.s.)'de, şimdilik vaktinin olmadığını söyleyerek, işi Tebük Seferinden sonraya bıraktı. Tebük Seferinden sonra Allah (c.c.), oranın meşru cami olmadığını Rasulü'ne bildirerek Mescid-i Dırar'la ilgili ayeti gönderdi. "Zarar vermek, küfrü (pekiştirmek), müminlerin arasını ayırmak ve daha önce Allah'a, Rasulü'ne karşı savaşı gözetmek için mescid edinenler, "biz iyilikten başka şey istemedik" diye yemin edenler (var ya), Allah onların şüphesiz yalancı olduklarına şahitlik etmektedir. Sen bunun (böyle bir mescidin) içinde hiçbir zaman durma" (Tevbe: 107-108)

Ayet gelince, Hz. Peygamber orada namaz kılacağı yerde onu yıktı, yaktı. İnsanlık tarihinde bir Peygamber'in Allah'ın emriyle yıktığı tek mescid, bu Dırar mescididir.

Hocam; isterseniz konuyu günümüze aktaralım. İslâm dünyasında, halkı müslüman olan ülkelerde iktidar sahipleri kendi sistemlerini, kendi iktidarlarını devam ettirmek için, müslümanların camilerini kontrol altında tutuyorlar. Özellikle Cuma hutbelerinde, halkı uyutmak için hutbeler hazırlanıyor. Bu uygulama camileri, Mescid-i Dırar statüsüne sokmaz mı?

Ben bu konuda sizinle aynı görüşte değilim. Dırar mes-cidini münafıklar yaptırdı. Halbuki bugünkü camileri bizim halkımız yapıyor. Ancak birileri gelip camileri işgal ediyor ise, yapılması gereken şey işgal edilen bu camilerin, iş-galden kurtarılmasına çalışmaktır. Müslümanlar yapmış ol-dukları bu camilere sahip çıkmak zorundadırlar. Orada oku-nan yanlış hutbelere müdahale ederek imama. "Sen Allah'ın emrettiği şekilde hutbe oku, şunun bunun keyfi için değil" demelidirler.

Sayın Hocam, bu görevli imamlar ne yapmaları ge-rektiğine kendileri değil, Ankara'da hükümete bağlı Diyâ-net teşkilatı karar veriyor. Müslümanların görüşüne baş-vurmak zorunda hissetmiyorlar, kendilerini.

Biz emr-i bil'marufu yapmakla mükellefiz. Zannedi-yorum başarılı oluruz. Hepimiz Allah'a hesap vereceğiz. Bu konuda zorlukları, hatta dayak yemeyi bile göze almalıyız. Hoca efendi belki şu cevabı verecektir: "Kardeşim ben bana emredilen hutbeyi okumak zorundayım." Siz görevinizi yapmış olursunuz: Ey cemaat, ben kıyamet günü Allah'a (c.c.) diyeceğim ki, bu hocaya tebliğde bulundum. Fakat o imam, "Ben bana emredilen hutbeyi okumak zorundayım" dedi. İmam efendi o zaman Allah'ın (c.c.) emrine göre ya da âmirinin emrine göre hutbe okuyacaktır. Burada şu anlaşıl-masın. Diyânetin bütün hutbeleri gayr-i İslâmidir demiyo-rum. Biraz insaflı olalım. Ama hayret ediyorum; bu doktor-

lar, ormancılar neden diyâneti mahkemeye vermiyorlar. Çünkü imamlar ha bire doktorların ve ormancıların mesleğine müdahale ediyorlar. Ben bir hoca olarak ameliyat yapmaya kalkışsam içeri atarlar. Biz insana ormanı değil, İslâm'ı anlatmakla mükellefiz.

Biz hocalara iyi bir şekilde ikazda bulunalım. Allah (c.c.) Musa (a.s)'yı Firavuna gönderirken, "güzel sözle anlat, belki yola gelir" dedi. Bize düşen tebliğdir. Biz görevimizi yapalım. Camilerin, sadece İslâm'ın iletişim merkezi olmaları için gayret sarfedelim.

Bu kuruluşun (diyanetin) içerisinde elbette samimi olan insanlar mevcuttur. Ama mekanizma samimi olmayanların elinde. Alternatif bir mescid veya mekan için neler yapılabilir?

Müslümanlar yapmış oldukları mescidlere sahip çıkmalıdır. Geçen yıl bir bakan çıkıp dedi ki: "Bizim görevlendirdiğimiz müftülerden başka, kimse çıkıp dini anlataamaz." Bir bakanı kimse dinlemedi. Ben anlatıyorum ve benim bu hüriyetimi kimse elimden alamaz. Siz dininizi anlatmıyorsanız ne yapalım? Anlattığınız zaman mutlaka netice alacaksınız. Biz camileri boş bırakacak olursak, bu zaten ötekilerin istediği şeydir. Aslında hocalar çok şey biliyorlar. Onlara hatırlatmalarda bulunalım. Ben yüzde doksan dokuz dememek için, böyle diyorum.

Müslümanlar kitap bazında, dergi bazında, hatta özel televizyon ve radyo bazında dikkatli olmalıdırlar. Bu kurumları, müslümanların iyi kullanmaları gerekiyor. Zengin müslümanlar böyle bir kanal satın alırlarsa, gerçek dini anlatarak seslerini duyurabilirler. Bu sayede çoğu kimse, hatta cami imamı bile daha dikkatli olur. O zaman kendi kafasına göre değil, Kur'ân'a ve Sünnet'e göre konuşur.

Yalnız şunu da ilâve etmek istiyorum: Son zamanlarda bazı kimselerin -bunların temel gayeleri İslâm değil- Al-

manya'da TV kanalı aldıklarını, müslümanların da bunlara yardımcı olduklarını duyuyoruz. Şayet böyleyse bu büyük bir tehlikedir. Müslüman paralarıyla, müslüman olmayanlara yardım olur. Dikkatli olmak lazım!..

İsterseniz soruyu biraz özelleştirelim. Birbirine yakın düşünen müslümanlar arasında nasıl bir iletişim kurulabilir. Ya da iletişimsizlik nasıl giderilebilir?

Sizi anlıyorum, hatta bu meseleyi şahsımda somutlaştırmak istediniz. Konferanslara gittiğim yerlerde, onlarca İslâmî gurubun geldiğine şahit oluyorum. Bu neden böyle? Çünkü ben, müslümanları dışlamıyorum. Düzeltilmekten korkmuyorum. Her grubu ziyaret ediyorum. Onlara diyorum ki: Gelin beni dinleyin. Allah (c.c.) adına bir yanlışım varsa beni uyarın. Müslümanlar şu prensibi edinmek zorundadırlar ki, bu prensip Allah'ın da bir emridir: Allah-u Teâlâ Kur'ân-ı Kerim'de diyor ki: "Müslümanlar itikatları sağlam olduğu müddetçe (bu cümlemin altını çizerek söylüyorum) birbirlerine müsamahalı davranırlar. Kafirlerle karşı ise çok şiddetlidirler." Bu şu demektir: Müslümanlar tavizkâr olmasınlar. Günümüz müslümanları, batılıları sevindirelim diye, çağdaş müslüman olalım diye, İslâm'ın gerçeğini kaybettiler. Böyleleri dışında, itikadı sağlam olan müslümanların hepsi birbirlerine yardımcı olsunlar.

"Öz İslâmı anlatalım. Allah ve Rasulünün merhamet etmediği hususlarda biz de merhametli olmayalım. Taviz vermeden anlatalım" diyorsunuz özetle.

Evet. Ama mutlaka tebliğde bulunalım. Hz. Peygamber (s.a.s.), kovulduğu halde tebliğde bulunuyordu. Bazı kardeşlerimiz, kimi imamların yanlış düşünceleri sebebiyle onların arkasında Cuma namazı kılmıyorlar. Bu kardeşlerimiz Cumaya gitmiyorlarsa ve o vakitte boş oturuyorlarsa

buna da hakları yoktur. Cuma'ya vaktinde Cuma kılmamanın mücadelesini vermiyorlarsa, büyük vebal altındadırlar. Cuma'ya gitmeyince, ona gidememenin mücadelesini vermek lazımdır. Müslümanların adım adım, köy köy gezip insanlara İslâm'ı anlatmaları lazımdır. Son olarak şunu söylüyorum. İtikatları sağlam olduğu müddetçe, bütün müslüman grupları bağnımıza basalım. Onlara göremedikleri bazı gerçekleri, göstermeye çalışalım. Bizim göremediğimiz bazı gerçekler de varsa onlar bize gösterebilirler.

İletişim konusunda son olarak söylemek isterim ki, sadece müslümanların haberlerine inanalım. Kâfirlere inanırsak, onlar gibi düşünmeye başlarız.

Bakın, bugünlerde moda haline gelen bir akım var: İslâm'ı yeniden yorumlayalım!.. diyorlar ve başlıyorlar; Peygamber'in sözleri bağlayıcı değil; zaten çoğu uydurmadır. Ebû Bekir, kendinden sonra Ömer'i halife seçerek (Kureyş tahakkümünü) kurmuştu.. "vs.

İşte bütün bu hezeyanlar, çağdaşlık hastalığı ya da dini adına yapılıyor!..

Onun için müslümanlar, İslâm düşmanlarının düşündükleri gibi değil, öz kaynakları olan Kur'ân ve Sünnet doğrultusunda düşünmeli, yayımlamalı, söylemeli ve iletişimde bulunmalıdırlar.

CEZAYİR OLAYLARI

- *Cezayir olaylarının bir değerlendirmesini yaparmısınız?*

- Hangi açıdan bakarsak bakalım; Cezayir olayı, büyük bir gerçeği ortaya koymuştur; o da beşeri sistemlerin insanı tatmin edemediği, ve ergeç yıkılmaya mahkûm olduklarıdır. Bu olunca da, kurdukları beşeri sistemlerle insanları sömürmeye alışmış olanlar, buna tahammül edememekte, "nasıl olur da bizden başkası insan haklarından sözdebilir? Biz izin vermedikçe şimdiye dek güttüğümüz bu insanlar, nasıl siyasetten, demokrasiden, dinden, iktisattan konuşabilirler?" diye yaygara koparmakta, ve kendilerini ne kadar sıkarlarsa sıkınsınlar, bu endişelerini gizliyememektedirler! İşte bana göre Cezayir olayının en can alıcı tarafı budur. Ve böyle olduğu için de, orada bir kaç kardeşimiz şehid olsa da, dünya kamu oyu bir çok şey öğrendi; öğrenecek:

1) Cezayir olayı gösterdi ki, hangi sistem veya rejimle gelirse gelsin; ve de dünyanın neresinde olursa olsun, Batı'nın ve özellikle Amerika'nın çıkarlarına ters düşecek hiçbir siyasi değişikliğe geçit yoktur! Ve biz müslümanlar kadar, Üçüncü Dünyanın da bundan kaygı duyması lâzım!

İşin ilginç yanı, Batı, yâ da Amerika'nın bu saltanatını sürdüren en büyük silâhın, demokrasi oluşudur. Peki demokrasi denen şey, bu kadar nâmert midir ki dünyayı kan

gölüne çeviren Amerika'ya uşaklık etsin? İşte meselenin püf noktası burada yatıyor...

Herkesin bildiği gibi 19. yüzyıldan, günümüze değin dünya emperyalizmini elinde tutanlar, demokrasi(!) ile idare edilen Batı devletleridir. O halde çarpıklık, bizzat demokrasinin tarifinden kaynaklanıyor olması lâzım. Yâni demokrasi, bize anlatılmaya, yâ da kabul ettirilmeye çalışıldığı gibi, halkın kendi kendisini idaresi falan değil! Mamafih idealde veya teoride böyledir. Tatbikatta ise, hiç de öyle değil. Bunun böyle olmadığını bilhassa günümüzde çok daha iyi anlıyoruz. Dünya platformunda gözüken demokratik hareketler şunu gösteriyor ki demokrasi, Batı çıkarlarını korumaya yönelik, sihirli, cazip ve o derecede de sinsi bir hareket, çağdaş saltanatın, çağdaş perdesinden ibarettir.

Onun içindir ki, demokrasinin patronluğunu(hocalığını dememek için) Batı yaptığından , uygulamada ideal(!) demokrasiden çok , Batı'nın çıkarlarını yürütecek bir demokrasi kendini göstermektedir. Yâni Batı, özellikle müslümanlara demokrasiyi empoze ederken, insan haklarını,yâ da tüm insanların eşitliği gibi bir kaygıdan hareket etmiyor. Gerçi her fırsatta insanları uyutmak için insan haklarından dem vurur, onları tesirleri altına koyarlar. Nitekim ABD hariciye Bakanı Baker, Orta Asya müslümanlarına yardım sözü verirken şunu söylemeyi ihmâl etmiyor. Bakın biz bu yardımı, insan haklarına riayet ettiğiniz müddetçe veririz! Yâni Amerikalı kovboy, ora müslümanlarının insan haklarını ihlâl ettiklerini imâ ediyor. Ve bunu yaparken münâfıkça davranarak, "siz Cezayir tipi, yahut İran tipi müslüman olmazsanız" demiyor. O şunu demek istiyor: Biz, sizin dininizden olan bazı adamlarımızla size bir İslâm hazırlıyoruz; bizim sunduğumuz müslümanlığa uyduğunuz müddetçe size bol bol yıllanmış Amerika ordusunun yemediği(çürümüş demiyorum) konserveler, süt tozları vereceğiz!

Biz yaşıta olanlar iyi hatırlarlar ki, Elli'li yıllarda bu süt tozlarından bolca bir miktar Türkiye'ye de gelmişti! **Karaman'ın koyunu!**

Dolayısıyla halkın kendi kendisini idare etmesi falan, hepsi uydurma ve belki de yutturmacadır. Onun içindir ki Batı, ne kadar demokratik olursa olsun, kendi çıkarlarına aykırı düşecek bir demokrasiyi asla hoş karşılamaz. Bırakın hoş karşılamayı, ona savaş bile açar.

Örneğin Afrika ortasında bulunan küçük bir devlet çıkıp, "ben kendi halkıma, gelenek ve göreneklerime uygun bir rejim uygulayacağım: Mesela bizim memlekette İngilizce ile Fransızca öğrenimini kaldırıp, yerine Arapça'yı koyacağız; çünkü bizim Araplarla olan ilişkilerimiz, İngiltere ile olan ilişkilerimizden fazladır. Ayrıca kültür yapımızı bozduğundan televizyonlarımızda Amerika filimlerinin gösterimini yasaklayacağız" dese, demokrasi adına dünyada kıyamet kopar. Hiç bir Allah kulu çıkıp, "yahu demokrasi-nin Amerika filimleriyle ne alakası var?" diye sormaz... Soramaz!... Oysa ki o devlet, tamamen demokratik usullerle, yani seçimlerle böyle bir sistemi %90 bir oy nisbetiyle tesbit etmiş, ve onu uygulamak istiyor. Yani halk, istediği gibi yaşamak istiyor ki, ideal ve teoride bunun adı demokrasidir. Gel gör ki Batı, böylesi bir tutuma şiddetle karşı çıkıyor, üstelik demokrasi adına: Bu Afrika ülkesinde insan hakları ve özgürlükler çiğneniyor! Halkın %10 u istemediği halde, nasıl olur da %90 ın dediği olur? Oysaki Batı'nın çığırkanlığı, insan hakları ve özgürlükler için değil, kendi çıkarları içindir de, biz zavallı sömürülenler bunun farkında değiliz. Ve Cezayir olayları göstermiştir ki Demokrasi=Batı çıkarlarını temsil eden %10'un, Batı sömürüsüne karşı çıkan %90'a tahakkümü!

Denilecek ki, "Batı için böyle de, bizim gibi ülkelere ne oluyor ki Cezayir'e İslâm geliyor diye uykumuz kaçıyor, Cezayirlilere demokrasi dersi vermeye çalışıyor ve diyoruz

ki: "Siz hiç mi bizi örnek almıyorsunuz? Baksanıza bizim tarihimiz, yüzyılın başından beri, bu şekilde demokrasiyi yerleştirmek için askeri darbelerle doludur? Siz de alışıñ! Şu anda sizi yöneten Cunta, biraz kanunızı akıtırsa da, sonunda demokrasiyi getirecektir size. Fakat siz de, ideal demokrasiden falan vazgeçin de, sizlere nasıl bir demokrasinin lâzım olduğuna Amerika ile Fransa karar versin! Çünkü onlar yeni bir dünya düzeni kurmakla meşgul olduklarından, her şeyin en iyisini onlar bilir! Bakın; Orta Asya müslümanlarına laiklik ihrac etmemizi rica ettiler; kırmadık. Latin alfabeyi de yakında onlara kabul ettireceğiz, onlar istemese de! Çünkü biz Amerika gibi bazı şeyleri bilemediğimiz gibi, onlar da bazı şeyleri bizim kadar bilemezler; ne de olsa biz ağabey pozisyonundayız!

2) Müslümanlar şunu bilsinler ki, gerek A sınıfı demokrasiler olsun, gerekse B sınıfı demokrasiler olsun, hem sömürü düzenleridirler, hem de sömürüye en fazla karşı koyan İslâm ve müslümanlara düşmandırlar. Şu bizim B sınıfı demokrasimize bakın ki; bir bakan, üstelik kadın hakları havvariliğine kendini adanmış bir kadın bakan çıkıp yüzlerce milyon yetim parası çalıyor da, onun genel başkanı, ve keza onun gibi demokrat, üstelik demokrasi üniversitesinde ders vermiş birisi olarak, demokrasi devletinin de en üst makamını işgal ettiğinden demokrasiyi en iyi bilip uygulayan olması hasebiyle, şöyle savunuyor demokratik hırsızlık ilkelerini: "Efendim, arkadaşımızın başına gelenler doğaldır, ve herkesin başına gelebilecek şeylerdir. Bunda abartılacak ne varki? İşte size demokratik bir ilke! Beş bin lirayı zimmetine geçiren küçücük bir muhasip açığa alınırken, yüzlerce milyonu çalan bakan -demokratik hareket ettiğinden- yargılanamıyor!!!

İşte Cezayir, böylesi uşak bir demokrasi değil, insanlık için tek geçerli ve sömürüye dayanmayan İslâm rejimini istediğindendir ki, Batı, ve onun menfaatperest uyduları karşı çıkıyorlar, düşman oluyorlar! Demokrasiye düşman olarak

empoze ettikleri askeri rejimleri, Cezayir halkını katletmeleri için teşvik ediyorlar, sırtlarını sıvazlıyorlar!

Ne varki bütün bunlar Batı'nın mekri(oyunu)dir; Allah'ın mekri ne olur, onu bilemeyiz. Yalnız O, samimi olarak Kendi davasına bağlı olanlara yardım vadediyor. Ve O, vadine sadıktır, ve müşrikler istemese de nurunu tamamlayacaktır!

Müslümanlar Cezayir olayını çok iyi değerlendirmeli, İslâm düşmanlarının (yerlisi yabancıyı farketmiyor) ne kadar gayri samimi ve İslâm düşmanlığında kararlı olduklarını kafalarına yerleştirmeli, ona göre çalışmalıdırlar.

Samimi olmak isteyen müslümanlara sesleniyorum! Sizler gerçekten samimi iseniz; günümüz Buhari'yi, Şafii'yi, Suyutu'yi, selef müfessirleri tenkid etme günü değil! Biliniz ki ondan önce gelen vecibe, etrafınızı sarmış olan münker'le mücadele etmektir! Allah, O'nu isteyenlerle olsun, onları yerli ve yabancı demokratların, şeytani her türlü mekr'lerinden, ve bu mekr'lerini tecviz eden hoca(!)ların şerrinden emin kulsın! Amin...

1. Gerek Resûlullah(s.a.s) dönemi, gerekse daha sonraki İslâmî yönetimler sırasında;

a) İslâm Devletinin ilk kuruluş yıllarında muhtelif Arab kabilelerinin yönetimle ilişkileri ya da İslâmî yönetimin bu kabileleri nasıl yönettiklerine ilişkin örneklendirerek bilgi verir misiniz?

b) Müslümanların fethettikleri yerlerdeki veya kendiliğinden İslâm'ı kabullenen diğer kabilelerin İslâmî yönetim altındaki durumlarını izah eder misiniz?

- Bismillahirrahmanirrahim. Aslında sorunuzun her iki şıkkı da birbirinin tamamlayıcıları sayılırlar; ya da birbirinin devamı. Mamafih, biz yine sizin istediğiniz gibi iki madde olarak ele alalım:

a) İslâm Dininin tebliğ görevi Hz.Peygamber(s.a.s)'e verildiği milâdi 7. yüzyılda, o günün iki büyük devleti olan Bizans ve İran'ı bir tarafa bırakacak olursak, diyebiliriz ki bütün Arabistan, kabileler halinde yaşayan bir coğrafya hâlindeydi. O derecede ki, daha ziyâde göçebe bir hayat yaşayan Arapların, şehirlerde yaşayanları bile kabileler ve aşiretler şeklinde yaşıyorlardı. Hatta şunu dahi söyleyebiliriz ki, Bizans ve İran'ın bağımlıları olan bölgelerin dahi,

bugünkü devletçilik anlayışına göre bir yapıları olmayıp, onların kahir ekseriyeti de kabileler hâlinde yaşıyor, ancak bu tür bir yaşam dahi onları tamamen bağımsız kılmıyordu. Bizans İmparatorluğuna bağlı olan Şam bölgesi(O günün Şam bölgesi, bugünün Suriye, Lübnan, Filistin ve Ürdün topraklarını içeriyordu) ile, İran devletine bağlı olan Yemen veya Irak bölgeleri işte böyle bir hüvviyet arzediyorlardı.

Aslında o günün kabile ya da aşiretlerini, mikro plânda birer devletçik olarak kabul edebiliriz. Nitekim, öyle kabileler vardı ki; nüfus, hareket bağımsızlığı, idare özgürlüğü, İslâm Devleti ve Mekke Devleti ile olan ilişkileri açısından, ibtidai bile olsa birer devletçik niteliğindeydiler:Huza'a, Benu Bekr, Ğatafan, Benu Suleym, Benu 'Amr v.s gibi kabileler bunlardan sadece bazılarıdır.

Bir misâl olsun için söylüyorum: Hepimizin bildiği gibi, Hz. Peygamber(s.a.s) zamanında yapılmış olan Hendek savaşının bir adı da, Ahzâb(Hizibler) savaşıdır. Neden? Çünkü Yahudilerin girişimleriyle müslümanlara karşı yapılan bu savaşa, sadece Mekke Devletinin değil, Ğatafan'ın, Suleym'in ve daha bir çok büyük kabilenin(bu kabilelerden bazılarının nüfusu Mekke devletininkini dahi geçiyordu) orduları birleşerek katılmışlardır. Dolayısıyla, bu kabileler, yukarıda dediğimiz gibi, en ibtidai bir hâlde bile olsalar, küçük devletçikler hüvviyetine sahiptiler,

Bu kabilelerden, İslâm'a geçenlerin idârelerine gelince; bu, iki şekilde tezahür ediyordu:

1. Kabilenin tamamı müslüman olursa, genellikle Hz. Peygamber(s.a.s), o kabilenin idâri yapısını fazla değiştirmiyordu. Yâni kabile reisi, reisliğine devam ettiriliyordu. Ne varki, kabilenin bu yeni reisi, eskisi kadar bağımsız değildi. Meselâ merkezin, yâni Hz. Peygamber(s.a.s)'in haberi ve izni olmadan, bu kabile başkasına savaş açamaz, savaş hâlinde ise barış yapamaz. Bunlara ilâveten, kabilenin eski yaşamında İslâm ahkâmına ters düşen gelenekler(içki

içmek, zinâ yapmak v.s), töreler varsa, bunların terkedilmesi şart koşuluyordu. İslâm ahkâmına ters düşmeyen örflere ise, dokunulmuyordu. Nitekim bu husus, İslâm Hukukunda **örf hukuku** diye başlıbaşına bir yer teşkil etmektedir.

2. Kabileden sadece bir kısmı müslüman olmuşsa, o vakit Hz. Peygamber(s.a.s), ya bu müslümanlar arasından birini kendilerine lider seçiyor, ya da Devlet merkezi olan Medine'den İslâm'ı iyi bilen bir sahabiye oraya gönderiyordu. Bu her iki hususun da tatbikatı vardır. Mesela çok iyi biliyoruz ki Medine'den ilk müslüman olanların başına, keza kabilelerinin müslüman olan reislerinden **Nakib**'ler, yâni idareciler seçilmiştir. Medine'nin en büyük iki kabilesi olan Evs ve Hazrec kabilelerinin idarecileri, bu iki kabilenin müslüman olan reisleri, yâni Sa'd b. Ubade ile Sa'd b. Muaz'dı. Hz. Peygamber(s.a.s), onları idare etmek üzere, Mekkeden ayrıca bir adam göndermedi. Yalnız Mus'ab adındaki Mekkelî sahabiye bu dönemde gönderdiğini biliyoruz ki, onun görevi idarecilik değil, hocalıktı.

Hulefay-ı raşidin dediğimiz örnek halifeler döneminde de Hz. Peygamber(s.a.s)'in bu tatbikatı, bazı eksiklikleriyle birlikte devam etti.

Saltanatın başladığı Emeviler döneminde, bugünkü ırkçı akımlar anlamında olmasa bile, bir **Arapçılık** akımı başladı; ve çeşitli kavimlerden oluşan İslâm mozayığı bundan büyük bir yara aldı.

Abbasiler döneminde ise, bunun tam aksine Devletin çeşitli kademelerinde, her türlü ırktan müslümanların görev aldıklarını görüyoruz.

Osmanlılar da Abbasiler gibi davranmış, devletin üst kademelerine varıncaya kadar, başbakanlık olan Sadrazamlık makamı dahil, hiç bir ırk ayırımı yapmaksızın kendi vatandaşını çalıştırmıştır. Kabilelerin, ve taşranın idaresinde de mümkün merteye yerli halktan kimseleri seçmiştir. Nitekim Devlet son iki yüzyılında bu siyasetini değiştirin-

ce, yâni bölgelerin gelenek ve örflerini bilmeyen İstanbullular gönderilmeye başlanınca, işler iyiye gitmemiş, yerli olmayan bu idareciler, başarılı olamamışlardır.

b) Sorunuzun ikinci şikkına gelince; öyle zannediyorum ki, Medine'de bulunan Evs ve Hazrec kabilelerinin durumlarını biraz daha açacak olursak, bu sorunuzun cevabını vermiş olacağız:

İslâm dinini kabul edip İslâm Devletinin idaresi altına giren kabileler veya kavimler, dinî olan Devletin gereği olarak kısmi bir entegrasyona uğruyorlardı. Fakat bu, hiç bir zaman onların öz benliklerinin, dillerinin, İslâm'a ters düşmeyen örflerinin tamamen kaybolması demek değildi. Kısaca İslâm Devlet siyasetinde, milletlerin ya da sizin tabirinizle kabilelerin asimilasyonu diye bir şey yoktur. Bunun tam aksine İslâm Devleti, dine ters düşmeyen bütün benliklerini koruyan bir milletler ve kavimler mozayiki idi. Başka bir deyişle İslâm, kavimlerin kendi benliklerini koruyabilmeleri için adeta bir garanti, bir melce idi. Nitekim, müslüman olduktan sonra kendi kavmü geleneklerini yitiren, örflerini kaybeden bir millet göremezsiniz. Ne varki, İslâm Devletini oluşturan bu kavimler mozayiki, hiç bir zaman bir rasizm'i, bir Şövenizm'i çağrıştırmıyordu. Bilâkis değişik ırklardan olan bu insanları İslâm'ın uhuvvet(kardeşlik) ilkesi, kültüre bir hoş renk katıyordu ki, Kur'an'ın, te'âruf dediği ilke işte budur:Ey insanlar, Biz sizi bir erkek- le bir dişiden yarattık; ve milletler'le kabileler hâline koyduk ki, birbirinizle tanışasınız(Allah'ın emrettiği şekilde beraber yaşıyasınız!) Allah indinde en değerli olanınız, O'nun kanunlarına en çok bağlı olanınızdır. Çünkü Allah her şeyi bilen, her şeyden haberdâr olandır(Hucurat sûresi,13)!

Hepimiz Siyer kitaplarında okumuşuzdur: Hz. Peygamber(s.a.s) savaşa bile gittiğinde, her kabileyi ayrı bir askeri bölük şeklinde teşkilatlandırıyor, her kabilenin sancaktarına ayrı bir sancak veriyordu. Bu hareket aynı zamanda

bu kabilelerin Hz.Peygamber(s.as.)tarafından taltifi, onore edilmesi demektir. Çünkü insanoğlunun fıtratında böyle şeyler vardır:Kendisine değer verilmesinden hoşlanır! Ve bu siyaset, İslâm Devlet mozayiğini oluşturan değişik kavimlerin, Allah yolunda yarışmalarını da hızlandırıyordu. Ne zaman ki, Medine'deki Evs kabilesi İslâm için yararlı bir harekette bulunsa, Hazrec kabilesi de ondan geri kalmamak için, daha büyük bir harekette bulunurdu.

2. a) *Kürtlerin İslâm'ı kabullenmeleri ile ilgili tarihi bilgiler olarak neler söyleyebilirsiniz?*

b)*İslâmî yönetimlerin Kürtlere karşı ve Kürtlerin de yönetimlere karşı tarih boyunca durumları hakkında bilgi verir misiniz?(Uyum-uyumsuzluk, destek olma...)*

c) *Kürtlerin tarihte sözü edilebilecek Selahaddin Eyyubi ve benzeri şahsiyet ve dönemlerinden yana açıklamalarda bulunur musunuz?*

- a) İslâmî tebliğin ilk defa Kürtlere ulaşmasının Hz. Ömer(r.a)'ın hilâfetinin son günlerine, yâni, hicri 23. seneye rastladığını Taberi Tarihinden(Beyrut,tarihsiz, IV,189) öğreniyoruz.

Bilindiği gibi, milâdi 7. yüzyılda, bugün Orta Doğu dediğimiz bölgede çok değişik milletler yaşıyordu: Farslar, Araplar, Türkler,çeşitli ırklara mensup olan Bizanslılar, Ermeniler v.s...(Ne yazık ki kaynaklarda burada yaşayan halkların yüzdeleri hakkında bilgi bulamıyoruz; veya en azından ben bulamadım). Hatta bugün bile hangi dine mensup oldukları hâlâ çözülememiş olan, ve Hakkari'nin bir ya da iki köyünde varlıklarını sürdüren bir tür halk vardır ki, sözkonusu ettiğimiz yüzyılda, bölgede yaşayan bu gibi unsurların sayısı çok fazlaydı. İşte Kürtler de burada yaşıyorlardı.

Hicri 23. senede Kürtlere karşı yapılan bu ilk cihat hareketinde, Kürtler müslüman olmayı reddetmişler ve müslümanlarla aralarında savaş olmuştur. Dolayısıyla Kürtlerin müslüman oluşları bu hadiseden sonra, ve tedricen olmuştur. Tıpkı diğer kavimlerde olduğu gibi...Bildiğiniz gibi, başta Araplar olmak üzere, bugün müslüman olan milletlerin hemen hepsi, başlangıçta İslâmî harekete karşı çıkmışlar; sonra da müslüman olmuşlardır. Türklerin de, İranlıların da, Hintlilerin de müslüman olmaları bu şekildedir. Dolayısıyla bu konuda özel bir araştırmam olmadığından, maalesef size Kürtlerin müslüman oluşlarıyla ilgili kesin bir tarih veremeyeceğim. Yalnız genel kanaat, dediğimiz gibi Hz. Ömer'in hilafeti döneminde, veya en geç Hz.Osman hilâfetinin ilk yıllarında Kürtlerin müslüman oldukları şeklindedir. Fakat bu başlangıç yıllarında, diğer kavimlerde de olmadığı gibi, topyekün bir müslüman oluş yoktur. Çünkü sözünü ettiğimiz dönemde İslâmî tebliğ, bütün Kürt kabilelerine henüz ulaşamamıştır. Mühim olan, Kürtlerin, İslâm'la müşerref olmuş olmalarıdır. Bunu neden söylüyorum? Çünkü İslâmî tebliğin Ermenilere ulaşması da aynı döneme rastlamasına rağmen, onlar müslüman olmadılar, daha doğrusu onlardan müslüman olanların oranı, yok denecek kadar azdır.

b)İslâmî yönetimlerin kürtlere karşı olan tutumlarını soruyorsunuz. Bu konuda da özel bir araştırmam olmamakla birlikte(çünkü on beş asırlık İslâm tarihi içerisindeki bütün yönetimleri incelemek, sadece zor değil, aynı zamanda imkânsızdır) şunu söyleyebilirim ki, İslâmî yönetimler tabirini kullanıp, bu soruya cevap vermeye kalkışacak olursak, cevabımız hem yetersiz, hem de izafi olur. Nitekim günümüze değin o kadar çok İslâmî yönetim şekilleri gelip geçmiştir ki, bunlardan bazılarına İslâmî yönetim tabirini bile kullanamayız.

Hz.Peygamber(s.a.s) ve Hulefay-ı Raşidin dediğimiz Örnek halifeler döneminde, İslâm Devletinin bütün

müslümanlara bakışı, -ırkları ve renkleri ne olursa olsun-, hep aynıydı. Hz. Peygamber(s.a.s), Sahabesinden Selman için, "bu benim ehl-i beytimdendir"(bu benim aile efendimdir) tabirini kullanmıştır ki, Selman bir İranlıydı. Yine Hz. Peygamber(s.a.s)'in Arap olmayan ve fakat kendisi tarafından Arap sahabeyle aralarında hiç bir fark gözetilmeyen çeşitli ırklara mensup bir çok sahabisi vardı ki, Suheyb-i Rumî, ve Bilâl-ı Habeşî bunlardandı...

Ömek halifeler döneminden sonra, bilindiği gibi saltanat dönemi başladı. Bunlardan Emeviler'de biraz Arap asabiyeti görülüyorsa da, ben şahsen bunu, günümüzde anlaşılageldiği gibi bir ırkçılık şeklinde değil de, saltanatın hastalığı şeklinde görüyorum. Çünkü; Emevi Sultanı Yezid, Hz. Hüseyin'in şehadetine sebebiyet vermiştir ki, Hz. Hüseyin bir gayr-ı Arap değildi. Üstelik o, Kureyş'ten, yâni şecereleri en eskiye giden Arap Kureyş kabilesindendi. Şunu demek istiyorum ki, Hz. Hüseyin'in yerinde, Yezid yönetimine karşı isyan eden bir Türk, ya da Kürt müslüman olsaydı, sonuç aynı olurdu. Dolayısıyla, yönetimlerin Kürtlere, veya başka müslümanlara bakış tarzı, yönetimi ellerinde bulunduranların, İslâm'a olan bağlılıklarıyla orantılıydı. Kürtlerin yönetimlere karşı olan tutumlarını da aynı şekilde değerlendiriyorum.

Sadece biz müslümanlarda değil, bütün insanlık tarihinde, yönetenlerle yönetilenler arasındaki uyum veya uyumsuzluk, karşılıklı haklara riayet edilip edilmemesine bağlıdır. Paris'teki Bastille hapisanesini Fransız Kralına karşı isyana götüren saik, Kralın Firavunca olan yaşamından kaynaklanıyordu.

İslâm Tarihinde de böyle olmuştur. Kendilerine her türlü haklarını veren, İslâmıla çelişmeyen örflerine dokunmayan Hz. Osman'a karşı, Hz. Ali'ye karşı, Kürt müslüman, Türk müslüman, İranlı müslüman neden uyum içinde olmasın ki? Kaldı ki, İslâm'ın emrettiği hak-hukuk düzeni

sürdürüldüğü müddetçe, gayr-ı müslimler dahi, İslâm rejimini, kendi dinlerinde olan insanların, mesela Bizanslıların rejimlerine tercih ediyorlardı. Bizzat Batılı ilim adamlarının bu konuda yazdıkları(örneğin Hollandalı müsteşrik De Goeje) da bunu gösteriyor ki yeri olmadığı için ayrıntılarına girmiyoruz.

c) Bu maddedeki sorunuza da Kur'an-ı Kerim'den bir Ayet'ten söz ederek başlamak istiyorum:

Hz. Peygamber(s.a.s) Bizanslılara karşı Tebuk seferine çıkınca; hava çok sıcak olduğundan, aynı zamanda mevsim de Medine'nin en güzel mevsimi olduğundan, münâfıklar ve müslümanlardan bazıları sefere katılmadılar. Bunun üzerine Allahu Te'âlâ savaştan kaçanları kınayıcı bir ayet gönderdi. İşte bu ayette şöyle emrediyor Rabbimiz:

"Ey imân etmiş olanlar, size ne oluyor ki, "Allah yolunda sefere çıkın denildiğinde, kalkmamak için yere yapışıp duruyorsunuz? Siz dünya hayatını Ahiret hayatına tercih mi ediyorsunuz? Oysaki dünya nimetleri, Ahiretinki yanında yok denecek kadar azdır. Şayet Allah için olan savaşlara katılmazsanız, Allah sizi çok elîm bir azabla cezalandırır, ve bu İslâm davasını sizden alır başkasına verir de, siz Ona bir zarar da veremezsiniz. Çünkü Allah her şeye Kâdirdir"(Tevbe sûresi,38-39).

Bu ayet-i kerimeler, müslümanlığın ölçüleri olmuştur âdetâ...

İslâm'ın ilk asırlarında Araplar bu davaya sahiplendiler; ve İspanya'dan Çin'e kadar olan topraklar Allah'ın kanunlarıyla yönetildi. Daha sonra iş o derecede gevşetildi ki, Hz. Ömer(r.a) tarafından fethedilmiş olan müslümanların ilk Kiblesi Kudüs, Haçlılar tarafından zaptedildi. Tam bu sırada, samimi olarak İslâm davası için uğraş veren Selahaddin-i Eyyubi ortaya çıktı. Bu samimiyetinden dolayı, Allah ona zaferler lutfetti, ve bu zaferlerin sonucunda Haçlıları tekrar Kudüs'ten çıkarmaya, orada yeniden İslâm ka-

nunlarını ikâme etmeye muvaffak oldu(1187) ki, o bir Kürttü. İslâm'ı sahiplenmek, Araplardan Kürtlere geçmişti. Eyyubiler dönemi dediğimiz bu devirden sonra da, bu sefer Allah, Kendi davasına sahiplenmeyi Selçuklu, ve daha sonra da Osmanlılara nasibetti ki bunlar da Türklerdi. Ancak bu dönemlerin hemen hepisinde, müslüman olan bu değişik kavimleri birbirinden ayırma imkânı yoktur. Abbasi ordularında sadece Arap askerler değil, İranlı, Türk, Kürt, Çerkes ve diğer müslüman kavimlerden de askerler vardı. İşte mevki ve bölgelere göre; Eyyubi ordularında, Selçuklu ordularında ve nihâyet Osmanlı ordularında da bütün bu kavimler Allah için omuz omuza savaşmışlardır. Ve ne kadar bozuk dönemleri de olursa olsun; bu yönetimlerin hiç birinde(19.yüzyıl Tanzimat'ından sonraki dönemlerde durum değişti) yönetimlerin ırkî bir taassupları yoktu. Devlet herhangi bir ırkın değil, Allah'ındı. Eyyubilerde de böyle, Selçuklu, Osmanlılarda da böyleydi. Ve o zamanki bireylerin Arap, Türk, Kürt olmaları, kardeş olmalarına mani değildi.

Selahaddin-i Eyyubi'den başka kürtlerin de İslâm'a hizmetleri olmuş mudur diye soruyorsunuz. Evet olmuştur. Bu konuda meşhur tarihçi İdris-i Bidlisî'nin Heşt Behişt ve Şerefüddin Bidlisi'nin Şerefnâme adlı tarih kitaplarında ayrıntılı bilgiler vardır.

Sonuç olarak söylemek isterim ki, Allah biz insanları hak-hukuk yönünden müsavi yaratmıştır. Bu müsavatı insanlar kendi beşeri sistemleriyle bozduklarından, bunu en güzel bir şekilde düzenleyen Allah'ın ahkâmı, Resûlullah(s.a.s)'in Sünneti, yâni devlet tatbikatı gelip yerleşmiştir. Bu ideal tatbikatta hiç bir milletin inkârı ya da asimilasyonu sözkonusu olmadığı gibi, ırklar arası üstünlük de yoktur: Üstünlük,yukarıda zikrettiğimiz ayet-i kerimede(Hucurat sûresi,13) belirtildiği gibi, hem Allah'ın hem de insanların hukuklarına en güzel bir şekilde riayet edebilmek için, Allah'ın kanunlarına en iyi bağlı olanlardadır, muttaki olanlardır.

İrkiniz ne olursa olsun ey insanlar, hakları kaybolmuş olan milyonlarca insanları kurtarmak üzere, geliniz Allah yolunda, O'nun kanunları gölgesinde birleşelim ki, emperyalist güçler daha fazla yok etmesinler insanlığı! Göreceksiniz ki, bu yolda ne sömürü var ne asimilasyon; ne hak kaybı var, ne de zulüm ve işkence...

Herbiriniz, sahip olduğunuz şahsiyeti (ki Allah'ın insana verdiği en güzel şey budur) korumak istiyorsanız, beşeri sistem ve ideolojilere kul olmayı artık kafalarınızdan çıkarın da, sadece Allah'a kul olun! Çünkü kendilerine ya da sistemlerine kul olmaya çalıştıklarınızın, yaratılış itibarıyla sizden farkları yoktur. Onların, o güzel duygularınızı sömürmelerine karşı çıkın ki, benliğinizi bulasınız.

İnsanın fitratı, daha güzel yaşamaya, bunun için de başkalarını sömürmeye mütemayildir. Oysaki ilâhî Kanun, insanın bu ihtirasını frenleyip, her insana olduğu gibi değer veriyor ki, bu sistemde ne İzmirli'nin Siirtli'ye; ne de Siirtli'nin İzmirli'ye, hak-hukuk açısından bir üstünlüğü yoktur. Ve tarih göstermiştir ki, bu kandırmaca ve sömürüye dayalı demokrasilerle de, marksizmle de, kapitalizmlerle de bunun çözümü yoktur. Ancak Allah'tan korkanlar başkasının hakkına riayet eder.

Mücadeleleri çeyrek asrı geçen Kuzey İrlanda'yı, İspanya'daki Bask bölgesini ve Fransız Korsikası'nı görmüyor muyuz? Neden demokrasi havariliğini hiç kimseye bırakmayan Fransa, İngiltere, İspanya, aynı birer halk olduklarını söyleyen bu insanlara, haklarını tanımıyor? Çünkü hegemonyalarının bozulmasını istemiyorlar! Fakat tarih bize göstermiştir ki, bir çok halk veya millet, ancak müslüman olarak kimliklerini koruyabilmişlerdir.

O halde insan olarak, ırkımız ve rengimiz ne olursa olsun, bir tek çaremiz vardır. Birbirimizi sevmek! Ne varki bu sevmenin adını çok iyi koymak lâzım! Birbirimizi kandırmak için sevgi numaraları yapmak değil, tıpkı atalarımızın

yaptıkları gibi; karşılıklı olarak birbirimizin hak-hukukuna riayet ederek; üstün olanın ırkı özelliğinden dolayı değil, Allah'a olan bağlılığından kaynaklandığı ilkesini kabul ederek! Bunu yaparken de tarafların birbirlerine saygılı olmaları, asla hakarete, ya da üstünlük kompleksine kapılmamaları gerekir. Tarihimizde bazı nahoş hadiseler olmuş, ya da olmaya devam ediyorsa, bunu da görmezlikten gelmiyerek, mücrimlerin mücrim, mazlumların mazlum olarak kabul edilerek, o şekilde çözüme gidilmelidir. Yoksa meselenin sosyolojik etüdü yapılmadan, sırf güce dayalı çözümler aranması, hele hele bu yapılırken de demokrasi dininden taviz vermeme uğruna insanımızı helâke götürmek, cinayet olur. Şurası iyi bilinmelidir ki insan hayatı -birileri ne kadar taparsa tapsın- demokrasi ilâhından daha kutsaldır. İnsanlarımızın bu hâle gelmesine sebep, Batı'dan devşirdiğimiz bu lânet sistemler'se, neden hâlâ onları baştaçı ediyoruz? Onları sorgulamakla ne kaybederiz ki? Tekrar ediyoruz, insanlar rejimler için değil, rejimler insan için olmalı! İnsan mutluluğunu katleden rejimleri neden bu kadar kutsuyoruz ki? Neden onları lâ yus'el yapıyor, bir türlü onların da yanılmış olabileceklerini kabule yanaşmıyoruz? Bu insafsızlık değil mi? Bazı antibiyotiklerin bazı insanlara allerji yaptıkları gibi, Batı'dan devşirme kurallar da müslüman insanına allerji yaptı! Bu rejimler faşizm denen allerjiyi öylesine belâ ettiler ki, bu hastalık insanımızın çoğunu aldı götürdü... Dünyanın her tarafında zararları kabul edilen bu veba'yı, ne çare ki müslüman(!)lar hâlâ kendi aralarında sürdürüyorlar.

Maalesef bazı tarih cahili kimseler, bu iki kardeş milleti birbirine düşürmek için büyük gaflar yapmakta; ve sarılması gereken yaraya tuz-biber ekmektedirler. Misâlleri çok olan tiplerden sadece bir tanesini zikrederim:

Bundan bir kaç sene önce, Siirt'te Veysel Karani Sempozyumu yapıldı. Bir İslâm tarihçisi olarak biz de davet edilmiştik. Sempozyumdan önce, Baykan ilçesindeki Vey-

sel Karani türbesinde bir tören yapıldı. Kendi ilgi alanı olmadığı halde (maalesef asırlardır müslümanlar bu şekilde davranıp, işi ehline değil, nâhil olanlara tevdi ettiler de işleri bozuldu gitti. Televizyonlarımızın din programlarında bile, dinî açıklamaları din âlimlerine değil, doktorlara, mühendislere yaptırırız. Bu konuda öylesine ileri gittiler ki, ortada yüzlerce din bilgini varken, insanlara dinlerini holding sahiplerine anlattırdılar ki, Sakıp Sabancı bunlardan bir tanesidir. Ramazan programında olsun, inanç dünyasında olsun, neden gerçek din âlimlerine değil de, Sabancı'ya anlattırırlar dinî? Nitekim bu böyle giderse yakında artistlerin bile bu programlara iştirak etmiyeceklerini hiç kimse garanti edemez. Neden böyle yapıldığını, artık hiç olmazsa kendilerine laik değil, müslüman diyenler bilmelidirler ki, sistem, ya da rejim, gerçek yetkilinin anlatacağı bir dinî değil, Sabancı'nın anlatacağı bir dinî yeğlemektedir) neden oraya davet edildiğini bilemediğim bir tıp doktoru, kürsüye çıkıp şu şekilde konuştu:

"... Veysel Karani Hazretleri buralara Türk-İslâm sentezini kurmak üzere geldi. Bunu hiç kimse bilmiyordu. 12 Eylül 1980'de Türkiyemiz'de İslâm meşalesi yanmaya başlayınca, ben bu gerçeği keşif yoluyla öğrendim. Onun için onun huzurunda saygıyla eğiliyorum..."

Tören bitti; sempozyum için Siirt'e gittik. Konuşma sırası bize gelince, tebliğimi sunmadan önce, şu açıklamayı yapmak mecburiyetinde kaldım, ve dedim ki:

"Ben Siirtliyim ve Veysel Karani gibi büyük bir zatın benim memleketimde medfûn olmasından da şeref duyuyorum. Ancak, ben aynı zamanda İslâm Tarihçisiyim; ve kaynaklardan biliyorum ki, Veysel Karani Hazretleri Sıffin Savaşında Hz. Ali'nin ordusu içinde savaşırken şehid oldu. Yâni o, Baykan'da medfûn değil! Kaldı ki, burada olduğunu kabul etsek bile, Türk-İslâm Sentezi'ni kurmak bir Ye-

- Bugüne kadarki röportajlarda görüşleriniz alındı. Olaylar hakkında fikirleriniz soruldu. Bugün biz sizden sizi istiyoruz. Okuduğunuz okullar, çalıştığınız görev alanları, kısaca bugünlere nasıl geldiniz?

- Bismillahirrahmanirrahim.

Sizin de dediğiniz gibi şu ana kadar bir çok röportajlar yapıldı. Aslında bu röportajlardan çok sıkılıyorum. Şu anlamda; Bir insanın kendi kendisini anlatması kadar zor bir şey yok. Ama yine de madem istiyorsunuz, okuduğum okulları söyleyeyim. Fazla okul okumadık. Pervari'de ilkokulu bitirdikten sonra, Siirt'te ortaokul ve liseyi okudum. Daha sonra Ankara İlahiyat Fakültesi'ne gittim. 1966 da Ankara İlahiyat Fakültesinden mezun oldum. Sonra da Fransa'ya gittik. Ancak Fransa'ya gitmeden evvel -yani 1966-67'lerde- İslâm Tarihi dalında Mısır'da vveya Suudi Arabistan'da, Suriye'de, İran'da doktora yapmak istedim, Hatta burslar falanda buldum. Ancak o günkü Milli Eğitim Politikası müslüman ülkelere çok ters bastığından, (gerçi bu günde pek sıcak bakmıyor ya) ben gidemedim. Gidemeyince Ankara İlahiyat Fakültesinde açılan bir sınava katıldım, yurt dışındak doktora yapma sınavıydı. İngiltere ya da Kanada'yı istemiştim. Çünkü yabancı dilim İngilizce'ydi. İmtihanı kazandık ama bizi Kanada'ya değil Fransa'ya gönderdiler. Halbuki ben Fransızca bilmiyordum. Zamanın bakanına kadar

çıktım. Zannediyorum bu bakan öldü. Orhan Dengiz diye birisi. İsrar ettim, "ben Fransızca bilmiyorum, İngilizce biliyorum" dedim. "Hayır dedi, sen Fransa'ya gideceksin ve biz Fransa'ya gittik. Fransa'ya gidişim bir bakıma iyi oldu ama benim bir senem kayboldu, bir seneyi Fransızca öğrenmekle geçirdim. Ve Fransa'da doktora yaparken Tunus'a geçtim, orada bir sene kaldım. Tunus'da Allah rahmet eylesin Fadıl bin Aşur diye bilinen bir alim vardı. İslam Sosyolojisi, İslam Felsefesi, Tefsir sahasında ondan çok istifade ettik. Bir sene derslerine devam ettik. Fadıl bin Aşur biz gittiğimizde Tunus müftüsüydü. Tunus müftüsü demek Türkiye'deki Diyanet başkanı gibi bir şey. Ancak protokol gereği başbakanın sonra geliyor. Bütün bakanlardan önce gelir, itibarı vardı alim olduğu için. Bir de babası yaşıyordu biz gittiğimizde adı Tahir Bin Aşır. O da büyük bir müfessirdir. Ondan da istifade ettik. Daha sonra Fransa'ya döndük ve Fransa'da iken bilhassa arşivlerden Biblioteknasyonon dedikleri milli kütüphaneden istifade etmeye başladık. 1973'de doktoramızı vererek Türkiye'ye döndük. Erzurum'a geldik, hâlâ Erzurum'dayız.

- *Gençlik yıllarınızda fikri yapınızın oluşumunda, yetişmenizde etkili olan Alim, önder kişiler var mıydı? Varsa kimlerdi?*

- Bütün insanların hayatında bazı şahısların etkisi vardır. Taa ilkokuldan beri başlayabilirim. Ben ilkokulda okurken kazamız Pervari'de ortaokul falan yoktu. Bir müfettiş gelmişti, o müfettiş ısrarla benim okumaya gitmemi istemişti. Hatta bana sen fakir bir çocuksun paran falan yoktur. Diyarbakır Ergani'de yatılı bir öğretmen okulu var oraya gider okursun demişti. Bize imtihanları bildirmediikleri için biz gidemedik ama benim için bir teşvik oldu. Ortaokula gittim, orta okulda iken bazı hocalarımın bana çok yardımı oldu. Ve biliyorsunuz birisi köyden gelip okuyacak, hele bun-

dan 30 yıl öncesinin şartlarında pek kolay değildi. Şu anda bazı hocalarımın isimlerini hatırlayabiliyorum, mesela Yusuf Şahin vardı. Beyhan Yücen diye bir hanımefendi vardı, gerçi bana sol kitaplarını verdi ama yetişmem üzerine çok etkili oldu. Mesela bir hususu hatırlıyorum. Ben ortaokula geldiğimde Türkçeyi iyi bilmiyordum. Çünkü ilkokulda öğrenmeye başladım, bunu farkettiler. Beyhan hanım Türkçe hocasıydı, bana bir kitap verdi ve bana dedi ki "sen tatile gidince bu kitabı dört defa okuyacaksın". Ben de okudum neredeyse ezberledim, ama Türkçe öğrenmemde çok faydalı oldu. Seneler sonra öğrendim ki inanç açısından benim tamamen zıddım olan birisinin yazdığı bir kitap. Mahmut Makal'ın "Bizim Köy" diye bir kitabı vardır biliyorsunuz. -Bizim o dönem solcularının yazdığı kitaplardandır- İlahiyat Fakültesinde Allah rahmet eylesin Prof. M. Tayyip Okiç hocamızdan çok istifade ettik, gerek derslerinde ve gerekse sohbetlerinde çok yararlandık, batıyı ondan öğrendik, diğer hocalarımızdan da istifade ettik. Ama sizde içerisindeyiz biliyorsunuz. Bir insanın esas hayatı üniversiteyi bitirdikten sonra başlıyor. Ve doktora aşamasında her zaman kendisine dua ettiğim Prof. Hamidullah hoca var Paris'te. Ve hemen hemen Paris'te geçirdiğim beş sene müddetince her tarzım, çalışma tarzım üzerinde hocanın çok büyük etkileri vardır. Ayrıca benim köyde bir hocam var Müşerref Efendi. Hiç bir zaman bağlarımı koparmamaya çalıştım, hâlâ da öyleyim. Onun feyzinden de yararlandım ve hâlâ da yararlanıyorum.

- Gençliğinizi yaşadığınız günlerde bugünkü gençliğin mukayyesini yapar mısınız? İleri mi gidiyoruz yoksa geri mi...

- Belki zorunuza gidecek ama benim kanaatime göre bizim dönemimizdeki gençlik daha çalışkan bir gençlikti, çok okuduk, sadece müslümanlar değil solcular da okurdu, bilhassa solcular okurdu. Neden dersiniz, bizim gençliği-

mizde ben üniversitede okurken islâmî sahada yazılmış hemen hemen hiç kitap yoktu, hatta terceme bile yoktu. Allah rahmet eylesin Necip Fazıl'ın makalelerini, Büyül. Doğu'yu takip ederdik. Sezai Bey'in şiirleri çıkardı. Diriliş'de bunları takip ederdik, bunların dışında birşey yoktu. Ama sol kesimde çok yaygın bir faaliyet vardı. Hergün kitaplar terceme ediliyor, gazeteler var, bir de şu konum var, o zamanki gençler daha anlayışlı idi. Mesela aynı yurttaki birisi İslâma bağlı, islâmı isteyen bir gencin yanında komünizmi, dinsizliği isteyen birisi olabiliyor, ama bunlar beraber çalışıyor, beraber yemeğe gidiyor, o anlayış bugün kalmadı. Size bir misal vereceğim. İki üç gün önce gazetelerde esefle okudum. Ben o günkü durumumu hiç yitirmedığım halde yurttaki beraber kaldığım bir arkadaşın kendi o günkü hayat tarzını yitirdiğini gördüm ve üzüldüm. İsim vermekten çekiniyorum, SHP'de Denizli milletvekili var, Adnan Keskin. Onunla beraber aynı yurttaki kaldık. O Hukuk Fakültesinde okuyordu, ben İlahiyat Fakültesinde okuyordum. Her sabah kalkardık. O zaman Çetin Altan Akşam gazetesinde yazı yazardı, "taş" diye bir köşesi vardı ve solcuydu, şimdi kapitalist oldu biliyorsunuz. Gerçi o zamanda kapitalistide sol olarak yazıyordu. Bizim Adnan Keskin Akşam gazetesi alırdı, bende Yeni İstanbul'u alırdım. Yeni İstanbul'da da rahmetli Necip Fazıl efendi yazardı. Ben onun gazetesini okurdum o benim gazetem okurdu. Beraber mütaalaya giderdik beraber yemeğe giderdik ama Adnan'da bu bağımlılık yoktu. Hangi bağımlılık diyeceksiniz, iki üç gün önce Mecliste bağırarak "burası müslüman ülkesi değil" diye, bu gibi kendisine yakıştırmadığım bazı davranışlarda bulunmuş, o zamanlar bu yoktu.

- Bu günün anlayışı o adamları da mı değiştirmiş?

- Biraz öyle, ama elhamdülillah biz değişmedik, biz yine herkese insanca muamele etmek isteriz. Biliyorsunuz K. Kerim'de Allah inanmayanlara karşı "sizin dininiz size be-

nim dinim bana" ama ben size karışmıyorum, siz de bana karışmıyorsunuz. Hele hele şu laik düzende hiç kimsenin karışmaması lazım. Laiklerin dinine hiç karışmıyorum. Laikler varsa biliyorsunuz dinsizdirler, ben onların dinine hiç karışmıyorum. Ama istiyorum ki laiklerde benim dinime hiç karışmasın. Fakat demokrasi ve laik dininde müsamaha diye bir şey yok.

- *Hocam Laiklerin dini diye bir din ayırabilir miyiz?*

- Ayırabiliriz mi ne demek, ben tamamen öyle diyorum. Laiklik bir dindir, Demokrasi bir dindir, Kapitalizm, Liberalizm bütün bunlar bir dindir. Zaten din olarak algılamasanız İslâmı anlayamazsınız. Neden? Çünkü dünya üzerinde ne kadar sistem varsa bunlar birer dindir, ama Allah Teala diyor ki; Bunların içerisinde doğru olanı İslâm'dır. Allah'ın kabul edeceği din İslâm'dır. "İnne'd-diyni indallah İslâm" ayetini bu şekilde anlamak gerek. Bugün herkesin yaşam tarzı dinidir. Mesela bizim dinimizde birisi hırsızlık yaptımı Kur'an-ı Kerim'de açıktır, tabi bunun bazı gerekçeleri falan vardır. Hakim tarafından araştırılır, topluma büyük bir zarar veren hırsızın eli kesilir. Ama demokrasi sisteminde olabilir. Bu makam bütün yetimlerin malını çalabilir, Bursa dağlarında kocasıyla karısıyla yiyebilir ama buna da bir şey söylenmez, bu geçiştirilir. Demokrasi dininde bu vardır. Ama bizim dinimizde bu yok.

Aslında ben demokrasiyi Hindistan'daki Brahmanlar da Kâst sistemi var ondan fazla ayırmıyorum. Siz Bursa'dasınız, bakın Uludağ'da oteller var otellerde mutlu bir azınlık yaşıyor. Demokrasinin I. sınıf vatandaşları orada yaşıyor. Daha aşağılarda gecekondular vardır. Orada II. sınıf belki III. sınıf vatandaşlar vardır. İslâm'da böyle şey yoktur.

- *Çok yönlü çalışmalarınız var. Panel, konferans, ya-*

zı, okul. Bu arada çocuklarınızı ihmal ettiğiniz oluyor mu?

- Evet maalesef sadece çocuğumu değil, evimi, hanımımı da ihmal ediyorum. Bu bir seçim meselesidir. Ya içerdeki üç çocukla meşgul olacaksınız ya da sizleri bekleyen binlerce çocukla meşgul olacaksınız. Birinden birisi ihmale uğruyor. Biz dışardaki binleri evdeki üç çocuğa tercih ediyoruz. O konuda ihmalim oluyor. İhmal olmadan olmuyor ama istiyorum ki onlarda yetişsinler.

- Belli bir süre yurt dışında bulundunuz. Misyonerlerle bizzat yüzleştiniz. Başınızdan geçen hiç unutamadığınız bir hatıranız var mı?

- Onlarla çok münakaşalarımız oldu. Size şunu söyleyeyim. III. Napolyon'un bir torunu vardı, Madam Pajot diye. Bu Madam Pajot ben Paris'te iken 110 yaşındaydı. Bu kadıncağızın bir adeti vardı. Her iki ayda bir kendi evinde, evi dediğim Paris'in ortasında köşk gibi büyük bir şey. Aynı konuyu bir müslümana ve bir hristiyana verir. Mesele İslâma göre kadın, hristiyanlara göre kadın böyle seri seminerler yapılırdı. Seminerlerden sonrada tartışmalar falan olurdu. Genellikle bizim müslümanlar adına Hamidullah Hoca konuşurdu. Bir gün doktoramı yazdığım sıralarda idi. Hamidullah Hoca, müslümanlar adına bu semineri benim yapmamı istedi. Hocam dedim, ben doktoramı yazıyorum sonra ben bu Fransızlarla konuşamam siz yapın dedim. Ben emrediyorum doktorayı kaldır rafa koy bu konuyu araştır dedi. Konu İslâma göre ilim, Hristiyanlara göre ilim. Allah razı olsun Hamudullah hoca zorlayınca ben Beyrut'tan Gazali'nin İhya'u Ulumiddin'ini getirttim, bu şekilde hazırlandık. Karşı taraftan da Notre Dame Kilisesinin baş papazı konuşacak. Notre Dame'yi belki duymuşsunuzdur, hristiyan dünyasının en büyük kiliselerinden birisidir.

Pajot'un evine gittik, konuştuk. Ben İslâma göre ilimden bahsettim, papazda hristiyanlara göre ilimden birşeyler anlattı. Bitirdikten sonra tartışmalar, sonra da resepsiyon gibi bir şey oldu, limonata gibi birşeyler içiyorsunuz. Bir ara papazla başbaşa kaldık, dedim ki lütfen doğru söyler misiniz siz bu söylediklerinize inanıyor musunuz? Papaz "bana böyle sorular sorma" dedi. Adam haklı çünkü Notre Dame'nin baş papazı olarak büyük bir imtiyaz içinde keyfi yerinde, imkanları bol ama inanmıyor. Diyacaksınız ki inanmadan oluyor mu? Evet gidin İsveç kanunlarını açın, İsveçte papazlar vardır. Papazlarla konuşuyorsunuz, diyorsunuz ki siz inanıyor musunuz? Yok diyor. Ama meslek olarak para kazanmak için yapıyorum. Bizde de yok mu diyacaksınız evet var, para için yapanlar var. Ben bu hadiseyi unutmuyorum. Tabi daha başka şeyler de var.

- 12 Eylül sonrası gençlerde iyi bir okuma hasleti belirmişti.

Son zamanlarda gençler kitaptan uzaklaşıyor. Galiba rastgele kitap seçimi, neyi okuyacağını bilememe gençleri yıldırıyor mı?

- Ben tabi sizinle aynı kanaati paylaşmıyorum. Gençlik okumuyor derken bizim dönemlerle mukayese ettim. Yoksa bugün gençlik yine okuyor. Belki bizim zamanımızda okuyacak bir şey olmadığı için... Ben mesela zamanıma acıyorum o zaman Batı klasiklerini, Yunan klasiklerini hep okudum. Niye? Çünkü başka kitap yoktu. İslâmî sahada bir şey yoktu. Ama bugün gençler okuyor gidin müslümanların yazmış olduğu kitapların üzerine bakın kaçınıcı baskılarını yapıyor. Solcular ya kınıyor "biz kitap yazıyoruz on senedir daha ikinci baskısını yapmadı" diyorlar. Diyelim ki, Abdurrahman Dilipak'ın kitabı bu kadar baskı yaptı. Fizilal Türkiye'de durmadan satılıyor. Gençlerimiz okuyor ama

biz istiyoruz ki daha fazla okusundar, daha fazla okuyabilmek için mesuliyetlerini müdrik olmaları lazım.

Size şöyle bir misal vereyim. Siz yatağa yattığınızda şöyle düşüneceksiniz; Yarın beni çağıracaklar, diyecekler ki gel Bursa'ya kadı ol, müftü ol. Diyeceksiniz ki ben acaba kadılık yapabilirmiyim? Bunu düşünerek kendinizi yetiştirmeniz lazım, yarına hazır olmanız lazım diyorum.

- *Vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür ederim.*

- Ben de teşekkür ederim.

- *Sizce Türkiye üzerinden laiklik ihracı soydaşlarımıza ne kazandırır?*

- Laiklik, Türkiye'ye ne kazandırdıysa (!) herhalde onlara da onu kazandıracak. Aslına bakarsanız, Türkiye'de laiklik hiçbir zaman uygulanmadı. Laiklik sadece bizde değil, Dünya'nın hiçbir yerinde uygulanmadı. Türkiye'deki uygulama ise bugüne kadar, devletin dine tahakkümü şeklinde tahakkuk etti. Orta Asya'daki Müslüman kardeşlerimiz, komünist rejimden bıktılar ve müslümanca yaşamak istiyorlar... Ama siz gidip onların üzerinde laiklik diktatoryasını kurarsanız, tıpkı, Türkiye'de olduğu gibi zulmetmiş olursunuz...

- *İsterseniz Türkiye'deki laiklik uygulamasına biraz daha müşahhas yaklaşalım... İşe Diyanet İşleri Başkanı'nın seçimi gözüyle bakacak olursak durum daha da ilginç hale geliyor...*

- Türkiye'de bütün çiftçiler toplanır çiftçi temsilcisini seçerler, bütün sanayiciler toplanır, sanayi odasında kendilerini temsil edecek olan kişiyi seçerler. Fakat, Diyanet İşleri Başkanı'nı hükümet seçer. Dolayısı ile laiklik diye bir şeyin olmadığı bu olayda da kendisini bariz şekilde göstermiş-

tir. Laikliği kendileri "devlet ve dinin birbirinin işlerine karışmadığı tarz" olarak tanımlıyorlar. Diyanet İşleri başkanının hükümetçe tayini, devletin dinin işine karışmaması anlamına gelmez mi?...

- *Türkiye'deki müftülerin, Sanayi Odası başkanını seçmesi gibi bir uygulama.*

- Böyle birşey plabilir mi? Şiddetle karşı çıkarlar... Asla böyle bir şey olamaz derler... Din devletin işine karışıyor diye karşı çıkarlar.

- *ABD'nin Türkiye'ye yüklediği görev nedir?...*

- Son ABD ziyareti sırasında, biliyorsunuz Sayın Başbakan'a ABD'nin en büyük nişanlarından birisi verildi. Bu nişanlar bedava verilmiyor.

- *Bir göreve karşılık mı veriliyor?*

- Zaten Başbakan kendisi de belirtti. "ABD, eşitliğe ve adalete dayalı bir düzen kuruyor, biz de ona yardımcı oluyoruz" dedi. Bu yeni düzen, aslında, Dünya'yı daha güzel sömürme düzenidir.

- *Orta Asya'daki müslümanlara alfabe konusunda da telkinatlarda bulunuyor... Alfabe konusundaki düşünceleriniz nasıl?*

- Bizim senelerdir, alfabe hususunda çektiğimiz sıkıntıları onlar çekmesinler istiyoruz... Onlara Latin alfabesini kabul ettirmek, özlerini unutturmak demektir.

- Sizce alfabe konusunda ne yapılmalı?

- Zaten, onlar arasında komünist rejimde bile Arap alfabesi vardı. Asırlardır Arap Alfabesini kullanıyorlardı. ABD onları da bizim durumumuza sokmak istiyor...

Bizim dedelerimizin yazdıklarını anlayamadığımız malum... Aynı sıkıntıya oradaki kardeşlerimiz de düşürülmek isteniyor. Bu insanlık suçudur!... Bu kardeşlerimize karşı işlenmiş bir cinayet olur... İnsaf etmek lazım, bu cinayeti işlememek lazım...

İSLAM TARİHİ YENİDEN YAZILMALI*

- *Hocam, son zamanlarda İslâm Tarihine karşı eskiye oranla büyük bir ilgi söz konusu.. Bunu nasıl değerlendiri-yorsunuz?*

- Zannediyorum, İslâm tarihinin yeni bir yoruma muhtaç olması İslâm tarihinin anlaşılmasına başlanmasıyla gündeme geliyor. Şimdiye kadar biliyorsunuz klasik bir İslâm tarihi anlayışı vardı. Ve hemen hemen tarih deyince geçmiş olayların bir dizisi, bir kronolojisi hatıra gelirdi. Oysaki bizimde katıldığımız yeni bir tarih anlayışı vardır ki tarih bir yorumdur. Yorumsuz hadiseler tarih olamıyor ve memnuniyetle görüyoruz ki bu konu anlaşıldığından dolayı tarihe teveccüh artıyor, tarihe merak artıyor.

- *Günümüzde pek çok kimse "İslâm Tarihi" deyiminden, Peygamberimiz ve sonrası dönemlerin anlatıldığı tarihi anlıyor. Bu anlayış ne derece doğrudur? İslâm Tarihi deyiminden ne anlaşılması gerektiği konusunda bize bilgi verir misiniz?*

- Ben zannediyorum ki, İslâm tarihinden ziyade, belki İslâm'ın tarihi demek daha kolay ve doğru olur. İslâm tarihi

deyimi nakıs kalıyor, eksik kalıyor. İslâm tarihi; İslâm'ın tarihi, İslâm dininin tarihi demektir. Yani Allah Teala'nın Peygamberler vasıtasıyla, yarattığı insanlara bildirmek istediği mesajın bir akışıdır İslâm tarihi.. Onun için Peygamber tarihi iyi bilinecek, İslâm tarihi bunun üzerine bina edilecek.. Hususen Hz. Muhammed (s.a.v.)'in dönemine bakacak olursak, eğer siz Siyer'i bilmezseniz, mümkün değil Hulafa-ı Raşidin devrini anlayamazsınız. Hulafa-i Raşidin devrini bilemezseniz, daha sonraki dönemleri değerlendiremezsiniz. Niçin? Çünkü Allah Teâlâ, Kur'an-ı Kerim'de buyuruyor ki: "Peygamber'de sizin için en güzel örnek vardır." Bu ne demektir? Onu kendinize örnek alın demektir. İnsan bir şeyi kendisine örnek aldığı zaman o şeyi çok iyi bilmesi lazımdır ki, o şeyi örnek olarak kullanabilsin. Biz Hz. Muhammed (s.a.v.)'in davasını, hayatını, mücadelesini bilmezsek nasıl onu örnek alabiliriz? O halde İslâm tarihi evvel emirde Siyer'in bilinmesiyle anlaşılır. Siyer nasıl bilinir? Siyer Kur'an-ı Kerim'le bilinir. Allah Teâlâ'nın insanlara gönderdiği mesaj Kur'an'dır. Ve bu Kur'an Peygamber vasıtasıyla diğer insanlara bildiriliyor. Bu Kur'an'ın tatbikçisi kimdir? İlk tatbikçisi Hz. Muhammed (s.a.v.)'dir. O halde onun tatbikatı bilinmeden başka tatbikatlar bilinemez. İslâm tarihi budur.

- Buna göre İslâm tarihinin Hz. Adem'le birlikte başladığını söyleyebiliriz değil mi Hocam..?

- Biraz önce öyle söyledim. Allah Teâlâ, insanları yarattığı zaman, hatta insanı yaratmadan önce, malum, kainatı yaratmış ve Kur'an-ı Kerim'den şunu öğreniyoruz ki, bu yarattığı kainat içerisinde ağaçlara, dağlara, taşlara bir teklifte bulunuyor. Diyor ki; "Sizleri yarattım ve içinizden birisini kendime temsilci, halife seçeceğim. Aranızda kim bunu kabul eder?." Hepsi bu ağır yükü yüklenmekten çekiniyor. Ayet-i Kerime devam ediyor: "Bunu insan kabul etti. Dedi

ki, yarabbi, sen beni yarattın ve ben senin temsilcin olmaya hazırım ve bu görevi kabul ediyorum" Bu ne demektir? Senin emrettiğin şeyleri yerine getireceğim, nchyettiğin şeylerden de kaçınacağım demektir. Ayet-i Kerime'nin sonu şöyle bitiyor: "O çok zalim ve cahildir" Niçin? Çünkü Allah Teâlâ'ya verdiği sözde durmadı. İşte İslâm tarihi, insanoğlunun, Hz. Adem'in şahsında bu mesuliyetli vazifeyi yüklenmesiyle başlar ve kıyamete kadar sürecektir..

- Hocam, İslâm Tarihinin kaynakları nelerdir, kısaca belirtir misiniz?

- Efendim, sözümüzün başında da dedik ki, Allah Teâla, sırf kendisine kulluk etsinler diye yarattığı insana mesajlar göndermiş... Peygamberler vahiy yoluyla gelen bu mesajları insanlara bildirmiştir. İnsanoğluna son olarak gelen tebliğ, yani mesaj Kur'an'dır. Onun için Kur'an İslâm tarihinin ilk kaynağıdır. Eğer bir insan, bir tarihçi Kur'an bilmiyorsa, araştırmıyorsa, onun İslâm tarihinden söz etmesine, onun İslâm tarihi üzerine kitap yazmasına hakkı yoktur. Çünkü İslâm'ın tarihi Kuran'da bildirilmiştir. Birinci kaynak olan Kur'an-ı Kerim'in tatbikçisi Resulullah (s.a.v.) Efendimizdir. Dolayısıyla onun sünneti de, İslâm tarihi için ikinci bir kaynaktır. Ayrıca bu iki kaynağa dayalı olarak yazılmış İslâm tarihleridir...

- İslâm Tarihi gerçekten trajik ve kanlı sahnelerin yaşandığı bir tarih olarak karşımızda duruyor. Peygamberimizin ölümünden sonra özellikle Hz. Osman döneminde belirginleşen Müslümanlar arasındaki düşmanlıkların tarihi süreç içerisinde yer yer artarak veya eskilerek günümüze kadar geldiğini biliyoruz. İslâm tarihinde cereyan eden bu tür düşmanlıkların gerçek sebepleri üzerinde durur musunuz?

- Şimdi efendim, İslâm tarihine, "büyük fitne" diye geçmiş olan Hz. Osman'ın şhadeti meselesi ile, o dediğiniz hadiseler başlamıştır. Ancak bunu fazla abartmamak lazımdır... Yani mutlaka ondan sonraki bütün dönemler fitne ve fesatla geçmiş diye fazla abartmamak gerekir. Şimdi, önce şunu demek istiyorum. Resulullah Efendimizin hayatında savaşlar var, biliyorsunuz. Bu savaşların sebep ve neticeleri bunların oluş tarzı, her birisi değişiktir, Müslümanlar örnek alsın diye... Bedir'de zafer kazanılıyor, Uhut'ta kaybediliyor. Mekke fethediliyor, akabinden Huncyn'de mağlup olunuyor, tekrar galip geliniyor.. Bunlar örnektir.. Şimdi "büyük fitne", Hz. Osman'dan sonra ortaya çıkan fitne hareketlerine gelecek olursak, Allahu âlem, başta dediğim gibi, Kur'an'ın ve Sünnetin iyi bilinmemesinden bu kaynaklanıyor. Bir ikinci husus, Hamidullah Hoca'nın, bu hadiselerden, yani ilk çıkan Hz. Osman'ın şhadetiyle başlayan büyük fitnedan sonra "Cemel ve Sıffin hadiselerinin arka planında Yahudi oyunu" diye bir makalesi çıktı. Gerçekten İslâm tarihlerinde bu olayların akışına bakacak olursanız, Yahudi dönmelerinin oynadıkları oyun ortaya çıkar. Bunu şunun için söylüyorum: Sanki biraz uyanık davranılmamış. Cemel Vak'asında ne Hz. Ali suçludur, ne de Hz. Aişe... Her ikisi de çok samimi müslümandırlar. Fakat gayr-ı ciddi müslümanlar arka planda öyle bir kıvılcım atmışlardır ki, bu savaş istenmeden olmuştur. Maalesef Sıffin savaşı da istenmeden olmuştur.. Her iki taraffın askerleri birbirleriyle konuşuyorlar, su alıyorlar, yemek alıyorlar, ancak gece yarısı kışkırtmacıların oyunuyla bunlar birbirine giriyorlar. Onun için demek isterim ki, İslâm'ın başlangıcından beri bu fitnelere karşı sanki fazla uyanık olmayışımızdan böyle fitnelere, fesatlara trajik olaylara düşmüşüz. Benim kanaatim de Hamidullah Hoca'nınki gibidir.

- *Peki Hocam, bu hadiseler karşısında bizler nasıl bir tutum takınmalıyız? Söz gelimi Hz. Muaviye vb. kimseleri yermeli miyiz?*

- Efendim, benim kanaatim şu. Arapçada bir beyit var. Şair diyor ki: "Benim babam şöyleydi böyleydi diye övünen genç, genç değil. Ben şuyum diye ortaya koyabilen gençtir." Şimdi, Hz. Ali ile Hz. Muaviye arasında olmuş bir hadisenin yorumunu yapmak, o faydalı bu zararlı, şu haklı bu haksız diye bunun yorumuna gidersek kanaatimce hiç bir fayda sağlayamayız. O halde ne yapacağız? Belki bunları tarihe bırakacağız. Allah'ın hükmüne bırakacağız. Bizim yapacağımız nedir? Olayları anlamaya çalışmak! Hadisede ne olmuş? Meşru Halife olan Hz. Ali'ye karşı Muaviye isyân etmiş! İşte bu olayda, Muaviye, Hz. Ali'ye haksızlık yapmış diyoruz. Biz İslâmı iyi öğreneceğiz. Önce Kur'an-ı ve Sünnet-i bilirsek biraz da uyanık olursak, hiç bir zaman bu oyunlara gelmeyiz. Ama biz uyanık olmazsak, her gelen turisti döviz getiriyor diye bağrımıza basarsak, "Misyonerler.." kitabında da belirttiğim gibi, bir çok zararlarını görürüz. Bunun için biraz gözümüzün açık olması lazım.

- *İslâm tarihinde görülen bu tür düşmanlıkların, fitne ve fesadın arkasında Yahudilerin rol oynadığını belirttiniz.. Ben, bir de, Yahudilerin Peygamberimiz dönemindeki çalışmalarına dair bir soru sormak istiyorum. Hocam, Yahudiler Peygamberimizin getirdiği tevhid dinine karşı nasıl davranmışlardır?*

- Şimdi efendim. Resulullah (s.a.v.) Efendimize Yahudiler daha çocukluktan beri düşman olmuşlardır. Niçin? Yahudilikte bir kanaat vardı: Son Peygamber gelecek, fakat peygamber kendilerinden olacak. Ancak bir Peygamber gönderme tasarrufu Allah'ın elindedir. Allah bunu Araplar-

dan seçti.. Yahudiler bunu çekemediler. Kaldı ki, Medine'ye hicret ettikten ve bilhassa orada devlet kurduktan sonra Resulullah Efendimizi Yahudiler kuskanmaya başladılar ve her fırsatta düşmanlıklarını ortaya koydular. Bakın çok manidardır, Peygamberimiz onlarla konfederatif bir devlet kurdu. Yani Yahudiler o devletin birer uzvudurlar. Fakat onlar her fırsatta ihanet etmişlerdir. Peygamberimizin takındığı tavır çok nettir. Önce sabrediyor, çünkü ittifak kurmuş, Yahudiler şirretlerini arttırınca ikaz ediyor, "yapmayın" diyor. Fakat Bedir savaşından sonra Yahudiler şirretlerini hem açığa vuruyorlar, hem de fiili tecavüzlere başlıyorlar. Peygamberimiz de buna kılıçla mukabele ediyor. Benü Kaynuka kabilesi sürülüyor Medine'den. Ondan sonra diğer Yahudiler ikaz ediliyor: "Bakın, siz rahat durun, onların başına gelenler sizin de başınıza gelmesin" Buna rağmen Benü Nadr Yahudileri rahat durmuyor. Bunda münafıkların rolü de var tabii. Münafıklar devamlı olarak, Yahudilerle işbirliği içinde... Benü Nadr Yahudileri de İslâma saldırmaktan vazgeçmiyorlar. Peygamberimiz onları da sürüyor. Geniye Benü Kurayza kalıyor. Yine vazgeçmiyorlar.. Ve Hendek savaşından sonra anlaşmaya ihanet ediyorlar. Bırakın müslümanlara yardım etmeyi, gelen düşmanla birleşiyorlar. Ve Allah'ın emriyle kendilerine savaş açılıyor ve biliyorsunuz neticede Peygamberimiz onları kılıçtan geçiriyor. Niçin? Çünkü önce ikaz etti, tavsiye etti, dinlemediler. Bir kabileyi sürdürdü, ikincisi ders almadı. İkincisini sürdürdü, üçüncüsü ders almadı. Nihayet kılıçla ancak mukabele etti. Hatta vefatında Pegamberimiz buyurmuştur ki: "Yahudileri Hicaz'dan çıkarın" Niçin? Onlar fitne kaynağıdır çünkü. Ve daha sonra biliyorsunuz, Hz. Ömer döneminde Yahudiler Hayber'den de tamamen sürülmüşlerdir.

- Hocam, Müslümanların İslâmî tebliğin Mekke ve Medine dönemlerinde karşılaştığı güçlükler arasında ne gibi farklar var?

- Efendim, Mekke döneminde biliyorsunuz Peygamberimizin karşısında kendi vatandaşları kendi akrabaları var. Mekkeliler onun akrabasıydılar. Buna rağmen düşmanlık ettiler. Niçin? Bir defa Mekke'nin Medine'den şu farkı var: Mekke'ye bir devlet meşhuru vardı. Bu devlet şirk üzerine bina edilmişti. Peygamberimiz tevhîdle ortaya çıkınca, yani Allah dışındaki ilâhları inkar edince, devlet karşı tavır aldı. Ve o şekilde biliyorsunuz "İslâmi Tebliğin Mekke Dönemi ve İşkence" adlı kitabımızda da belirtmeye çalıştığımız gibi, çeşitli işkenceler, baskılar... Fakat hiç bir zaman İslâm'dan taviz verilmedi. Sabredildi. Yeri gelmişken söyleyeyim, sabır ve taviz ayrı şeylerdir? Efendim, dayak yiyorlar, hakarete uğruyorlar, fakat sabrediyorlar, taviz vermiyorlar. Meselâ Peygamberimiz dövülüyor, ama dövüldüğü için Allah'ı inkâr etmiyor sabrediyor.

Medine'de durum ayndır. Medine'de biraz önce dedi ki, Yahudiler var. Yahudiler Ehl-i Kitaptılar... Bunların mücadelesi ayrı oluyor. Ve bunlar Kur'an'ın tabiriyle "kıskandılar" İslâmı; ve İslâma karşı mücadele ettiler. İkinci bir husus, münafıklar var. Münafıklar ki, bunların başında Abdullah İbni Übeyy, var. Bunun maddi menfaatleri suya düştü. Niçin? Bu adam Medine'deki insanları sömürüyordu. Peygamberimiz buraya gelip İslâm devletini kurduktan sonra o münafığın da sömürüsü son buldu. Son bulunca ne yapacak? Düşmanlık yapacak... Ancak açıktan da düşmanlık yapamadığından müslüman göründü. Dolayısıyla Peygamberimiz bir yandan Yahudilerle, bir yandan münafıklarla bir yandan da Medine'deki diğer müşriklerle mücâdele ediyordu. Mekke'de ise devletle mücadele ediyordu. Aradaki fark bu işte..

- Hocam, Peygamberimiz Mekke'deki şirk üzerine kurulu devleti yıkıp, yerine niçin tevhide dayalı bir devlet kurma ihtiyacı duydu acaba?

- Resulullah (s.a.v.) Efendimiz tevhidle emrediliyor. Yani Allah Teâlâ şirki kabul etmiyor. Bakın, onun doğumunda şöyle bir hadise oluyor: Dedesi Abdul Muttalib onu alıp Kabe'ye götürüyor. Kabe'nin ortasında Hübel Putu var. Hübel Putu'nun önünde duruyor, ona ta'zim ediyor, ondan sonra da Allah'a yalvarıyor, bunu yani Hz. Muhammed'i iyi bir çocuk yap diye... Şimdi orada hem Allah'a inanıyor, hem de put heykellerinin önünde secdeye kapanıyor, ona hürmet ediyor. İşte biz buna "Şirk" diyoruz. Allah bunu şiddetle reddediyor. Allah'tan başka İlâh yoktur, büyük yoktur. Hz. Musa'nın kıssasında da biliyorsunuz, Allah Teâlâ şöyle emrediyor. Diyor ki: "Firavuna git, ona İslâmı anlat, belki düşündür." Fakat Musa (a.s.) Firavuna İslâmı tebliğ edince, Firavun kendisine şöyle diyor: "Nedir bu senin dediğin..." Musa (a.s.): "Allah'a inanacaksın. O en büyüktür.." diyor. Firavun buna, "Peki ben n'oluyorum" diye karşılık verdi. Ve Kur'an'ın tâbiriyle büyüklük tasladı, tuğyan etti, yoldan çıktı. Nedir? Dedi ki: "En büyük Rabbimiz benim" dedi. İşte Allah bunu istemiyor, kendisine ortak kabul etmiyor. Mekke döneminde Peygamberimiz de bununla görevlendiriliyor. Yani kendisine "Lâilahe illallah"ı yerleştireceksin deniyor. Biraz önce dedim ki, Mekke'de Allah inancı var. Bunun yanında put inancı da var.. Allah bunun yıkılmasını istiyor. İslâm'ın temeli de budur. Nitekim Peygamberimiz Mekke'de İslâmı tebliğ edince onlara şunu diyor: "Lâilahe illallah deyin İran ve Bizans'ın sarayları sizin olacaktır." Şimdi burayı biraz düşünecek olursak, Allah'ın Resulü açık hedef gösteriyor. Tabii bunu duyanlar gülüyorlar. Diyorlar ki, nasıl olur böyle bir şey. Bir tek kelimeyle nasıl bu süper devletler düşer? Ben diyorum ki, o gün bu söz nasıl gülünç karşılandıysa, bugün de meselâ dünyanın en küçük devletlerinden birisine "Lâilahe illallah deyin bu süper güçler düşecek" dersiniz, gülünç karşılanır. Müşrikler Peygamberimizin bu sözünü gülünç buldular. Ama o gerçekleşti. Çünkü "Lâilahe illallah" demek, Allah'tan başka hiç bir

güç kabul etmiyoruz demektir. İran, tevhide samimi olarak bağlanan müslümanlar eliyle çöktü, Bizans'ta öyle... Çünkü tevhidin karşısında şirk er veya geç yıkılmaya mahkumdur.

- Söz Mekke'den açılmışken, bir de, "Mekke Dönemi"nin İslâm tarihinde, Peygamberler'in tevhid mücadelelerinde nasıl bir anlam ifade ettiğini sorayım Hocam...

- Belki şöyle diyebiliriz. Mekke Dönemi göstermiştir ki, Allah Teâlâ'nın Peygamberlikle görevlendirdiği insanların hepsi, bu tebliğlerinde, bu mücadelelerinde zorluklarla karşılaşmışlardır. Ve yine Mekke dönemi gösteriyor ki, tıpkı diğer Peygamberler döneminde olduğu gibi, sabredilmiştir ve bu işkencelerin sonunda zafere ulaşılmıştır. Bir gün bu işkencelerden çok bizâr olmuş bir sahâbi Peygamberimize gelerek diyor ki: "Ya Resulullah, artık dayanamaz hale geldim. O kadar işkence çekiyoruz ki, dayanamıyoruz." Peygamberimiz şu şekilde cevap veriyor: "Sizden önceki müslümanların vücutlarını kemiklerine varıncaya kadar demir taraklarla taradılar. Onlar taviz vermedi. Onları saç ayırımından testerelerle biçtiler. Yine taviz vermediler. Biraz daha sabredin. Öyle bir gün gelecek ki, Sana'dan Hadramut'a kadar, bir insan hiç korkmadan, emniyet içerisinde gidip gelecektir." Ancak o gün, on üç senelik sabır ve mücadele ile olmuştur. Çok calib-i dikkat bir husus vardır. Mekke döneminde başta Peygamberimiz olmak üzere, İslâm oldukları için dayak yemeyen tek bir sahâbi yoktur. Niye böyle? Sünnetullah öyledir. İşte Mekke dönemi daha önceki Peygamberlerin tarihini de aksettiriyor. Dediğim gibi, meselâ Şa'ya (a.s.)'ı, bir rivayete göre Zekerîya (a.s.)'ı yahudiler testere ile biçmişlerdir. İslâmı tebliğ ediyor diye... Kısaca Mekke dönemi Peygamberlerin tevhid mücadelelerinde bir zorluk dönemi olarak bilinir. Bu bakımdan büyük bir anlamı haizdir.

- Hocam, Seyyid Kutup, "Tarihte Düşünce ve Metod" adlı eserinde, İslâmî hayata yeni bir açıdan ve yeni ışıkların ayrınılığında bakmak için, "İslâm tarihinin yeniden yazılması gerektiği" yolunda bir fikir ileri sürüyor. İslâm tarihinin yeniden yazılması konusunda sizin görüşleriniz nedir?

- Efendim, rahmetli S. Kutup bunu diyor ama, yeni metodu söylemiyor. Biz yeni metodu söyleyelim, sadece ona ilave ederek... Biz diyoruz ki, İslâm tarihinin kaynağı Kur'an'dır. Eğer Kur'an bilinirse, eğer Peygamberimizin Sünneti bilinirse, kaynak elde demektir. Ve yeni usul budur. Kur'an'a ve Sünnete dayalı İslâm tarihinin yazılması... İslâm tarihi bir hikaye manzumesi değildir. İslâm Tarihi yaşanmış bir davanın tarihçesidir. Onun için diyoruz ki, Yeni usul şu: Kur'an var, Sünnet var, buna dayalı bir İslâm tarihinin yazılması lazım... Yalnız çok dikkatli olmak lazım. S. Kutup büyük bir alim, ama benim gibi müptedilerin çok dikkatli olması lazım. Yeni tarih yazılacak, ama öyle çalakalem ve cahilane bir şekilde, hemen aç Kur'an-ı bir ayet oku, onun mealini yaz, bu olmaz işte. Kur'an'ın tarihinin bilinmesi lazım evvel emirde... Kur'an-ı Kerim ayetlerinin hangi hadiseler için indiğini bilmek lazım. Ondan sonra tarih yazılacak. Bilhassa Ayet-i Kerimelerin ve Hadis-i şeriflerin yorumlanmasında benim gibi müptedilerin çok dikkatli olması gerekir. Aksi takdirde yanlış yorumlanırlar.. Bedir Savaşı için inmiş bir ayeti Huneyn savaşı için tefsire kalkışırsak - maazallah- yolu şaşırırsınız. Çok yanlış neticelere varırsınız...

- İslâm tarihi yazılırken, İslâm öncesi şirk dinlerinin özelliklerine, müşriklerin düşünce ve felsefelerine, sosyal vb. durumlarına değinmek hangi bakımlardan gereklidir? Veya gerekli midir?

- Buna belki çok az yer vermek lazım. Kanaatime göre hiç yer verilmese de olur. Çünkü bugün bu düşüncelerin hepsi mevcuttur. Bütün dünyada inananlarla inanmayanlar var. Zaten Kur'an'ın getirdiği o cahiliyye tabiri dini yönden cahilliği, geriliği ifade eder. Müşrikler kelimenin tam anlamıyla cahildirler, çünkü Allah'ı inkar ediyorlar veya ona ortak koşuyorlar. Efendim, ben İslâmı anlatmak için önce bir Zerdüştiliği, Yahudiliği, Hristiyanlığı, Budizmi bütün bunları öğreneyim, ondan sonra İslâmı vazedeyim dersek, İslâma vakit kalmaz. Senelerimiz cahiliye dinlerini öğrenmekle geçer, Kur'an'a vakit kalmaz. Bu şuna benzer. Bir çok arkadaşın elinde Kitab-ı Mukaddesi, İncil'i ve Tevrat'ı görürüm. "Bunları bir okuyalım da bilelim" derler. Diyorum ki, "Kur'an-ı okudun mu," "Hayır" diyor. Böyle şey olmaz. Eğer buna gerek olsaydı, Peygamberimiz söylerdi, Ama Ayet-i Kerimelerde ve Hadisi şeriflerde bunlar belirtilmiştir. Ayet-i Kerimelerde anlatılmış, bu kıssalardan "ders alın" diyor Allah Teâlâ. Ve zannediyorum, zamanımızı İslâmı öğrenmeye harcamalıyız. Aski takdirde zaman kalmıyor...

- Son bir soru hocam... Günümüzde İslâm tarihi konusunu da yazılmış kitapları yeterli görüyor musunuz? Tarihle ilgilenen arkadaşlara ne gibi tavsiyeleriniz olabilir?

- Önce ben kendimden başlayayım. Yeni çıkan "İslâm ve Tarih" adlı çalışmamı tamamen bir deneme olarak sundum umumu efkara... Bir başlangıçtır yani. Her şeyi ortaya koyduk demek istemiyorum. Ancak sadece İslâm tarihinin değil, belki tarihin yeni bir orumunu ortaya koymaya çalıştık. Tabii piyasadaki kitaplar yeterlidir demek istemiyorum. Yeterli değildir şüphesiz. Niçin? Çünkü bu konuda, yani yeni yorumla yazılan İslâm tarih yazıcılığını Batının tesirinden henüz kurtulamadı. Hâlâ İslâm tarihi yazılırken, bu ko-

nuda görüş serdedilirken Batılılara atf yapma ihtiyacı duyuluyor. Bunu atmak lazım artık. Batılıyı bileceğiz elbet? Ama ona atf yapmaya gerek yok. İslâmı Bergson'un görüşleriyle anlatmaya gerek yok. İslâmın aksiyonunu Sartre'nin cylemciliğiyle izah etmeye gerek yok. Biz İslâmı bilmeden Sartre ve Bergson'u öğrenmeye çalışıyoruz. O zaman da hiçbir şey öğrenemiyoruz, en önemlisi bir yere varamıyoruz. Onun için diyorum ki, piyasadaki kitaplar yetersizdir, ancak bir başlangıçtır... Tarih üzerinde çalışmak isteyen arkadaşlarımıza -kendime de tavsiye ettiğim gibi- Kur'an-ı ve Sünneti çok iyi bilmemiz gerekir diyorum. Kur'an'ın tarihini iyi bilmeliyiz... Zannediyorum, bu iki kaynağı öğrenirsek ve de samimi olursak, o zaman çok güzel tarih eser ortaya koyabiliriz. Ve gerçek, te'vilsiz tarih o zaman yazılabilir. Benim kanaatime göre, dünya üzerinde gelmiş geçmiş dinlerin, ideolojilerin en açığı İslâm'dır. Onu çetrefilleştirmeye gerek yok...

- Hocam, mülakat isteğimizi kabul edip, sorularımızı cevaplandırduğınız için çok teşekkür ederim.

- Esteğfurullah. ben teşekkür ederim. Beni mazur görün. Konuşmasını pek beccremiyorum. Görüşlerimizde sivililikler olursa kendimizi düzeltmeye hazırız. Nasihat kabul ederiz.

-Efendim, Yahudilerin İspanyadaki zulmünden Osmanlılara sığınmalarının değerlendirmesini bir tarihçi olarak yapar mısınız. Neden Avrupa ülkeleri değil de Osmanlı?

- Bu sizin söylediğiniz hadiseyi bugün değerlendirebilmek için, onun çok kısa da olsa bir tarihçesini yapmak lâzım. 500. yıl diyoruz, beşyüz sene önce neler olmuş biliyor musunuz? İspanya'da Müslümanlar vardı, Hristiyanlar vardı, yahudiler vardı. Biliyorsunuz o zamanlara kadar Müslümanlar Endülüs'te yani İspanya'da bir devlet kurmuşlar, İslâm'ı hakim kılmışlardı. Fakat daha sonra bütün Avrupa Devletleri, frenkler birleşerek müslümanları yoketme yoluna gittiler. Bu hadiseler olurken İspanya'daki Müslümanlar Osmanlı Devleti'ne heyet gönderdiler. Bosna-Hersek'te yapıldığı gibi orada da Müslüman kızlarını kazıklara bağlıyorlar ve iğneler batırarak işkenceyle öldürüyorlardı. Onun için bu heyet Osmanlılar'a bizi Hristiyanların bu katliamından kurtarın dediler. Ama maalesef Osmanlılar hiçbir şey yapmadılar. İkincisi yine aynı dönemde bu katliamlar Yahudilere yapılmış, zulüm edilmiş

onlara. O zaman Yahudiler Avrupa'ya kaçmışlar. Müslümanların ise kaçacak yeri yoktu. Bu nedenle de kaçamıyorlardı. Yahudiler Avrupa'ya kaçtı ama orada zulüme uğradılar, katledildiler. O zaman işte Yahudileri Osmanlılar sahiplenmişler. Biliyorsunuz İslâm şeriatında gayrı müslümler savaşa alınmazlar. Tabii bunlar savaşa alınmayınca Müslüman Ahmet, Mehmet askere gidiyor. Yahudiler de büyük tüccarlar oluyor o zaman. Devletin hemen hemen bütün iktisadiyatına sahip oluyorlar. Geçen süre içinde öyle zaman geliyor ki siyasi otoriteleri bile ele geçirecek güce geliyorlar. 1948 yılında da bu eşkıya İsrail devletini kuruyorlar. T.C. İsrail'i hemen tanıyan ilk ülkelerden oldu. Burada antıparantez şunu söyleyeyim. Belki dünyada en son İsrail devletini kabul edecek, sinesine çekecek biri varsa biz olmalıydık. Çünkü Kudüs bizim vilayetimizdi. Vilayetiniz elinizden alınıyor ve orada bir devlet kuruluyor. Bunu da ilk önce siz tanıyorsunuz. Bu bir rezalettir, hıyanettir, alçaklıktır. Peki niye kabul ediliyor. Tabii kapılar arkasında birçok şeyler dönüyor.

-Bu hadisenin bu şekilde şaşâlı kutlanmasının arkasında yatan gerçek ne olabilir. Yahudilerin burada yapmak istediği şey nedir?

-Evet şimdi günümüze gelelim. Neden bu hadise bu kadar şaşâlı kutlanıyor. Günümüzde artık Müslümanların gözlerini açarak akıllanması lâzım. Bakın 16 Temmuz 1992 gecesı İstanbul'da Yahudilerin memleketimize gelişleri kutlanıyor. Efendim Yahudiler kendilerine bir bayram yapmasınlar mı? Yapsınlar bizi ilgilendirmez. Ancak size şunu söyleyeyim, bunu herkese soruyorum. Bugün M.G. Vakfı hatta Diyanet Vakfı bir müracaatta bulunsa ve dese ki Fatih'in İstanbul'u fethettiği günde Çırağan Sarayı'nda veya Dolmabahçe Sarayı'nda biz bir program yapmak istiyoruz desek bu programa kesinlikle izin vermezler. Peki İstanbul

fethinin kutlanmasına müsaade edilmeyen bir Dolmabahçe Sarayı'nda niye Yahudiler kutlama yapıyor. İkincisi memleketin en önemli meselelerinde biraraya gelmeye: Cumhurbaşkanı ve Babakan nasıl oluyor da bir Yahud Vakfı'nın daveti üzerine biraraya gelebiliyor ve Yahud cumhurbaşkanının arasında oturuyorlar. Yahudi'nin davet olunca biraraya gelebiliyorlar. Artık bunları anlamamı lâzım. Her cuma kılana siz Müslüman dersiniz İslâm'ın tarifi kaçırırsınız. Size şunu söyleyeyim -belki beni rijit bula bilirsiniz- Peygamber Efendimiz zamanında, Hulefa-Raşidin dediğimiz örnek halifeler zamanında meselâ namaz kılmayan bir Müslüman tipi gösteremezsiniz. Kaldı kumayı bile kılmayacak ya da bir takım kaygılarla arada bir görünecek, Yahudilerle dost olacak, Müslümana da düşman olacak. Böyle bir Müslüman tipi yok. Biz hep kendimizi sömürtecek miyiz? Bu durumun sebebi nedir? Sebebi bu Cumhuriyet Saltanatıdır. Cumhuriyet Saltanatı derken bunun da altını çizmek gerek.

-Osmanlı'nın bu kabulü İslâm'ın evrensel hoşgörüsünden kaynaklanmıyor mu? O zaman ki şartlarda Osmanlı'nın politik bir kaygısı olamaz.

-Evet Osmanlı, Yahudileri İslâm'ın evrensel hoşgörüsü nedeniyle kabul etmişlerdir. Fakat çok acıdır ki aynı hoşgörüyü yine İspanya'da katledilen Müslümanlara da göstermesi gerekirken, göstermedi. Neden oradaki Müslümanlara da bu hoşgörü gösterilmedi?.. Şunu da söyleyeyim ki Osmanlı, Yahudileri adam yerine koydukları veya sevdikleri için kabul etmemişlerdir. Bu insanlar eziliyorlar bu insanlara sahip olalım, demişlerdir. Çünkü İslâm bir hoşgörü dinidir. (...)

-Sayın Hocam, özellikle son günlerde yaşanan Müslüman-Hristiyan çatışmasında Yahudilerin de gizli bir rol aldıkları söyleniyor. Yahudilerin aynı oyunu Mısır'da da oynadıkları söyleniyor. BM Genel Sekreteri eski Mısır Dışişleri Bakanı Hristiyan olan Galiye suikast düzenleyerek bunu bir Müslüman Hristiyan çatışmasına döndürmeye çalıştığı da ifade ediliyordu. Bugünkü durumlarda katliam ve soykırımlarda Yahudi parmağı var mı? Bu çatışmaları Yahudiler mi körüklüyor?

-Birçok hadisede olduğu gibi K. Kerim'de ne diyor: "Yahudileri ve Hristiyanları dost edinmeyin, Yahudiler ve Hristiyanlar ancak birbirlerinin dostudur" diyor Yüce Mevlâ'mız. Bu çok önemlidir. Bakınız 1970 Kasım'ının ilk haftasında Vatikan'daki papa bir genelge yayınladı. Hristiyanlara "bundan sonra kiliselerde Yahudiler aleyhinde vazeler yapılmayacak" emri verildi. Bugün bizim Müslümanlar birşeyi göremiyorlar. Zannediyorlar ki Mısır'dan BM sekreteri çıktı. Yahu bu kıptiler Hristiyanların en yobaz olanlarıdır. Biliyorsunuz Yahudilikte akrabalık kadınla geçer. Yani birisi Yahudi olmak istiyorsa, Yahudi olamaz. Ancak Yahudi bir kız alırsa o zaman Yahudileşir. Asminla Gali de Yahudiler de kendi görevlerini yapıyor.. Mühim olan biz Müslümanlar ne yapıyoruz. Müslümanlar bunu anlamıyorlar. Mikroplar görevini yapıyor. Tanzimatı ilan eden sultan Abdülmecid'i bile kutlamak isteseler Dolmabahçe'yi MG'ye vermezler. Ama Yahudi vakfına veriyorlar. Niye? Müslümanın bunu düşünmesi lâzım. Türkiye zenginlerinin çoğu bu Yahudi vakfına para veriyor. Devlete ait olan, millîte ait olan bir saray nasıl olur da bir Yahudi vakfına verilir. İşte bütün Müslümanların bunu sorgulaması lâzım. Türkiye'deki iktidarlar başa gelir gelmez İsrail ile ilişkileri geliştirmişlerdir.

Osmanlı saltanatı, hilafet saltanatı yıkıldı. Hilafet saltanatına dönüşmüştü ve o saltanatı yıktılar. Fakat...Onun yeri-

ne ondan çok daha katı olan bir Cumhuriyet Saltanatı kurdular. İşte bizim bu çektiğimiz bütün bu sıkıntılar Cumhuriyet yobazlığındandır Demokrasi diye birşey çıkardılar karşımıza. Bakın bizim üniversitelerin başında bir adam vardı. Doğramacı denen bu adam demokrasiyi şöyle tarif ediyor: "Öğretim Üyelerinin rektörlerini seçmeleri anti-demokratiktir. Benim onları tayin etmem demokratiktir." Bu saltanat değil de nedir? İslâm Dini'ni kaldırıp yerine lâiklik dini getirmek istiyorlar. Ve lâiklik dinini de getirdiler. Lâiklik diye bir sistem yoktur. Çünkü lâiklik bir dindir. İnançları olan bir din. İşte biz bunu anlamıyoruz. Siz ne dersiniz hemen lâiklik karşınızdadır. Nedir bu lâiklik? Lâiklik gökten mi indi. Cumhuriyet rejiminin dinidir. Siz nasıl bu memlekette Müslümanın hakkını savunursunuz lâiklik dini varken?.. Müslümanın önce bu lâiklik dinini anlamsı gerekir. Dünyada bir sürü din vardır. Yahudilik vardır, Hristiyanlık vardır. Efendim laiklik te bir dindir. Ama Allah-ü Teâlâ Kur'an'da diyor ki "Bütün bunlar, batıldır. Hak olan sadece İslâm'dır." Bu lâikliği bize kim getirdi? Müslümanlara tahakküm ederek, onları ezmek isteyen bir menfaat taifesi...

-Yahudilerin kendileri din devleti olmalarına rağmen özellikle Müslüman ülkelerde lâikliği körüklemesinin sebepleri bundan mı sizce?

-Tabii, Müslüman ülkelerini Yahudiler özellikle körüklüyor. Hristiyanlık da öyle. Kendileri lâik değildir ama İslâm ülkelerinin lâikliğini en önde tutarlar. Meselâ İngiltere'de lâiklik yoktur. Zulme rıza göstermek zulümdür. Müslümanlar çalışıyorlar kaymağını da gayrimüslimler yiyorlar. Müslümanlar halen uşak olmaya devam mı edecekler? Doğrusu benim çok ağrıma gitti Müslüman olarak. Süleyman Demirel bir tarafta, Cumhurbaşkanı Özal bir tarafta karıları ve İsrail Cumhurbaşkanı

oturmuşlar fikirlerini ve dinlerini paylaşıyorlar. Öz halkının menfaatleri için biraraya gelmeyenler Yahudinin hatırı için biraraya gelebiliyorlar. Bu toplumun biraraya getiremediğini Yahudiler kendi menfaatleri için biraraya getirebilmişlerdir.

Ancak bütün bunlardan sonra mikroplara küfretmekle de olmaz bu iş. Bu Müslümanlardan kaynaklanıyor. Bütün suç Müslümanlarındır. Deniliyor ki dünyada bir buçuk milyarlık İslâm âlemi var, bir milyar İslâm âlemi varsa neden Bosna-Hersek'te, Azerbaycan'da, Filistin'de Kürdistan'da Müslümanlar bu kadar rezalet bir durumda, katliam ve soykırıma tabi tutuluyorlar? Bu din yanlış olmadığına göre, doğru olduğuna göre Müslümanlar yanlıştır. Bir milyar İslâm âlemi yanlış Müslümandır. Dinlerine gereği kadar sarılmamışlardır.

- Müslümanların tavırları ve stratejileri nasıl olmalı bu şer ittifakına karşı?

-Bu dinin değişmesi lâzım. Hangi dinin? Kafamızdaki ve nefsimizdeki dinin, değişmesi gerekir. Yeni bir din oluşturmuşuz kafalarımızda. Kur'an'a dayalı olmayan bir din üretmişiz. Sünnete dayalı olmayan bir din üretmişiz. Atalarımızın, dedelerimizin ve ninelerimizin anlattığı bir din. Bunun yıkılması lâzım. Bunun yerine Kur'an ve sünnete dayalı bir dini getirmek ve onu yaşamak zorundayız. İşte biz asıl dinimizi yaşayamadığımız için bir yere varamıyoruz. Bir milyar Müslüman samimi olsa Avrupa bugün böyle davranabilir mi? Bir süre önce bilindiği gibi Müslüman ülkeler lâik Türkiye'nin önderliğinde İstanbul'da toplandılar. Ne kararı aldılar? Amerika nasıl uygun görürse, nasıl emir buyurursa biz de o şekilde hareket etmeye hazırız, dediler. Efendim onu söylemek için toplantı yapmaya gerek yok ki. Zaten Müslüman ülkeler Amerika'ya her

fırsatta uşak olduklarını göstermişlerdir. Bu Müslüman ülkelerin başında bulunan tağutlar İslâm'ı sömürmeyi bıraksınlar artık. Müslümanlar uyumuşlar. Bu sömürü düzeni son bulmalı. Bugünkü Cumhuriyet Sultanlarının bu saltanatlarının elden gitmemesini istiyor Amerika... Eğer Müslümanlar Amerika'dan desteklerini çekseler, o zaman iki günde çöker.

Evet bu karamsar tablodan sonra şunu söylemek lâzım. El-hamdülillah sadece Türkiye'de değil, bütün dünyada İslâm'a teveccüh var. Bu teveccühü sulandırmak istiyorlar. Öyle bir İslâm empoze edilmeli ki saltanatları devam etsin. Şimdi bunun hesapları yapılıyor. Devlet dine karışmış, din devlete karışamazmış. Bu ne alaturka lâiklik böyle. Şimdi Müslümanları böyle uyutmaya çalışıyorlar. Devlet din üzerinde tasarruf sahibidir. Diyanet İşleri Başkanı'na diyor ki seni ben tayin ederim. Şimdi Diyanet İşleri Başkanı diyebilir mi ki ey lâik sen beni tayin edecek kadar dini bilgiye sahip değilsin diye. Haddine mi düşmüş. Lâik Bakan ne diyorsa o uygulanacak.

Ne yapalım o zaman. Yahudi'nin oyununa gelmeye-
lim. Yahudiler müslümanları parçalamak istiyor. Müslümanlığa karşı komplolar hazırlıyor. Hristiyanları da buna alet ediyorlar. Her türlü ihtilafa karşı yine Müslümanları yok etmek için birlik oluyorlar. Onun için di-
yorum ki gelin bunlara alet olmayalım. Hurafeleri bırakalım. Kur'an'a ve sünnetin anlattığı gerçek dine dönelim. Yoksa bu daire etrafında dönüp durmaktan başka birşey yapamayacağız. Taviz vermeyelim. Taviz vere vcre İslâm gelmez. Taviz verilmeye, verilmeye İslâm gelir.

"Neler Sordular", onbeş yılı aşan bir zaman dilimi içinde İhsan Süreyya Sırma'ya sorulmuş sorular ve bunlara verilmiş cevaplardan oluşmaktadır.

Kitap, yazarının ifadesiyle, "...gayemiz Hakk'ı söylemekten, gerçekleri dile getirmekten başka bir şey değil..." temel esası üzerine kurulu bir röpotajlar bütünüdür.

3. BASKI